

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
FİNANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ YARDIMI
İLE BİST METAL ANA ENDEKSİNE KOTE ŞİRKETLERİN
FİNANSAL PERFORMANS ANALİZLERİ

Mert ŞENTÜRK

DANIŞMAN
Doç. Dr. Sevinç GÜLER ÖZÇALIK

İZMİR-2022

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Çok Kriterli K Arar Verme Yöntemleri Yardımı İle Bist Metal Ana Endeksine Kote Şirketlerin Finansal Performans Analizleri” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
.... / .... /2022

Mert ŞENTÜRK

İmza

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri Yardımı İle Bist Metal Ana
Endeksine Kote Şirketlerin Finansal Performans Analizleri**

Mert ŞENTÜRK

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

İşletme Ana Bilim Dalı

Finans Programı

Günümüzde değişen piyasalar ve artan rekabet ortamı ile finansal performans analizlerine olan ihtiyaçta artmıştır. Şirketlerin ve yatırımcıların değişen koşullara uyum sağlayabilmek, hayatta kalabilmek ve rekabeti sürdürebilmek için doğru stratejiler belirleyebilmeleri finansal analizlerinin etkinliğine bağlıdır.

Bu çalışmanın amacı ülkenin lokomotif sektörlerinden biri olan Demir Çelik sektöründe faaliyet gösteren ve hisseleri Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören 17 işletmenin 2015-2019 yılları arasındaki performanslarını çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile analiz etmektir. Böylelikle analizi kapsayan süreç boyunca şirketlerin rekabet güçlerinde ve performanslarında nasıl bir değişim olduğunu ortaya konulmak istenmektedir.

Bu çalışmada Ana Metal Endeksi'nde (XMANA) yer alan 17 işletmenin 2015-2019 yılları arasındaki finansal performanslarını ölçmek için Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılmış, sonrasında bu üç çok kriterli karar verme yönteminin sonuçlarını bir arada değerlendirmek amacı ile Borda Sayım yöntemine başvurulmuştur. Uygulamada kriterler Z-Score yöntemi ile pozitif ve negatif olarak değerlendirilmiş ve Critic yöntemi ile ağırlıklandırılmış 12 adet finansal oran (cari oran, asit test oranı, stoklar/toplam aktif, özkaynak/toplam aktif, nakit oranı, borçlanma oranı, finansal kaldıraç oranı, özkaynak karlılığı, stok devir hızı, alacak devir hızı, net çalışma sermayesi devir hızı ve net kar marjı) kullanılmış ve Moora, Waspas ve

Promethee yöntemleri yardımı ile finansal performans sıralaması yapılmıştır. Ardından üç yöntemle göre elde edilen sonuçlar Borda Sayım yöntemi ile bir araya getirilerek tek bir skor üzerinden finansal performans değerlendirmesinin yapılabilmesi sağlanmıştır. Yapılan uygulama sonucu beş yıllık süreç boyunca en başarılı performansı gösteren şirket Ereğli Demir Çelik şirketi, en başarısız şirket ise Özbal Çelik Boru olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Demir Çelik Sektörü, Performans Analizi, Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri, Critic Yöntemi, Moora Yöntemi, Waspa Yöntemi, Promethee Yöntemi, Borda Sayım Yöntemi.

ABSTRACT

Master's Thesis

**Financial Performance Analysis of Companies Listed in Bist Metal Main Index
with the Help of Multi Criteria Decision Making Methods**

Mert ŞENTÜRK

Dokuz Eylul University

Graduate School of Social Sciences

Department of Business Administration

Finance Program

Today, with the changing markets and increasing competitive environment, the need for financial performance analysis has increased. For companies and investors to determine the right strategies to adapt to changing conditions, to survive and to sustain competition depends on the effectiveness of their financial analysis.

The aim of this study is to analyze the performances of 17 enterprises operating in the Iron and Steel industry, one of the leading industries of the country, whose shares are traded in Borsa Istanbul (BIST) between the years 2015-2019, with the help of multi-criteria decision-making methods, and to determine the competitiveness and performance of the companies throughout the process to show what kind of change has occurred.

In this study, Moora, Waspas and Promethee multi-criteria decision making methods were used to measure the financial performances of 17 enterprises included in the Base Metal Index (XMANA) between the years 2015-2019, afterwards with the aim of analyzing this three multi-criteria decision making methods together, the Borda count method was used. In this practice, financial performance ranking was made with the help of Moora, Waspas and Promethee methods by using 12 financial ratios (current ratio, acid test ratio, inventories/total assets, equity/total assets, cash ratio, debt ratio, financial leverage ratio, return on equity, inventory turnover, receivables turnover, net working capital turnover and net profit margin) that were converted to positive

with the Z-Score method and weighted with the Critic method as criteria. Then, the results obtained according to the three methods were brought together with the Borda Count method to enable financial performance evaluation on a single score. As a result of the practice, the company that showed the most successful performance during the five-year period was Ereğli Demir Çelik company, and the most unsuccessful company was Özbal Çelik Boru. In general, there appeared to be a fundamental stability, albeit with minor fluctuations.

Keywords: Iron and Steel Industry, Performance Analysis, Multi-Criteria Decision Making Methods, Critic Method, Moora Method, Waspa Method, Promethee Method, Borda Count Method.

**ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ YARDIMI İLE BİST
METAL ANA ENDEKSİNE KOTE ŞİRKETLERİN FİNANSAL
PERFORMANS ANALİZLERİ**

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

**FİNANSAL PERFORMANS VE FİNANSAL PERFORMANSTA
KULLANILAN ORANLAR**

1.1.FİNANSAL PERFORMANS KAVRAMI	3
1.1.1 Performans Kavramı ve Ölçülmesi	3
1.1.2. Finansal Performans Kavramı	6
1.2. FİNANSAL PERFORMANSTA KULLANILAN ORANLAR	7
1.2.1 Likidite Oranları	8
1.2.1.1. Cari Oran	8
1.2.1.2. Asit -Test Oranı	9
1.2.1.3. Nakit Oranı	9
1.2.2. Finansal Yapı Oranları	10
1.2.2.1. Finansal Kaldıraç Oranı	10
1.2.2.2. Öz Sermaye/ Toplam Aktif Oranı	11
1.2.2.3. Finansman Oranı	11
1.2.3. Faaliyet Oranları	12

1.2.3.1 Alacak Devir Hızı	12
1.2.3.2. Stok Devir Hızı	12
1.2.3.3. Özsermaye Devir Hızı	13
1.2.3.4. Net İşletme Sermayesi Devir Hızı	13
1.2.4. Kârlılık Oranları	14
1.2.4.1. Aktif Kârlılık Oranı (ROA)	15
1.2.4.2. Öz Sermaye Karlılık Oranı (ROE)	15
1.2.4.3. Satışların Kârlılığı Oranı (ROS)	16
1.2.5. Piyasa Oranları	16
1.2.5.1. Fiyat / Kazanç Oranı	17
1.2.5.2. Piyasa Değeri/Defter Değeri	18
1.2.5.3. Hisse Başı Kazanç Oranı	18
1.2.5.4. Piyasa Katma Değeri	19
1.2.5.5. Tobin's Q Oranı	19

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİ

2.1. KARAR VERME	21
2.1.1. Karar Verme Kavramı	21
2.1.2. Karar Verme Süreci	22
2.1.3. Çok Kriterli Karar Verme	23
2.2. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ	24
2.2.1. Critic Ağırlıklandırma Yöntemi	25
2.2.2. Moora Yöntemi	26
2.2.3. Waspas Yöntemi	32
2.2.4. Promethee Yöntemi	35
2.2.5. Borda Sayım Yöntemi	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ YARDIMI İLE BİST
METAL ANA ENDEKSİNE KOTE ŞİRKETLERİN FİNANSAL
PERFORMANS ANALİZLERİ

3.1. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ	42
3.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI	43
3.2.1. Türkiye’de Demir-Çelik Sektörü	43
3.2.2. Dünya’da Demir Çelik Sektörü	45
3.2.3. Veri Seti	48
3.3 ÇALIŞMANIN LİTERATÜR TARAMASI	49
3.3.1. Demir Çelik Sektörü Literatür Taraması	49
3.3.2. MOORA Yöntemi Literatür Taraması	50
3.3.3. Waspas Yöntemi Literatür Taraması	54
3.3.4. PROMETHEE Yöntemi Literatür Taraması	55
3.4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	57
3.4.1. Çalışmanın Değişkenleri	58
3.4.2.1 Critic Ağırlıklandırma Yöntemi Uygulaması	64
3.4.2.2. MOORA Yöntemi Uygulaması	72
3.4.2.3. Waspas Yöntemi Uygulanması	95
3.4.2.4. PROMETHEE Yöntemi Uygulaması	114
3.4.2.5. Borda Sayım Yöntemi	126
3.5. BULGULAR	131
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	134
KAYNAKÇA	138

KISALTMALAR

AHP	Analytic Hierarchy Process
BİST	Borsa İstanbul
BOF	Bazik Oksijen Fırını
COPRAS	Complex Proportional Assessment
CRİTİC	Criteria Importance Through Intercriteria Correlation
ÇKKV	Çok Kriterli Karar Verme
EAO	Elektrik Ark Ocaklı
ELECTRE	Elimination and Choice Translating Reality English
İMKB	İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
İO	İndüksiyon Ocaklı
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
MOORA	Multi-Objective Optimization by Ratio Analysis
NTM	Non-Traditional Machining
PROMETHEE	The Preference Ranking Organization Method For Enrichment Evaluation
SAW	Simple Additive Weighting
SD	Standard Deviation
TOPSİS	Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution
TSKB	Türkiye Sanayi ve Kalkınma Bankası
VİGOR	VİseKriterijumsa Optimizacija I Kompromisno Resenje (Çok Kriterli Optimizasyon ve Uzlaştırıcı Çözüm)
VZA	Veri Zarflama Analizi
WASPAS	Weighted Aggregated Sum Product Assesment
WPM	The weighted product model
WSM	Weighted Sum Model
XMANA	Bist Metal Ana Endeks

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Karar Verme Süreci	s. 23
Tablo 2: Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinin Performans Karşılaştırması	s. 27
Tablo 3: Promethee Karar Matrisi	s. 36
Tablo 4: Tercih Fonksiyonları	s. 37
Tablo 5: Demir Çelik Sektörü 2019 Yılı Dış Ticaret Dengesi	s. 44
Tablo 6: Ham Çelik Üretiminde Bölgesel ve Küresel Üretimi	s. 46
Tablo 7: Ham Çelik Üretiminde İlk 10 Ülke	s. 47
Tablo 8: Ülkelere Göre İlk 10 Ham Çelik Tüketicisi	s. 48
Tablo 9: Uygulamaya Dahil Olan Şirketler	s. 49
Tablo 10: Çalışmanın Veri Seti	s. 58
Tablo 11: 2015 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri	s. 64
Tablo 12: 2016 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri	s. 65
Tablo 13: 2017 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri	s. 65
Tablo 14: 2018 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri	s. 66
Tablo 15: 2019 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri	s. 67
Tablo 16: 2015 Yılı Critic Korelasyon Değerler	s. 67
Tablo 17: 2016 Yılı Critic Korelasyon Değerleri	s. 68
Tablo 18: 2017 Yılı Critic Korelasyon Değerleri	s. 68
Tablo 19: 2018 Yılı Critic Korelasyon Değerleri	s. 70
Tablo 20: 2019 Yılı Critic Korelasyon Değerleri	s. 70
Tablo 21: Critic Yöntemi Cj Değerleri	s. 71
Tablo 22: Critic Yöntemi Ağırlık Değerleri	s. 72
Tablo 23: 2015 Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 73
Tablo 24: 2016 Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 73
Tablo 25: 2017 Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 74
Tablo 26: 2018 Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 75
Tablo 27: 2019 Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 75
Tablo 28: 2015 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu	s. 76
Tablo 29: 2016 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu	s. 77
Tablo 30: 2017 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu	s. 78

Tablo 31: 2018 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu	s. 78
Tablo 32: 2019 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu	s. 79
Tablo 33: 2015 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları	s. 80
Tablo 34: 2016 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları	s. 80
Tablo 35: 2017 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları	s. 81
Tablo 36: 2018 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları	s. 81
Tablo 37: 2019 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları	s. 82
Tablo 38: 2015 Yılı Referans Noktaları	s. 82
Tablo 39: 2016 Yılı Referans Noktaları	s. 83
Tablo 40: 2017 Yılı Referans Noktaları	s. 83
Tablo 41: 2018 Yılı Referans Noktaları	s. 83
Tablo 42: 2019 Yılı Referans Noktaları	s. 84
Tablo 43: 2015 Yılı Referans Noktası Matrisi	s. 84
Tablo 44: 2016 Yılı Referans Noktası Matrisi	s. 85
Tablo 45: 2017 Yılı Referans Noktası Matrisi	s. 86
Tablo 46: 2018 Yılı Referans Noktası Matrisi	s. 86
Tablo 47: 2019 Yılı Referans Noktası Matrisi	s. 87
Tablo 48: 2015 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu	s. 88
Tablo 49: 2016 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu	s. 89
Tablo 50: 2017 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu	s. 91
Tablo 51: 2018 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu	s. 92
Tablo 52: 2019 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu	s. 93
Tablo 53: 2015 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi	s. 95
Tablo 54: 2016 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi	s. 96
Tablo 55: 2017 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi	s. 97
Tablo 56: 2018 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi	s. 97
Tablo 57: 2019 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi	s. 98
Tablo 58: 2015 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 99
Tablo 59: 2016 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 100
Tablo 60: 2017 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 100
Tablo 61: 2018 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 101
Tablo 62: 2019 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi	s. 102

Tablo 63: 2015 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri	s. 103
Tablo 64: 2016 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri	s. 103
Tablo 65: 2017 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri	s. 104
Tablo 66: 2018 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri	s. 105
Tablo 67: 2019 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri	s. 106
Tablo 68: 2015 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablo	s. 107
Tablo 69: 2016 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu	s. 108
Tablo 70: 2017 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu	s. 109
Tablo 71: 2018 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu	s. 110
Tablo 72: 2019 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu	s. 111
Tablo 73: 2015 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları	s. 112
Tablo 74: 2016 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları	s. 112
Tablo 75: 2017 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları	s. 113
Tablo 76: 2018 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları	s. 113
Tablo 77: 2019 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları	s. 114
Tablo 78: Kriterlerin Değişim Fonksiyonları	s. 115
Tablo 79: 2015 Yılı Akış Tablosu	s. 121
Tablo 80: 2016 Yılı Akış Tablosu	s. 121
Tablo 81: 2017 Yılı Akış Tablosu	s. 122
Tablo 82: 2018 Yılı Akış Tablosu	s. 122
Tablo 83: 2019 Yılı Akış Tablosu	s. 123
Tablo 84: 2015 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması	s. 127

Tablo 85: 2016 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması	s. 127
Tablo 86: 2017 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması	s. 128
Tablo 87: 2018 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması	s. 129
Tablo 88: 2019 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması	s. 129
Tablo 89: Yıllara Göre Şirket Performansları	s. 132
Tablo 90: Yıllara Göre Şirket Performansları	s. 135

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Moora Yöntem Şeması	s. 28
Şekil 2: Promethee Yönteminin Adımları	s. 36
Şekil 3: Ortak Tercih Fonksiyonlarının Şematik Gösterimi	s. 38
Şekil 4: a Alternatifi İçin Pozitif ve Negatif Üstünlükler	s. 39
Şekil 5: Türkiye Demir-Çelik Üreticileri Haritası	s. 43
Şekil 6: Türk Çelik Sektörü Genel Durum (2019)	s. 45
Şekil 7: 2015 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları	s. 116
Şekil 8: 2016 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları	s. 116
Şekil 9: 2017 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları	s. 117
Şekil 10: 2018 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları	s. 117
Şekil 11: 2019 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları	s. 118
Şekil 12: 2015 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları	s. 118
Şekil 13: 2016 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları	s. 119
Şekil 14: 2017 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları	s. 119
Şekil 15: 2018 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları	s. 120
Şekil 16: 2019 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları	s. 120
Şekil 17: 2015 Yılı GAIA Düzlemi	s. 124
Şekil 18: 2016 Yılı GAIA Düzlemi	s. 124
Şekil 19: 2017 Yılı GAIA Düzlemi	s. 125
Şekil 20: 2018 Yılı GAIA Düzlemi	s. 125
Şekil 21: 2019 Yılı GAIA Düzlemi	s. 126

GİRİŞ

İşletmelerin hayatlarına devam edebilmeleri, rekabet gücüne sahip olmaları ve bu gücü sürdürebilmeleri için rekabet kabiliyetlerinin güçlü olması gerekmektedir. Söz konusu rekabet gücünün sağlanabilmesi için finansal performans analizlerine de ihtiyaç vardır. Finansal performans analizleri ile işletmeler, etkin kararlar alma, planlama ve denetleme gibi işlevlerini daha sağlam şekilde sürdürebilirler. İşletmenin finansal performansını doğru şekilde yansıtan bir finansal performans analizi ile işletmeler başarılı bir finansal performans yönetim politikası belirleyebilmekte ve işletme değerini arttırabilmektedir. Yapılan finansal performans analizleri işletme yöneticilerinin yanı sıra işletmeye yatırım yapma planı olan potansiyel yatırımcılar içinde önem taşımaktadır.

Temelde işletme yöneticilerinin asıl görevi karar vermektir. Geçmişte tecrübelere, sezgilere ve elde olan sınırlı bilgilere göre verilen kararlar, zamanla artan rekabet koşulları, karmaşıklaşan ticari ilişkiler ve artan maliyetler gibi nedenlerden dolayı yetersiz kalmış ve karar sürecinin analitik olarak değerlendirilme gereksinimi ortaya çıkmıştır. Bu gereksinimi karşılamak amacı ile ortaya çıkan yöntemlerden biri olan çok kriterli karar verme yöntemleri, karar alıcılara matematik, yönetim, enformasyon, psikoloji, sosyal bilimler, ekonomi, politika gibi birden fazla disiplini bir araya getirerek karar problemini çok boyutlu değerlendirebilme ve optimal karar alabilme imkanı sunmuştur.

Bu çalışmada, Türkiye’de sanayileşmenin temelini oluşturan ve kalkınmada çok önemli bir görev üstlenen demir çelik sektöründe faaliyet gösteren ve Borsa İstanbul’da işlem gören 17 işletmenin 2015-2019 yılları arasındaki finansal performanslarını ölçmek amacı ile çok kriterli karar verme yöntemlerinden faydalanılmıştır.

Üç bölümden oluşan bir çalışmanın birinci bölümünden, finansal performans kavramı ve finansal performansın ölçülmesinde kullanılan oranlara değinilmiştir. İkinci bölümünde çok kriterli karar verme yöntemlerinin geneline ve çalışmada kullanılan Critic, Moora, Waspas ve Borda Sayım çok kriterli karar verme yöntemlerinin ayrıntılarına ve adımlarına yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü ve son aşamasında ise çalışmanın uygulandığı sektör olan demir çelik sektörü hakkında

genel bir bilgi verildikten sonra, ikinci bölümde ayrıntılı olarak aktarılan çok kriterli karar verme yöntemleri uygulanmış ve sonuçları değerlendirilmiştir. 12 finansal oranın kriter olarak kullanıldığı uygulama kısmında kriterler öncelikle Z-Score yöntem ile pozitivize edilmiş, ardından Critic yöntemine dayalı olarak ağırlıklandırılmıştır. Ardından elde edilen değerler üzerinde Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemleri uygulanmış ve elde edilen 3 farklı performans sıralama değerleri Borda Sayım yöntemi yardımı ile tek bir değere indirgenmiş ve bu değer üzerinden nihai bir sıralama yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL PERFORMANS VE FİNANSAL PERFORMANSTA KULLANILAN ORANLAR

Bu bölümde performans, finansal performans ve finansal performans ölçümünün işletmeler açısından önemine değinilmiştir. Ayrıca finansal performans değerlendirilmesinde kullanılan, çalışmanın üçüncü bölümünde “kriter” olarak kullanılan oranlara değinilmiştir.

1.1.FİNANSAL PERFORMANS KAVRAMI

1.1.1 Performans Kavramı ve Ölçülmesi

Türk Dil Kurumu’na göre Türkçeye başarımlar olarak çevrilen performans kavramı Fransızca kökenli bir kelimedir (tdk.gov.tr,14.07.2021). İlgili literatürde performans kavramı ile ilgili birçok tanım yapılmış ve kavram farklı boyutları ile değerlendirilmiştir.

Performans kavramı, kişilerin veya örgütlerin kabiliyet ve becerilerini gerekli donanımlar ile uyumlu bir şekilde kullanarak ortaya koydukları tüm çabaları ifade eder (Biçer, 1997: 12).

İşletmeler bakımından performans kavramı, işletmelerin kendiler için koydukları hedeflere ulaşmak amacı ile gösterdikleri çabaların değerlendirmesi olarak yorumlanmıştır. Bu doğrultuda işletmelerin performansları, faaliyet dönemleri boyunca ortaya koydukları çıktılardır (Karaman, 2009:412). İşletmelerin hedeflerine göre farklı anlamlar kazanabilen performans kavramı doğru işleri doğru zamanda yapabilmek olarak ifade edilebilir (Atağan, 2010: 5).

Yukarıdaki tanımıyla birlikte karşımıza gelen işletme performansı kavramı yapılan analiz, ölçüm ve öznel değerlendirmelerle sonucu işletmelerin finansal, sermaye ve yapısal durumu hakkında çıkarımlar yapmamızı sağlayan nitel ve nicel etkenleri bir arada barındıran bir çalışmadır (Özçelik ve Kandemir, 2015: 98). Bir işletmenin performansı o işletmenin gelecekte kendisi için belirlediği hedeflere

ulaşması için gösterilen tüm çabaları ifade edebileceği gibi hedeflerine ulaşabilmesi için bir yol haritası da sunmaktadır.

İşletmelerin en temel amaçları kar elde etmek ve hayatlarını devam ettirebilmek olduğu düşünüldüğünden, artan rekabet koşullarıyla birlikte şirketler için performans ve performans değerlendirme kavramlarının anlamları da gün geçtikte artmaya devam etmektedir. Hiçbir işletme kısa vadede hayatını sona erdirmek için kurulmaz. Bu nedenler işletmeler rakiplerine üstünlük sağlayabilmek, taleplere, gelişen teknoloji ve pazar yapılarına uyum sağlayabilmek adına performans analizlerine önem vermeleri, işletmelerin gelecekte bulunacakları konumları belirlemesinde önemli rol oynamaktadır (Nuryyev, 2020: 42).

Performans ölçüm sistemi, stratejik planlama sürecinin bir devre elemanı olarak değerlendirilebilecek, işletmeyi performansını etkileyen veya etkileyebilecek her alanda analiz eden ve şirketin mevcut koşullara göre uygun pozisyon almasını sağlayan sistematik ve sürekli bir çalışma gerektiren bir sistemdir (Ege ve Şener, 2013: 107-120). İşletmelerde gerçekleştirilen performans ölçümleri işletmenin yöneticiler tarafından belirlenen hedeflere ne ölçüde yaklaşıldığını veya belirlenen hedeflerden ne denli saptığını belirlemek amacı ile yapılmaktadır. Performans ölçümü, işletmenin mevcut durumunun, işletmenin bulunduğu sektörün ortalaması ve işletmenin geçmiş dönemdeki faaliyetlerinin işletme ve hedefleri üzerindeki olumlu veya olumsuz etkilerini ortaya çıkarmak adına yapılan hesaplamalar ve karşılaştırmalardır (Yüreğir ve Nakiboğlu, 2007: 545-546).

İşletmelerin performans ölçümlerinde kullanılan veriler finansal ve finansal olmayan veriler olarak ikiye ayrılır. Finansal veriler, işletmenin finansal tablolarından elde edilirken, finansal olmayan veriler sübjektif verilerdir. Bu verilere örnek olarak müşteri sadakati, ekonomik katma değer, marka değeri, müşteri hayat boyu değeri ve müşteri değeri gibi veriler verilebilir. İşletmelerin finansal olmayan verileri analize dahil etmeye başlamalarının asıl sebebi faaliyet gösterdikleri sektörde sahip oldukları rekabet güçlerini saptayabilmektir.

İşletmeler performans ölçümü öncesi eldeki verileri doğru değerlendirebilmek adına analiz hedeflerine uygun kriterler belirlemektedir. Belirlenen kriterler doğrudan ölçümün performansını etkileyeceğinden kriterlerin amaçlar doğrultusunda seçilmesi oldukça önemlidir. Bu kriterler yardımı ile yapılacak değerlendirme

sonucunda işletmenin olumlu ve olumsuz yönleri göz önüne serilebileceği gibi olumsuz yönlerinin nedenleri de ortaya konulabilmektedir.

Performans ölçümünün amacı aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yıldız, 2013: 38):

- i. Üst yönetimin performans başarısı düzeyi hakkında işletmeye bilgi verir.
- ii. Ortaya konulan standartlar ile gerçekleşen standartlar arasındaki farkı veya paralelliği görmemize olanak sağlar.
- iii. Kontrol dışı bırakılan durumların düzeltilmesi için gerekli olan önlemlerin alınmasını sağlar.
- iv. İşletmenin çalışanlarının motive edilmesi adına performans gelişimine katkısı olan bireylerin ödüllendirilmesini sağlar.
- v. Performans ölçüm ve değerlendirilmesi performans yönetiminin kontrol gücünü artırır.
- vi. Performans ölçümü yapmak planlama fonksiyonu için veriler sağlar kaynakların hangi faaliyetler adına ayrıldığını ortaya çıkarır ve böylelikle daha iyi bir planlamaya gidilmesini sağlar.
- vii. İşletme yönetiminin ana stratejik hedeflerinin daha ekonomik ve daha rasyonel bir biçimde yaşama geçirilmesine destek sağlar.

Performans ölçüm sisteminin aşamaları Lohman vd. (2004) tarafından dokuz başlık altında toplanmıştır (Lohman vd., 2004:269):

- i. İşletmenin misyonun açıkça tanımlanması,
- ii. Misyon için stratejik amaçların tanımlanması (karlılık, pazar payı, kalite, maliyet, esneklik ve yenilik),
- iii. Stratejik amaçların gerçekleştirilmesi için her bir fonksiyonel alanın rollerinin, sınırlarının belirlenmesi,
- iv. Uygulanabilir global performans ölçüm sistemlerinin belirlenmesi ve üst yönetimin bunu tüm fonksiyonel alanlara uygulaması,
- v. Yüksek performans amaçları belirlenmesi ve her bir kademe için spesifik performans kriterleri belirlenmesi,

vi. Stratejik amaçlar ile performans kriterlerinin her aşamada birbirleriyle tutarlı olması,

vii. Uygulanan performans ölçümlerinin tüm fonksiyonel alanlar ile uyumlu olması,

ix. Performans ölçüm sistemlerinin uygulanması,

xi. Değişen çevre koşullarına göre performans ölçüm sistemlerinin yeniden gözden geçirilmesidir.

Performans analizi sonucu ortaya çıkabilecek noktalar ise aşağıdaki gibi sıralanabilir (Nuryyev, 2020: 44-45):

i. İşletmenin başarılarının ortaya çıkması,

ii. İşletmelerin faaliyetleri hakkında bilgi sağlayarak, yürütülen faaliyetlerin anlaşılmasına yardımcı olmak ve bu faaliyetlerin kontrol edilmesini kolaylaştırmak,

iii. İşletmelerin karşılaştacağı ekonomik sorunların nedenlerini ve muhtemel darboğazı belirleyerek, sorunların çözülmesine,

iv. İşletmelerin üretim faaliyetlerinde hangi ürünün geliştirileceğine ve piyasaya sunulacağına,

v. Rakip işletmeler ile kıyaslamaların yapılmasına yardımcı olması şeklindedir.

1.1.2. Finansal Performans Kavramı

Finansal performans, firmaların mevcut kaynaklarının verimli kullanılıp kullanılmadığının ölçülmesidir. Finansal performansın ölçülmesi, işletmenin finansal tablolarından elde edilen verilerin toplanmasını, analiz edilmesini ve işletmenin gelecek hedeflerinin doğru bir şekilde belirlenmesini hedefleyen zor ve karmaşık bir prosesi kapsar (Karaoğlu ve Sahin, 2018: 63).

İşletme yetkilileri, gelecek ile ilgili doğru kararlar alabilmek, yapılacak yatırımları finanse edebilmek için, yatırımcılar ve diğer finansörler ise doğru kararlar verebilmek için firma hakkında çeşitli verilere ihtiyaç duyarlar bunların en başında da finansal performans gelmektedir. Bu nedenle işletmenin finansal performansının belirli zaman aralıkları ile analiz ediliyor olması işletmenin değişen koşullara karşı

ne durumda olduğu ve ileride alınabilecek kararların işletmeyi ne yönde etkileyebileceğini ve işletmenin rakiplerine karşı olan rekabet gücünü göstermesi açısından oldukça önem arz etmektedir (Özbek, 2016: 274).

Piyasaların küresel boyuta ulaştığı, işletmelerin çok uluslu ve çok ortaklı bir yapıya dönüştüğü günümüzde finansal performansın değerlendirilmesi göz ardı edilemeyecek kadar önemli bir hale gelmiştir. İşletmeler için performans ölçümü, yönetimin en önemli sorumluluklarından biridir. Kontrol işlevi, performans hedeflerini belirlemeyi, ölçümünün yapılmasını, belirlenen hedefler ile ölçüm sonuçlarının karşılaştırılmasını, sonuçların değerlendirilmesini ve yeni koşullar uygun pozisyon alınmasını kapsamaktadır. Performans analiziyle birlikte firmalar, verimliliklerini arttırabilir, eksik yönlerini belirleyebilir ve sektördeki rakiplerine göre daha iyi bir pozisyona gelebilir. Ayrıca bu analizin bir diğer önemli rolü, kaynakların nasıl kullanıldığını ve yönetildiğini gerçekçi ve şeffaf bir şekilde açıklayabilmektir (Yıldız, 2018: 52; Sipahi, 2005: 23),

1.2. FİNANSAL PERFORMANSTA KULLANILAN ORANLAR

İşletmeler finansal analiz yaparken finansal oranlardan faydalanırlar. Söz konusu bu finansal oranlar, finansal tablolarında bulunan verilerin birbirleriyle olan matematiksel ilişkileri olarak ifade edilebilir (Tunç, 2020: 19).

İşletme içinde veya dışında farklı beklentilere sahip grupların beklentilerini aynı anda karşılayabilecek bir finansal oran olmadığı için analizde beklentilere uygun olarak farklı finansal oranların kullanılması gerekir. Kreditörler şirketin likiditesi ile ilgilenirler. İşletmenin hisse senetlerine yatırım yapmak isteyenler işletmenin cari durumu ve gelecekteki gelirleri ve istikrarı ile ilgilenirken, şirketin çıkardığı tahvillere yatırım yapmak isteyen bir kişi ise işletmenin uzun vadeli mali yapısı ile ilgilenir. Bu nedenle var olan farklı ihtiyaçları karşılamak adına beş farklı finansal oran gurubu yaratılmıştır. Bunlar likidite oranları, finansal yapı oranları, faaliyet oranları, karlılık oranları ve piyasa oranlarıdır (Aydın vd., 2015: 62).

1.2.1 Likidite Oranları

Likidite oranları bir firmanın kısa süreli yükümlülüklerini karşılama kabiliyetlerini ölçen oranlardır (Tüdeş, 2018: 15). Likidite oranları işletmenin bilançosunda yer alan dönen varlık kalemlerinin borç kalemlerine oranlaması yolu ile hesaplanmaktadır (Ertikin, 2019: 5).

Likidite oranları temelde işletmenin sahip olduğu likidite riski ve net çalışma sermayesi yeterliliği hakkında bilgiler sunar (Topak, 2010: 213). İşletme sahipleri ve yöneticileri likidite oranları sayesinde kısa vadeli borçların ödenmesinde bir sorun yaşanıp yaşanmayacağını öğrenebilirken; kreditörler ise işletmenin aldığı kısa vadeli borçları geri ödemekte zorluk yaşayıp yaşamayacağını öğrenmiş olur (Büker vd.,2011: 83). Bu oranların gereğinden yüksek çıkması işletmenin elindeki likit varlıkları etkin kullanamadığını ve atıl varlık kaldığına işaret ederken; bu oranların düşük olması işletmenin borçlarını zamanında ödemede zorlanacağına işaret eder (Çilingir, 2019: 32). Genellemenin yapmak gerekirse likidite oranının 1'in altında olması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemekte zorlanacağını gösterir. Oranın 2'den fazla olması ise işletmenin elindeki likit varlıkları etkin kullanamadığını gösterir (Berk, 2005:42).

1.2.1.1. Cari Oran

İşletmelerin sahip oldukları dönen varlıklarının kısa vadeli borçlarını karşılama performansını gösteren orandır. Bu oran likidite ölçümünü yanı sıra işletmelerin net işletme sermayeleri hakkında da bilgi sahibi olmamızı sağlar. Cari oran, dönen varlıkların kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesi ile elde edilir.

$$Cari\ Oran = \frac{Dönen\ Varlık}{Kısa\ Vadeli\ Borçlar}$$

Sektörden sektöre farklılık gözlense de bu oranın 2 olması beklenir. Yani dönen varlıkların kısa vadeli borçların 2 katı olması istenir. Oranın 1'den küçük olması ise negatif bir durumdur ve işletmenin kısa vadeli borçlarının tamamını

dönen varlıklarının tamamının dönen varlıklar ile karşılanamadığını ifade eder (Akgüç, 1998: 161).

1.2.1.2. Asit -Test Oranı

Likidite oranı olarak da bilinen asit test oranı dönen varlıklardan stokların çıkarılması sonucu elde edilen değerin kısa vadeli borçlara bölünmesi ile elde edilir. Bu işlemin yapılmasının sebebi dönen varlıkları içerisinde yer alan stoklar kısmının diğer dönen varlıklara daha az likit olmasında kaynaklanır. Bu oran sayesinde işletmenin stoklarını paraya çevirmek zorunda kalmadan kısa vadeli borçlarını ödeme kapasitesi ölçülür (Alper ve Biçer,2017,s.339).

$$\text{Asit - Test Oranı} = \frac{\text{Dönen Varlıklar} - \text{Stoklar}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Bu oranın 1’den büyük olması beklenir. Oran 1’den küçük olması işletmenin kısa vadeli borçlarını stoklar kalemini kullanmadan ödemede zorlanacağı anlamına gelir.

1.2.1.3. Nakit Oranı

İşletmelerin en likit varlıkları hazır değerleridir. Bu oranda işletmenin en likit kaynaklarının işletmenini kısa vadeli borçlarını karşılamadaki performansını ölçmektedir. Bu oranın 0.20’nin altında olmaması istedir. 0,20’nin altına düşmesi işletmenin nakit sıkıntısı çektiği anlamına gelir. Nakit oran işletmenin hazır değerlerinin kısa vadeli borçlarına bölünmesiyle elde edilir (Büker, vd. 2014: 91).

$$\text{Nakit Oranı} = \frac{\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

1.2.2. Finansal Yapı Oranları

Finansal yapı oranları işletmenin pasif kalemleri arasındaki ilişkiyi inceler. Başka bir ifade ile işletmenin özsermaye ve yabancı kaynakları arasındaki ilişkiyi inceler. Bu oranlar işletmenin özsermaye yeterliliğini, ortaklardan sağlanan fonların hangi varlıkları finanse ettiğine ve kullanılan kaynakların özsermaye ve borç dengesinin hesaplanmasını sağlar. İşletme tarafından kullanılan dış kaynakların fazla olması işletme açısından ekstra bir maliye oluşturur ve işletme açısından risk oluşturur. Dolayısıyla dış kaynaklardan sağlanan fonların etkili kullanılması karlılığı arttırmada etkili iken borçların yanlış kullanılması işletmenin finansal yapısını zedeleyebilir (Büker vd., 2008:95).

1.2.2.1. Finansal Kaldıraç Oranı

Finansal kaldıraç oranı, şirketin aktif toplamının ne kadarının yabancı kaynaklar kullanılarak finanse edildiğini gösterir. Oran aynı zamanda aktif pasif eşitliği ilkesinden yola çıkarak şirketin pasif toplamının yani kaynaklarının dağılımı hakkında da veri sağlamaktadır. Bu oran hem şirket aktiflerinin ne oranda yabancı kaynaklar finanse edildiğini hem de kaynakların niteliklerine göre dağılımları hakkında bilgi sağladığı için bir risk göstergesi işlevi görür. Oranın yüksek çıkması hem şirket yetkilileri hem de kreditorlerin gözünde şirketi riskli göstermektedir (Er, 2009: 54).

$$\text{Finansal Kaldıraç Oranı} = \frac{\text{Toplam Yabancı Kaynaklar}}{\text{Toplam Aktif}}$$

Bu oran için beklenen ortalama değer 0,50'dir. Ancak Türkiye şartlarında bu oranın 0,60 olması uygun kabul edilmektedir. 0,50 ve altı şirketin risk altında olmadığını gösterirken; oranın 0,50'nin üzerine çıkması şirketin üzerindeki borç baskısını artırmakta ve buna dayalı olarak gelen faiz ve borçların ödenememe riskini ortaya çıkartmaktadır (Tüdeş, 2018:18-19)

1.2.2.2. Öz Sermaye/ Toplam Aktif Oranı

Bu oran şirket varlıklarının yüzde kaçlık bir kısmının ortaklar tarafından finanse edildiğini göstermektedir. Ayrıca aktif pasif eşitliğinden yola çıkarak kaynakların yüzde kaçlık bir kısmının öz sermayeden oluştuğunu göstermektedir. Oranın yüksek olması işletmenin yetkilileri ve diğer yatırımcılar açısından şirkete olan güveni arttırmaktadır.

$$\frac{\text{Özsermaye}}{\text{Toplam Aktif}}$$

Öz Sermaye/ Toplam Aktif Oranı için genel kabul görmüş bir ortalama değer bulunmamakla birlikte bu oranın 0,5 ve üzeri olması beklenir. Ancak ülke geneline bakıldığında bu oran 0,5'in altında seyreder (Büker vd., 2008:96).

1.2.2.3. Finansman Oranı

Finansman oranı hem kısa vadeli hem de uzun vadeli finansal analizde etkili bir orandır. Bu oran şirketin nasıl finanse edildiğini ve kimler tarafından finanse edildiğini gösterir. Finansman oranının 1 olması uygun kabul edilir. Böylelikle finansmanın yarısı yabancı kaynaklardan, diğer yarısı ise ortakları tarafından karşılanmış olur. Oranın 1'den küçük çıkması işletmenin finansmanında ağırlıklı olarak öz sermayenin kullanıldığını ve şirketin olası ekonomik dalgalanmalarda ve borç ödemelerinde zorlanmayacağı anlamına gelir. Oranın 1'den büyük olması ise şirketin finansmanından ağırlıklı olarak yabancı kaynakların kullanıldığını gösterir (Ceylan ve Korkmaz, 2018: 54; Kaderli, 2006:81).

$$\text{Finansman Oranı: } \frac{\text{Toplam Borç}}{\text{Özsermaye}}$$

1.2.3. Faaliyet Oranları

İşletmelerin faaliyetlerini gerçekleştirebilmek amacı ile kullandıkları varlıklarını ne oranda etkin kullandığını değerlendirmek amacı ile kullanılan oranlara faaliyet oranları denir. Verimlilik analizi olarak da bilinen bu oranlar işletmenin satışları ve varlıkları arasındaki ilişkileri inceler. Bir başka deyişle şirketlerin hayatlarına devam edebilmeleri için ellerindeki varlık ve kaynakları ne derece etkin kullandıklarını gösteren oranlardır. Faaliyet oranlarının yüksek çıkması arzulanmaktadır. Yapılacak analizlerde daha etkili çıkarımlar yapabilmek adına bu oranların karlılık oranları ile birlikte değerlendirilmesi doğru olacaktır. Faaliyet oranlarına örnek olarak; Alacak Devir Hızı, Stok Devir Hızı, Öz sermaye Devir Hızı, Net İşletme Sermayesi verilebilir (Aydın, vd., 2015:115; Onat, 2007: 53).

1.2.3.1 Alacak Devir Hızı

Alacak devir hızı oranı, şirketin bir içinde meydana gelen alacaklarını kaç kere tahsil ettiğini gösteren oranlardır. Bu oranın yüksek çıkması arzu edilen bir durumdur ve şirketin alacak ve satış politikalarının başarılı olduğunun göstergesidir. Oranın düşük çıkması ise kredili satışların arttığına, tahsilat vadelerinin uzadığına ve tahsilat sorunları yaşandığının işaretidir. Net satışların ticari alacaklara bölünmesi ile bulunur (Saraç, 2015:19):

$$\text{Alacak Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Ticari Alacaklar}}$$

1.2.3.2. Stok Devir Hızı

Stok devir hızı, bir işletmenin stokların yıl içerisinde kaç kez değiştirildiğini gösteren orandır. Yani bu oran stokların likiditesini yani ne kadar satıldığını gösterir. Bu oranın yüksek çıkması şirketlerin satışlarının yüksek olduğunu ve elindeki stokları hızlı bir şekilde erittiğini gösterirken, oranın düşük çıkması düşük satış ve artan stok miktarını işaret eder. (Akgüç, 1995: 49).

$$\text{Stok Devir Hızı} = \frac{\text{Satışların Maliyeti}}{\text{Stoklar}}$$

1.2.3.3. Özsermaye Devir Hızı

Özsermaye devir hızı, işletmelerin sahip oldukları özsermayeleri ne derece etkin kullandığını gösterir. Bu oranın büyük olması işletmenin öz sermayesini etkin kullandığının bir göstergesi olarak görülür. İşletmeler büyüdükçe buna paralel olarak öz sermayeleri de işletmelerle birlikte büyür. Bu sebepten büyük işletmelerin öz sermaye devir hızı oranları küçük işletmelerinkine nazaran daha küçüktür (Korkmaz, 2009: 64).

$$\text{Özsermaye Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Özsermaye}}$$

1.2.3.4. Net İşletme Sermayesi Devir Hızı

Net işletme sermayesi devir hızı, işletmenin elindeki net çalışma sermayesinin etkin kullanılıp kullanılmadığını değerlendirmek amacı ile kullanılır. Bu oran sayesinde işletmedeki x birimlik bir net işletme sermayesinin işletmenin satışlarına etkisi gözlenebilir. Net çalışma sermayesi devir hızı, işletmenin net satışlarının net işletme sermayesine bölünmesiyle elde edilir.

$$\text{Net İşletme Sermayesi Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Net İşletme Sermayesi}}$$

1.2.4. Kârlılık Oranları

Kârlılık kavramı, şirket politikaları ve dönem içinde verilen kararların bir çıktısı olması nedeni ile şirketin finansal performans başarısının ölçülmesinde önemli rol oynamaktadır. Buna bağlı olarak kârlılık oranları şirketin likiditesinin, varlıklarını ve borçlarının ne derece etkin kullanıldığını ölçmek için faydalanılan oranlardır (Bölüç vd., 2017: 64-72).

İşletmelerin kuruluşlarının altında yatan en temel nedenlerden bir tanesi kâr elde etmektir. Şirketin likidite ve aktif yönetimlerini, borç yönetimlerini ve faaliyet performanslarını gözlemlememize imkân sağlayan bu oranlar işletme sahipleri ve işletme kârlılığından herhangi bir şekilde fayda sağlayan gruplar için etkili bir yöntemdir (Akgüç, 1998: 62).

Kârlılık oranlarının yorumlanmasında dikkat edilmesi gereken bazı hususlar söz konusudur. Bunlar, aynı sektörde yer alan firmaların durumları, dönemin ekonomik koşulları, firmanın hedeflediği kârlılık, geçmiş dönemlerde elde edilen kârlılık vb. gibi hususlardır. Değerlendirme yapılırken bu etkenlerin göz önünde bulundurulması daha objektif sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacaktır (Tunç, 2020: 24).

İşletmelerin kârları ilk bakışta yetersiz görülebilir ancak bu oranı tek başına değerlendirmek yanıltıcı olabilir. Bu nedenle işletmelerin ettiği karların yeterliliği aşağıdaki faktörler göz önüne alınarak değerlendirilmelidir (Lazol, 2010: 71);

- Aynı sermayenin diğer olası sektörlerle aktarılması sonucu elde edilebilecek kar,
- İşletmenin son yıllardaki kârlılık oranları,
- İşletmenin içinde bulunduğu dönemdeki makro ekonomik yapı,
- İşletme ile aynı sektörde faaliyet gösteren benzer güçteki şirketlerin aynı döneme ait kâr oranlarıdır.

1.2.4.1. Aktif Kârlılık Oranı (ROA)

Türkçe’ ye varlık kârlılığı veya aktif kârlılığı olarak çevrilen ROA (Return of Assets) işletmelerin yapmış oldukları yatırımların kârlılığını, bir başka deyişle şirketin sahip oldukları varlıkların ne ölçüde etkin kullandığını gösteren bir kârlılık oranıdır (Civan, 2009:4). İşletmelerin analize mevzu olan dönemde dönen ve duran varlıklara yaptıkları her bir birimlik yatırım kaç birimlik kâr sağladığını gösteren bu oran söz konusu dönem kârını aktif toplamına bölünmesiyle hesaplanır. Bu oranın yüksek çıkması işletmenin varlıklarını etkin kullandığı anlamına gelir. Bu doğrultuda işletmelerin amacı bu oranı maksimum seviyede tutmak olmalıdır (Orak, 2015: 40).

$$\text{Aktif Kârlılık Oran} = \frac{\text{Net Kâr}}{\text{Toplam Aktif}}$$

1.2.4.2. Öz Sermaye Karlılık Oranı (ROE)

İngilizce “Return of Equity” kavramından Türkçe ’ye çevrilen ve mali rantabilite oranı olarak da bilinen öz sermaye kârlılık oranı pay sahiplerinin işletmeye sunduğu kaynaklar karşılığında elde ettiği kârı göstermektedir. Bir başka deyişle bu oran şirket hissedarlarının yatırım değerlerini ve yatırım güçlerini temsil etmektedir. Hisse sahipleri varlık kârlılığından çok işletmenin öz sermayesine dahil ettikleri tutara dayalı olarak elde ettikleri kâr ile ilgilenirler. Bu oran için bahsedilen kârlılık dönemsel olarak değerlendirilmektedir ve vergi sonrası kârın öz sermayeye bölünmesi sonucu elde edilir (Gider, 2011:92; Şenol ve Ulutaş, 2018:87; Nayır, 2018: 55).

$$\text{Özsermaye Kârlılık Oranı} = \frac{\text{Net Kâr}}{\text{Özsermaye Toplamı}}$$

Formülde belirtilen sermaye nominal sermayedir. Nominal sermaye ödenmiş ve ödenmemiş sermayelerin toplamına eşittir. Ayrıca şirket içerisinde yedek akçeler ve dağıtılmamış kâr söz konusu ise gerçek öz sermaye hesaplanan nominal

sermayeden fazla olacaktır. Bu gibi nedenlerden kaynaklı olarak yapılabilecek hesaplama hataları öz sermayeyi gerçek değerinden farklı gösterecek ve bu değer kullanılarak hesaplanacak oran anlamını yitirecektir. (Akgüç, 2013: 475)

1.2.4.3. Satışların Kârlılığı Oranı (ROS)

İngilizce “Return of Sales” kavramından Türkçe ’ye çevrilen ve “Net Kâr Marjı” olarak da bilinen bu oran işletmelerin satışları üzerinden sağladıkları gelirlerin hesaplanmasında kullanılmaktadır. Kısacası bir birimlik satıştan ne miktarda kâr sağlandığını bulmamızı sağlar (Aydeniz, 2009:266)

$$\text{Satış Kârlılık Oranı} = \frac{\text{Dönem Net Kârı}}{\text{Net Satışlar}}$$

Satış kârlılık oranının yüksek olması arzu edilir. Bu orandan elde edilecek sonucun tek başına değerlendirilmesi çok doğru olmayacaktır. Etkili bir sonuç için elde edilen değerin şirketin bir önceki dönemlere ait verileri ve sektör ortalamaları ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Buna dayanarak satış kârlılığının sektör ortalamasından düşük çıkması, işletmenin satışlarının yeterli seviyelere ulaşmadığını veya işletmenin katlandığı maliyetlerin sektör ortalamalarının üzerinde olduğunu göstermektedir (Hacıoğlu, Dinçer, 2009: 128).

1.2.5. Piyasa Oranları

İşletmelerin finansal performanslarının değerlendirilmesi amacı ile kullanılabilecek bir diğer oran grubu, işletmelerin piyasa performanslarını gözlemleyebilmemizi sağlayan piyasa oranlarıdır. Genel performans değerlendirmesi açısından işletmeni muhasebe verilerinin piyasadan elde edilebilecek verileriyle birlikte değerlendirilmesi doğru olacaktır. Aslında finansal tablolardan elde edilen oranlar ile piyasa tabanlı oranları arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Örneğin, bir işletmenin finansal verilerine dayanarak piyasa ortalamasına göre sahip olduğu

risk oranı yüksek ve kârlılığı düşük yorumu yapıyor ise bu şirketin hisse senedi fiyatı yapılan yoruma göre daha düşük olacaktır (Aydın vd., 2009: 81).

Piyasa oranları genel olarak pay senetleri borsada işlem gören şirketlerin yatırımcı ve potansiyel yatırımcılarının karar süreçlerinde faydalandıkları oranlar karşımıza çıkmaktadır (Hayta, 2020: 77). Bu oranların kullanılmasında yatan temel neden hisse senetlerinin gerçek değerlerine ulaşabilmesi adına ihtiyaç duydukları yolu ve zamanı belirleyebilmektir (Nuryyev, 2020: 56).

Diğer oranlarda işletmenin temel motivasyonu kâr maksimizasyonuyken, piyasa oranlarında temel amaç firmanın piyasa değerinin maksimize etmektir. Çünkü işletmenin değeri, işletmenin hisselerinin pay piyasalarında dönen değerine bağlıdır ve bu durum da işletmenin yatırımcılar açısından nasıl algılanacağını doğrudan etkilemektedir (Saraç, 2015: 25).

1.2.5.1. Fiyat / Kazanç Oranı

Fiyat / Kazanç oranı, yatırımcıların ellerindeki hisse senetlerinden için sahip oldukları kazanç beklentisinin ölçülmesinde kullanılmaktadır. Bu oran basitçe, bir şirketin 1 liralık hisse senedine karşılık gelen net kârına karşılık olarak, yatırımcıların ödemeye razı oldukları tutarı göstermektedir. Fiyat / Kazanç oranı, değerlendirilecek hisse senedini, sektör ortalaması ve sektördeki diğer şirketlerin fiyat/kazanç oranları ile karşılaştırmamıza imkân sağlamaktadır (Tüdeş, 2018: 27; Yılmaz, 2020: 21).

Fiyat / Kazanç oranı, hisse senedi değerinin gerçek değerine sahip olup olmadığını göz önüne sermektedir. Yatırımcılar bu oranın yüksek olmasını beklemektedir böylelikle hisse senedinin düşük riske sahip olduğu yorumu yapılabilir. Bu oran hisse senedi piyasa fiyatının hisse başına düşen kazanca bölünmesi ile elde edilir (Aktaş, 2017: 28).

$$\frac{\text{Fiyat}}{\text{Kazanç}} \text{ Oranı} = \frac{\text{Hisse Senedi Piyasa Fiyatı}}{\text{Hisse Başına Düşen Net Kazanç}}$$

1.2.5.2. Piyasa Değeri/Defter Değeri

Bu oran işletmenin piyasa değeri ile defter değerinin birbirlerine bölünmesi yoluyla elde edilir. İşletmenin piyasa değeri hisse senedi birim fiyatının hisse senedi sayısı ile çarpılması sonucu elde edilirken; defter değeri şirketin özsermayesini ifade eder. Bu oranın sektör ortalamasından az olması yatırımcılar için iyi anlam ifade etmektedir. Piyasa Değeri/Defter Değeri oranının 1'in altında olması hisse senedinin öz sermayesinin gerisinde olduğunu, 1'den fazla olması ise tam tersi piyasa değerinin şirketin gerçek değerinden fazla olduğu anlamına gelir (Ayçin, 2018: 595-622).

$$Piyasa\ Değeri / Defter\ Değeri\ (PD/DD) = \frac{Piyasa\ Değeri}{Defter\ Değeri}$$

Bu oran yatırımcılar bazında değerlendirildiğinde, oranın sektör ortalamasının üzerinde olması hisse senedinin değerli olduğu ve satış kararı alınması gerektiğini; oranın sektör ortalamasının altında durumunda ise, senedin gerekenden ucuz olduğuna ve alış yönünde karar alınması gerektiği yorumu yapılabilir (Ceylan, 2003: 64).

1.2.5.3. Hisse Başı Kazanç Oranı

Bu oran birim hisse senedi başına düşen kâr tutarını göstermektedir. Bir hisse senedinden edilebilecek net kârı temsil ettiğinden yatırımcılar açısından diğer oranlara nazaran daha önemlidir. Türkiye Muhasebe Standartları 33'e göre bu oran aşağıdaki gibi formüle edilmiştir:

$$Hisse\ Başı\ Kazanç\ Oranı = \frac{Net\ Kâr}{Hisse\ Sayısı}$$

Bu oran çeşitli manipülasyon ve makyajlama teknikleri ile olmadığı gibi gösterilebilir. Herhangi bir oynama yapılmasa bile şirket tarafından yapılmış olan gelir-gider tahakkukları ve ayrılan karşılıklar formül sonucu ortaya çıkan rakamın fiili kârdan şaşmasına neden olacaktır. Burada bahsedilen fiili kâr kavramı, işletme kârının geçici ve yapay etkenlerden arındırılmış halidir ve bu kârın nakdi olarak işletme bünyesinde bulunduğunu ifade etmektedir (İçten, 2013: 52).

1.2.5.4. Piyasa Katma Değeri

Amerika menşeli yönetim ve danışmanlık şirketi Stern Stewart & Co. tarafından geliştirilen bir orandır. Uzun vadeli bir performans değerlendirmesinde amaç işletmenin işletmenini eldeki sermaye ile ne kadar değer yaratabildiğini bulmaktır. İşletmenini piyasa değeri tek başına işletme tarafında yaratılan değeri temsil etmez, bu oran işletmenin değerini yansıtır. Yaratılan değeri belirlemek adına şirketin piyasa değeri ile birlikte söz konusu değere ulaşmak için işletme dahil edilen sermayenin de hesaba katılması gerekmektedir (Ertuğrul, 2009: 702-715).

Temel olarak piyasa katma değeri, yöneticilerin tahsis edilen kaynakları ne kadar etkin kullandığını göstermektedir. Bu değer, işletmenin piyasa değeri ile sahip olduğu sermaye arasındaki farka eşittir ve aktarılan kaynaklarla nelerin sağlanacağını bir ölçütüdür. Pozitif piyasa katma değeri, yaratılan değeri; negatif piyasa katma değeri ise kaybedilen değeri ifade eder (Arnold, 2005: 204; Sullivan, 2000:11).

$$\text{Piyasa Katma Değeri} = \text{Toplam Değer} - \text{Yatırlan Toplam Sermaye}$$

$$\text{Toplam Değer} = (\text{Hisse Senedi Sayısı} * \text{Hisse Senedi Fiyatı})(\text{Borçların Piyasa Değeri})$$

1.2.5.5. Tobin's Q Oranı

Bu oran Nobel ödüllü James Tobin tarafından 1969 yılında literatüre kazandırılmıştır. Oran temelde hisse senedi fiyatları ile yatırım arasındaki ilişkiyi ölçmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu oran yatırımcılara ve potansiyel yatırımcılara işletmenin geçmiş ve gelecekteki performansı hakkında sınırlı da olsa bilgi sunmaktadır. Tobin's Q oranı aşağıdaki gibi formüle edilmiştir (Canbaşı vd., 2004: 58).

$$\text{Tobin's Q Oranı} = \frac{\text{Toplam Borç} + \text{Piyasa Değeri}}{\text{Toplam Varlık}}$$

Bu oran ileriye yönelik ve risk faktörü göz önüne alınarak hesaplanmış, hisse senedi getirileri ve muhasebe ölçüm yöntemlerine nazaran söz konusu şirkete ait gelecek ile ilgili beklentileri yansıtan, manipülasyon ve makyajlamadan uzak işlevsel bir orandır (Şenol ve Ulutaş, 2018: 88-89).

Bu orana göre işletmenin Q oranı 1'den büyük olduğunda sermayelerini arttırmaları gerektiği; Q oranı 1'den küçük olduğunda ise şirketlerin stoklarını azaltmaları gerektiği savunulur. $Q > 1$ durumundan yatırımların yüksek olması beklenir. $Q < 1$ durumunda ise, artırılan sermaye ile elde edilen kârın bugünkü değeri sermaye maliyetinin altında kalmış demektir. Bu durumda yapılan yatırım kârda düşüşe neden olur. Bu koşula sahip bir işletmeye yapılacak yatırımın sifıra yakın olması beklenir (Çevik, 2017: 39-40).

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME TEKNİKLERİ

Bu bölümde, öncelikle karar verme kavramından bahsedilmiş, ardından sırası ile çok kriterli karar verme (ÇKKV) ve çok kriterli karar verme teknikleri üzerinde durulmuş. Son olarak çalışmada kullanılan çok kriterli karar verme tekniklerinden Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme teknikleri, Critic Ağırlıklandırma ve Borda Sayım Sıralama yöntemi işlem adımları ile birlikte ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

2.1. KARAR VERME

Karar verme işleminin temel amacı, insanların kendi stratejilerine uygun olarak karar vermelerini desteklemektir. Bireylerin yapmış oldukları ve yapacakları her şey bir karar verme sürecini kapsamaktadır. Bu nedenle kararlar ilgili oluşturulacak bir teori, insan davranışlarıyla ilgili bir teori oluşturmaktan farklıdır. Bu doğrultuda söz konusu karar teorisi, çok sayıda alternatifin bulunduğu bir durumda hedeflere göre atılan adımlarla ilgilidir (Özbek, 2017:14)

2.1.1. Karar Verme Kavramı

Bireylerin veya söz konusu şirket ise yöneticilerin herhangi bir konuda yaptıkları her bir seçim “karar” olarak adlandırılır. Dolayısıyla “seçim yapma, tercih etme, benimseme, tavır koyma” ile “karar verme” kavramları birbirleriyle ilgilidir. Yöneticinin bir konu üzerine düşünüp sonuca ulaşması ve tercih edilen yol, yöneticinin kararını göstermekteyken; kararsız olma ve karar verememe durumları seçim yapılamadığını ifade eder (Koçel, 1995:76).

Karar verme kavramı, karar vericinin yüzleştiği sorun ya da potansiyel sorun karşısında, alternatiflerin belirlendiği ve bunlardan bir veya birkaçının uygulanmaya konulma sürecini kapsamaktadır. Yukarıdaki tanıma istinaden karar verme işlemlerinin ortak özellikleri aşağıda belirtilmiştir (Yaralıoğlu, 2010:3):

- Karar verme işlem geleceğe yönelik bir işlemdir. Bu nedenle ne kadar optimal planlanırsa planlansın içerisinde bir risk barındırır. Geleceğin sahip olduğu belirsizlik değerlendirilmesi risk faktörünü ortaya çıkaran etmendir.
- Karar verme işleminde sorumluluk karar vericiye aittir.
- Karar verme işlemi, kararın büyüklüğüyle doğru orantılı olarak bir maliyetle birlikte gelir. Dolayısıyla karar verme işlemi aynı zamanda bir maliyet unsuru barındırır. Bu maliyetin temel nedeni karar verme işleminin bir geçiş sürecini temsil etmesi ve bu geçiş sürecinin ihtiyaç duyduğu kaynaktır.
- Karar verme işlemi bir süreçtir. Bu işlem zaman içerisinde bir noktayı değil, kararın niteliğine bağlı olarak değişebilen bir zaman dilimini ve söz konusu zaman diliminde atılacak adımları kapsar.

2.1.2. Karar Verme Süreci

Karar verme eylemi bir süreci kapsamaktadır. Çünkü karar verme işleminin tamamlanması ile bir süreç tamamlanmış olur. Karar verme, başlangıç ve bitiş noktaları arasında birçok farklı iş, faaliyet ve düşüncenin bir araya gelerek sonunda birinin ön plana çıkması ile tamamlanan bir faaliyetler bütünüdür (Evren ve Ülengir, 1992: 64).

Karar ise bir sonucu ifade etmektedir. Yani karar verici kararını belirterek bir karar verme sürecini sonuca bağlamış olur. Bazı durumlarda kararın tekrar incelenmesi gerekmektedir. Bu tür durumlarda sadece sonucu ifade eden seçimin veya tercihin incelemesi yeterli olmayacaktır. Bu durumda yapılması gereken süreci geriye doğru adım adım kontrol edilmesi gerekir. Bu bilgilere dayanarak karar verme sürecini Tablo 1'deki gibi beş adımda incelemek mümkün olmaktadır (Koçel, 1995:37):

Tablo 1: Karar Verme Süreci

	1. ADIM	2. ADIM	3. ADIM	4. ADIM	5. ADIM	
VERİ BİLGİ DATA	Amaç Belirleme veya Sorun Tanımlama	Amaç ve/ya Sorunun İrdelenmesi/ Öncelik Belirleme	Alternatif Belirleme	Alternatiflerin İrdelenmesi ve Değerlendirilmesi	Seçim Kriterini Belirleme ve Seçim Yapma	KARAR

Kaynak: (Koçel, 1995:37)

Tablo 1’den anlaşılabileceği gibi karar verme süreci birbirlerini takip eden birçok adımdan oluşan bir süreçtir. Langley vd. (1995) yapmış oldukları literatür çalışmasına dayanarak karar verme sürecinin iki aşırı uç arasında bir yerde bulunduğunu belirtmişlerdir. Uçlardan biri açık, odaklanmı sıralı bir süreç ilken; diğer uçta ise karanlık, karışık ve anarşik bir süreç bulunmaktadır. Zaman içerisinde bu sürecin nasıl yürütüleceğine dair birçok model ortaya atılmıştır. Langley ve arkadaşları yapmış oldukları çalışmada söz konusu altı modeli sıralı süreç, anarşik süreç, tekrarlı süreç, yakınama süreci, esinlenme süreci ve ölgü süreci şeklinde sıralamışlardır (Ünal, 2010:14-21).

2.1.3. Çok Kriterli Karar Verme

Çok kriterli karar verme, karar vermenin yöneylem araştırması sınıfının en bilinen kolunu oluşturmaktadır. Bu işlem bir karar sürecinin çözümü amacı ile sayısız ve çelişkili nitel ve nicel farklı önem düzeyindeki kriterlerin belirlenmesini ve farklı özelliklere sahip alternatif kümesinden belirlenen kriterlere uygun olarak bir veya daha fazla alternatifi seçme veya sıralama işlemini kapsayan bir süreci temsil eder.

Bir karar verme probleminin çözümüne başlamadan önce karşımıza çıkacak en önemli sorunlardan birisi hangi çok kriterli karar verme yönteminin problemin çözümü için daha uygun olacağının belirlenmesi olacaktır. Uygun yöntemin seçilebilmesi için karar vericinin bakması gereken yerler problemin yapısı ve sürecin özellikleridir. Hangi çok kriterli karar verme yöntemi kullanılıyor olursa olsun her

problem birden fazla kritere sahiptir. Karar verici, problemin sonucunu etkileyebilecek birçok faktörden en önemli gördüklerini kriter olarak belirler. Burada karar verici mevcut alternatifler içinden kendisi için en doğru olanı üç aşamada seçecektir. Uygulama kriterlerin belirlenmesi ve kriterlerin önem düzeylerine göre ağırlıklandırılmasıyla başlar. İkinci aşamada mevcut alternatiflerin seçilen kriterleri ne oranda sağladığı değerlendirilerek, her bir alternatif üzerinden tüm kriterler göz önüne alınarak bir değerlendirme yapılır. Üçüncü ve son aşamada ise mevcut alternatifler, ikinci aşamada yapılan değerlendirme sonucu elde ettikleri puanlara göre sıralanır ve içlerinden en başarılı olan alternatif tercih edilir (Ersöz ve Kabak, 2010: 99-100).

2.2. ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ

Çok kriterli karar verme yöntemi literatürde farklı açılardan sınıflandırılmaktadır. Literatürde verinin türüne göre “determinist-stokastik-bulanık”, karar verici sayısına göre “tekli karar verme-grup kararı verme”, yöntemlerin amaçlarına göre “seçim-sınıflandırma-sıralama” de sınıflandırılabilen çok kriterli karar verme yöntemleri bu çalışmada çok amaçlı karar verme ve çok kriterli karar verme olmak üzere iki bölümde sınıflandırılmıştır (Eren, 2016: 30).

Çok Amaçlı Karar Verme

- Değer/ Fayda Modelleri
- Hedef Programlama
- Dinamik Programlama
- Veri Zarflama Analizi

Çok Kriterli Karar Verme

- Analitik Hiyerarşi Süreci
- Analitik Ağ Süreci
- TOPSIS
- ELECTRE
- VIKOR
- SAW
- GRI İLİŞKİSEL ANALİZİ
- PROMETHEE
- MOORA
- COPRAS
- WASPAS

Yöntemlerin her birinin birbirlerine göre üstünlükleri ve zayıflıkları olduğu unutulmamalıdır. Bu her bir problem için uygun yöntem veya yöntemlerin seçilmesi sonuçların başarısını doğrudan etkileyecektir.

Çalışmanın ilerleyen kısımlarında tezin üçüncü bölümünde kullanılan Moora, Waspa ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemleri ve Critic ağırlıklandırma yöntemi ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2.2.1. Critic Ağırlıklandırma Yöntemi

Problem çözümlerinde esnasında karar vericinin veya danışılanın bilgi deneyimine dayanan sübjektif kriter ağırlıklandırma tekniklerinin kullanılması çalışmanın güvenilirliğini ve rasyonelliğini olumsuz yönde etkilemektedir (Akbulut, 2019:253-254). Söz konusu olan bu olumsuzluklardan uzak durabilmek adına çok sayıda objektif kriter ağırlıklandırma yöntemi geliştirilmiştir. Çalışmada bu objektif ağırlıklandırma yöntemlerinden biri olan Critic Ağırlıklandırma yaklaşımından faydalanılmıştır. Diakoulaki vd. (1995) tarafından geliştirilen bu yaklaşımda kriterlerin standart sapmaları ve kriterler arasındaki korelasyon dikkate alınarak söz konusu kriterler objektif olarak ağırlıklandırılmaya çalışılır (Işık, 2019:547).

5 aşamadan oluşan bu yöntemin adımları aşağıdaki gibidir (Diakoulaki vd. 1995:765; Belke, 2020:127; Işık, 2019:548)

Adım 1: Karar matrisinin oluşturulması: Eşitlik (2.1)'te betimlenen karar matrisi n adet kriter ve m adet alternatiften oluşmaktadır.

$$D = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{i1} & x_{i2} & \dots & x_{in} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \dots & x_{mn} \end{bmatrix} \quad (2.1)$$

Adım 2: Normalize edilmiş karar matrisinin oluşturulması: Yöntemin bu aşamasında karar matrisinde yer alan kriterler fayda ve maliyet yönelimlerine dayalı olarak 2 farklı formülle normalize edilir.

$$r_{ij} = \frac{x_{ij} - x_j^{\min}}{x_j^{\max} - x_j^{\min}} \quad (2.2)$$

$$r_{ij} = \frac{x_j^{\max} - x_{ij}}{x_j^{\max} - x_j^{\min}} \quad (2.3)$$

Adım 3: *Korelasyon matrisinin oluşturulması:* Bu aşamada Eşitlik (2.4) yardımı ile kriterler arası korelasyon derecesi tespit edilir.

$$P_{jk} = \frac{\sum_{i=1}^m (r_{ij} - \bar{r}_j)(r_{ik} - \bar{r}_k)}{\sqrt{\sum_{i=1}^m (r_{ij} - \bar{r}_j)^2 \sum_{i=1}^m (r_{ik} - \bar{r}_k)^2}}, j, k = 1, 2, \dots, n \quad (2.4)$$

Adım 4 : *C_j değerlerinin hesaplanması:* Bu aşamada her bir kriterde bulunan toplam bilgi miktarını ifade eden C_j değeri Eşitlik (2.5) ile hesaplanır.

$$C_j = \sigma_j \sum_{k=1}^n (1 - t_{jk}), j = 1, 2, \dots, n \quad (2.5)$$

Formülde yer alan σ_j kriterlerin standart sapmasını temsil ederken t_{jk} kriter çiftleri arasındaki korelasyonu ifade eder.

Adım 5: *Kriter ağırlıklarının hesaplanması:* Son adımda ise her j kriterinin C_j değeri, tüm kriterlerin değerlerinin toplamına oranlanması ile ağırlıklar elde edilmiş olur.

$$W_j = \frac{C_j}{\sum_{k=1}^n (C_j)} \quad (j, k = 1, 2, \dots, n) \quad (2.6)$$

2.2.2. Moora Yöntemi

Multi-Objective Optimization by Ratio Analysis (Moora) metodu ilk olarak 2006 yılında Willem Karel M. Brauers ve Edmundas Kazimieras Zavadskas'ın yayınlamış oldukları “The Moora Method and Its Application to Privatization in a Transition Economy” makalesi ile ortaya çıkan Moora ayırık alternatiflerle çok kriterli optimizasyon için önerilen yeni bir yöntemdir (Brauers ve Zavadskas, 2006: 445-469).

Literatürde multi-criteria veya multi-attribute optimization olarak da bilinen bu yöntemde iki veya daha fazla hedefin belirli kısıtlar altında değerlendirilerek optimal sonuca ulaşmayı hedefleyen üretim sektöründeki çeşitli karmaşık karar verme sorunlarını çözmek için başarıyla uygulanabilen çok kriterli bir optimizasyon tekniğidir (Gadakh, 2011:743; Gadakh vd. 2013: 9-12).

Moora yönteminin avantajları; tüm amaçları göz önüne alması, alternatifler ve amaçlar arası tüm etkileşimleri ayrı ayrı değil, aynı anda değerlendirmesi, sübjektif ağırlıklı normalleştirme yerine sübjektif olmayan yönsüz değerler kullanılmasıdır (Karaca, 2011: 23). Bu doğrultuda doğru bir değerlendirme için, amaçları doğru şekilde sınayacak alternatiflerin seçilmesi ve alternatiflerin birbirlerine göre doğru ağırlıklandırılması önemli rol oynamaktadır.

Moora yöntemi çeşitli kriterler (Hesaplama Süresi, Basitlik, Matematiksel Hesaplama, Güvenilirlik ve Bilgi Düzeyi) üzerinden diğer çok bilinen ÇKKV yöntemlerinin performansları ile karşılaştırılmış ve bu karşılaştırma sonucunda Moora yönteminin diğer yöntemlere nazaran üstünlükleri Tablo 2’de göz önüne serilmiştir.

Tablo 2: Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerinin Performans Karşılaştırması

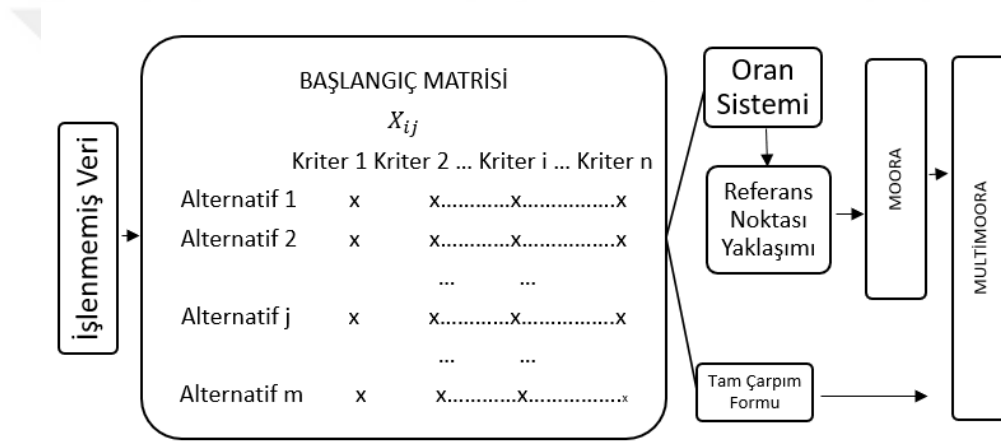
ÇKKVT	Hesaplama Süresi	Basitlik	Matematiksel Hesaplamalar	Güvenilirlik	Bilgi Düzeyi
MOORA	Çok Az	Çok Basit	Asgari	İyi	Nicel
AHP	Çok Fazla	Çok Kritik	Azami	Zayıf	Karma
TOPSIS	Orta	Orta Kritik	Orta	Orta	Nicel
VIGOR	Az	Basit	Orta	Orta	Nicel
ELEKTRE	Çok	Orta Kritik	Orta	Orta	Karma
PROMETHEE	Çok	Orta Kritik	Orta	Orta	Karma

Kaynak: Brauers ve Zavadskas, 2012: 5.

Tablo 2’ye göre, hesaplama süresi en kısa yöntem Moora olurken; en uzun süren yöntem Ahp’dir. Basitlik kriterine bakıldığında birinci sırada yine Moora yer alırken, Ahp yöntemi yine son sırada yer almaktadır. Matematiksel hesaplamalar ve

Güvenilirlik kriterlerinde de aynı sonuca ulaşılmaktadır. Bilgi Düzeylerini değerlendirmek gerekirse Moora, Topsis ve Vigor yöntemleri için nicel girdiler gerekirken; Ahp, Elektre ve Promethee yöntemlerinde hem nitel hem de nicel girdiler üzerinden değerlendirmeler yapılabilmektedir. Tablodaki verilere dayanarak bir performans sıralaması yapıldığında; birinci sırada Moora yer alırken, ikinci sırada Vigor, üçüncü sırada Topsis, dördüncü sırada tüm kriterlerde aynı ağırlıklara sahip olan Elektre ve Promethee yer alırken son sırada ise Ahp bulunmaktadır.

Şekil 1: Moora Yöntem Şeması

Kaynak: Brauers ve Zavadskas, 2012:8

Moora Yöntemi İşlem Adımları

Moora yöntemi çeşitli alternatif ve kriterlerinin performansını gösteren karar matrisinin oluşturulmasıyla başlar (Brauers ve Zavadskas, 2009:356). Satırların karar seçeneklerini ve sütunların kriterleri gösterdiği bu karar matrisi Eşitlik 1’de gösterilmiştir (Özbek, 2017:197):

$$D = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{i1} & x_{i2} & \dots & x_{in} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \dots & x_{mn} \end{bmatrix} \quad (2.7)$$

$A_i = i$. Alternatif $i = 1, 2, \dots, m$

$x_{ij} = j$. kriter ($j = 1, 2, \dots, n$) i . alternatifin değeridir.

- Oran Yöntemi

$i = 1, 2, \dots, m$ alternatiflerin sayısı, $j = 1, 2, \dots, n$ kriter sayısı olmak üzere, kriterlerin maksimizasyon ve minimizasyon yönelimlerine önemsenmeksizin her bir alternatifin kareleri toplamının karekökü ile kriterler bölünerek normalizasyon işlemi yapılır. Bu işlem,

$$N^{x_{ij}} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^m x_{ij}^2}} \quad (2.8)$$

Formülü yardımıyla gerçekleştirilir. Formüldeki x_{ij}^* ; i . alternatifin j . Kriteria karşılık gelen değerin normalize edilmiş halidir ve boyutsuz bir sayıdır. $x_{ij}^* \in [0, 1]$ dir. Bazı durumlarda ise $x_{ij}^* \in [-1, 1]$ olabilmektedir (Önay ve Çetin, 2012:94; Brauers ve Zavadskas, 2012:9; Özbek, 2017:197).

Bir sonraki aşamada normalize edilmiş karar matrisinde yer alan kriterler, sağladıkları faydaya göre maksimum veya minimum olarak belirlenir ve ayrı ayrı toplanırlar ve toplanan maksimum kriterlerin değerinden toplanan minimum kriterlerin değeri çıkartılır. $i = 1, 2, \dots, g$ maksimize edilecek kriterleri $j = g + 1, g + 2, \dots, n$ minimize edilecek kriterleri ifade etmektedir (Metin vd., 2017:383; Yıldırım ve Önder, 2018:247) Moora skoru aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$Ny_j = \sum_{i=1}^{i=g} N^{x_{ij}} - \sum_{i=g+1}^{i=n} N^{x_{ij}} \quad (2.9)$$

y_i^* ; i alternatifinin tüm kriterlere göre normalize edilmiş değerleri göstermektedir. y_i^* 'lerin büyükten küçüğe sıralanması ile işlem tamamlanır. İşlem sonunda ilk sıradaki y_i^* en uygun tercihi gösterir (Önay ve Çetin, 2012; Özbek, 2017).

- Referans Noktası Yaklaşımı

Referans noktası yaklaşımında, oran yöntemine ek olarak, her bir kriter için; amaç maksimizasyon ise maksimum noktalar, eğer amaç minimizasyon ise minimum noktalar olan, maksimal kriter referans noktaları (r_j ler) seçilir. Belirlenen bu noktaların her bir x_{ij}^* ye olan uzaklıkları bulur (Ömürbek vd., 2015:10).

$$r_j - x_{ij}^* \quad (2.10)$$

Yukarıdaki formül yardımı ile değerler hesaplanır ve matris olarak yazılır.

Burada;

$i = 1, 2, \dots$, m alternatiflerin sayısını,

$j = 1, 2, \dots$, n amaçların (kriterlerin) sayısını,

x_{ij}^* , i . alternatifin j . Amaçtaki normalleştirilmiş değerini,

r_j , j . amacın (kriterinin) referans noktasını göstermektedir.

Meydana gelen matrise, ‘‘ Tchebycheff Min-Maks Metrik’’ işlemi; $\min_i \{ \max_j (|r_j - x_{ij}^*|) \}$ uygulanır. Bu formül yardımı ile seçeneklerin sıralaması yapılır. Her seçenek için en yüksek değer seçilir ve seçilen değerler küçükten büyüğe doğru sıralanır (Brauers ve Zavadskas, 2006: 447-448; Brauers ve Zavadskas, 2009:357). İlk sıradaki seçenek en iyi tercihtir.

Referans noktası yaklaşımında gerektiğinde kriterlere ağırlıklar verilerek önem katsayısı yöntemi uygulanabilmektedir. Bu işlem aşağıdaki eşitlikte gösterilmiştir (Brauers ve Zavadskas, 2012:10).

$$d_{ij} = |w_j r_j - w_j x_{ij}^*| \quad (2.11)$$

- MOORA-Önem Katsayısı Yaklaşımı

Bazı durumlarda kriterler birbirlerine göre daha çok veya daha az öneme sahip olabilir. Bu gibi durumlarla karşılaşıldığında karar verici kriterlere uygun ağırlıkları verebilmek için önem katsayısı denilen bir teknik kullanır. Bu tekniğe göre, alternatiflerin normalize edilmiş değerleri uygun görülen önem katsayıları ile çarpılır (Brauers ve Zavadskas, 2012:10; Yıldırım ve Önder, 2018:248)

$$y_i^* = \sum_{j=1}^g w_j x_{ij}^* - \sum_{j=g+1}^n w_j x_{ij}^* \quad (2.12)$$

Tüm y_i^* değerleri büyükten küçüğe sıralanır. Sıralamaya göre ilk sıradaki değer en uygun tercih olarak kabul edilir.

- MOORA Tam Çarpım Formu

Brauers ve Zavadskas tarafından 2010 yılında geliştirilen bu yöntemde sürecin başlangıcında belirlenen maksimizasyon verilerinin çarpımı minimizasyon verilerinin çarpımlarına bölünerek sonuca ulaşılır. Bu hesaplama Eşitlik (2.13)'te gösterilmiştir (Balezentis vd., 2010: 586).

$$U_i = \frac{A_i}{B_i} \quad (2.13)$$

Yukarıdaki eşitlikte yer alan U_i i . alternatifin kullanım derecesini temsil etmektedir. A_i ve B_i değerleri ise aşağıdaki gibi hesaplanır (Balezentis, vd., 2010: 586)

$$A_i = \prod_{j=1}^g x_{ij}^* \quad (2.14)$$

$$B_i = \prod_{j=g+1}^n x_{ij}^* \quad (2.15)$$

Bu eşitlikte maksimize edilecek değerler A_i ile gösterilir ve payda yer alırken, B_i minimizasyon değerlerini ifade eder ve paydada yer alır. Hesaplamalar sonrası bütün U_i değerleri büyükten küçüğe sıralanır ve birinci seçenek en uygun tercihi temsil eder.

2.2.3. Waspas Yöntemi

Türkçe çevirisi “Ağırlıklandırılmış Bütünleşik Toplam Çarpım Değerlendirmesi” olan Waspas (Weighted Aggregated Sum Product Assessment) Zavadskas vd. (2012) tarafından literatüre kazandırılmıştır (Orçun. 2019: 445). Bu yöntem, ÇKKV’de yaygın olarak kullanılan Ağırlıklandırılmış Toplam Modeli (Weighted Sum Model, WSM) ve Ağırlıklandırılmış Çarpım Modeli (Weighted Product Model, WPM) adlı yöntemlerin birleşmesinden meydana gelmektedir (Zavadskas vd., 2012:3). WASPAS, karar verme problemlerinde alternatifleri kriterler dayanarak değerlendirerek karar vericiler için en iyi alternatifin seçilmesini sağlayacak bir performans sıralaması yapma imkanı tanımaktadır. Ayrıca bu yöntem, ağırlıklı bütünleştirilmiş fonksiyonu optimize ederek yapılan tahminlerde yüksek tutarlılığı sağlamayı amaçlamaktadır. (Chakraborty ve Zavadskas, 2014: 2-3; Lashgari vd., 2014: 738-739).

Waspas yöntemi 6 adımdan meydana gelmektedir ve bu aşamalar aşağıdaki sıralama ile uygulanmalıdır (Ural vd., 2018: 132-133; Gezen, 2019:218-219; Karaca ve Ulutaş, 2018: 486; Özbek, 2017: 44-46; Zavadskas vd. 2010: 4).

- Waspas Yöntemi İşlem Adımları

Adım 1: Karar matrisi oluşturulur. İlk aşamada Eşitlik (1)’de belirtilen ve alternatiflerin kriterlere göre sayısını gösteren karar matrisi oluşturulur. Eşitlik (1)’de m alternatif sayısını gösterirken, n kriter sayısını temsil eder. x_{ij} ise i . alternatifin performansının j . kritere göre değerlendirilmesidir.

$$X = \begin{bmatrix} x_{11} & x_{12} & \dots & x_{1n} \\ x_{21} & x_{22} & \dots & x_{2n} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{i1} & x_{i2} & \dots & x_{in} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ x_{m1} & x_{m2} & \dots & x_{mn} \end{bmatrix} \quad (2.16)$$

Adım 2: Karar matrisinin normalize edilmesi. Bu normalizasyon işleminde doğrusal normalizasyon işlemi kullanılır. İki farklı ÇKKV yönteminin birleşimi olan WASPAS yönteminde iki ayrı denklem uygulanır. Fayda yönlü kriterler için denklem (2.17), maliyet yönlü kriterler için ise denklem (2.18) kullanılarak normalizasyon işlemi gerçekleştirilir. Denklemden yer alan $\overline{x}_{ij}$, x_{ij} değerinin normalize edilmiş halini temsil eder.

Fayda yönlü kriterler için;

$$\overline{x}_{ij} = x_{ij} / \max_i x_{ij} \quad (2.17)$$

Maliyet yönlü kriterler için;

$$\overline{x}_{ij} = \min_i x_{ij} / x_{ij} \quad (2.18)$$

Adım 3: Ağırlıklı Toplam Modeline (WSM) dayalı *i.* alternatifin göreceli performansı hesaplanır. Seçeneklerin göreceli performansı WSM yöntemine göre hesaplanır. WSM' ye göre toplam nispi değer önemi *i.* alternatif değeri her bir kritere ait ağırlık değeri ile çarpılır ve daha sonra her bir alternatif değeri sırasıyla toplanarak aşağıdaki gibi hesaplanır.

$$Q_i^{(1)} = \sum_{j=1}^n \overline{x}_{ij} \cdot w_j \quad (2.19)$$

Adım 4: WPM' ye dayalı *i.* alternatifin göreceli performansı hesaplanır. Bu adımda ise seçeneklerin göreceli performansı WPM yöntemine göre hesaplanır. Normalize edilmiş karar matrisi üzerinden her bir *i.* Alternatif kriterinin değeri için ilgili kriter ağırlığının kuvveti alınır ve bulunan değerler her bir alternatif için sırasıyla çarpılarak $Q_i^{(2)}$ değeri hesaplanır.

$$Q_i^{(2)} = \prod_{j=1}^n (\bar{x}_{ij})^{w_j} \quad (2.20)$$

Adım 5: *Ağırlıklı Toplam Modeli (WSM) ve Ağırlıklı Çarpım Modeli (WPM) ile ağırlıklandırılmış olan değerlerin ağırlıklı ortalamaları alınarak ortak genel alternatif değerlerinin hesaplanması.*

$$Q_i = 0,5Q_i^{(1)} + 0,5Q_i^{(2)} = 0,5 \sum_{j=1}^n \bar{x}_{ij} \cdot w_j + 0,5 \prod_{j=1}^n (\bar{x}_{ij})^{w_j} \quad (2.19)$$

Bu formül dışında karar verme sürecinde kullanılan bir diğer formül ise;

$$Q_i = aQ_i^{(1)} + (1 - a)Q_i^{(2)}, \text{ dir.} \quad (2.21)$$

0 ile 1 arasında değer alabilen a parametresi, $a = 1$ olarak ele alındığında Ağırlıklı Toplam Modeline (WSM); $a = 0$ olarak ele alındığında ise WPM yani Ağırlıklı Çarpım Modeline dönüşmektedir. Burada kullanılan a değeri karar verici tarafından belirlenebilmekte olup, daha optimal sonuçlar elde edebilmek adına değerin en uygun şekilde hesaplanması önerilmektedir.

Adım 6: *Alternatiflerin Genel Toplam Görelî Öneminin Hesaplanması:* Karar verme sürecinin sıralamasını yapabilmek amacı ile Waspas yönteminde alternatiflerin toplam görelî öneminin hesaplanabilmesi amacı ile genel bir model geliştirilmiştir.

$$Q_i = \lambda Q_i^{(1)} + (1 - \lambda) Q_i^{(2)} = \lambda \sum_{j=1}^n \bar{x}_{ij} \cdot w_j + (1 - \lambda) \prod_{j=1}^n (\bar{x}_{ij})^{w_j} \quad (\lambda = 0, 0.1, 0.2, \dots, 1) \quad (2.22)$$

Belirlenen alternatifler Q değerine göre derecelendirilir. Değerlendirme sonucu en yüksek Q değerine sahip alternatif en iyi olandır. $\lambda=0$ olduğu zaman WASPAS yöntemi WPM'ye dönüşürken, $\lambda=1$ olduğu zaman ise WSM'ye dönüşür.

2.2.4. Promethee Yöntemi

Çalışmada kullanılan çok kriterli karar verme tekniklerinden biri olan Promethee 1982 yılında Jean-Pierre Brans tarafından geliştirilmiştir. Yöntemin ilk uygulamaları G. Davignon tarafından yine aynı yılda sağlık alanında gerçekleştirilmiş ve sonrasında bankacılık, yatırım kararları, iş gücü planlamaları ve kimya endüstrisi gibi birçok alanda yöntemden faydalanılmıştır (Brans ve Mareschal, 2005:164). Uzun adı “The Preference Ranking Organization Method For Enrichment Evaluation” olan yöntem, isminde yer alan kelimelerin baş harfleriyle kısaca Promethee olarak anılır.

Türkçeye çevirisi “Zenginleşen Değerlemeler İçin Tercih Sıralama Yöntem” olan yöntem ÇKKV yöntemleri arasında en son geliştirilen yöntemlerden biri olup en etkili ve en basit yöntem olarak bilinmektedir. Yöntemi bu denli başarılı kılan temel özellikleri basitlik, açıklık ve dengeli sonuç vermesidir. Yöntemin diğer ÇKKV tekniklerine göre temel farkı, kriterleri birbirleri arasında ilişkiyi göstermenin yanında her bir kriterin de kendi iç ilişkisini de dikkate almasıdır (Bağcı ve Esmer, 2018:120, Sakarya ve Aytekin, 2013:102).

İlerleyen yıllarda yönteme ek olarak geliştirilen Promethee I ve Promethee II sayesinde sonlu alternatif içinde hem kısmi öncelik sıralaması (Promethee I) hem de Promethee II yöntemine dayanarak tam öncelik sıralaması yapılabilir (Brans vd., 1986: 228, Şahin ve Akkaya, 2013: 71). Bu iki yönteme destekleyici nitelikte olacak şekilde, Promethee yönteminin geometrik bir uzantısı olan ve yönteme görsel bir gösterim şekli sunan GAIA, Mareschal ve Brans (1988) tarafından literatüre kazandırılmıştır.

GAIA düzlemi Promethee sonuçları doğrultusunda yaratılan bir grafiksel gösterimdir. Düzlem karar vericilere basit ve anlaşılabilir bir bakış açısı sunar. GAIA düzleminin Promethee sonuçlarını iki boyutlu düzleme taşıması ve sonuçların görsellerle desteklenmesi karar vericiye farklı bir perspektiften sonuçları görme ve değerlendirme imkanı kadar.

Promethee yönteminin uygulanabilmesi için iki tip ekstra bilgiye ihtiyaç vardır. Bunlar (Albadvi vd., 2007: 674);

-Seçilen kriterlerin göreceli öneminin bilgisi,

-Karar vericinin her bir farklı kriter için alternatiflerin katkısı karşılaştırılırken hangi tercih fonksiyonunu seçeceğinin bilgisidir.

Aşağıdaki şekilden de görülebileceği gibi Promethee yöntemi 7 adımdan oluşmaktadır (Dağdeviren ve Eraslan, 2008; 70-72; Kücü, 2007: 24; Bağcı ve Esmer 2016: 121-122; Sakarya ve Aytekin 2013: 99-109):

Şekil 2: Promethee Yönteminin Adımları

Kaynak: Kücü, 2007:24

Adım 1: Karar Matrisinin Oluşturulması: $w=(w_1, w_2, \dots, w_k)$ ağırlıkları ile k kriter $c=(f_1, f_2, \dots, f_k)$ tarafından değerlendirilen alternatiflere $A=(a, b, c, \dots)$ ilişkin karar matrisi, Tablo 3'te verilen şekilde oluşturulur.

Tablo 3: Promethee Karar Matrisi

<i>Kriterler</i>	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>	<i>...</i>	<i>W</i>
<i>f₁</i>	<i>f₁(a)</i>	<i>f₁(b)</i>	<i>f₁(c)</i>	<i>...</i>	<i>w₁</i>
<i>f₂</i>	<i>f₂(a)</i>	<i>f₂(b)</i>	<i>f₂(c)</i>	<i>...</i>	<i>w₁</i>
<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>	<i>...</i>
<i>f_k</i>	<i>f_k(a)</i>	<i>f_k(b)</i>	<i>f_k(c)</i>	<i>...</i>	<i>w_k</i>

Kaynak: Şahin ve Akkaya, 2013:72

Adım 2: Kriter İçin Tercih Fonksiyonu Atanması: Yöntemin uygulanmasında kullanılmak üzere birinci tip (olağan), ikinci tip (U-tipi), üçüncü tip (V-tipi), dördüncü tip (seviyeli), beşinci tip (lineer) ve altıncı tip (Gaussian) olmak üzere 6 farklı tercih fonksiyonu bulunmaktadır. Bu fonksiyonlar arasında nasıl seçim yapılacağı Tablo 4’te vurgulanmıştır.

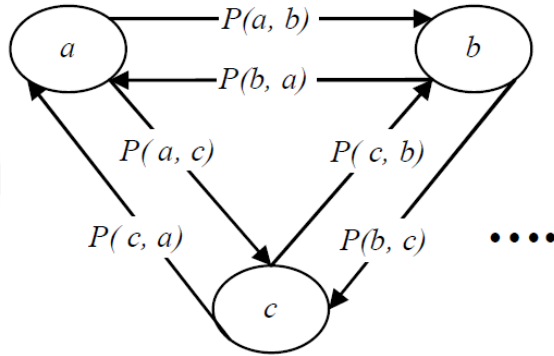
Tablo 4: Tercih Fonksiyonları

Tip	Parametre	Fonksiyon	Grafik, P(x)
Birinci Tip (Olağan)	-	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ 1, & x > 0 \end{cases}$	
İkinci Tip (U-tipi)	q	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq q \\ 1, & x > q \end{cases}$	
Üçüncü Tip (V-tipi)	p	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ x/p, & 0 \leq x \leq p \\ 1, & x > p \end{cases}$	
Dördüncü Tip (Seviyeli)	q, p	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq q \\ 1/2, & q < x \leq p \\ 1, & x > p \end{cases}$	
Beşinci Tip (Lineer)	q, p	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq q \\ \frac{(x-q)}{(p-q)}, & q < x \leq p \\ 1, & x > p \end{cases}$	
Altıncı Tip (Gaussian)	σ	$p(x) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ 1 - e^{-x^2 / 2\sigma^2}, & x > 0 \end{cases}$	

Kaynak: Brans ve Vicke, 1985: 650-652; Brans ve Mareschal, 2005:170

Adım 3: Ortak Tercih Fonksiyonu Belirleme: Tercih fonksiyonları dikkate alınarak her alternatif çifti için ortak tercih fonksiyonu belirlenir. Belirlenen ortak tercih fonksiyonları şekil 2.2’de gösterilmiş olup; a ve b alternatifleri için ortak tercih fonksiyonu eşitlik (2.23) yardımı ile belirlenmektedir.

Şekil 3: Ortak Tercih Fonksiyonlarının Şematik Gösterimi

Kaynak: Dağdeviren ve Erarslan, 2008:23(1)

$$P(a,b) = \begin{cases} 0 & , f(a) \leq f(b) \\ p[f(a) - F(b)] & , f(a) > f(b) \end{cases} \quad (2.23)$$

Adım 4: Her Alternatif Çifti İçin Tercih İndeksinin Belirlenmesi: Üçüncü aşamada belirlenen ortak tercih fonksiyonlarından yola çıkarak tüm alternatif çiftleri için tercih fonksiyonu belirlenir. w_i ($i = 1,2,3, \dots, k$) ağırlığına sahip k kriter tarafından değerlendirilen a ve b alternatiflerinin tercih endeksi eşitlik (2.24) ile hesaplanır.

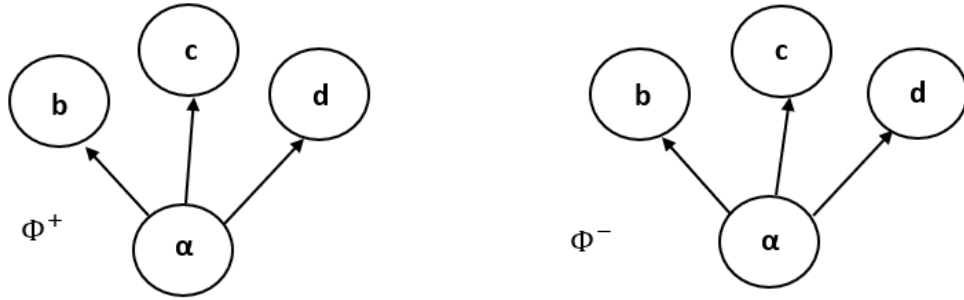
$$\pi(a,b) = \frac{\sum_{i=1}^k w_i * P_i(a,b)}{\sum_{i=1}^k w_i} \quad (2.24)$$

Adım 5: Alternatifler İçin Pozitif (Φ^+) Ve Negatif (Φ^-) Üstünlüklerin Belirlenmesi: Bu aşamada alternatifler için pozitif ve negatif üstünlükler saptanır. **a** alternatifi için pozitif üstünlük eşitlik (2.25) ve negatif üstünlük eşitlik (2.26) ile hesaplanırken pozitif ve negatif üstünlükler Şekil 4’ te şematize edilmiştir.

$$\Phi^+(a) = \frac{1}{n-1} \sum \pi(a, b) \quad (2.25)$$

$$\Phi^-(a) = \frac{1}{n-1} \sum \pi(b, a) \quad (2.26)$$

Şekil 4: a Alternatifi İçin Pozitif ve Negatif Üstünlükler

Adım 6: Promethee I ile alternatiflerin kısmi özelliklerinin belirlenmesi:

Kısmi öncelikler alternatiflerin birbirlerine göre tercih edilme durumlarının, birbirinden farksız olan alternatiflerin ve birbirleriyle karşılaştırılamayacak olan alternatiflerin belirlenmesini sağlar.

A ve B gibi iki alternatif için kısmi önceliklerin belirlenmesinde aşağıda verilen durumlar söz konusudur.

I. Durum: Aşağıdaki durumlarda biri sağlanıyorsa, a alternatifi b alternatifine tercih edilir.

$$i. \Phi^+(a) > \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) < \Phi^-(b) \quad (2.27)$$

$$ii. \Phi^+(a) > \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) = \Phi^-(b) \quad (2.28)$$

$$iii. \Phi^+(a) = \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) < \Phi^-(b) \quad (2.29)$$

II. Durum: Aşağıdaki koşul sağlanıyorsa a alternatifi b alternatifinden farksız olacaktır.

$$i. \Phi^+(a) = \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) = \Phi^-(b) \quad (2.30)$$

III. Durum: Aşağıdaki durumlarda biri sağlanıyorsa, a alternatifi b alternatifini ile mukayese edilememektedir.

$$i. \Phi^+(a) > \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) > \Phi^-(b) \quad (2.31)$$

$$ii. \Phi^+(a) < \Phi^+(b) \text{ ve } \Phi^-(a) < \Phi^-(b) \quad (2.32)$$

Adım 7: Promethee II Yardımı İle Alternatiflerin Tam Önceliklerinin Belirlenmesi: Alternatiflerin tam öncelikleri eşitlik (2.33) yardımı ile hesaplanır. Hesaplama sonucu elde edilen tam öncelik değerleri ile tüm alternatifler aynı düzlemde değerlendirilerek tam sıralamaya elde edilmiş olur.

$$\Phi(a) = \Phi^+(a) - \Phi^-(a) \quad (2.33)$$

a ve b benzeri iki alternatif için hesaplanan tam öncelik değerlerine bağlı olarak aşağıda verilen kararlar alınabilmektedir.

$\Phi(a) > \Phi(b)$ ise, a alternatifi b alternatifinden daha üstündür.

$\Phi(a) = \Phi(b)$ ise, a ve b alternatifleri birbirinden farksızdır yorumu yapılabilir.

2.2.5. Borda Sayım Yöntemi

1784 yılında Jean – Charles de Borda tarafından ortaya atılan ve sosyal seçim teorisindeki oylama yöntemlerinden biri olan Borda Sayım yöntemi karar vericinin bireysel tercihlerinin toplamına göre alternatif sıralaması yapmaktadır. Ayrıca bu yöntem iki ya da daha fazla sıralama tekniği kullanılarak elde edilen sıralamaları rasyonel olarak tek bir sıralamaya indirgeyen bir veri birleştirme tekniğidir. Kolay uygulanabilen bu yöntem sınıflandırıcı performans hakkında öncül bilgiye ihtiyaç duymaz (Ömürbek ve Akçakaya, 2018:261).

Her bir sıralama tekniğini eşit ağırlıkta kabul eden Borda Sayım yöntemi kullanılan sıralama yöntemindeki m adet alternatiften birinci sıradakine m-1, ikinci sıradakine m-2 şeklinde değerler vererek sonuncu sıradaki alternatif 0 olacak şekilde puanlama yapar. Tüm sıralama yöntemlerindeki alternatiflere atanan puanlar toplanarak Borda Skorlar elde edilir ve performans sıralaması bu değerler üzerinden yapılır (Akyüz ve Aka, 2017:36-37). Bu işlemin formüle edilmiş hali aşağıdaki gibidir.

$$B_i = \sum_{k=1}^n (n - r_{ik}) \quad (2.34)$$

Formülde yer alan r_{ik} k. Kriter altında yer alan i. alternatifin sırasını temsil eder, n ise toplam alternatif sayısını temsil etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ YARDIMI İLE BİST METAL ANA ENDEKSİNE KOTE ŞİRKETLERİN FİNANSAL PERFORMANS ANALİZLERİ

Çalışmanın bu bölümünde BİST Metal Ana (XMANA) Endeksi kapsamında yer alan ve verilerine ulaşılabilen 17 şirketin 2015-2019 yılları arasındaki finansal performanslarını değerlendirebilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemlerinden faydalanılmıştır. Uygulamada kriter olarak literatür taraması sonucu belirlenmiş ve şirketlerin finansal tablolarından elde edilmiş Z-Score yöntemi ile pozitif çevrilmiş ve Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile ağırlıklandırılmış 12 finansal oran (Cari Oran, Asit Test Oranı, Stoklar/Toplam Aktif, Öz kaynak/Toplam Aktif, Nakit Oran, Borçlanma Oranı, Finansal Kaldıraç Oranı, Öz kaynak Karlılığı, Stok Devir Hızı, Alacak Devir Hızı, Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı, Net Kar Marjı) kullanılmıştır. Sonrasında uygulanan 3 yöntemin sonuçları değerlendirilmiştir.

3.1. ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Çalışmada XMANA endeksinde yer alan ve finansal tablolarına ulaşılabilen 17 demir çelik şirketinin 2015-2019 yılları arasındaki performanslarının karşılaştırması amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında çok kriterli karar verme yöntemlerinden Moora, Waspas ve Promethee kullanılmıştır. Literatür taraması sonucu belirlenen finansal oranların ağırlıkları Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile belirlenmiştir. Sonrasında uygulanan Borda Sayım yöntemi ile tek bir skor elde edilerek, şirketlerin performans sıralaması yapılmıştır.

Çalışmayı literatürdeki diğer çalışmalardan ayıran özellikler, demir çelik sektörünün güncel performansını değerlendirmesi ve analiz dönemlerinin literatürdeki diğer çalışmalardan uzun olmasıdır.

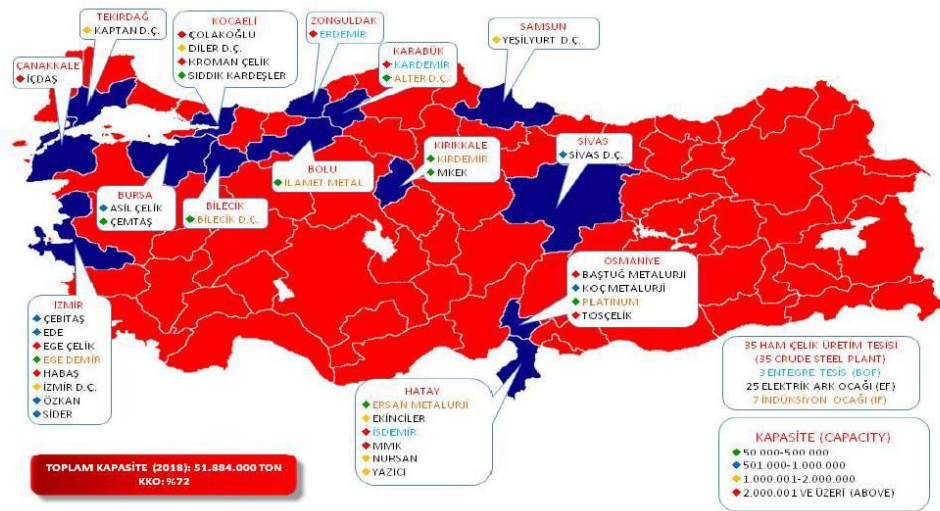
3.2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

3.2.1. Türkiye’de Demir-Çelik Sektörü

Demir-çelik sektörü Türkiye ekonomisi ve sanayisi için bir lokomotif niteliğindedir. Ülke ekonomisinin ve sanayisinin gelişiminde önemli role sahip olan sektör aynı zamanda ekonomik gidişatın takibi açısından önemli bir göstergesidir. Sektörü bu derece önemli kılan özelliği başta inşaat, otomotiv sanayi ve beyaz eşya sektörleri olmak üzere tüm endüstri dallarına girdi sağlamasıdır.

Ülkemizde, 2019 yılı itibariyle, demir cevherinden üretim yapan 3 adet Bazık Oksijen Fırını (BOF) tesisi ile hurdadan üretim yapan 32 adet indüksiyon ocaklı (İO) tesis ve elektrik ark ocaklı (EAO) tesis bulunmaktadır.

Şekil 5: Türkiye Demir-Çelik Üreticileri Haritası

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020, s. 16

Türkiye demir çelik üretiminde hammadde olarak dışa bağımlıdır. Ark ocakları ile üretim yapan tesislerin kullandığı hurdaların ortalama %70’lik bir kısmını ithalat yolu ile karşılarken, sadece %30’u yerli kaynaklardan kaynaklanır. Entegre tesislerde hammadde olarak kullanılan demir cevher için ise bu oran %60 ithalat, %40 yerli kaynak şeklinde şekillenmiştir (TMMOB, 2015:15).

Türk demir çelik sektörünün etkileşimde olduğu en önemli sektör, inşaat sektörüdür. Türkiye'nin çelik tüketiminde inşaat sektörünün payı %67'dir. Bu rakam bir hayli fazladır. Otomotiv sektörünün payı %13, makine ve ekipman sektörünün payı %6'dır. Demir çeliğin petrol boru hatlarında kullanılması nedeniyle petrol ve doğalgaz sektöründeki pay ise %6 olarak gerçekleşmiştir (Türkiye İş Bankası, 2015:32). Ürün türüne bakıldığında, inşaat girdisi olan uzun ürünlerin tüketimdeki payı %5 yassı ürünlerin payı ise %49 bandındadır.

Ülkemizdeki nihai çelik tüketiminde 2010 yılından bu yana sürekli artış göstermiştir. 2012 yılında 28,46 milyon ton, 2013 yılında 31,32 milyon ton, 2014 yılında 30,77 milyon ton, 2015 yılında 34,38 milyon ton, 2016 yılında 34,07 milyon ton, 2017 yılında 35,92 milyon ton, 2018 yılında 30,75 milyon ton, 2019 yılında ise %15,4 lük bir gerileme ile 25,58 milyon tonluk çelik tüketimi gerçekleştirilmiştir. Tüketimin nihai mamul türüne göre dağılımı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Türkiye'nin çelik ihracatı yıllar içinde dalgalı bir seyir izlese de genel itibari ile yıllık 18 milyon ton çelik ihracatı gerçekleştirilmiştir. Sektör içinde üretimi ve ihracatı en çok yapılan ürünler uzun ürünlerdir. İkinci sırada ise yassı ürünler yer almaktadır. Yapılan ihracatlar genel olarak Ortadoğu ve Körfez ülkelerine olmaktadır (TSKB, 2018:26-27).

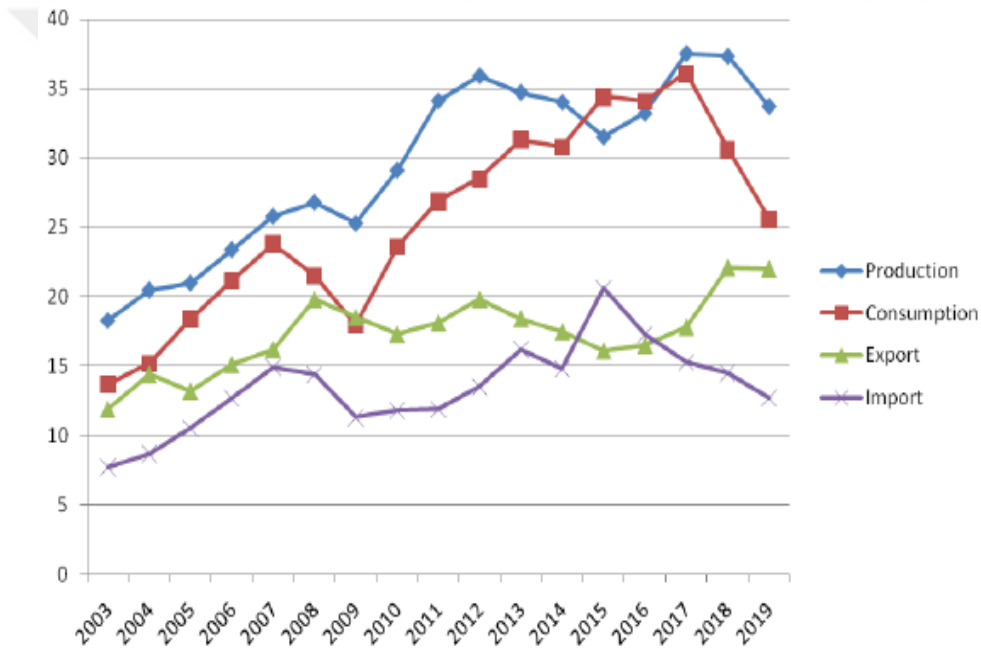
Tablo 5: Demir Çelik Sektörü 2019 Yılı Dış Ticaret Dengesi

2019	İHRACAT		İTHALAT	
	MİLTAR (Ton)	DEĞER (Milyon \$)	MİLTAR (Ton)	DEĞER (Milyon \$)
Yarı Ürünler (Kütük, Slab)	1.336	655	3.406	1.558
Yassı Ürünler	5.738	3.576	7.477	5.403
Uzun Ürünler	10.489	5.383	1.077	973
Çelik Ürünleri Toplamı	17.563	9.614	11.960	7.934
Borular	1.897	1.517	386	665
Diğerleri	2.529	4.937	340	1.721
Ürün Toplamı	21.989	16.068	12.686	10.320
Pik	2	1	1.232	439

Ferro Alyaj	113	177	412	550
Sünger Demir	0	0	535	146
Hurda	153	164	18.857	5.615
Demir Cevheri	1.430	103	10.124	1.090
Kok Taş Kömürü	0	0	5.607	1.006
Hammadde Toplamı	1.698	445	36.767	8.846

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020, s.23

Şekil 6: Türk Çelik Sektörü Genel Durum (2019)

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020, s. 24

3.2.2. Dünya’da Demir Çelik Sektörü

Dünya yıllık ham çelik üretimi dünya gündemine göre değişiklik göstermektedir. Sektörel üretim 2007-2009 yılları arasında küresel ekonomik krizin ve sonrasında oluşan belirsizlik ortamının etkisi ile talebe paralel olarak düşüş yaşamıştır. Belirtilen dönemde Avrupa ve Amerika’nın çelik üretiminde ciddi düşüşler gözlemlenirken; Çin ve Hindistan’ın başı çektiği gelişmekte olan ülkelerde

ülke içi talebi karşılamak ve büyüme hedeflerinin tutturabilmek amacı ile üretim kapasitelerini artırmaya devam etmiştir. Sektörde 2010 yılında kademeli bir toparlanma gözlemlense de toplam üretim, Avrupa’da hissedilmeye devam eden ekonomik kriz etkisiyle zayıflayan talep, ithalatta gözlenen artış ve beklenen büyümelerin gerçekleşmemesi Avrupa için beklenen üretim kapasitelerine ulaşamamış, Amerika ise kriz öncesi üretim kapasitesini yakalayamamıştır. 2015 yılında ise küresel talepte görülen daralma ile birlikte Okyanusya hariç tüm bölgelerin üretiminde daralma meydana gelmiştir. Çin’de de büyüme oranlarının düşmesi ve üretim kapasitesinin azalması ile küresel üretim 1.632 milyon ton seviyesine gerilemiştir. Aynı şekilde devam eden 2016 yılı sonrasında 2017 yılında Asya’da yaşanan artış sayesinde yıllık üretim kapasitesi rekor seviyeyle 1.735 milyon tona ulaşmıştır. 2017 yılında Çin, Japonya ve Hindistan’ın başı çektiği Asya ülkeleri küresel çelik üretiminin %68’ini gerçekleştirdi. Ayrıca 2017 yılında en büyük 10 üretici arasından üretimdeki en yüksek artışı %13,1 ile Türkiye gerçekleştirmiştir. 2018 yılında üretimde %5’lik bir artış meydana gelmiş ve yıllık üretim 1.825 milyon tona ulaşmıştır. 2019 yılında Asya ve Orta Doğu hariç tüm bölgelerde üretim daralsa da üretim miktarı 2018 yılına göre %2,7 artarak 1.875 milyon tona ulaşmıştır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020: 12-13; TSKB, 2018: 11-12)

Tablo 6: Ham Çelik Üretiminde Bölgesel ve Küresel Üretimi

Bölgeler	2017	2018	2019	Yüzde Üretim
Avrupa	210.658	209.540	195.986	10,45%
Kuzey Amerika	115.355	120.879	119.683	6,38%
Güney Amerika	44.106	44.947	41.656	2,22%
Afrika	14.818	17.610	17.175	0,92%
Orta Doğu	34.655	43.204	44.310	2,36%
Asya	1.209.102	1.281.962	1.349.427	71,96%
Okyanusya	5.985	6.341	6.160	0,33%
Dünya	1.735.875	1.825.486	1.875.155	

Kaynak: worldsteel.org, 2020

Tablo 7: Ham Çelik Üretiminde İlk 10 Ülke

No	Ülke	2017	2018	2019
1	Çin	870.855	928.260	996.342
2	Hindistan	101.455	109.272	111.351
3	Japonya	104.661	104.319	99.284
4	ABD	81.612	86.607	87.761
5	Rusya	71.491	72.122	71.897
6	G. Kore	71.030	72.464	71.412
7	Almanya	43.297	42435	39.627
8	Türkiye	37.524	37.312	33.743
9	Brezilya	34.778	35.407	32.569
10	İran	21.236	24.520	25.609
	Genel Toplam	1.437.939	1.512.718	1.569.595

Kaynak: worldsteel.org, 2020

Yukarıdaki verilere bakıldığında 2019 yılı için Dünya'daki çelik üretiminin %84'ü en büyük ilk 10 üretici ülke tarafından yapılmıştır. Sadece Çin ise küresel üretiminin %53'ünü gerçekleştirmiştir. Bölgesel çapta bakıldığında, Avrupa küresel üretimin %10,45'ine, Kuzey Amerika %6,38'ine, Güney Amerika %2,22'sine, Afrika %0,92'ine, Orta Doğu %2,36'sına, Okyanusya yüzde %0,33'üne sahipken sadece Asya kıtası küresel üretimin %71,96'sını gerçekleştirmiştir.

Küresel çelik tüketimine baktığımızda 2007 yılında 1,3 milyon tonluk tüketim 2009 yılındaki küresel krizle birlikte gerilemiştir. Sonrasında kademeli olarak artış göstererek 2014 yılında rekorunu kıran çelik tüketimi sonrasında 2015 ve 2016 yılında Çin'in çelik tüketimindeki azalmasıyla birlikte gerileme göstermiştir (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2020:20).

Dünya çelik tüketimine bakıldığında Çin'in küresel çelik tüketiminin yaklaşık %46'sını gerçekleştirdiği gözlenmektedir. İkinci sırayı ise üretimde daha alt sıralarda bulunan ABD yer almaktadır. Kişi başı çelik tüketimine bakıldığında ise bir ilk sırayı G. Kore almaktadır. Aşağıdaki tablolarda toplam çelik tüketiminin bölgelere ve ülkelere göre dağılımı ve ülkelere göre kişi başı çelik tüketiminin değişimi görülmektedir (TSKB, 2018:16).

Tablo 8: Ülkelere Göre İlk 10 Ham Çelik Tüketicisi

Sıra No	Ülke	2018	2019
1	Çin	870.880	945.270
2	ABD	111.981	108.500
3	Hindistan	107.058	108.859
4	Japonya	71.256	69.782
5	G. Kore	55.947	55.441
6	Rusya	44.728	46.989
7	Almanya	41.956	37.032
8	Türkiye	32.697	27.657
9	Meksika	28.480	27.462
10	İtalya	26.806	26.476

Kaynak: worldsteel.org, 2020

Hızlı gelişen demir çelik ihracatı 2007-2009 yılları arasında global ekonomik kriz nedeni ile büyük ölçüde gerileme gösterdi, Çin gibi önemli üreticilerinin de mamul ve yarı mamul ticaretinde açık vermesinin de etkisiyle demir çelik ihracatının üretimden aldığı pay %26 lara gerilemiştir. Sonrasında AB kaynaklı dalgalanmalar gözlemlenmesiyle sektörde 2014 yılında kriz öncesi ihracat rakamlarına tekrar ulaşılabilmiş ve kademeli olarak artmaya başlamıştır.

Çelik ihracatında ilk sıralarda yer alan ülkeler aynı zamanda önemli birer demir çelik üreticisidir. Bakıldığında ilk 10 ihracatçının pazar payı %70 e yakındır. Aşağıdaki tablolarda çelik ithalat ve ihracatının ülkelere göre değişimleri verilmiştir.

3.2.3. Veri Seti

Çalışma BIST Metal Ana (XMANA) Endeksi' ne dahil olan 17 adet şirketi kapsamaktadır. Bu kapsamda yer alan 17 şirketin 2015-2019 yılları arasındaki finansal verilerinden faydalanarak elde edilen 12 adet finansal oran ile şirketlerin beş yıllık finansal performansları değerlendirilmiştir. Endeks kapsamındaki veriler aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir. Yükselen Çelik'in 5 yıllık finansal verilerine ulaşamadığı için analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 9: Uygulamaya Dahil Olan Şirketler

Şirket	Şirket Kodu	Kuruluş Yılı
Borusan Mannesmann	BRSAN	1958
Burçelik	BURCE	1968
Burçelik Vana	BURVA	1989
Çelik Halat ve Tel Sanayi	CELHA	1962
Çemaş	CEMAS	1976
Çemtaş	CEMTS	1970
Çuhadaroğlu Metal Sanayi ve Pazarlama	CUSAN	1978
Demisaş Döküm Emaye Mamülleri Sanayi	DMSAS	1974
Döktaş Dökümcülük	DOKTA	1973
Erbosan	ERBOS	1974
Erdemir	EREGL	1960
İskenderun Demir Çelik	ISDMR	1968
İzmir Demir Çelik Sanayi	IZMDC	1975
Kardemir	KRDMA	1937
Özbal Çelik Boru	OZBAL	1995
Sarkuysan Elektrolitik Bakır	SARKY	1972
Tuççelik	TUCLK	1988
Yükselen Çelik	YKSLN	1976

3.3 ÇALIŞMANIN LİTERATÜR TARAMASI

3.3.1. Demir Çelik Sektörü Literatür Taraması

Bakırcı vd. (2014) BIST’te işlem gören Metal Ana Endeksine kote 14 şirketin 2009-2011 yılları arasındaki finansal performansını değerlendirmek amacı ile mali tablolardan elde edilen finansal göstergeler kullanılarak VZA ve TOPSIS çok kriterli karar verme yöntemlerini kullanmışlardır. Sonrasında uygulama sonuçları yorumlanmıştır.

Ersöz vd. (2015) demir çelik sektörünün ihracat verileri kullanılarak Türkiye ve dünya ülkelerinin karşılaştırılmasını yapmışlardır. Çalışmada dünyada 5 milyon

ton ve üzerinde üretim yapan ülkeler Kümeleme Analizi kullanılarak değerlendirilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

Elbir ve Kandır (2017) BİST’te faaliyet göstere 7 adet demir çelik işletmesinin 2005 ve 2015 yılları arasındaki 23 yatırım duyurusunu incelemişlerdir. Çalışmada yöntem olarak olay çalışması yöntemi kullanılmış ve yatırım duyurusundan 5 gün öncesi ve sonrası olay penceresi olarak belirlenmiştir. Analiz sonucundan demir çelik işletmelerinin yatırım duyurularının pay getirileri üzerinde anormal bir artışa neden olduğunu ve pay getirilerinin yatırım duyuruları öncesinde arttığını göstermiştir. Bu durum da BİST’in yarı kuvvetli formda etkin bir pazar olduğu çıkarımı yapılmıştır.

Çeştepe (2018) Türkiye demir çelik sektörünün dünyadaki 2007-2016 yılındaki rekabet gücünü alt sektörler bazında incelemiştir. Çalışmada Balassa’nın ve Vollrath’ın geliştirdiği endeksler yardımı ile hesaplamalar yapılmış ve sonrasında karşılaştırmalar yapılmıştır.

3.3.2. MOORA Yöntemi Literatür Taraması

Brauers ve Zavadskas (2006), Moora Oran Analizi yardımı ile geçiş ekonomisinde özelleştirme ile ilgili bir uygulama yapmışlardır.

Brauers vd. (2008) yüklenici firmalar için derecelendirme ile ilgili yaptıkları çalışmada Multi-Moora yöntemini kullanmışlardır.

Brauers ve Zavadskas (2009), yaptıkları çalışmada Litvanya’daki emlak sektöründe Moora yöntemini uygulamışlardır. Bu çalışma çok amaçlı olarak yapılmıştır. Örneğin, yükleniciler için; maliyet, deneyim ve etkinlik göz önüne alınırken, mülk sahibi içinde kalite, işçilik süresi ve maliyet fiyatı göz önüne alınmıştır. Çalışmada Moora Oran ve Moora Referans Noktası yöntemleri kullanılmıştır.

Brauers ve Zavadskas (2010) geçiş ekonomisinde proje yönetimi için fayda-maliyet analizi yaparken Multi-Moora çok kriterli karar verme tekniğini kullanmıştır.

Stanujkic vd. (2012) çalışmalarında çok karmaşık problemleri çözmeye daha uygun hale getirmek için Moora yöntemini genişletmek amacı ile aralıklı gri sayılar ve Moora çok kriterli karar verme yöntemini kombine etmişlerdir.

Brauers ve Zavadskas (2011) mülk alımında banka kredisi kullanım kararının alınmasında Multi-moora çok kriterli karar verme tekniğini kullanmışlardır.

Karaca (2011), tez çalışmasında Ahp, Promethee ve Moora yöntemlerini kullanarak kritik kararların alınabilmesi üzerinde durmuştur. Farklı tip problemlerin aydınlatılmasında ise Gri İlişki Analizi ve Fuzzy Gri İlişki Analizi metotları üzerinde durmuş ve elde ettiği sonuçlara göre yöntemler arasında karşılaştırma yapmıştır.

Ersoz ve Atav (2011) çalışmasında Çok Kriterli Karma Verme problemlerinin çözümünde kullanılan ve yeni bir yöntem olan Moora (Multi-Objective Optimization by Ratio Analysis) yöntemi incelenmiştir. İnceleme sonucu alternatifler ve amaçlar arasındaki tüm iletişimleri dikkate alarak değerlendirme yaptığı için fark yarattığı kanısına varılmıştır. Ayrıca sübjektif olmayan yönsüz değerlendirme yapılarak normalize edilen Moora yöntemi için farklı normalizasyon işlemleri kullanılarak yöntem uygulanmıştır.

Dinçer (2015) Moora ve Bulanık Ahp çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile Borsa İstanbul' a kote bankaların performans sonuçlarına dayanan hisse seçim analizi yapmıştır.

Sakarya ve Aksu (2016), işletmelerin sahip oldukları kurumsal yönetim derecelendirme notlarının şirketlerin finansal performanslarını yansıtıp yansıtmadığını denetlemek amacıyla 2013, 2014, 2015 yıllarında sürekli olarak kurumsal yönetim derecelendirmesi yapılan mali kuruluşlar dışındaki 24 işletme Topsis ve Moora çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile finansal performanslarına dayanarak sıralanmış sonrasında bu sıralama ile şirketlerin kurumsal yönetim derecelendirme notlarına dayalı sıralama karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucu iki sıralama arasında bir benzerlik bulunamamış ve kurumsal yönetim notlarının şirketin finansal performansını yansıtmadığı sonucuna varılmıştır.

Şişman ve Doğan (2016) bulanık Ahp ve bulanık Moora yöntemlerini kullanarak Borsa İstanbul'da işlem gören 10 mevduat bankasının 2008-2014 yılları arasındaki finansal performanslarını değerlendirmişlerdir. Ahp yöntemiyle alternatiflerin ağırlıkları belirlendikten sonra Moora yöntemi ile bankaların finansal performans analizleri yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre analize tabi olan yıllar içerisinde en başarılı banka Akbank iken TEB son sırada yer almıştır. Ayrıca

analiz sonuçlarından yola çıkılarak karlılık oranları yüksek olan mevduat bankalarının, finansal performanslarının da yüksek olabileceği kanısına varılmıştır.

Ömürbek ve Eren (2016), gıda sektöründe faaliyet gösterilen ve sektörde önemli bir ağırlığa sahip olan bir firmanın 13 finansal oran yardımı ile 2005-2014 yılları arasındaki performansı Promethee, Moora ve Copras yöntemleri ile değerlendirilmiş ve firmanın performansı 3 yöntemle göre de yıllık olarak hesaplanmıştır. Çalışmada cari oran, nakit oran, asit test oranı, stoklar/toplam aktif, öz kaynak/toplam aktif, borçlanma oranı, finansal kaldıraç oranı, öz kaynak karlılığı, net kar marjı, fiyat kazanç oranı, net çalışma sermayesi devir hızı, stok devir hızı, ve alacak devir hızı kriterleri eşit ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Promethee, Moora ve Copras yöntemi sonuçlarına göre şirket en iyi performansını 2014 yılında göstermiştir.

Metin vd. (2017) çalışmalarında Borsa İstanbul'da işlem 11 enerji şirketinin 2010-2015 yılları arasındaki finansal performanslarını Topsis ve Moora yöntemlerini kullanarak analiz etmişlerdir. Enerji firmalarının finansal oranlarının kriter olarak kullanıldığı çalışmada iki yöntemin sonuçları arasında farklılık saptanmıştır. İki yöntem kullanılarak toplam 66 adet performans sıralaması yapılmış ancak bunlardan sadece 3 firmanın performans sıralaması iki yöntemde de eşit çıkmıştır.

Sevgin ve Kundakçı (2017) çalışmalarında, Avrupa Birliği'ne üye olan 28 ülke ve Türkiye'yi Topsis ve Moora çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile ekonomik göstergeler kriter alınarak gelişmişlik düzeylerine göre sıralamışlardır. Çalışmada alternatifler Türkiye ve 28 AB ülkesi olarak belirlenirken, kriterler kişi başına gelir (GSYİH/Nüfus), enflasyon, işsizlik oranı, ihracatın ithalatı karşılama oranı (İhracat/ İthalat), kamu borçları/GSYİH ve bütçe açığı/GSYİH olarak belirlenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre ilk üç ülke Lüksemburg, İsveç ve Danimarka olurken, son sıralarda Hırvatistan, Bulgaristan, Slovenya, Yunanistan ve Türkiye yer almıştır.

Ege ve Yaman (2017) yaptıkları çalışmada, BİST çimento-beton işletmelerinin 2010-2016 yıllarının 6 aylık verilerini kapsayan çalışmalarında Topsis ve Moora yöntemleri yardımı ile finansal performansın pay getirileri üzerine etkileri incelemişlerdir. Çalışmadaki her bir dönem için Topsis ve Moora yöntemleri ile firmaların finansal performansı ölçülmüş sonrasında panel veri analizi vasıtasıyla

firmaların finansal performans analizi sonuçları ile pey getirileri arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Çalışmanın sonucundan finansal performans pay getirisi arasındaki ilişki sorgulanırken, Topsis yönteminin Moora yöntemine kıyasla daha başarılı sonuç verdiği olmuştur.

Konak vd. (2018), 2010-2015 Borsa İstanbul'da işlem gören ve tekstil sektöründe faaliyet gösteren 23 şirketin finansal performansları değerlendirilmiştir. Araştırmaya konu olan şirketlerin 2010-2015 yılları arasındaki finansal verileri Topsis (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) ve Moora (The Multi-Objective Optimization by Ratio Analysis Method) çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile değerlendirilmiş ve araştırma sonucunda elde edilen sonuçların dönemlere göre benzerlik gösterdiği ortaya çıkartılmıştır.

Atukalp (2018), Borsa İstanbul (BİST) banka endeksine kote mevduat bankalarının 2010-2016 yılları arasındaki finansal performans analizleri Multi-Moora yöntemi ile hesaplanmıştır. Çalışmada kriter olarak finansal oranları kullanılırken, analiz sonuçlarına göre Akbank ilk sırada yer almıştır.

Gümüş ve Çıbık (2019), BİST'te işlem gören ulaştırma şirketlerinin finansal performanslarını Vigor ve Moora çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile analiz etmişlerdir. Çalışma kapsamında sektörde faaliyet gösteren işletmelerin 2016-2017 yılları arasındaki finansal oranları kriter olarak kullanılmıştır. Vigor ve Moora yöntemlerinin uygulanması sonucunda performans sıralaması yapılmış ve ölçekler neticesinde yorumlanmıştır.

Atukalp (2019), Borsa İstanbul Taş, Toprak Endeksi'nde yer alan çimento şirketlerinin finansal performanslarını değerlendirmiştir. Çalışmada çimento şirketlerinin 2013-2017 yılları arasındaki verileri Multi-Moora (Multi-Objective Optimization on the basis of Ratio Analysis) ÇKKV yöntemi yardımı ile değerlendirilmiş ve analiz sonucunda finansal performansı en başarılı olan çimento şirketi Ünye Çimento olduğu belirlenmiştir.

Brauers ve Zavadskas (2020) Avrupa Birliği ülkeleri için 2020'ye hazırlık için belirlenen 22 hedef kriter olarak alınarak AB üyesi ülkelerin 2020'ye hazırlık performansları değerlendirilmiş ve başarı sıralaması yapılmıştır.

3.3.3. Waspas Yöntemi Literatür Taraması

Zavadskas vd. (2012) karmaşık çok kriterli karar verme yöntemlerinin çözümlenebilmesi adına Waspas modelini tanıtmışlardır. Ağırlıklı Toplam (WSM) ve Ağırlıklı Ürün (WPM) yöntemlerini birleşiminden oluşan yöntem 6 adımdan oluşmaktadır.

Chakraborty ve Zavadskas (2014) üretim sistemlerindeki 8 çok kriterli karar verme problemin çözümlenebilmesi için Waspas yöntemini kullanmışlardır. Çalışmada Waspas yönteminin uygulandığı 8 çok kriterli karar verme probleminin sıralanmasında başarılı sonuçlar verdiği belirtilmiştir.

Chakraborty vd. (2015) beş NTM (non-traditional machining) sürecinden en başarılı olanı seçmek adına Waspas çok kriterli karar verme yöntemini kullanmışlardır. Çalışmanın sonuçlarına Waspas yöntemi TM süreçlerinin hem tek yanıt hem de çoklu yanıt optimizasyonu için etkili bir araç olduğu söylenebilir.

Chakraborty vd. (2015) üretim ile ilgili 5 gerçek zamanlı sorun üzerinde Waspas yöntemini kullanmışlar ve sonuç olarak yöntemin gayet başarılı bir performans sergilediği çıkarımı yapılabilir. Bu sorunlar (a) esnek bir üretim sistemi seçerken karşılaşılan sorunlar, (b) esnek üretim hücresi, (c) otomatik kılavuzlu araç, (d) otomatikleştirilmiş denetim sistemi ve (e) endüstriyel bir robot şeklindedir.

Rençber ve Avcı (2018) çalışmalarında BİST’ te faaliyet gösteren bankaların sermaye yeterlilik oranlarını kıyaslamıştır. Waspas yöntemi kullanılarak BİST’ te faaliyet gösteren 13 bankanın 2012-2017 yılları arasındaki sermaye yeterlilik oranları değerlendirilmiştir. Uygulama sonuçlarına göre Albaraka, Kalkınma ve Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası ilk sıralarda yer alırken; QNB Finansbank ve Denizbank genellikle alt sıralarda seyretilmişlerdir.

Orçun (2019) çalışmasında BİST Elektrik endeksinde yer alan şirketlerin finansal performanslarını değerlendirebilme kamacı ile Waspas yöntemini kullanmıştır. Ayrıca çalışmada şirketlerin finansal performansları ile borsa getirileri arasındaki ilişki de sorgulanmıştır. 5 firmanın değerlendirildiği çalışmada cari rasyo, hazine rasyosu, dönen ve duran varlık devir hızı rasyoları, borçlanma rasyosu, aktif, özsermaye ve satış karlılığı rasyoları kriter olarak kullanılırken söz konusu analiz erileri 2016-2017 yıllarını kapsamaktadır. Yapılan analiz sonucunda en başarılı şirket

Ayen Enerji (AYEN) olarak tespit edilirken; firmanın finansal performansı ve borsa getirisi arasındaki ilişki Spearman sıra korelasyonu ile incelenmiş ancak anlamlı ve kabul edilebilir bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Gezen (2019) Türkiye'deki katılım bankalarının 2010-2017 yılları arasındaki finansal performanslarını Entropi ve Waspas yöntemleri ile analiz etmiştir. Analize göre 2010-2015 yılları arasında en iyi performans gösteren katılım bankası Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş., 2016 ve 2017 yıllarında ise en iyi performansı gösteren banka Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş. olarak tespit edilmiştir.

Ural vd. (2019) Entropi ve Waspas çok kriterli karar verme yöntemleri yardımı ile 3 adet kamu bankasının 2012-2016 yılları arasındaki finansal performansını değerlendirmişlerdir. Sonuçlara göre 2012 ve 2013 yıllarında en iyi performans Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'ya ait iken, 2014, 2015 ve 2016 yıllarında en iyi performans sergileyen banka Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş. olmuştur.

Bağcı ve Yiğiter (2019) çalışmalarında BİST'e dahil 15 enerji firmasının 2008-2017 yılları arasındaki finansal performanslarını değerlendirmişlerdir. Çalışmada firmaların mali tablolarında elde edilen 16 adet kalem kriter olarak kullanılırken, çok kriterli karar verme yöntemlerinden Waspas ve Sd kullanılmıştır. Analiz sonuçlarına göre yıllara göre başarı sıralamasında birincilik değişse de analiz kapsamındaki her yıl Akenerji son sırada yer almıştır.

3.3.4. PROMETHEE Yöntemi Literatür Taraması

Brans ve Vincke (1985) Promethee yaklaşımının karar verme sürecindeki performansını almayı hedeflemişlerdir. Sıralama problemlerinin çözümü amacıyla Promethee-I ve Promethee II olmak üzere iki farklı imkânı sınan yöntemde Promethee I ile kısmi sıralama, Promethee II ile nihai sıralama yapılabilmektedir.

Brans vd. (1986) dönem için yeni bir sıralama metodu olan Promethee yönteminin tanıtımını yapmışlardır. Yöntemin temel özellikleri basitlik, açıklık ve istikrarlılıktır. Her alanda uygulanabilecek olan yöntem Promethee I ve Promethee II olarak 2 parçada tanıtılmıştır. Ayrıca çalışmada Promethee yönteminin performansı

ölçmek amacı ile Eelektre III yöntemi ile karşılaştırılmıştır ve tutarlı sonuçlar elde edilmiştir.

Albadvi vd. (2007) çalışmalarında borsadaki üstün hisse senetlerini seçebilmek adına bir karar verme modeli oluşturmayı hedeflemişlerdir. Model iki sütun üzerine kurulmuştur; sanayi değerlendirilmesi ve şirket değerlendirilmesi. Model Tahran Borsasından gerçek vakalar üzerinden ve uzmanlar tarafından anketle belirlenen kriterler kullanılarak Promethee yöntemi yardımı ile gerçekleştirilmiştir.

Akkaya ve Demireli (2010) çalışmalarında halka açılma karar alan bir şirketin halka açılma duyurusunu hangi araçla yapmasının daha uygun olacağını belirlemek için çok kriterli karar verme yöntemlerinden Promethee sıralama yöntemini tercih etmişlerdir. Maliyet, ulaşılabilirlik, etkinlik ve imaj kriterleri üzerinden yapılan uygulamada ekonominin büyüme gösterdiği dönemlerde televizyon, daralma gösterdiği dönemlerde ise dergi aracılığı ile yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Mousavi vd. (2013) çalışmalarında birden fazla bilinen çok kriterli karar verme tekniğini entegre olarak kullanmışlardır. Bu teknikler Delphi, Ahp ve Promethee teknikleridir. Çalışmada Delphi tekniği profesyoneller veya karar vericiler tarafından en etkili kriterlerin belirlenmesinde kullanılmıştır. Ahp kuruluş yeri seçiminde ve belirlenen kriterlerin ağırlıklandırılmasında, Promethee ise alternatiflerin sıralanmasında kullanılmıştır.

Şahin ve Akkaya (2013) Promethee yönteminin finansal kararlar alınmasındaki performansını göz önünde bulundurarak 2011 İMKB-50 endeksinde yer alan şirketlerin finansal performanslarına dayanarak portföy oluşturmayı amaçlamışlardır. Hisse senedi seçiminde kullanılan kriterler temettü, işlem miktarı, volatilité ve işlem hacmi olarak belirlenmiştir.

Genç (2013) çalışmasında Promethee yöntemini tanıtmak ve yöntemin geometrik gösterimi olan GAIA düzleminin sağladığı görselliğin avantajlarından söz edilmek istemiştir. Promethee yönteminden elde edilen sonuçların bir düzleme aktararak uygulayıcıya görsel bir sonuç sunan GAIA yöntemi sayesinde diğer çok kriterli karar verme yöntemlerine göre avantaj sağlamış olur.

Sakarya ve Aytekin (2013) İMKB’de işlem gören kurumsal, özel ve yabancı sermayeli bankaların 2007-2011 yılları arasındaki finansal performansları ve hisse

senedi getirileri arasındaki ilişki Promethee çok kriterli karar verme yöntemi yardımı ile analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda tüm yıllarda baskın performans gösteren banka bulunmamaktadır. Analiz genelinde en iyi performansı gösteren banka yabancı sermayeli bir banka iken ikinci sırada kamu sermayeli bir banka yer almıştır. Ayrıca bankaların finansal performansı ve hisse senedi getirileri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Bağcı ve Rençber (2014) kamu bankaları ile özel bankalar arasındaki karlılık performansını karşılaştırmak amacı ile 3 kamu bankası ve 10 özel bankanın 2006-2012 yılları arasındaki verilerinden faydalanarak Promethee çok kriterli karar verme yöntemini kullanmışlardır. Çalışma sonuçlarına göre kamu bankaları içerisinde en karlı banka Halkbank, özel bankalardan ise Denizbank olmuştur. Genel banka sıralamasına bakıldığında birinci sırada Halkbank yer almıştır.

Liao ve Zu (2014) sıralama yöntemlerinden Promethee yönteminin çok kriterli karar verme yöntemleri için ve bulanık koşullarda değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Geliştirdikleri Bulanık Promethee sayesinde yalnızca sezgisel bulanık tercihler yapmakla kalmaz aynı zamanda bulanık ağırlıkları da hesaplayabilmektedir. Yöntemin uygulanabilirliğini göstermek amacı ile yöntem 2 örneklem üzerinde test edilmiştir.

Bağcı ve Esmer (2018) Promethee yöntemi yardımı ile halka açık 8 faktoring şirketinin performans sıralamasını yapmışlardır. Faktoring alacakları, faktoring gelirleri, takipteki faktoring alacakları, faktoring borçları ve net dönem kârı/zararı olmak üzere 5 kriter bulunan çalışmada şirketlerin 2009-2015 yılları arasındaki verileri analiz edilmiştir. Tüm yılların analiz sonuçları incelendiğinde en başarılı faktöring şirketinin Lider Faktoring olduğu yorumu yapılmıştır.

3.4. CALIŞMANIN YÖNTEMİ

Araştırmada veri seti olarak literatür taraması sonucu belirlenmiş 12 adet finansal oran kullanılmıştır. Araştırma kapsamında hesaplanan tüm oranlar şirketlerin kendi internet sitelerinin yatırımcı ilişkileri kısmından ve Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP)'tan elde edilmiştir. Araştırma kapsamında kullanılan rasyolar, Cari Oran, Asit Test Oranı, Stoklar/Toplam Aktif, Öz kaynak/Toplam Aktif, Nakit Oran,

Borçlanma Oranı, Finansal Kaldıraç Oranı, Öz kaynak Karlılığı, Stok Devir Hızı, Alacak Devir Hızı, Net Çalışma Sermayesi Devir Hızı, Net Kar Marjı'dır.

Çalışmada yöntem olarak Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemleri kullanılmıştır. Yöntemler uygulanırken kriter olarak belirlenen 12 adet finansal oranları ağırlıkları Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile yıllara göre ayrı ayrı hesaplanmıştır.

3.4.1. Çalışmanın Değişkenleri

Çalışmada kriter olarak kullanılan 12 adet oranını hesaplanması için gerekli olan tüm finansal değerler çalışma kapsamında bulunan şirketlerin resmi internet sitelerinden veya Kamuyu Aydınlatma Platformu'ndan elde edilmiştir.

Tablo 10, şirketlerin 2015-2019 yıllarına ait oranlarını göstermektedir. Tabloda görülebileceği gibi bazı finansal oranlar negatif değere sahiptir. Bu değerlerin sonuçlarda sapmalar yaratabileceği varsayımı ile negatif değer barındıran tüm kriterler Z-Score yöntemi ile pozitifte çevrilmiştir.

Tablo 10: Çalışmanın Veri Seti

BORUSAN (BRSAN)	2015	2016	2017	2018	2019
Cari Oran	0,9985	0,9358	1,0984	1,1004	1,0308
Asit Test Oranı	0,5607	0,4220	0,6699	0,7382	0,6115
Stoklar/Toplam Aktif	0,1656	0,1715	0,1562	0,1543	0,1714
Özkaynak/Toplam Aktif	0,3963	0,4523	0,4395	0,4062	0,4166
Nakit Oranı	0,2023	0,0850	0,3402	0,2678	0,3336
Borçlanma Oranı	1,5231	1,2109	1,2753	1,4621	1,4006
Fiko (Finansal Kaldıraç Oranı)	0,6037	0,5477	0,5605	0,5938	0,5834
Özkaynak Karlılığı	0,0153	0,0637	0,1331	0,1022	0,0229
Stok Devir Hızı	3,5153	2,8974	3,7867	4,9440	3,6328
Alacak Devir Hızı	8,8246	7,7899	7,7528	4,1489	8,5049
Net Çalışma Sermayesi D.H.	-1.120,4899	-25,8934	19,0214	16,7292	52,3808
Net Kar Marjı	0,0098	0,0519	0,0857	0,0580	0,0144
Burcelik (Burse)					
Cari Oran	1,1150	1,0132	1,0759	0,9226	0,8495
Asit Test Oranı	0,5331	0,4793	0,5914	0,4745	0,4516

Stoklar/Toplam Aktif	0,1532	0,1681	0,1631	0,1688	0,1170
Özkaynak/Toplam Aktif	0,5729	0,5261	0,4507	0,4047	0,5105
Nakit Oran	0,2260	0,0787	0,1052	0,0433	0,0666
Borçlanma Oranı	0,7454	0,9009	1,2186	1,4710	0,9590
Fiko	0,4271	0,4739	0,5493	0,5953	0,4895
Özkaynak Karlılığı	-0,0685	-0,0246	-0,0864	0,0051	-0,0380
Stok Devir Hızı	2,6195	2,9443	3,1571	3,5073	-3,1712
Alacak Devir Hızı	7,3589	6,4582	4,8674	6,2688	5,1376
Net Çalışma Sermayesi D.H.	16,4900	137,8956	24,2021	-25,5353	-10,2835
Net Kar Marjı	-0,0786	-0,0226	-0,0630	0,0028	-0,0427
Burcelik Vana (Burva)					
Cari Oran	1,6483	1,6683	1,5578	1,7332	1,6524
Asit Test Oranı	0,6853	0,6830	0,9559	1,0043	1,1908
Stoklar/Toplam Aktif	0,4180	0,4483	0,3140	0,3304	0,2086
Özkaynak/Toplam Aktif	0,4138	0,3551	0,3456	0,3675	0,3555
Nakit Oranı	0,0817	0,0227	0,1724	0,1562	0,0513
Borçlanma Oranı	1,4166	1,8159	1,8939	1,7212	1,8131
Fiko	0,5862	0,6449	0,6544	0,6325	0,6445
Özkaynak Karlılığı	0,0273	-0,0548	0,1792	0,0161	-0,0235
Stok Devir Hızı	1,2540	0,9587	2,3940	2,7972	1,6062
Alacak Devir Hızı	3,0821	3,5342	4,0848	5,6597	1,5491
Net Çalışma Sermayesi D.H.	2,5039	1,8664	3,6886	3,6433	2,1676
Net Kar Marjı	0,0160	-0,0343	0,0577	0,0049	-0,0131
Çelik Halat (Celha)					
Cari Oran	1,0747	1,1136	1,0918	0,9881	0,8484
Asit Test Oranı	0,7609	0,7676	0,7179	0,5810	0,5273
Stoklar/Toplam Aktif	0,2071	0,2373	0,2510	0,2826	0,2619
Özkaynak/Toplam Aktif	0,2882	0,2665	0,2834	0,2659	0,1397
Nakit Oranı	0,1780	0,2066	0,1112	0,0206	0,0881
Borçlanma Oranı	2,4694	2,7520	2,5282	2,7601	6,1592
Fiko	0,7118	0,7335	0,7166	0,7341	0,8603
Özkaynak Karlılığı	0,0199	0,0613	0,2526	0,3344	-0,3120
Stok Devir Hızı	6,9443	4,9692	5,5319	5,1430	4,6247
Alacak Devir Hızı	3,5443	3,2590	3,8430	4,4173	4,3084
Net Çalışma Sermayesi D.H.	25,6037	15,5791	24,2809	-182,2524	-10,6282
Net Kar Marjı	0,0045	0,0135	0,0478	0,0589	-0,0332
Cemas Döküm (Cemas)					
Cari Oran	1,7271	1,7220	1,0627	1,4825	1,1085
Asit Test Oranı	1,5180	1,5180	0,8802	1,2990	0,9562
Stoklar/Toplam Aktif	0,0445	0,0510	0,0798	0,0712	0,0619
Özkaynak/Toplam Aktif	0,6096	0,5514	0,3294	0,3607	0,3683

Nakit Oranı	0,3547	0,2237	0,0256	0,0103	0,0149
Borçlanma Oranı	0,6405	0,8135	2,0359	1,7721	1,7149
Fiko	0,3904	0,4486	0,6706	0,6393	0,6317
Özkaynak Karlılığı	-0,0780	-0,1322	-0,3633	-0,2111	-0,1428
Stok Devir Hızı	5,8311	6,5053	6,4417	5,0491	5,9344
Alacak Devir Hızı	4,9007	4,6469	3,2202	3,9900	3,8931
Net Çalışma Sermayesi D.H.	1,8192	1,9055	18,0868	2,2503	9,4963
Net Kar Marjı	-0,1689	-0,2118	-0,2415	-0,1808	-0,1255
Cemtaş (Cemts)					
Cari Oran	3,4457	2,1476	2,1705	4,4519	7,8046
Asit Test Oranı	2,0142	1,2800	1,2981	2,4032	5,1437
Stoklar/Toplam Aktif	0,2122	0,2046	0,2725	0,3279	0,2387
Özkaynak/Toplam Aktif	0,7681	0,7125	0,6450	0,7995	0,8518
Nakit Oranı	0,2373	0,1508	0,1468	0,1900	2,2421
Borçlanma Oranı	0,3020	0,4036	0,5504	0,2508	0,1740
Fiko	0,2319	0,2875	0,3550	0,2005	0,1482
Özkaynak Karlılığı	0,0420	0,1376	0,3149	0,3421	0,1196
Stok Devir Hızı	4,3430	4,3494	3,9955	3,7718	3,9240
Alacak Devir Hızı	5,5348	4,5272	4,5371	5,2150	6,9918
Net Çalışma Sermayesi D.H.	2,9579	3,7451	2,7874	2,5884	2,0484
Net Kar Marjı	0,0301	0,0967	0,1993	0,1913	0,0815
Cuhadaroğlu Metal (Cusan)					
Cari Oran	2,6396	1,9561	1,8220	1,4099	1,5375
Asit Test Oranı	2,0029	1,5452	1,3505	1,0536	0,9178
Stoklar/Toplam Aktif	0,1575	0,1407	0,1741	0,1842	0,2827
Özkaynak/Toplam Aktif	0,6897	0,6134	0,6047	0,4683	0,5299
Nakit Oranı	0,5712	0,5398	0,3027	0,3774	0,1362
Borçlanma Oranı	0,4499	0,6303	0,6536	1,1355	0,8872
Fiko	0,3103	0,3866	0,3953	0,5317	0,4701
Özkaynak Karlılığı	0,1662	0,1853	0,0664	-0,0035	0,0706
Stok Devir Hızı	4,3971	4,4730	5,5188	4,4698	4,0708
Alacak Devir Hızı	4,7903	3,1173	3,6872	4,0724	4,1977
Net Çalışma Sermayesi D.H.	3,0429	2,2862	3,2398	3,9770	4,7367
Net Kar Marjı	0,0929	0,1519	0,0408	-0,0020	0,0322
Demisaş Döküm (Dmsas)					
Cari Oran	1,3647	1,1378	1,1735	1,5987	1,7593
Asit Test Oranı	0,8441	0,7765	0,8849	1,1845	1,2562
Stoklar/Toplam Aktif	0,1904	0,1508	0,1389	0,1624	0,1719
Özkaynak/Toplam Aktif	0,4158	0,2773	0,2662	0,3870	0,4111
Nakit Oranı	0,0253	0,1011	0,1734	0,3753	0,3601
Borçlanma Oranı	1,4053	2,6060	2,7570	1,5840	1,4327

Fiko	0,5842	0,7227	0,7338	0,6130	0,5889
Özkaynak Karlılığı	0,0708	-0,2591	0,0874	0,3010	0,1292
Stok Devir Hızı	4,6941	5,3087	7,4502	7,2116	6,4227
Alacak Devir Hızı	4,1138	3,6623	3,5821	3,9652	4,6020
Net Çalışma Sermayesi D.H.	7,6554	16,3622	14,2084	5,0523	4,7766
Net Kar Marjı	0,0288	-0,0763	0,0196	0,0982	0,0429
Doktaş Dökümcülük (Dokta)					
Cari Oran	1,1100	0,2149	0,7971	0,5413	1,0830
Asit Test Oranı	0,8390	0,0693	0,4490	0,2939	0,6055
Stoklar/Toplam Aktif	0,0999	0,1312	0,1155	0,1222	0,1459
Özkaynak/Toplam Aktif	0,3420	0,0409	0,0454	0,0948	0,0593
Nakit Oranı	0,0412	0,0079	0,0502	0,0413	0,1249
Borçlanma Oranı	1,9242	23,4205	21,0090	9,5501	15,8572
Fiko	0,6580	0,9591	0,9546	0,9052	0,9407
Özkaynak Karlılığı	0,0645	-0,8629	1,4301	0,7854	1,1538
Stok Devir Hızı	-6,1690	-5,2322	-6,7086	-6,4858	-4,8247
Alacak Devir Hızı	4,1197	19,5832	8,6194	7,6614	5,7853
Net Çalışma Sermayesi D.H.	17,8850	-1,1218	-15,1029	-3,8287	31,8063
Net Kar Marjı	0,0304	-0,0446	0,0639	0,0858	0,0848
Erbosan (Erbos)					
Cari Oran	2,7823	2,6223	2,2779	2,2812	2,0612
Asit Test Oranı	1,6417	1,9822	1,5052	1,5924	1,3332
Stoklar/Toplam Aktif	0,3096	0,1775	0,2699	0,2520	0,3075
Özkaynak/Toplam Aktif	0,6938	0,6889	0,6233	0,6115	0,5570
Nakit Oranı	0,3806	0,9425	0,5916	0,6175	0,6658
Borçlanma Oranı	0,4413	0,4515	0,6045	0,6353	0,7953
Fiko	0,3062	0,3111	0,3767	0,3885	0,4430
Özkaynak Karlılığı	0,1254	0,1925	0,2379	0,2562	0,2028
Stok Devir Hızı	3,2492	4,1607	4,3112	4,2112	3,4715
Alacak Devir Hızı	4,1354	3,8601	3,8289	4,2920	4,3783
Net Çalışma Sermayesi D.H.	2,5658	2,2339	2,3909	2,6166	2,3223
Net Kar Marjı	0,0701	0,1319	0,1390	0,1277	0,1085
Ereğli Demir Çelik (Eregl)					
Cari Oran	3,0588	2,6174	2,6866	2,8542	2,5540
Asit Test Oranı	1,8208	1,6107	1,7744	1,7270	1,5669
Stoklar/Toplam Aktif	0,1738	0,1799	0,1776	0,2128	0,1999
Özkaynak/Toplam Aktif	0,6728	0,6621	0,6776	0,7002	0,6695
Nakit Oranı	1,1221	1,0852	1,2735	1,0979	1,1206
Borçlanma Oranı	0,4862	0,5103	0,4757	0,4282	0,4936
Fiko	0,3272	0,3379	0,3224	0,2998	0,3305
Özkaynak Karlılığı	0,0898	0,0968	0,1952	0,1914	0,1061

Stok Devir Hızı	3,0338	2,4467	2,9008	2,6751	2,4649
Alacak Devir Hızı	7,2978	5,7695	7,2563	6,1378	8,2128
Net Çalışma Sermayesi D.H.	2,2127	1,7021	2,0109	1,8472	1,8701
Net Kar Marjı	0,0945	0,1303	0,2003	0,2072	0,1208
İskenderun Demir Çelik (Isdmr)					
Cari Oran	2,8389	2,3580	2,6176	3,3630	3,3227
Asit Test Oranı	1,3488	1,3861	1,7285	2,0618	1,9557
Stoklar/Toplam Aktif	0,1570	0,1599	0,1523	0,1948	0,1861
Özkaynak/Toplam Aktif	0,7436	0,7097	0,7202	0,7496	0,7488
Nakit Oranı	0,0116	0,0072	0,0050	0,0199	0,0198
Borçlanma Oranı	0,3448	0,4091	0,3886	0,3340	0,3354
Fiko	0,2564	0,2903	0,2798	0,2504	0,2512
Özkaynak Karlılığı	0,0872	0,1111	0,2390	0,2612	0,1331
Stok Devir Hızı	3,6656	3,0392	3,7822	3,4571	3,3542
Alacak Devir Hızı	13,2738	10,7443	14,5389	11,8413	15,4805
Net Çalışma Sermayesi D.H.	3,4437	2,4230	2,7714	2,1398	2,4070
Net Kar Marjı	0,0972	0,1457	0,2241	0,2587	0,1310
İzmir Demir Çelik (Izmdc)					
Cari Oran	0,6662	0,6408	0,6584	0,5845	0,4713
Asit Test Oranı	0,4486	0,4022	0,2769	0,2107	0,2058
Stoklar/Toplam Aktif	0,1116	0,1180	0,2016	0,2496	0,1903
Özkaynak/Toplam Aktif	0,1276	0,2259	0,2246	0,0933	0,0780
Nakit Oranı	0,2089	0,1866	0,1120	0,0512	0,1137
Borçlanma Oranı	6,8356	3,4261	3,4516	9,7224	11,8169
Fiko	0,8724	0,7741	0,7754	0,9067	0,9220
Özkaynak Karlılığı	-0,6878	-0,1085	0,0219	-1,0792	-1,5998
Stok Devir Hızı	8,1498	6,8709	5,7311	5,9793	4,9364
Alacak Devir Hızı	8,6534	7,5941	12,1371	18,7497	33,8237
Net Çalışma Sermayesi D.H.	-5,8152	-4,2491	-5,4174	-4,9523	-2,5905
Net Kar Marjı	-0,0882	-0,0325	0,0050	-0,0732	-0,1271
Kardemir (Krdmd)					
Cari Oran	1,0927	1,0017	0,9748	1,3838	1,0565
Asit Test Oranı	0,5392	0,5743	0,7105	0,6025	0,5029
Stoklar/Toplam Aktif	0,1344	0,1238	0,1091	0,1998	0,1934
Özkaynak/Toplam Aktif	0,4572	0,3956	0,3533	0,4964	0,4300
Nakit Oranı	0,2083	0,2011	0,3461	0,1295	0,0681
Borçlanma Oranı	1,1870	1,5280	1,8307	1,0143	1,3258
Fiko	0,5428	0,6044	0,6467	0,5036	0,5700
Özkaynak Karlılığı	-0,0091	-0,0553	0,1028	0,1993	0,0208
Stok Devir Hızı	3,1813	3,0022	4,5340	3,2273	3,2606
Alacak Devir Hızı	11,2478	5,6777	5,1498	6,9151	6,3040

Net Çalışma Sermayesi D.H.	19,2876	854,7457	-55,1064	6,9079	34,0962
Net Kar Marjı	-0,0096	-0,0530	0,0633	0,1459	0,0133
Ozbal Çelik Boru (Ozbal)					
Cari Oran	0,7613	0,5824	0,4271	0,3942	0,4260
Asit Test Oranı	0,5631	0,5099	0,2608	0,3457	0,2927
Stoklar/Toplam Aktif	0,1598	0,0661	0,1629	0,0475	0,1075
Özkaynak/Toplam Aktif	0,0377	-0,0155	-0,1321	0,0069	0,0126
Nakit Oranı	0,0328	0,0012	0,0012	0,0033	0,0400
Borçlanma Oranı	25,5408	-65,6560	-8,5683	143,7479	78,6617
Fiko	0,9623	1,0155	1,1321	0,9931	0,9874
Özkaynak Karlılığı	-2,6592	4,0365	0,8612	-23,7081	-10,8314
Stok Devir Hızı	7,2645	7,4561	10,2805	11,7293	3,0902
Alacak Devir Hızı	4,4075	2,7221	8,4523	4,0166	1,4034
Net Çalışma Sermayesi D.H.	-8,1302	-3,1361	-2,2727	-2,1688	-0,5568
Net Kar Marjı	-0,0640	-0,0523	-0,0892	-0,1275	-0,5278
Sarkuysan (Sarky)					
Cari Oran	1,3602	1,3736	1,2761	1,3032	1,3488
Asit Test Oranı	0,9734	0,8155	0,8482	0,8424	0,8724
Stoklar/Toplam Aktif	0,1945	0,2910	0,2557	0,2613	0,2728
Özkaynak/Toplam Aktif	0,3759	0,3412	0,3007	0,3075	0,2715
Nakit Oranı	0,0714	0,0459	0,0578	0,0635	0,0708
Borçlanma Oranı	1,6600	1,9306	2,3258	2,2519	2,6835
Fiko	0,6241	0,6588	0,6993	0,6925	0,7285
Özkaynak Karlılığı	0,0984	0,0800	0,1940	0,1653	0,1513
Stok Devir Hızı	14,5875	10,9096	11,6720	12,6111	10,4408
Alacak Devir Hızı	7,2291	8,1418	7,5793	7,9824	6,7281
Net Çalışma Sermayesi D.H.	15,5682	13,3933	17,4987	18,3243	13,3856
Net Kar Marjı	0,0131	0,0105	0,0202	0,0161	0,0154
Tuğçelik (Tuclk)					
Cari Oran	1,5581	1,3842	1,1576	1,0894	0,8740
Asit Test Oranı	1,3804	1,1649	0,9597	0,9429	0,7536
Stoklar/Toplam Aktif	0,0647	0,0913	0,0585	0,0565	0,0541
Özkaynak/Toplam Aktif	0,2591	0,4178	0,4749	0,4052	0,3793
Nakit Oranı	0,3931	0,1880	0,1281	0,0253	0,0034
Borçlanma Oranı	2,8594	1,3932	1,1059	1,4677	1,6368
Fiko	0,7409	0,5822	0,5251	0,5948	0,6207
Özkaynak Karlılığı	0,0356	0,1836	0,0364	-0,0711	0,0170
Stok Devir Hızı	6,2106	4,8493	7,7541	10,9079	11,9123
Alacak Devir Hızı	2,0067	2,1825	3,3256	3,4197	3,5464
Net Çalışma Sermayesi D.H.	2,0716	3,4052	13,1539	20,6353	-13,0154
Net Kar Marjı	0,0219	0,1409	0,0283	-0,0405	0,0088

3.4.2 Çalışmanın Yöntemi

3.4.2.1 Critic Ağırlıklandırma Yöntemi Uygulaması

Yöntemin adımları aşağıdaki gibidir:

1. adım: Karar matrisinin oluşturulması: Karar matrisi n adet kriter ve m adet alternatiften oluşmaktadır. Karar matrisi yukarıda paylaşılmıştır.

2. adım: Normalize edilmiş karar matrisinin oluşturulması: Yöntemin bu aşamasında karar matrisinde yer alan kriterler fayda ve maliyet yönelimlerine dayalı olarak Eşitlik (2.2) ve (2.3) ile normalize edilir.

Tablo 11: 2015 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri

ŞİRKELER	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORANI (K2)	STOKLAR/TOPLAM AKTİF (K3)	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇLANMA ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKAYNAK KARLILIĞI (K8)	STOK DEVİR HIZI (K9)	ALACAK DEVİR HIZI (K10)	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJI (K12)
CELHA	0,1470	0,1995	0,5646	0,3430	0,1499	0,9141	0,6570	0,9482	0,6318	0,1365	1,0000	0,6517
CEMTS	1,0000	1,0000	0,5509	1,0000	0,2033	1,0000	0,0000	0,9560	0,5064	0,3131	0,9802	0,7476
BURCE	0,1615	0,0540	0,7089	0,7328	0,1931	0,9824	0,2672	0,9169	0,4234	0,4750	0,9920	0,3394
SARKY	0,2497	0,3352	0,5984	0,4631	0,0538	0,9462	0,5369	0,9760	1,0000	0,4635	0,9912	0,6839
CEMAS	0,3817	0,6831	1,0000	0,7830	0,3089	0,9866	0,2170	0,9136	0,5781	0,2569	0,9792	0,0000
BRSAN	0,1196	0,0716	0,6758	0,4911	0,1717	0,9516	0,5089	0,9466	0,4666	0,6051	0,0000	0,6715
TUCLK	0,3209	0,5952	0,9458	0,3032	0,3436	0,8987	0,6968	0,9538	0,5964	0,0000	0,9795	0,7170
KRDM D	0,1535	0,0579	0,7591	0,5744	0,1771	0,9649	0,4256	0,9379	0,4505	0,8202	0,9945	0,5987
ERBOS	0,7613	0,7621	0,2902	0,8984	0,3323	0,9945	0,1016	0,9856	0,4537	0,1889	0,9799	0,8981
EREGL	0,8608	0,8764	0,6538	0,8696	1,0000	0,9927	0,1304	0,9729	0,4434	0,4696	0,9796	0,9897
IZMDC	0,0000	0,0000	0,8203	0,1231	0,1777	0,7411	0,8769	0,6977	0,6898	0,5899	0,9726	0,3033
BURVA	0,3533	0,1512	0,0000	0,5150	0,0632	0,9558	0,4850	0,9508	0,3576	0,0954	0,9798	0,6948
DMSAS	0,2513	0,2526	0,6093	0,5176	0,0124	0,9563	0,4824	0,9662	0,5234	0,1870	0,9843	0,7430
OZBAL	0,0342	0,0731	0,6911	0,0000	0,0191	0,0000	1,0000	0,0000	0,6472	0,2131	0,9706	0,3941
CUSAN	0,7100	0,9927	0,6972	0,8927	0,5040	0,9941	0,1073	1,0000	0,5091	0,2471	0,9803	0,9837
ISDMR	0,7817	0,5750	0,6988	0,9665	0,0000	0,9983	0,0335	0,9720	0,4738	1,0000	0,9807	1,0000
DOKTA	0,1597	0,2494	0,8517	0,4166	0,0267	0,9357	0,5834	0,9640	0,0000	0,1875	0,9933	0,7490

Tablo 12: 2016 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri

ŞİRKETLER	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,3733	0,3651	0,5312	0,3874	0,1895	0,2320	0,6126	0,1886	0,6320	0,0619	0,0471	0,6193
CEMTS	0,8028	0,6329	0,6133	1,0000	0,1380	0,2584	0,0000	0,2042	0,5936	0,1347	0,0337	0,8483
BURCE	0,3316	0,2143	0,7052	0,7440	0,0715	0,2528	0,2560	0,1711	0,5065	0,2457	0,1860	0,5202
SARKY	0,4813	0,3901	0,3959	0,4900	0,0412	0,2413	0,5100	0,1925	1,0000	0,3425	0,0446	0,6111
CEMAS	0,6260	0,7573	1,0000	0,7788	0,2052	0,2538	0,2212	0,1491	0,7272	0,1416	0,0316	0,0000
BRSAN	0,2995	0,1844	0,6967	0,6426	0,0773	0,2493	0,3574	0,1891	0,5036	0,3222	0,0000	0,7251
TUCLK	0,4857	0,5728	0,8987	0,5953	0,1723	0,2473	0,4047	0,2136	0,6246	0,0000	0,0333	0,9696
KRDMD	0,3268	0,2640	0,8167	0,5647	0,1844	0,2458	0,4353	0,1648	0,5101	0,2009	1,0000	0,4367
ERBOS	1,0000	1,0000	0,6816	0,9677	0,8683	0,2579	0,0323	0,2154	0,5819	0,0964	0,0319	0,9451
EREGL	0,9980	0,8058	0,6756	0,9309	1,0000	0,2572	0,0691	0,1959	0,4757	0,2061	0,0313	0,9406
IZMDC	0,1769	0,1741	0,8313	0,3316	0,1710	0,2245	0,6684	0,1540	0,7498	0,3110	0,0246	0,4931
BURVA	0,6037	0,3208	0,0000	0,5091	0,0198	0,2425	0,4909	0,1649	0,3835	0,0777	0,0315	0,4880
DMSAS	0,3834	0,3697	0,7488	0,4022	0,0921	0,2337	0,5978	0,1232	0,6530	0,0850	0,0480	0,3725
OZBAL	0,1526	0,2303	0,9621	0,0000	0,0000	1,0000	1,0000	1,0000	0,7861	0,0310	0,0258	0,4385
CUSAN	0,7233	0,7715	0,7744	0,8639	0,4968	0,2558	0,1361	0,2139	0,6012	0,0537	0,0320	1,0000
ISDMR	0,8902	0,6884	0,7261	0,9962	0,0055	0,2583	0,0038	0,1988	0,5124	0,4920	0,0322	0,9829
DOKTA	0,0000	0,0000	0,7983	0,0775	0,0062	0,0000	0,9225	0,0000	0,0000	1,0000	0,0281	0,4598

Tablo 13: 2017 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri

ŞİRKETLER	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,2942	0,3020	0,2463	0,4876	0,0865	0,6248	0,5124	0,5113	0,6659	0,0550	1,0000	0,6214
CEMTS	0,7716	0,6854	0,1623	0,9118	0,1144	0,6917	0,0882	0,5312	0,5824	0,1163	0,7293	0,9468
BURCE	0,2871	0,2184	0,5906	0,6839	0,0818	0,6691	0,3161	0,4030	0,5367	0,1455	0,9990	0,3834
SARKY	0,3757	0,3881	0,2281	0,5078	0,0445	0,6317	0,4922	0,4926	1,0000	0,3851	0,9146	0,5621
CEMAS	0,2813	0,4092	0,9165	0,5415	0,0192	0,6415	0,4585	0,3145	0,7154	0,0000	0,9220	0,0000
BRSAN	0,2971	0,2703	0,6174	0,6707	0,2664	0,6672	0,3293	0,4731	0,5710	0,4005	0,9337	0,7028
TUCLK	0,3233	0,4617	1,0000	0,7122	0,0997	0,6729	0,2878	0,4422	0,7868	0,0093	0,8598	0,5794

KRDMD	0,2424	0,2972	0,8019	0,5695	0,2711	0,6484	0,4305	0,4634	0,6117	0,1705	0,0000	0,6547
ERBOS	0,8191	0,8222	0,1726	0,8863	0,4641	0,6899	0,1137	0,5066	0,5995	0,0538	0,7243	0,8172
EREGL	1,0000	1,0000	0,5338	0,9501	1,0000	0,6942	0,0499	0,4930	0,5228	0,3566	0,7195	0,9491
IZMDC	0,1023	0,0107	0,4397	0,4186	0,0871	0,5936	0,5814	0,4376	0,6768	0,7878	0,6259	0,5295
BURVA	0,5004	0,4593	0,0000	0,5605	0,1346	0,6463	0,4395	0,4878	0,4952	0,0764	0,7406	0,6426
DMSAS	0,3303	0,4124	0,6852	0,4673	0,1353	0,6171	0,5327	1,0000	0,4772	0,0320	0,8731	0,5608
OZBAL	0,0000	0,0000	0,5912	0,0000	0,0000	1,0000	1,0000	0,0000	0,3224	0,4622	0,6655	0,3270
CUSAN	0,6174	0,7199	0,5476	0,8646	0,2370	0,6882	0,1354	0,6041	0,3970	0,0413	0,7350	0,6064
ISDMR	0,9694	0,9697	0,6326	1,0000	0,0030	0,6972	0,0000	0,5069	0,5708	1,0000	0,7291	1,0000
DOKTA	0,1637	0,1243	0,7766	0,2083	0,0385	0,0000	0,7917	0,8876	0,0000	0,4770	0,5039	0,6560

Tablo 14: 2018 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri

ŞİRKETLER	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJI
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,1463	0,1689	0,1688	0,3268	0,0158	0,9825	0,6732	0,9816	0,6089	0,0651	0,0000	0,5454
CEMTS	1,0000	1,0000	0,0088	1,0000	0,1706	1,0000	0,0000	0,9819	0,5371	0,1171	0,9110	0,8465
BURCE	0,1302	0,1203	0,5713	0,5019	0,0366	0,9915	0,4981	0,9681	0,5233	0,1859	0,7724	0,4177
SARKY	0,2240	0,2881	0,2443	0,3793	0,0550	0,9861	0,6207	0,9747	1,0000	0,2976	0,9886	0,4481
CEMAS	0,2682	0,4964	0,9162	0,4464	0,0065	0,9894	0,5536	0,9593	0,6040	0,0372	0,9094	0,0000
BRSAN	0,1740	0,2406	0,6223	0,5037	0,2417	0,9916	0,4963	0,9721	0,5985	0,0476	0,9807	0,5433
TUCLK	0,1713	0,3340	0,9680	0,5026	0,0202	0,9915	0,4974	0,9650	0,9108	0,0000	1,0000	0,3193
KRDMD	0,2439	0,1787	0,4615	0,6176	0,1153	0,9947	0,3824	0,9761	0,5086	0,2280	0,9323	0,7433
ERBOS	0,4650	0,6302	0,2772	0,7628	0,5611	0,9973	0,2372	0,9784	0,5601	0,0569	0,9112	0,7020
EREGL	0,6062	0,6916	0,4158	0,8747	1,0000	0,9988	0,1253	0,9757	0,4797	0,1773	0,9074	0,8828
IZMDC	0,0469	0,0000	0,2856	0,1090	0,0438	0,9340	0,8910	0,9239	0,6527	1,0000	0,8739	0,2447
BURVA	0,3300	0,3620	0,0000	0,4549	0,1397	0,9898	0,5451	0,9686	0,4861	0,1461	0,9162	0,4225
DMSAS	0,2968	0,4442	0,5937	0,4796	0,3399	0,9907	0,5204	0,9802	0,7173	0,0356	0,9232	0,6348
OZBAL	0,0000	0,0615	1,0000	0,0000	0,0000	0,0000	1,0000	0,0000	0,9538	0,0389	0,8876	0,1213
CUSAN	0,2503	0,3844	0,5167	0,5821	0,3418	0,9938	0,4179	0,9678	0,5737	0,0426	0,9179	0,4069
ISDMR	0,7316	0,8443	0,4793	0,9370	0,0152	0,9994	0,0630	0,9786	0,5207	0,5494	0,9088	1,0000
DOKTA	0,0362	0,0379	0,7358	0,1109	0,0347	0,9352	0,8891	1,0000	0,0000	0,2767	0,8794	0,6066

Tablo 15: 2019 Yılı Critic Normalizasyon Değerleri

ŞİRKETLER	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJI
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,0572	0,0651	0,1800	0,1515	0,0379	0,9237	0,8485	0,8777	0,5646	0,0896	0,0365	0,7508
CEMTS	1,0000	1,0000	0,2716	1,0000	1,0000	1,0000	0,0000	0,9137	0,5227	0,1724	0,2303	0,9248
BURCE	0,0574	0,0498	0,7516	0,5933	0,0282	0,9900	0,4067	0,9006	0,0988	0,1152	0,0418	0,7364
SARKY	0,1251	0,1350	0,1370	0,3085	0,0301	0,9680	0,6915	0,9164	0,9121	0,1642	0,4037	0,8245
CEMAS	0,0925	0,1520	0,9691	0,4239	0,0052	0,9804	0,5761	0,8918	0,6428	0,0768	0,3442	0,6106
BRSAN	0,0820	0,0822	0,5371	0,4814	0,1475	0,9844	0,5186	0,9056	0,5053	0,2190	1,0000	0,8231
TUCLK	0,0607	0,1109	1,0000	0,4370	0,0000	0,9814	0,5630	0,9052	1,0000	0,0661	0,0000	0,8145
KRDMD	0,0854	0,0602	0,4502	0,4974	0,0289	0,9853	0,5026	0,9055	0,4831	0,1512	0,7204	0,8213
ERBOS	0,2216	0,2283	0,0000	0,6488	0,2959	0,9921	0,3512	0,9207	0,4957	0,0918	0,2345	0,9659
EREGL	0,2884	0,2756	0,4248	0,7828	0,4990	0,9959	0,2172	0,9126	0,4355	0,2100	0,2276	0,9844
IZMDC	0,0061	0,0000	0,4627	0,0780	0,0493	0,8517	0,9220	0,7703	0,5832	1,0000	0,1594	0,6081
BURVA	0,1662	0,1995	0,3903	0,4086	0,0214	0,9791	0,5914	0,9018	0,3842	0,0045	0,2322	0,7813
DMSAS	0,1807	0,2127	0,5351	0,4749	0,1593	0,9840	0,5251	0,9145	0,6720	0,0987	0,2721	0,8662
OZBAL	0,0000	0,0176	0,7894	0,0000	0,0164	0,0000	1,0000	0,0000	0,4729	0,0000	0,1905	0,0000
CUSAN	0,1506	0,1442	0,0979	0,6165	0,0593	0,9909	0,3835	0,9096	0,5315	0,0862	0,2715	0,8501
ISDMR	0,3926	0,3544	0,4793	0,8774	0,0073	0,9979	0,1226	0,9148	0,4887	0,4342	0,2358	1,0000
DOKTA	0,0890	0,0809	0,6379	0,0557	0,0543	0,8002	0,9443	1,0000	0,0000	0,1352	0,6854	0,9299

3. Adım: Korelasyon matrisinin oluşturulması: Bu aşamada Eşitlik (2.4) yardımı ile kriterler arası korelasyon derecesi tespit edilir.

Tablo 16: 2015 Yılı Critic Korelasyon Değerler

KRİTELER	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJI
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CARİ ORAN	1,0000	0,9049	-0,2507	0,8506	0,5091	0,4242	-0,8506	0,3983	-0,1251	0,0555	0,2030	0,6020
ASİT TEST ORANI	0,9049	1,0000	0,0114	0,7291	0,6008	0,3669	-0,7291	0,3600	-0,0191	-0,1716	0,2370	0,4603
STOKLAR/TOPLAM AKTİF	-0,2507	0,0114	1,0000	-0,1710	0,1066	-0,1006	0,1710	-0,1149	0,0692	0,2027	-0,0236	-0,3789

ÖZKA YNAK/ TOPLA M AKTİF	0,8506	0,7291	-0,1710	1,0000	0,4041	0,6752	-1,0000	0,6148	-0,2431	0,2498	0,0806	0,4205
NAKİT ORANI	0,5091	0,6008	0,1066	0,4041	1,0000	0,2545	-0,4041	0,2372	-0,0417	-0,0619	0,0440	0,2700
BORÇL ANMA ORANI	0,4242	0,3669	-0,1006	0,6752	0,2545	1,0000	-0,6752	0,9890	-0,2337	0,1486	-0,0463	0,3366
FİKO	-0,8506	-0,7291	0,1710	-1,0000	-0,4041	-0,6752	1,0000	-0,6148	0,2431	-0,2498	-0,0806	-0,4205
ÖZKA YNAK KARLI LIĞI	0,3983	0,3600	-0,1149	0,6148	0,2372	0,9890	-0,6148	1,0000	-0,2236	0,0825	-0,0496	0,4094
STOK DEVİR HIZI	-0,1251	-0,0191	0,0692	-0,2431	-0,0417	-0,2337	0,2431	-0,2236	1,0000	0,0746	0,0579	-0,2320
ALACA K DEVİR HIZI	0,0555	-0,1716	0,2027	0,2498	-0,0619	0,1486	-0,2498	0,0825	0,0746	1,0000	-0,2253	0,0698
NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H.	0,2030	0,2370	-0,0236	0,0806	0,0440	-0,0463	-0,0806	-0,0496	0,0579	-0,2253	1,0000	-0,0112
NET KAR MARJI	0,6020	0,4603	-0,3789	0,4205	0,2700	0,3366	-0,4205	0,4094	-0,2320	0,0698	-0,0112	1,0000

Tablo 17: 2016 Yılı Critic Korelasyon Değerleri

	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
KRİTER LER	CARİ ORAN	ASİT TEST ORAN I	STOKL AR/TO PLAM AKTİF	ÖZKA YNAK/ TOPLA M AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇL ANMA ORANI	FİKO	ÖZKA YNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACA K DEVİR HIZI	NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H.	NET KAR MARJI
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CARİ ORAN	1,0000	0,9232	-0,2160	0,8761	0,6582	-0,1203	-0,8761	-0,1447	0,1110	-0,3403	-0,1733	0,5704
ASİT TEST ORANI	0,9232	1,0000	0,0684	0,7893	0,7073	-0,0341	-0,7893	-0,0522	0,2343	-0,4258	-0,2007	0,4868
STOKL AR/TO PLAM AKTİF	-0,2160	0,0684	1,0000	-0,0797	0,0739	0,2463	0,0797	0,2506	0,0903	0,0636	0,1237	-0,1258
ÖZKAY NAK/TO PLAM AKTİF	0,8761	0,7893	-0,0797	1,0000	0,5198	-0,3039	-1,0000	-0,3415	0,0447	-0,2415	-0,0159	0,5364
NAKİT ORANI	0,6582	0,7073	0,0739	0,5198	1,0000	-0,1026	-0,5198	-0,0968	-0,0176	-0,2610	-0,0500	0,4623
BORÇL ANMA ORANI	-0,1203	-0,0341	0,2463	-0,3039	-0,1026	1,0000	0,3039	0,9903	0,4480	-0,4465	-0,0514	-0,0995
FİKO	-0,8761	-0,7893	0,0797	-1,0000	-0,5198	0,3039	1,0000	0,3415	-0,0447	0,2415	0,0159	-0,5364
ÖZKAY NAK KARLIL IĞI	-0,1447	-0,0522	0,2506	-0,3415	-0,0968	0,9903	0,3415	1,0000	0,3934	-0,3787	-0,0840	-0,0387
STOK DEVİR HIZI	0,1110	0,2343	0,0903	0,0447	-0,0176	0,4480	-0,0447	0,3934	1,0000	-0,5861	-0,0872	-0,0771
ALACA K	-0,3403	-0,4258	0,0636	-0,2415	-0,2610	-0,4465	0,2415	-0,3787	-0,5861	1,0000	-0,0307	-0,0908

DEVİR HIZI												
NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	-0,1733	-0,2007	0,1237	-0,0159	-0,0500	-0,0514	0,0159	-0,0840	-0,0872	-0,0307	1,0000	-0,2062
NET KAR MARJİ	0,5704	0,4868	-0,1258	0,5364	0,4623	-0,0995	-0,5364	-0,0387	-0,0771	-0,0908	-0,2062	1,0000

Tablo 18: 2017 Yılı Critic Korelasyon Değerleri

	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
KRİT ERLER	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CARİ ORAN	1,0000	0,9731	-0,3281	0,8736	0,5657	0,1466	-0,8736	0,1691	0,0998	0,0552	0,0726	0,7280
ASİT TEST ORANI	0,9731	1,0000	-0,1888	0,8716	0,5551	0,1773	-0,8716	0,1787	0,1471	-0,0514	0,0805	0,6325
STOKLAR/TOPLAM AKTİF	-0,3281	-0,1888	1,0000	-0,1594	-0,1074	-0,1647	0,1594	0,0267	-0,1560	0,0478	-0,1799	-0,3736
ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	0,8736	0,8716	-0,1594	1,0000	0,4801	0,1766	-1,0000	0,1406	0,3128	-0,0781	0,1323	0,6028
NAKİT ORANI	0,5657	0,5551	-0,1074	0,4801	1,0000	0,1084	-0,4801	0,0684	-0,0232	-0,1170	-0,1426	0,4630
BORÇLANMA ORANI	0,1466	0,1773	-0,1647	0,1766	0,1084	1,0000	-0,1766	-0,6894	0,4217	-0,0853	0,1824	-0,0868
FİKO	-0,8736	-0,8716	0,1594	-1,0000	-0,4801	-0,1766	1,0000	-0,1406	-0,3128	0,0781	-0,1323	-0,6028
ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	0,1691	0,1787	0,0267	0,1406	0,0684	-0,6894	-0,1406	1,0000	-0,2891	-0,1184	-0,0302	0,3441
STOK DEVİR HIZI	0,0998	0,1471	-0,1560	0,3128	-0,0232	0,4217	-0,3128	-0,2891	1,0000	-0,1156	0,3069	-0,0867
ALACAK DEVİR HIZI	0,0552	-0,0514	0,0478	-0,0781	-0,1170	-0,0853	0,0781	-0,1184	-0,1156	1,0000	-0,1890	0,2984
NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	0,0726	0,0805	-0,1799	0,1323	-0,1426	0,1824	-0,1323	-0,0302	0,3069	-0,1890	1,0000	-0,2174
NET KAR MARJİ	0,7280	0,6325	-0,3736	0,6028	0,4630	-0,0868	-0,6028	0,3441	-0,0867	0,2984	-0,2174	1,0000

Tablo 18: 2018 Yılı Critic Korelasyon Değerleri

	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
KRİTERLER	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CARİ ORAN	1,0000	0,9597	-0,4775	0,8980	0,3920	0,3373	-0,8980	0,3098	-0,1457	-0,0389	0,1661	0,6956
ASİT TEST ORANI	0,9597	1,0000	-0,3198	0,8890	0,4277	0,3262	-0,8890	0,2922	-0,0530	-0,1686	0,2151	0,5851
STOKLAR/TOPLAM AKTİF	-0,4775	-0,3198	1,0000	-0,3740	-0,2054	-0,4381	0,3740	-0,4325	0,1664	-0,2637	0,2666	-0,4689
ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	0,8980	0,8890	-0,3740	1,0000	0,4961	0,5178	-1,0000	0,4768	-0,1429	-0,1609	0,1871	0,7250
NAKİT ORANI	0,3920	0,4277	-0,2054	0,4961	1,0000	0,2079	-0,4961	0,1907	-0,1589	-0,2003	0,1752	0,4563
BORÇLANMA ORANI	0,3373	0,3262	-0,4381	0,5178	0,2079	1,0000	-0,5178	0,9960	-0,3731	0,1099	-0,0236	0,4083
FİKO	-0,8980	-0,8890	0,3740	-1,0000	-0,4961	-0,5178	1,0000	-0,4768	0,1429	0,1609	-0,1871	-0,7250
ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	0,3098	0,2922	-0,4325	0,4768	0,1907	0,9960	-0,4768	1,0000	-0,4259	0,1243	-0,0400	0,4190
STOK DEVİR HIZI	-0,1457	-0,0530	0,1664	-0,1429	-0,1589	-0,3731	0,1429	-0,4259	1,0000	-0,1223	0,0865	-0,4076
ALACAK DEVİR HIZI	-0,0389	-0,1686	-0,2637	-0,1609	-0,2003	0,1099	0,1609	0,1243	-0,1223	1,0000	0,0744	0,0745
NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	0,1661	0,2151	0,2666	0,1871	0,1752	-0,0236	-0,1871	-0,0400	0,0865	0,0744	1,0000	-0,0084
NET KAR MARJİ	0,6956	0,5851	-0,4689	0,7250	0,4563	0,4083	-0,7250	0,4190	-0,4076	0,0745	-0,0084	1,0000

Tablo 19: 2019 Yılı Critic Korelasyon Değerleri

	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>min</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>	<i>maks</i>
KRİTERLER	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLI LIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CARİ ORAN	1,0000	0,9941	-0,3096	0,7387	0,8797	0,2694	-0,7387	0,2301	-0,0074	-0,0140	-0,0899	0,4144

ASİT TEST ORANI	0,9941	1,0000	-0,2669	0,7203	0,8782	0,2649	-0,7203	0,2210	0,0443	-0,0589	-0,1198	0,3860
STOKL AR/TO PLAM AKTİF	-0,3096	-0,2669	1,0000	-0,2452	-0,3182	-0,2895	0,2452	-0,2690	-0,0165	-0,0734	-0,0312	-0,4181
ÖZKA YNAK/ TOPLA M AKTİF	0,7387	0,7203	-0,2452	1,0000	0,6114	0,5697	-1,0000	0,4451	0,0267	-0,0912	-0,0720	0,6188
NAKİT ORANI	0,8797	0,8782	-0,3182	0,6114	1,0000	0,1828	-0,6114	0,1472	-0,0462	-0,0140	-0,0429	0,3266
BORÇL ANMA ORANI	0,2694	0,2649	-0,2895	0,5697	0,1828	1,0000	-0,5697	0,9577	0,1267	0,1012	0,0800	0,8740
FİKO	-0,7387	-0,7203	0,2452	-1,0000	-0,6114	-0,5697	1,0000	-0,4451	-0,0267	0,0912	0,0720	-0,6188
ÖZKA YNAK KARLI LIĞI	0,2301	0,2210	-0,2690	0,4451	0,1472	0,9577	-0,4451	1,0000	-0,0161	0,0671	0,1822	0,9168
STOK DEVİR HIZI	-0,0074	0,0443	-0,0165	0,0267	-0,0462	0,1267	-0,0267	-0,0161	1,0000	0,0407	-0,2156	-0,0437
ALACA K DEVİR HIZI	-0,0140	-0,0589	-0,0734	-0,0912	-0,0140	0,1012	0,0912	0,0671	0,0407	1,0000	-0,0256	0,0490
NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H.	-0,0899	-0,1198	-0,0312	-0,0720	-0,0429	0,0800	0,0720	0,1822	-0,2156	-0,0256	1,0000	0,1689
NET KAR MARJI	0,4144	0,3860	-0,4181	0,6188	0,3266	0,8740	-0,6188	0,9168	-0,0437	0,0490	0,1689	1,0000

4. Adım: C_j değerlerinin hesaplanması: Bu aşamada her bir kriterde bulunan toplam bilgi miktarını ifade eden C_j değeri Eşitlik (2.5) ile hesaplanır.

Tablo 20: Critic Yöntemi C_j Değerleri

DÖNE MLER	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORANI (K2)	STOKL AR/TO PLAM AKTİF (K3)	ÖZKA YNAK/ TOPLA M AKTİF (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇL ANMA ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARLI LIĞI (K8)	STOK DEVİR HIZI (K9)	ALACA K DEVİR HIZI (K10)	NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJI (K12)
2015	2,6202	2,9017	2,6846	2,4884	2,2223	2,1154	4,6303	2,1190	2,3038	2,9084	2,5813	2,5437
2016	2,9001	2,6009	2,4263	3,1243	2,8374	1,9926	4,2152	2,1071	2,1732	3,2382	2,7721	2,8234
2017	2,5421	2,5828	3,5118	2,3121	2,3364	2,0535	4,1052	2,3980	2,2508	3,2726	2,6221	2,2673
2018	2,3278	2,5102	4,0262	2,3959	2,5435	2,2660	4,3786	2,2600	2,8020	2,8446	2,2940	2,4861
2019	2,0207	1,9913	3,7741	2,4673	2,3042	2,0235	4,3566	1,9119	2,6509	2,5406	2,9200	1,9265

5. Adım: Kriter ağırlıklarının hesaplanması: Son adımda ise her j kriterinin C_j değeri, tüm kriterlerin değerlerinin toplamına oranlanması ile ağırlıklar elde edilmiş olur.

Tablo 21: Critic Yöntemi Ağırlık Değerleri

DÖNEMLER	CARİ ORAN	ASİT TEST ORANI	STOKLAR/TOPLAM AKTİF	ÖZKAYNAK/TOPLAM AKTİF	NAKİT ORANI	BORÇLANMA ORANI	FİKO	ÖZKAYNAK KARLILIĞI	STOK DEVİR HIZI	ALACAK DEVİR HIZI	NET ÇALIŞMA SERMAYESİ D.H.	NET KAR MARJİ
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
2015	0,0816	0,0903	0,0836	0,0775	0,0692	0,0659	0,1442	0,0660	0,0717	0,0906	0,0804	0,0792
2016	0,0873	0,0783	0,0731	0,0941	0,0854	0,0600	0,1269	0,0634	0,0654	0,0975	0,0835	0,0850
2017	0,0788	0,0801	0,1089	0,0717	0,0724	0,0637	0,1273	0,0743	0,0698	0,1015	0,0813	0,0703
2018	0,0703	0,0758	0,1215	0,0723	0,0768	0,0684	0,1321	0,0682	0,0846	0,0858	0,0692	0,0750
2019	0,0654	0,0645	0,1222	0,0799	0,0746	0,0655	0,1410	0,0619	0,0858	0,0823	0,0945	0,0624

3.4.2.2. MOORA Yöntemi Uygulaması

1.Adım Normalize edilmiş karar matrisinin oluşturulması: MOORA Yönteminde ilk aşama karar matrisinin oluşturulması ve bu matrisin normalize edilmesini kapsamaktadır. Karar matrisinde $i=1,2,\dots,m$ alternatiflerin sayısı, $j=1,2,\dots,n$ kriter sayısı olmak üzere, karar matrisindeki her bir kriteri alternatiflerin kareler toplamının kareköküne bölünmesi ile bulunur. Bu işlem için eşitlik (2.8) kullanılır.

$$N^{x_{ij}} = \frac{x_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^m x_{ij}^2}}$$

Normalizasyon öncesi daha güvenilir sonuçlar elde edebilmek adına veri setinde yer alan negatif değerler Z score yöntemi ile pozitif hale dönüştürülmüştür. Buna dayanarak Oran ve Referans yöntemlerinde verilerin pozitive dönüştürülmüş halleri kullanılırken; uygulanış nedeni ile tam çarpım yönteminde ise standart veriler üzerinden uygulama yapılmıştır.

Tablo 22: 2015 Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2015	NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,1357	0,1524	0,2598	0,1376	0,1175	0,0914	0,2992	0,2512	0,2790	0,1262	0,2542	0,2238
CEMTS	0,4352	0,4034	0,2663	0,3666	0,1567	0,0112	0,0975	0,2533	0,2236	0,1970	0,2491	0,2566
BURCE	0,1408	0,1068	0,1922	0,2735	0,1493	0,0276	0,1795	0,2430	0,1870	0,2619	0,2521	0,1167
SARKY	0,1718	0,1950	0,2440	0,1794	0,0471	0,0615	0,2623	0,2586	0,4416	0,2573	0,2519	0,2348
CEMAS	0,2181	0,3040	0,0558	0,2910	0,2342	0,0237	0,1641	0,2421	0,2553	0,1744	0,2489	0,0003
BRSAN	0,1261	0,1123	0,2077	0,1892	0,1336	0,0564	0,2537	0,2508	0,2060	0,3141	0,0001	0,2305
TUCLK	0,1968	0,2765	0,0812	0,1237	0,2596	0,1059	0,3114	0,2527	0,2634	0,0714	0,2489	0,2461
KRDMD	0,1380	0,1080	0,1687	0,2183	0,1375	0,0440	0,2281	0,2485	0,1989	0,4004	0,2528	0,2056
ERBOS	0,3514	0,3288	0,3884	0,3312	0,2513	0,0163	0,1287	0,2611	0,2004	0,1472	0,2490	0,3082
EREGL	0,3863	0,3647	0,2180	0,3212	0,7410	0,0180	0,1375	0,2578	0,1958	0,2598	0,2490	0,3396
IZMDC	0,0841	0,0898	0,1400	0,0609	0,1379	0,2531	0,3667	0,1850	0,3046	0,3080	0,2472	0,1043
BURVA	0,2082	0,1373	0,5244	0,1975	0,0540	0,0525	0,2464	0,2519	0,1579	0,1097	0,2490	0,2385
DMSAS	0,1724	0,1691	0,2389	0,1985	0,0167	0,0520	0,2456	0,2560	0,2311	0,1464	0,2502	0,2550
OZBAL	0,0962	0,1128	0,2005	0,0180	0,0217	0,9458	0,4045	0,0003	0,2858	0,1569	0,2467	0,1354
CUSAN	0,3334	0,4011	0,1977	0,3292	0,3772	0,0167	0,1304	0,2650	0,2248	0,1705	0,2492	0,3375
ISDMR	0,3586	0,2702	0,1969	0,3549	0,0076	0,0128	0,1078	0,2576	0,2092	0,4725	0,2492	0,3431
DOKTA	0,1402	0,1680	0,1253	0,1632	0,0272	0,0713	0,2766	0,2554	0,0001	0,1466	0,2524	0,2571

Tablo 23: 2016 Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2016	NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,1688	0,1733	0,2977	0,1396	0,1279	0,2492	0,2895	0,1535	0,2501	0,1083	0,0460	0,2167
CEMTS	0,3256	0,2890	0,2568	0,3599	0,0934	0,2407	0,1135	0,1662	0,2350	0,1504	0,0329	0,2967
BURCE	0,1536	0,1082	0,2110	0,2678	0,0487	0,2425	0,1871	0,1393	0,2006	0,2145	0,1814	0,1821
SARKY	0,2082	0,1841	0,3651	0,1765	0,0284	0,2462	0,2600	0,1566	0,3956	0,2705	0,0436	0,2138
CEMAS	0,2610	0,3427	0,0640	0,2804	0,1385	0,2421	0,1771	0,1214	0,2877	0,1544	0,0309	0,0002

BRSAN	0,1419	0,0953	0,2152	0,2314	0,0526	0,2436	0,2162	0,1539	0,1994	0,2588	0,0001	0,2537
TUCLK	0,2098	0,2630	0,1145	0,2144	0,1164	0,2443	0,2298	0,1738	0,2472	0,0725	0,0325	0,3391
KRDMD	0,1518	0,1297	0,1554	0,2034	0,1245	0,2447	0,2386	0,1341	0,2020	0,1886	0,9752	0,1529
ERBOS	0,3975	0,4475	0,2227	0,3483	0,5834	0,2408	0,1228	0,1753	0,2304	0,1282	0,0312	0,3306
EREGL	0,3968	0,3636	0,2257	0,3351	0,6718	0,2410	0,1334	0,1594	0,1884	0,1917	0,0306	0,3290
IZMDC	0,0971	0,0908	0,1481	0,1195	0,1155	0,2516	0,3056	0,1253	0,2967	0,2523	0,0240	0,1726
BURVA	0,2529	0,1542	0,5624	0,1834	0,0140	0,2458	0,2546	0,1342	0,1520	0,1174	0,0308	0,1708
DMSAS	0,1725	0,1753	0,1892	0,1449	0,0626	0,2487	0,2853	0,1003	0,2585	0,1217	0,0469	0,1304
OZBAL	0,0883	0,1151	0,0829	0,0003	0,0007	0,0007	0,4008	0,8136	0,3110	0,0904	0,0253	0,1535
CUSAN	0,2965	0,3488	0,1765	0,3110	0,3341	0,2415	0,1526	0,1741	0,2380	0,1036	0,0313	0,3497
ISDMR	0,3575	0,3129	0,2005	0,3586	0,0044	0,2407	0,1146	0,1618	0,2029	0,3569	0,0314	0,3438
DOKTA	0,0326	0,0156	0,1645	0,0281	0,0049	0,3243	0,3786	0,0001	0,0004	0,6505	0,0275	0,1610

Tablo 24: 2017 Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2017	NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	K12)
CELHA	0,1706	0,1683	0,3159	0,1775	0,0712	0,2256	0,2684	0,2282	0,2707	0,1326	0,3110	0,2271
CEMTS	0,3392	0,3044	0,3429	0,3316	0,0940	0,1854	0,1330	0,2371	0,2367	0,1566	0,2268	0,3460
BURCE	0,1681	0,1387	0,2052	0,2488	0,0674	0,1990	0,2057	0,1799	0,2182	0,1680	0,3106	0,1401
SARKY	0,1994	0,1989	0,3217	0,1848	0,0370	0,2215	0,2619	0,2198	0,4062	0,2616	0,2844	0,2055
CEMAS	0,1661	0,2064	0,1004	0,1971	0,0164	0,2156	0,2512	0,1404	0,2907	0,1111	0,2867	0,0000
BRSAN	0,1716	0,1571	0,1966	0,2440	0,2178	0,2001	0,2099	0,2111	0,2321	0,2676	0,2904	0,2569
TUCLK	0,1809	0,2250	0,0736	0,2591	0,0820	0,1967	0,1967	0,1974	0,3197	0,1148	0,2674	0,2118
KRDMD	0,1523	0,1666	0,1372	0,2073	0,2216	0,2114	0,2422	0,2068	0,2486	0,1777	0,0001	0,2393
ERBOS	0,3560	0,3529	0,3396	0,3224	0,3788	0,1865	0,1411	0,2261	0,2437	0,1322	0,2252	0,2987
EREGL	0,4198	0,4161	0,2235	0,3455	0,8154	0,1839	0,1207	0,2200	0,2126	0,2505	0,2237	0,3469
IZMDC	0,1029	0,0649	0,2537	0,1524	0,0717	0,2444	0,2904	0,1953	0,2751	0,4189	0,1947	0,1936
BURVA	0,2434	0,2241	0,3951	0,2040	0,1104	0,2127	0,2451	0,2177	0,2014	0,1410	0,2303	0,2349
DMSAS	0,1834	0,2075	0,1748	0,1701	0,1110	0,2302	0,2748	0,4463	0,1941	0,1236	0,2715	0,2050
OZBAL	0,0667	0,0611	0,2050	0,0003	0,0008	0,0002	0,4240	0,0000	0,1313	0,2917	0,2070	0,1196
CUSAN	0,2847	0,3167	0,2190	0,3145	0,1938	0,1875	0,1480	0,2696	0,1616	0,1273	0,2286	0,2217
ISDMR	0,4091	0,4053	0,1917	0,3637	0,0032	0,1821	0,1048	0,2263	0,2320	0,5018	0,2267	0,3655
DOKTA	0,1246	0,1053	0,1454	0,0760	0,0321	0,6010	0,3575	0,3961	0,0005	0,2975	0,1567	0,2398

Tablo 25: 2018 Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2018	NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,1246	0,1184	0,3260	0,1397	0,0144	0,0191	0,2821	0,2524	0,2306	0,1449	0,0005	0,2265
CEMTS	0,5615	0,4898	0,3782	0,4201	0,1333	0,0017	0,0771	0,2525	0,2034	0,1711	0,2489	0,3515
BURCE	0,1164	0,0967	0,1947	0,2126	0,0304	0,0102	0,2288	0,2490	0,1981	0,2056	0,2111	0,1734
SARKY	0,1644	0,1717	0,3013	0,1616	0,0446	0,0156	0,2661	0,2507	0,3786	0,2618	0,2700	0,1860
CEMAS	0,1870	0,2647	0,0821	0,1896	0,0072	0,0123	0,2457	0,2467	0,2287	0,1309	0,2484	0,0000
BRSAN	0,1388	0,1504	0,1780	0,2134	0,1879	0,0101	0,2282	0,2500	0,2266	0,1361	0,2679	0,2256
TUCLK	0,1374	0,1922	0,0652	0,2129	0,0178	0,0102	0,2286	0,2482	0,3449	0,1122	0,2731	0,1326
KRDMD	0,1745	0,1228	0,2304	0,2609	0,0909	0,0070	0,1935	0,2510	0,1926	0,2268	0,2547	0,3086
ERBOS	0,2877	0,3246	0,2906	0,3213	0,4333	0,0044	0,1493	0,2516	0,2121	0,1408	0,2489	0,2915
EREGL	0,3600	0,3520	0,2454	0,3679	0,7704	0,0030	0,1152	0,2509	0,1816	0,2013	0,2479	0,3665
IZMDC	0,0737	0,0429	0,2879	0,0490	0,0359	0,0673	0,3484	0,2376	0,2471	0,6150	0,2387	0,1016
BURVA	0,2186	0,2047	0,3810	0,1931	0,1096	0,0119	0,2431	0,2491	0,1841	0,1856	0,2503	0,1754
DMSAS	0,2017	0,2414	0,1873	0,2033	0,2634	0,0110	0,2356	0,2521	0,2716	0,1301	0,2522	0,2636
OZBAL	0,0497	0,0705	0,0548	0,0036	0,0023	0,9948	0,3816	0,0005	0,3611	0,1318	0,2425	0,0504
CUSAN	0,1778	0,2147	0,2124	0,2461	0,2648	0,0079	0,2043	0,2489	0,2172	0,1336	0,2507	0,1690
ISDMR	0,4242	0,4202	0,2246	0,3939	0,0140	0,0023	0,0962	0,2517	0,1971	0,3884	0,2483	0,4152
DOKTA	0,0683	0,0599	0,1409	0,0498	0,0290	0,0661	0,3479	0,2572	0,0000	0,2513	0,2403	0,2519

Tablo 26: 2019 Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2019	NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,0849	0,0812	0,3180	0,0734	0,0332	0,0756	0,3242	0,2425	0,2418	0,1008	0,0233	0,2267
CEMTS	0,7808	0,7918	0,2898	0,4475	0,8450	0,0021	0,0559	0,2525	0,2239	0,1636	0,1396	0,2732
BURCE	0,0850	0,0695	0,1421	0,2682	0,0251	0,0118	0,1845	0,2488	0,0430	0,1202	0,0264	0,2228
SARKY	0,1349	0,1343	0,3312	0,1426	0,0267	0,0329	0,2745	0,2532	0,3901	0,1575	0,2437	0,2464
CEMAS	0,1109	0,1472	0,0752	0,1935	0,0056	0,0210	0,2380	0,2464	0,2752	0,0911	0,2080	0,1892

BRSAN	0,1031	0,0941	0,2081	0,2189	0,1257	0,0172	0,2198	0,2502	0,2165	0,1990	0,6015	0,2460
TUCLK	0,0874	0,1160	0,0657	0,1993	0,0013	0,0201	0,2339	0,2501	0,4277	0,0830	0,0014	0,2437
KRDMD	0,1057	0,0774	0,2348	0,2259	0,0257	0,0163	0,2148	0,2502	0,2070	0,1475	0,4337	0,2455
ERBOS	0,2062	0,2052	0,3734	0,2927	0,2509	0,0098	0,1669	0,2544	0,2124	0,1025	0,1421	0,2842
EREGL	0,2555	0,2412	0,2427	0,3518	0,4223	0,0061	0,1245	0,2522	0,1867	0,1922	0,1380	0,2891
IZMDC	0,0471	0,0317	0,2310	0,0410	0,0428	0,1450	0,3474	0,2128	0,2497	0,7916	0,0970	0,1886
BURVA	0,1653	0,1833	0,2533	0,1868	0,0193	0,0222	0,2428	0,2492	0,1648	0,0363	0,1407	0,2348
DMSAS	0,1760	0,1934	0,2087	0,2160	0,1357	0,0176	0,2219	0,2527	0,2877	0,1077	0,1647	0,2575
OZBAL	0,0426	0,0451	0,1304	0,0066	0,0151	0,9652	0,3721	0,0000	0,2027	0,0328	0,1157	0,0260
CUSAN	0,1538	0,1413	0,3433	0,2784	0,0513	0,0109	0,1771	0,2513	0,2277	0,0982	0,1643	0,2532
ISDMR	0,3324	0,3010	0,2259	0,3935	0,0075	0,0041	0,0946	0,2528	0,2094	0,3623	0,1429	0,2933
DOKTA	0,1083	0,0932	0,1771	0,0312	0,0471	0,1946	0,3544	0,2763	0,0008	0,1354	0,4127	0,2746

Normalizasyon sonrasında her bir kriter Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile yıllara göre belirlenmiş oranlar ile ağırlıklandırılmıştır. Buna dayanarak aşağıda yıllara göre ağırlıklandırılmış normalizasyon verilerine ulaşılmıştır.

Tablo 27: 2015 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu

2015	AĞIRLIKLANDIRILMIŞ NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,0111	0,0138	0,0217	0,0107	0,0081	0,0060	0,0431	0,0166	0,0200	0,0114	0,0204	0,0177
CEMTS	0,0355	0,0364	0,0223	0,0284	0,0108	0,0007	0,0141	0,0167	0,0160	0,0178	0,0200	0,0203
BURCE	0,0115	0,0096	0,0161	0,0212	0,0103	0,0018	0,0259	0,0160	0,0134	0,0237	0,0203	0,0092
SARKY	0,0140	0,0176	0,0204	0,0139	0,0033	0,0040	0,0378	0,0171	0,0317	0,0233	0,0202	0,0186
CEMAS	0,0178	0,0275	0,0047	0,0225	0,0162	0,0016	0,0237	0,0160	0,0183	0,0158	0,0200	0,0000
BRSAN	0,0103	0,0101	0,0174	0,0147	0,0092	0,0037	0,0366	0,0165	0,0148	0,0284	0,0000	0,0183
TUCLK	0,0161	0,0250	0,0068	0,0096	0,0180	0,0070	0,0449	0,0167	0,0189	0,0065	0,0200	0,0195
KRDMD	0,0113	0,0098	0,0141	0,0169	0,0095	0,0029	0,0329	0,0164	0,0143	0,0363	0,0203	0,0163
ERBOS	0,0287	0,0297	0,0325	0,0257	0,0174	0,0011	0,0186	0,0172	0,0144	0,0133	0,0200	0,0244
EREGL	0,0315	0,0329	0,0182	0,0249	0,0513	0,0012	0,0198	0,0170	0,0140	0,0235	0,0200	0,0269
IZMDC	0,0069	0,0081	0,0117	0,0047	0,0095	0,0167	0,0529	0,0122	0,0218	0,0279	0,0199	0,0083

BURVA	0,0170	0,0124	0,0438	0,0153	0,0037	0,0035	0,0355	0,0166	0,0113	0,0099	0,0200	0,0189
DMSAS	0,0141	0,0153	0,0200	0,0154	0,0012	0,0034	0,0354	0,0169	0,0166	0,0133	0,0201	0,0202
OZBAL	0,0078	0,0102	0,0168	0,0014	0,0015	0,0623	0,0583	0,0000	0,0205	0,0142	0,0198	0,0107
CUSAN	0,0272	0,0362	0,0165	0,0255	0,0261	0,0011	0,0188	0,0175	0,0161	0,0154	0,0200	0,0267
ISDMR	0,0293	0,0244	0,0165	0,0275	0,0005	0,0008	0,0155	0,0170	0,0150	0,0428	0,0200	0,0272
DOKTA	0,0114	0,0152	0,0105	0,0126	0,0019	0,0047	0,0399	0,0169	0,0000	0,0133	0,0203	0,0204

Tablo 28: 2016 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu

2016	AĞIRLIKLANDIRILMIŞ NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,0147	0,0136	0,0217	0,0131	0,0109	0,0150	0,0367	0,0097	0,0164	0,0106	0,0038	0,0184
CEMTS	0,0284	0,0226	0,0188	0,0339	0,0080	0,0144	0,0144	0,0105	0,0154	0,0147	0,0027	0,0252
BURCE	0,0134	0,0085	0,0154	0,0252	0,0042	0,0145	0,0237	0,0088	0,0131	0,0209	0,0151	0,0155
SARKY	0,0182	0,0144	0,0267	0,0166	0,0024	0,0148	0,0330	0,0099	0,0259	0,0264	0,0036	0,0182
CEMAS	0,0228	0,0268	0,0047	0,0264	0,0118	0,0145	0,0225	0,0077	0,0188	0,0151	0,0026	0,0000
BRSAN	0,0124	0,0075	0,0157	0,0218	0,0045	0,0146	0,0274	0,0098	0,0131	0,0252	0,0000	0,0216
TUCLK	0,0183	0,0206	0,0084	0,0202	0,0099	0,0147	0,0292	0,0110	0,0162	0,0071	0,0027	0,0288
KRDMD	0,0133	0,0102	0,0114	0,0191	0,0106	0,0147	0,0303	0,0085	0,0132	0,0184	0,0814	0,0130
ERBOS	0,0347	0,0350	0,0163	0,0328	0,0498	0,0144	0,0156	0,0111	0,0151	0,0125	0,0026	0,0281
EREGL	0,0346	0,0285	0,0165	0,0315	0,0574	0,0145	0,0169	0,0101	0,0123	0,0187	0,0026	0,0280
IZMDC	0,0085	0,0071	0,0108	0,0112	0,0099	0,0151	0,0388	0,0080	0,0194	0,0246	0,0020	0,0147
BURVA	0,0221	0,0121	0,0411	0,0173	0,0012	0,0147	0,0323	0,0085	0,0099	0,0114	0,0026	0,0145
DMSAS	0,0151	0,0137	0,0138	0,0136	0,0053	0,0149	0,0362	0,0064	0,0169	0,0119	0,0039	0,0111
OZBAL	0,0077	0,0090	0,0061	0,0000	0,0001	0,0000	0,0509	0,0516	0,0204	0,0088	0,0021	0,0130
CUSAN	0,0259	0,0273	0,0129	0,0293	0,0285	0,0145	0,0194	0,0110	0,0156	0,0101	0,0026	0,0297
ISDMR	0,0312	0,0245	0,0147	0,0337	0,0004	0,0144	0,0145	0,0103	0,0133	0,0348	0,0026	0,0292
DOKTA	0,0028	0,0012	0,0120	0,0026	0,0004	0,0195	0,0481	0,0000	0,0000	0,0634	0,0023	0,0137

Tablo 29: 2017 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu

2017	AĞIRLIKLANDIRILMIŞ NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,0134	0,0135	0,0344	0,0127	0,0052	0,0144	0,0342	0,0170	0,0189	0,0135	0,0253	0,0160
CEMTS	0,0267	0,0244	0,0373	0,0238	0,0068	0,0118	0,0169	0,0176	0,0165	0,0159	0,0184	0,0243
BURCE	0,0133	0,0111	0,0223	0,0178	0,0049	0,0127	0,0262	0,0134	0,0152	0,0170	0,0253	0,0099
SARKY	0,0157	0,0159	0,0350	0,0132	0,0027	0,0141	0,0333	0,0163	0,0283	0,0265	0,0231	0,0144
CEMAS	0,0131	0,0165	0,0109	0,0141	0,0012	0,0137	0,0320	0,0104	0,0203	0,0113	0,0233	0,0000
BRSAN	0,0135	0,0126	0,0214	0,0175	0,0158	0,0127	0,0267	0,0157	0,0162	0,0272	0,0236	0,0181
TUCLK	0,0143	0,0180	0,0080	0,0186	0,0059	0,0125	0,0250	0,0147	0,0223	0,0116	0,0217	0,0149
KRDMD	0,0120	0,0133	0,0149	0,0149	0,0161	0,0135	0,0308	0,0154	0,0173	0,0180	0,0000	0,0168
ERBOS	0,0281	0,0283	0,0370	0,0231	0,0274	0,0119	0,0180	0,0168	0,0170	0,0134	0,0183	0,0210
EREGL	0,0331	0,0333	0,0243	0,0248	0,0591	0,0117	0,0154	0,0164	0,0148	0,0254	0,0182	0,0244
IZMDC	0,0081	0,0052	0,0276	0,0109	0,0052	0,0156	0,0370	0,0145	0,0192	0,0425	0,0158	0,0136
BURVA	0,0192	0,0179	0,0430	0,0146	0,0080	0,0135	0,0312	0,0162	0,0141	0,0143	0,0187	0,0165
DMSAS	0,0145	0,0166	0,0190	0,0122	0,0080	0,0147	0,0350	0,0332	0,0135	0,0125	0,0221	0,0144
OZBAL	0,0053	0,0049	0,0223	0,0000	0,0001	0,0000	0,0540	0,0000	0,0092	0,0296	0,0168	0,0084
CUSAN	0,0224	0,0254	0,0238	0,0225	0,0140	0,0119	0,0188	0,0200	0,0113	0,0129	0,0186	0,0156
ISDMR	0,0322	0,0325	0,0209	0,0261	0,0002	0,0116	0,0133	0,0168	0,0162	0,0509	0,0184	0,0257
DOKTA	0,0098	0,0084	0,0158	0,0054	0,0023	0,0383	0,0455	0,0294	0,0000	0,0302	0,0127	0,0169

Tablo 30: 2018 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu

2018	AĞIRLIKLANDIRILMIŞ NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,0088	0,0090	0,0396	0,0101	0,0011	0,0013	0,0373	0,0172	0,0195	0,0124	0,0000	0,0170
CEMTS	0,0394	0,0371	0,0460	0,0304	0,0102	0,0001	0,0102	0,0172	0,0172	0,0147	0,0172	0,0264
BURCE	0,0082	0,0073	0,0237	0,0154	0,0023	0,0007	0,0302	0,0170	0,0168	0,0177	0,0146	0,0130
SARKY	0,0115	0,0130	0,0366	0,0117	0,0034	0,0011	0,0352	0,0171	0,0320	0,0225	0,0187	0,0140
CEMAS	0,0131	0,0201	0,0100	0,0137	0,0006	0,0008	0,0325	0,0168	0,0193	0,0112	0,0172	0,0000

BRSAN	0,0098	0,0114	0,0216	0,0154	0,0144	0,0007	0,0302	0,0171	0,0192	0,0117	0,0185	0,0169
TUCLK	0,0097	0,0146	0,0079	0,0154	0,0014	0,0007	0,0302	0,0169	0,0292	0,0096	0,0189	0,0099
KRDMD	0,0123	0,0093	0,0280	0,0189	0,0070	0,0005	0,0256	0,0171	0,0163	0,0195	0,0176	0,0232
ERBOS	0,0202	0,0246	0,0353	0,0232	0,0333	0,0003	0,0197	0,0172	0,0179	0,0121	0,0172	0,0219
EREGL	0,0253	0,0267	0,0298	0,0266	0,0591	0,0002	0,0152	0,0171	0,0154	0,0173	0,0172	0,0275
IZMDC	0,0052	0,0033	0,0350	0,0035	0,0028	0,0046	0,0460	0,0162	0,0209	0,0528	0,0165	0,0076
BURVA	0,0154	0,0155	0,0463	0,0140	0,0084	0,0008	0,0321	0,0170	0,0156	0,0159	0,0173	0,0132
DMSAS	0,0142	0,0183	0,0228	0,0147	0,0202	0,0007	0,0311	0,0172	0,0230	0,0112	0,0175	0,0198
OZBAL	0,0035	0,0053	0,0067	0,0003	0,0002	0,0680	0,0504	0,0000	0,0305	0,0113	0,0168	0,0038
CUSAN	0,0125	0,0163	0,0258	0,0178	0,0203	0,0005	0,0270	0,0170	0,0184	0,0115	0,0174	0,0127
ISDMR	0,0298	0,0318	0,0273	0,0285	0,0011	0,0002	0,0127	0,0172	0,0167	0,0333	0,0172	0,0312
DOKTA	0,0048	0,0045	0,0171	0,0036	0,0022	0,0045	0,0460	0,0175	0,0000	0,0216	0,0166	0,0189

Tablo 31: 2019 Ağırlıklandırılmış Normalizasyon Tablosu

2019	AĞIRLIKLANDIRILMIŞ NORMALİZASYON											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,0056	0,0052	0,0389	0,0059	0,0025	0,0050	0,0457	0,0150	0,0208	0,0083	0,0022	0,0141
CEMTS	0,0511	0,0510	0,0354	0,0357	0,0630	0,0001	0,0079	0,0156	0,0192	0,0135	0,0132	0,0170
BURCE	0,0056	0,0045	0,0174	0,0214	0,0019	0,0008	0,0260	0,0154	0,0037	0,0099	0,0025	0,0139
SARKY	0,0088	0,0087	0,0405	0,0114	0,0020	0,0022	0,0387	0,0157	0,0335	0,0130	0,0230	0,0154
CEMAS	0,0073	0,0095	0,0092	0,0155	0,0004	0,0014	0,0336	0,0153	0,0236	0,0075	0,0197	0,0118
BRSAN	0,0067	0,0061	0,0254	0,0175	0,0094	0,0011	0,0310	0,0155	0,0186	0,0164	0,0569	0,0153
TUCLK	0,0057	0,0075	0,0080	0,0159	0,0001	0,0013	0,0330	0,0155	0,0367	0,0068	0,0001	0,0152
KRDMD	0,0069	0,0050	0,0287	0,0180	0,0019	0,0011	0,0303	0,0155	0,0178	0,0121	0,0410	0,0153
ERBOS	0,0135	0,0132	0,0456	0,0234	0,0187	0,0006	0,0235	0,0157	0,0182	0,0084	0,0134	0,0177
EREGL	0,0167	0,0155	0,0297	0,0281	0,0315	0,0004	0,0176	0,0156	0,0160	0,0158	0,0130	0,0180
IZMDC	0,0031	0,0020	0,0282	0,0033	0,0032	0,0095	0,0490	0,0132	0,0214	0,0651	0,0092	0,0118
BURVA	0,0108	0,0118	0,0309	0,0149	0,0014	0,0015	0,0343	0,0154	0,0141	0,0030	0,0133	0,0146
DMSAS	0,0115	0,0125	0,0255	0,0173	0,0101	0,0012	0,0313	0,0156	0,0247	0,0089	0,0156	0,0161
OZBAL	0,0028	0,0029	0,0159	0,0005	0,0011	0,0632	0,0525	0,0000	0,0174	0,0027	0,0109	0,0016
CUSAN	0,0101	0,0091	0,0419	0,0222	0,0038	0,0007	0,0250	0,0156	0,0195	0,0081	0,0155	0,0158
ISDMR	0,0217	0,0194	0,0276	0,0314	0,0006	0,0003	0,0133	0,0156	0,0180	0,0298	0,0135	0,0183
DOKTA	0,0071	0,0060	0,0216	0,0025	0,0035	0,0127	0,0500	0,0171	0,0001	0,0111	0,0390	0,0171

2. Adım: Normalize edilmiş karar matrisindeki her bir alternatifin maksimizasyon değerleri toplamından minimizasyon değerleri toplamı çıkartılır.

Aşağıdaki formül yardımı ile yapılan işlem sonrasında her bir alternatif için elde edilen değerler büyükten küçüğe doğru sıralanarak MOORA Oran yöntemine göre performans sıralaması yapılmış olur.

$$Ny_j = \sum_{i=1}^{i=g} N^{x_{ij}} - \sum_{i=g+1}^{i=n} N^{x_{ij}}$$

Tablo 32: 2015 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları

2015		
Şirket	maks-min	Sıralama
CELHA	0,1452	10
CEMTS	0,1932	4
BURCE	0,1433	13
SARKY	0,1730	7
CEMAS	0,1716	8
BRSAN	0,1379	14
TUCLK	0,1812	5
KRDMD	0,1669	9
ERBOS	0,1758	6
EREGL	0,2425	1
IZMDC	0,1438	12
BURVA	0,1134	16
DMSAS	0,1449	11
OZBAL	0,0655	17
CUSAN	0,2120	2
ISDMR	0,2019	3
DOKTA	0,1366	15

Tablo 33: 2016 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları

2016		
Şirket	maks-min	Sıralama
CELHA	0,1113	14
CEMTS	0,1427	7
BURCE	0,1185	11
SARKY	0,1272	10
CEMAS	0,1353	9
BRSAN	0,1128	13
TUCLK	0,1410	8
KRDMD	0,1919	3
ERBOS	0,2066	2
EREGL	0,2097	1
IZMDC	0,1182	12
BURVA	0,0761	17

DMSAS	0,1054	15
OZBAL	0,1575	6
CUSAN	0,1721	4
ISDMR	0,1655	5
DOKTA	0,1031	16

Tablo 34: 2017 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları

2017		
Şirket	<i>maks-min</i>	Sıralama
CELHA	0,1208	12
CEMTS	0,1423	8
BURCE	0,1190	13
SARKY	0,1406	9
CEMAS	0,1175	14
BRSAN	0,1527	4
TUCLK	0,1465	6
KRDMD	0,1263	11
ERBOS	0,1625	3
EREGL	0,2287	1
IZMDC	0,1289	10
BURVA	0,1142	15
DMSAS	0,1483	5
OZBAL	0,1059	17
CUSAN	0,1458	7
ISDMR	0,1999	2
DOKTA	0,1067	16

Tablo 35: 2018 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları

2018		
Şirket	<i>maks-min</i>	Sıralama
CELHA	0,0915	16
CEMTS	0,1740	3
BURCE	0,1181	13
SARKY	0,1414	9
CEMAS	0,1337	12
BRSAN	0,1422	8
TUCLK	0,1471	6
KRDMD	0,1382	10
ERBOS	0,1717	4
EREGL	0,2173	1
IZMDC	0,1353	11
BURVA	0,1172	14
DMSAS	0,1636	5
OZBAL	0,0475	17
CUSAN	0,1444	7
ISDMR	0,1920	2
DOKTA	0,1141	15

Tablo 36: 2019 MOORA Oran Metodu Uygulama Sonuçları

2019		
Şirket	<i>maks-min</i>	Sıralama
CELHA	0,0814	16
CEMTS	0,2518	1
BURCE	0,0866	15
SARKY	0,1275	9
CEMAS	0,1335	8
BRSAN	0,1668	2
TUCLK	0,1272	10
KRDMD	0,1341	7
ERBOS	0,1197	11
EREGL	0,1579	3
IZMDC	0,1435	5
BURVA	0,1013	14
DMSAS	0,1368	6
OZBAL	0,0133	17
CUSAN	0,1021	13
ISDMR	0,1538	4
DOKTA	0,1192	12

2. **Adım:** Referans Noktası Yaklaşımı MOORA Oran yöntemine ek olarak her bir kriter için eğer amaç maksimizasyon ise en büyük değerler, minimizasyon ise en küçük değerler belirlenerek maksimal kriter referans noktaları (r_j) olarak seçilir. Sonrasında her bir x_{ij}^* değerinin bu referans noktalarına olan uzaklıkları belirlenir. Karar matrisindeki verilerin belirlenen bu referans noktalarına olan uzaklığı aşağıdaki formül ile hesaplanır.

$$r_j - x_{ij}^*$$

Tablo 37: 2015 Yılı Referans Noktaları

	maks 2015	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
(R_i)	Cari Oran (K1)	Asit Test Oran ı (K2)	Stokl ar/To plam Aktif (K3)	Özkayn ak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oran ı (K5)	Borçl anma Oran ı (K6)	Fiko (K7)	Özka ynak Karlı lığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alaca k Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermay esi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
Referans Noktaları	0,035	0,036	0,004	0,028	0,051	0,000	0,058	0,017	0,031	0,042	0,020	0,027

Tablo 38: 2016 Yılı Referans Noktaları

	maks 2016	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
(R_i)	Cari Oran	Asit Test Oran ı	Stokl ar/To plam Aktif	Özka ynak/ Topla m Aktif	Nakit Oran ı	Borçl anma Oran ı	Fiko	Özka ynak Karlı lığı	Stok Devir Hızı	Alaca k Devir Hızı	Net Çalışma Sermay esi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
Referans Noktaları	0,034	0,035	0,004	0,033	0,057	0,000	0,050	0,051	0,025	0,063	0,081	0,029

Tablo 39: 2017 Yılı Referans Noktaları

	maks 2017	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
(R_i)	Cari Oran	Asit Test Oran ı	Stokl ar/To plam Aktif	Özka ynak/ Topla m Aktif	Nakit Oran ı	Borçlan ma Oranı	Fiko	Özka ynak Karlı lığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermay esi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
Referans Noktaları	0,033	0,033	0,008	0,026	0,059	0,000	0,054	0,033	0,028	0,050	0,025	0,025

Tablo 40: 2018 Yılı Referans Noktaları

	maks 2018	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
(R_i)	Cari Oran	Asit Test Oran ı	Stokl ar/To plam Aktif	Özkayn ak/ Toplam Aktif	Nakit Oran ı	Borçlan ma Oranı	Fiko	Özka ynak Karlı lığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermay esi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
Referans Noktaları	0,039	0,037	0,006	0,030	0,059	0,000	0,050	0,017	0,032	0,052	0,018	0,031

Tablo 41: 2019 Yılı Referans Noktaları

	maks 2019	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
(R_i)	Cari Oran	Asit Test Oran ı	Stokla r/Topl am Aktif	Özkay nak/ Topla m Aktif	Nakit Oran ı	Borçl anma Oran ı	Fiko	Özkayn ak Karlılı ğ ı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalış ma Serm ayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
Referans Noktaları	0,051	0,051	0,008	0,035	0,063	0,000	0,052	0,017	0,036	0,065	0,057	0,018

Sonrasında belirlenen referans noktaları yardımı ile “Tchebycheff ” in min-max matrisi” oluşturulur. Matrisin oluşturulabilmesi için aşağıdaki formül kullanılır.

$$\min_i \{ \max_j (|r_j - x_{ij}^*|) \}$$

Yukarıdaki formül yardımı ile oluşturulan Referans Noktası Matrisi içerisindeki her bir alternatif için hesaplanan max değerler seçilir. Seçilen değerler küçükten büyüğe sıralanarak alternatifin performansları belirlenir.

Tablo 42: 2015 Yılı Referans Noktası Matrisi

2015	Referans Noktası Yaklaşımı													
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks		
KISAL TMA	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stokla r/Topl am Aktif	Özkay nak/ Topla m Aktif	Nakit Oranı	Borçla nma Oranı	Fiko	Özkay nak Karlılı ğı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışm a Sermaye si D.H.	Net Kar Marjı	MAX	SI RA LA MA
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)		
CELHA	0,0244	0,0227	0,0171	0,0177	0,0431	0,0053	0,0152	0,0009	0,0117	0,0314	0,0000	0,0095	0,0431	10
CEMTS	0,0000	0,0000	0,0176	0,0000	0,0404	0,0000	0,0443	0,0008	0,0156	0,0249	0,0004	0,0069	0,0443	11
BURCE	0,0240	0,0268	0,0114	0,0072	0,0409	0,0011	0,0324	0,0015	0,0183	0,0191	0,0002	0,0179	0,0409	6
SARKY	0,0215	0,0188	0,0157	0,0145	0,0480	0,0033	0,0205	0,0004	0,0000	0,0195	0,0002	0,0086	0,0480	13
CEMAS	0,0177	0,0090	0,0000	0,0059	0,0351	0,0008	0,0347	0,0015	0,0134	0,0270	0,0004	0,0271	0,0351	1
BRSAN	0,0252	0,0263	0,0127	0,0137	0,0420	0,0030	0,0217	0,0009	0,0169	0,0143	0,0204	0,0089	0,0420	9

TUCLK	0,0194	0,0115	0,0021	0,0188	0,0333	0,0062	0,0134	0,0008	0,0128	0,0363	0,0004	0,0077	0,0363	2
KRDM D	0,0242	0,0267	0,0094	0,0115	0,0418	0,0022	0,0254	0,0011	0,0174	0,0065	0,0001	0,0109	0,0418	8
ERBOS	0,0068	0,0067	0,0278	0,0027	0,0339	0,0003	0,0398	0,0003	0,0173	0,0295	0,0004	0,0028	0,0398	5
EREGL	0,0040	0,0035	0,0136	0,0035	0,0000	0,0004	0,0385	0,0005	0,0176	0,0193	0,0004	0,0003	0,0385	3
IZMDC	0,0286	0,0283	0,0070	0,0237	0,0417	0,0159	0,0055	0,0053	0,0098	0,0149	0,0006	0,0189	0,0417	7
BURVA	0,0185	0,0240	0,0392	0,0131	0,0475	0,0027	0,0228	0,0009	0,0203	0,0329	0,0004	0,0083	0,0475	12
DMSAS	0,0214	0,0212	0,0153	0,0130	0,0501	0,0027	0,0229	0,0006	0,0151	0,0295	0,0003	0,0070	0,0501	15
OZBAL	0,0277	0,0263	0,0121	0,0270	0,0498	0,0616	0,0000	0,0175	0,0112	0,0286	0,0006	0,0165	0,0616	17
CUSAN	0,0083	0,0002	0,0119	0,0029	0,0252	0,0004	0,0395	0,0000	0,0155	0,0273	0,0004	0,0004	0,0395	4
ISDMR	0,0063	0,0120	0,0118	0,0009	0,0507	0,0001	0,0428	0,0005	0,0167	0,0000	0,0004	0,0000	0,0507	16
DOKT A	0,0241	0,0213	0,0058	0,0158	0,0494	0,0040	0,0184	0,0006	0,0317	0,0295	0,0001	0,0068	0,0494	14

Tablo 43: 2016 Yılı Referans Noktası Matrisi

2016	Referans Noktası Yaklaşımı												MAX	SIRALAMA
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks		
KISAL TMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stokla r/Topl am Aktif (K3)	Özkay nak/ Topla m Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçla nma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkay nak Karlılı ğı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışm a Serma yesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)		
CELHA	0,0200	0,0215	0,0171	0,0207	0,0465	0,0149	0,0141	0,0419	0,0095	0,0529	0,0776	0,0113	0,0776	4
CEMTS	0,0063	0,0124	0,0141	0,0000	0,0494	0,0144	0,0365	0,0411	0,0105	0,0488	0,0787	0,0045	0,0787	6
BURCE	0,0213	0,0266	0,0107	0,0087	0,0532	0,0145	0,0271	0,0428	0,0128	0,0425	0,0663	0,0143	0,0663	2
SARKY	0,0165	0,0206	0,0220	0,0173	0,0550	0,0147	0,0179	0,0417	0,0000	0,0371	0,0778	0,0116	0,0778	5
CEMA S	0,0119	0,0082	0,0000	0,0075	0,0456	0,0145	0,0284	0,0439	0,0071	0,0484	0,0788	0,0297	0,0788	11
BRSAN	0,0223	0,0276	0,0110	0,0121	0,0529	0,0146	0,0234	0,0419	0,0128	0,0382	0,0814	0,0082	0,0814	17
TUCLK	0,0164	0,0145	0,0037	0,0137	0,0475	0,0146	0,0217	0,0406	0,0097	0,0564	0,0787	0,0009	0,0787	7
KRDM D	0,0215	0,0249	0,0067	0,0147	0,0468	0,0146	0,0206	0,0431	0,0127	0,0450	0,0000	0,0167	0,0468	1
ERBOS	0,0000	0,0000	0,0116	0,0011	0,0076	0,0144	0,0353	0,0405	0,0108	0,0509	0,0788	0,0016	0,0788	10
EREGL	0,0001	0,0066	0,0118	0,0023	0,0000	0,0144	0,0339	0,0415	0,0136	0,0447	0,0788	0,0018	0,0788	13
IZMDC	0,0262	0,0279	0,0061	0,0226	0,0475	0,0151	0,0121	0,0437	0,0065	0,0388	0,0794	0,0151	0,0794	16
BURVA	0,0126	0,0230	0,0364	0,0166	0,0562	0,0147	0,0186	0,0431	0,0159	0,0520	0,0788	0,0152	0,0788	12
DMSAS	0,0197	0,0213	0,0091	0,0202	0,0520	0,0149	0,0147	0,0453	0,0090	0,0516	0,0775	0,0186	0,0775	3
OZBAL	0,0270	0,0260	0,0014	0,0338	0,0573	0,0000	0,0000	0,0000	0,0055	0,0546	0,0793	0,0167	0,0793	15
CUSAN	0,0088	0,0077	0,0082	0,0046	0,0288	0,0144	0,0315	0,0406	0,0103	0,0533	0,0788	0,0000	0,0788	9
ISDMR	0,0035	0,0105	0,0100	0,0001	0,0570	0,0144	0,0363	0,0414	0,0126	0,0286	0,0788	0,0005	0,0788	8
DOKT A	0,0319	0,0338	0,0073	0,0312	0,0570	0,0194	0,0028	0,0516	0,0259	0,0000	0,0791	0,0160	0,0791	14

Tablo 44: 2017 Yılı Referans Noktası Matrisi

2017	Referans Noktası Yaklaşımı													
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks		
KISAL TMA	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stokla r/Topl am Aktif	Özkay nak/ Topla m Aktif	Nakit Oranı	Borçla nma Oranı	Fiko	Özkay nak Karlılı ğı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışm a Serma yesi D.H.	Net Kar Marjı	MAX	SI RA LA MA
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)		
CELHA	0,0196	0,0198	0,0264	0,0133	0,0539	0,0144	0,0198	0,0162	0,0095	0,0375	0,0000	0,0097	0,0539	11
CEMTS	0,0064	0,0089	0,0293	0,0023	0,0523	0,0118	0,0370	0,0156	0,0118	0,0350	0,0068	0,0014	0,0523	8
BURCE	0,0198	0,0222	0,0143	0,0082	0,0542	0,0127	0,0278	0,0198	0,0131	0,0339	0,0000	0,0158	0,0542	12
SARKY	0,0174	0,0174	0,0270	0,0128	0,0564	0,0141	0,0206	0,0168	0,0000	0,0244	0,0022	0,0112	0,0564	13
CEMA S	0,0200	0,0168	0,0029	0,0119	0,0579	0,0137	0,0220	0,0227	0,0081	0,0396	0,0020	0,0257	0,0579	15
BR SAN	0,0196	0,0207	0,0134	0,0086	0,0433	0,0127	0,0272	0,0175	0,0121	0,0238	0,0017	0,0076	0,0433	4
TUCLK	0,0188	0,0153	0,0000	0,0075	0,0531	0,0125	0,0289	0,0185	0,0060	0,0393	0,0035	0,0108	0,0531	9
KRDM D	0,0211	0,0200	0,0069	0,0112	0,0430	0,0135	0,0231	0,0178	0,0110	0,0329	0,0253	0,0089	0,0430	3
ERBOS	0,0050	0,0051	0,0290	0,0030	0,0316	0,0119	0,0360	0,0164	0,0113	0,0375	0,0070	0,0047	0,0375	1
EREGL	0,0000	0,0000	0,0163	0,0013	0,0000	0,0117	0,0386	0,0168	0,0135	0,0255	0,0071	0,0013	0,0386	2
IZMDC	0,0250	0,0281	0,0196	0,0151	0,0539	0,0155	0,0170	0,0187	0,0091	0,0084	0,0095	0,0121	0,0539	10
BURVA	0,0139	0,0154	0,0350	0,0114	0,0511	0,0135	0,0228	0,0170	0,0143	0,0366	0,0066	0,0092	0,0511	7
DMSAS	0,0186	0,0167	0,0110	0,0139	0,0510	0,0146	0,0190	0,0000	0,0148	0,0384	0,0032	0,0113	0,0510	6
OZBAL	0,0278	0,0284	0,0143	0,0260	0,0590	0,0000	0,0000	0,0332	0,0192	0,0213	0,0085	0,0173	0,0590	17
CUSAN	0,0106	0,0080	0,0158	0,0035	0,0450	0,0119	0,0351	0,0131	0,0171	0,0380	0,0067	0,0101	0,0450	5
ISDMR	0,0009	0,0009	0,0129	0,0000	0,0588	0,0116	0,0406	0,0164	0,0122	0,0000	0,0068	0,0000	0,0588	16
DOKT A	0,0233	0,0249	0,0078	0,0206	0,0567	0,0383	0,0085	0,0037	0,0283	0,0207	0,0125	0,0088	0,0567	14

Tablo 45: 2018 Yılı Referans Noktası Matrisi

2018	Referans Noktası Yaklaşımı													
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks		
KISAL TMA	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stokla r/Topl am Aktif	Özkay nak/ Topla m Aktif	Nakit Oranı	Borçla nma Oranı	Fiko	Özkay nak Karlılı ğı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışm a Serma yesi D.H.	Net Kar Marjı	MAX	SI R AL A MA
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)		
CELHA	0,0307	0,0281	0,0330	0,0203	0,0580	0,0012	0,0132	0,0003	0,0125	0,0404	0,0189	0,0142	0,0580	14
CEMTS	0,0000	0,0000	0,0393	0,0000	0,0489	0,0000	0,0402	0,0003	0,0148	0,0381	0,0017	0,0048	0,0489	6

BURCE	0,0313	0,0298	0,0170	0,0150	0,0568	0,0006	0,0202	0,0006	0,0153	0,0351	0,0043	0,0181	0,0568	11
SARKY	0,0279	0,0241	0,0300	0,0187	0,0557	0,0009	0,0153	0,0004	0,0000	0,0303	0,0002	0,0172	0,0557	9
CEMAS	0,0263	0,0170	0,0033	0,0167	0,0586	0,0007	0,0180	0,0007	0,0127	0,0416	0,0017	0,0312	0,0586	16
BR SAN	0,0297	0,0257	0,0150	0,0149	0,0447	0,0006	0,0203	0,0005	0,0129	0,0411	0,0004	0,0142	0,0447	5
TUCLK	0,0298	0,0225	0,0013	0,0150	0,0578	0,0006	0,0202	0,0006	0,0029	0,0432	0,0000	0,0212	0,0578	13
KRDM D	0,0272	0,0278	0,0213	0,0115	0,0522	0,0004	0,0249	0,0004	0,0157	0,0333	0,0013	0,0080	0,0522	8
ERBOS	0,0192	0,0125	0,0287	0,0071	0,0259	0,0002	0,0307	0,0004	0,0141	0,0407	0,0017	0,0093	0,0407	2
EREGL	0,0142	0,0104	0,0232	0,0038	0,0000	0,0001	0,0352	0,0004	0,0167	0,0355	0,0017	0,0036	0,0355	1
IZMDC	0,0343	0,0339	0,0283	0,0268	0,0564	0,0045	0,0044	0,0013	0,0111	0,0000	0,0024	0,0235	0,0564	10
BURVA	0,0241	0,0216	0,0396	0,0164	0,0507	0,0007	0,0183	0,0005	0,0165	0,0369	0,0016	0,0180	0,0507	7
DMSAS	0,0253	0,0188	0,0161	0,0157	0,0389	0,0006	0,0193	0,0003	0,0091	0,0416	0,0014	0,0114	0,0416	4
OZBAL	0,0360	0,0318	0,0000	0,0301	0,0590	0,0679	0,0000	0,0175	0,0015	0,0415	0,0021	0,0274	0,0679	17
CUSAN	0,0270	0,0208	0,0192	0,0126	0,0388	0,0004	0,0234	0,0006	0,0136	0,0413	0,0015	0,0185	0,0413	3
ISDMR	0,0096	0,0053	0,0206	0,0019	0,0581	0,0000	0,0377	0,0004	0,0153	0,0195	0,0017	0,0000	0,0581	15
DOKTA	0,0347	0,0326	0,0105	0,0268	0,0569	0,0044	0,0045	0,0000	0,0320	0,0312	0,0023	0,0123	0,0569	12

Tablo 46: 2019 Yılı Referans Noktası Matrisi

2019	Referans Noktası Yaklaşımı													
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks		
KISAL TMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)	MAX	SIRALAMA
CELHA	0,0455	0,0458	0,0308	0,0299	0,0606	0,0048	0,0068	0,0021	0,0160	0,0568	0,0547	0,0042	0,0606	9
CEMTS	0,0000	0,0000	0,0274	0,0000	0,0000	0,0000	0,0446	0,0015	0,0175	0,0516	0,0437	0,0013	0,0516	2
BURCE	0,0455	0,0466	0,0093	0,0143	0,0612	0,0006	0,0265	0,0017	0,0330	0,0552	0,0544	0,0044	0,0612	12
SARKY	0,0423	0,0424	0,0324	0,0244	0,0610	0,0020	0,0138	0,0014	0,0032	0,0522	0,0338	0,0029	0,0610	10
CEMAS	0,0438	0,0416	0,0012	0,0203	0,0626	0,0012	0,0189	0,0019	0,0131	0,0576	0,0372	0,0065	0,0626	15
BR SAN	0,0443	0,0450	0,0174	0,0183	0,0537	0,0010	0,0215	0,0016	0,0181	0,0487	0,0000	0,0029	0,0537	3
TUCLK	0,0454	0,0436	0,0000	0,0198	0,0629	0,0012	0,0195	0,0016	0,0000	0,0583	0,0567	0,0031	0,0629	16
KRDM D	0,0442	0,0461	0,0207	0,0177	0,0611	0,0009	0,0222	0,0016	0,0189	0,0530	0,0159	0,0030	0,0611	11
ERBOS	0,0376	0,0378	0,0376	0,0124	0,0443	0,0005	0,0289	0,0014	0,0185	0,0567	0,0434	0,0006	0,0567	5
EREGL	0,0344	0,0355	0,0216	0,0076	0,0315	0,0003	0,0349	0,0015	0,0207	0,0493	0,0438	0,0003	0,0493	1
IZMDC	0,0480	0,0490	0,0202	0,0325	0,0598	0,0094	0,0035	0,0039	0,0153	0,0000	0,0477	0,0065	0,0598	8
BURVA	0,0403	0,0392	0,0229	0,0208	0,0616	0,0013	0,0182	0,0017	0,0226	0,0621	0,0436	0,0036	0,0621	13
DMSAS	0,0396	0,0386	0,0175	0,0185	0,0529	0,0010	0,0212	0,0015	0,0120	0,0563	0,0413	0,0022	0,0563	4
OZBAL	0,0483	0,0481	0,0079	0,0352	0,0619	0,0631	0,0000	0,0171	0,0193	0,0624	0,0459	0,0167	0,0631	17

CUSAN	0,0410	0,0419	0,0339	0,0135	0,0592	0,0006	0,0275	0,0015	0,0172	0,0570	0,0413	0,0025	0,0592	6
ISDMR	0,0293	0,0316	0,0196	0,0043	0,0625	0,0001	0,0391	0,0015	0,0187	0,0353	0,0434	0,0000	0,0625	14
DOKTA	0,0440	0,0450	0,0136	0,0333	0,0595	0,0126	0,0025	0,0000	0,0366	0,0540	0,0179	0,0012	0,0595	7

4. Adım: MOORA Tam Çarpım Metodu

Amaçların değerleri ve anlamları çarpımlarla ifade edildiğinde x_{ij} değerler aşağıdaki formül yardımı ile Tablo 3.44 gibi normalleşir:

$$U_i = \frac{A_i}{B_i} \quad ; \quad A_i = \prod_{j=1}^g x_{ij}^* \quad , \quad B_i = \prod_{j=g+1}^n x_{ij}^*$$

Tablo 47: 2015 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu

2015	maks	maks		min		maks		maks		min		maks
	1	2	2.1	3	3.1	4	4.1	5	5.1	6	6.1	7
KISALTMALAR	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	2*1	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	2.1/3	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	4*3.1	Nakit Oranı (K5)	5*4.1	Borçlanma Oranı (K6)	5.1/6	Fiko (K7)
CELHA	1,0746	0,7609	0,8177	0,2070	3,9487	0,2882	1,1381	0,1779	0,2025	2,4694	0,0820	0,7117
CEMTS	3,4457	2,0142	6,9404	0,2122	32,7044	0,7680	25,1189	0,2373	5,9618	0,3019	19,7425	0,2319
BURCE	1,1150	0,5331	0,5944	0,1532	3,8799	0,5729	2,2229	0,2260	0,5024	0,7454	0,6741	0,4271
SARKY	1,3602	0,9734	1,3239	0,1945	6,8076	0,3759	2,5592	0,0714	0,1826	1,6600	0,1100	0,6241
CEMAS	1,7271	1,5180	2,6218	0,0445	58,9646	0,6096	35,9439	0,3545	12,7480	0,6404	19,9043	0,3904
BRSAN	0,9985	0,5606	0,5598	0,1655	3,3816	0,3963	1,3402	0,2023	0,2711	1,5231	0,1780	0,6036
TUCLK	1,5581	1,3804	2,1508	0,0647	33,2337	0,2591	8,6110	0,3931	3,3852	2,8594	1,1839	0,7409
KRDMD	1,0927	0,5391	0,5891	0,1344	4,3827	0,4572	2,0040	0,2083	0,4174	1,1870	0,3516	0,5428
ERBOS	2,7823	1,6417	4,5677	0,3096	14,7554	0,6938	10,2378	0,3806	3,8963	0,4413	8,8299	0,3062
EREGL	3,0588	1,8208	5,5693	0,1737	32,0522	0,6728	21,5662	1,1221	24,1990	0,4862	49,7698	0,3271
IZMDC	0,6662	0,4486	0,2988	0,1116	2,6779	0,1276	0,3418	0,2089	0,0714	6,8356	0,0104	0,8724
BURVA	1,6483	0,6853	1,1296	0,4180	2,7026	0,4138	1,1184	0,0817	0,0914	1,4166	0,0645	0,5862
DMSAS	1,3647	0,8441	1,1519	0,1904	6,0503	0,4157	2,5154	0,0253	0,0636	1,4053	0,0453	0,5843
OZBAL	0,7613	0,5631	0,4287	0,1598	2,6821	0,0377	0,1010	0,0328	0,0033	25,541	0,0001	0,9623
CUSAN	2,6396	2,0029	5,2868	0,1575	33,5565	0,6897	23,1444	0,5712	13,2204	0,4499	29,3870	0,3103
ISDMR	2,8388	1,3488	3,8291	0,1570	24,3959	0,7436	18,1405	0,0116	0,2101	0,3448	0,6092	0,2564
DOKTA	1,1100	0,8390	0,9313	0,0998	9,3267	0,3420	3,1895	0,0412	0,1315	1,9242	0,0684	0,6580

	maks		maks		maks		maks		maks		
7.1	8	8.1	9	9.1	10	10.1	11	11.1	12	12.1	
7*6.1	Özkaynak Karlılığı (K8)	8*7.1	Stok Devir Hızı (K9)	9*8.1	Alacak Devir Hızı (K10)	10*9.1	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	11*10.1	Net Kar Marjı (K12)	12*11.1	SIRALAMA
0,0584	3,9925	0,2331	3,2018	0,7464	3,5443	2,6455	4,1911	11,0873	2,4311	26,9540	10
4,5790	4,0254	18,4325	2,5668	47,3123	5,5348	261,8618	4,1083	1075,7999	2,7883	2999,6217	3
0,2879	3,8610	1,1115	2,1460	2,3853	7,3589	17,5531	4,1577	72,9814	1,2678	92,5286	9
0,0686	4,1093	0,2822	5,0677	1,4299	7,2291	10,3366	4,1544	42,9420	2,5511	109,5484	8
7,7710	3,8469	29,8940	2,9301	87,5910	4,9007	429,2614	4,1041	1761,7363	0,0038	6,6031	13
0,1075	3,9857	0,4283	2,3647	1,0127	8,8246	8,9370	0,0016	0,0142	2,5048	0,0355	15
0,8771	4,0159	3,5225	3,0227	10,6473	2,0067	21,3663	4,1050	87,7092	2,6742	234,5484	6
0,1908	3,9494	0,7537	2,2832	1,7208	11,2478	19,3551	4,1680	80,6712	2,2336	180,1892	7
2,7034	4,1496	11,2181	2,2997	25,7989	4,1354	106,6875	4,1068	438,1485	3,3489	1467,3089	4
16,2823	4,0966	66,7014	2,2472	149,8900	7,2978	1093,8649	4,1056	4490,9166	3,6900	16571,5719	1
0,0091	2,9392	0,0268	3,4961	0,0936	8,6534	0,8101	4,0762	3,3020	1,1335	3,7429	14
0,0378	4,0035	0,1514	1,8127	0,2745	3,0821	0,8460	4,1066	3,4741	2,5915	9,0034	12
0,0264	4,0683	0,1076	2,6525	0,2855	4,1138	1,1743	4,1254	4,8446	2,7709	13,4239	11
0,0001	0,0047	0,0000	3,2800	0,0000	4,4075	0,0000	4,0677	0,00004	1,4714	0,0005	17
9,1183	4,2104	38,3914	2,5800	99,0493	4,7903	474,4728	4,1086	1949,412	3,6674	7149,2110	2
0,1562	4,0927	0,6393	2,4014	1,5352	13,2738	20,3778	4,1101	83,7539	3,7282	312,2538	5
0,0449	4,0590	0,1826	0,0006	0,0001	4,1197	0,0004	4,1628	0,0018	2,7935	0,0051w	16

Tablo 48: 2016 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu

2016	maks	maks		min		maks		maks		min		maks
	1	2	2.1	3	3.1	4	4.1	5	5.1	6	6.1	7
KISALTIM A	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	2*1	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	2.1/3	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	4*3.1	Nakit Oranı (K5)	5*4.1	Borçlanma Oranı (K6)	5.1/6	Fiko (K7)
CELHA	1,1136	0,7676	0,8548	0,2373	3,6023	1,2690	4,5715	0,2066	0,9444	3,9300	0,2403	0,7335
CEMTS	2,1476	1,2800	2,7490	0,2046	13,4327	3,2722	43,9552	0,1509	6,6306	3,7954	1,7470	0,2875
BURCE	1,0132	0,4793	0,4856	0,1682	2,8878	2,4350	7,0318	0,0787	0,5537	3,8239	0,1448	0,4739
SARKY	1,3736	0,8155	1,1201	0,2910	3,8489	1,6046	6,1760	0,0459	0,2835	3,8829	0,0730	0,6588
CEMAS	1,7220	1,5180	2,6139	0,0510	51,2214	2,5489	130,5570	0,2237	29,2048	3,8189	7,6474	0,4486
BRSAN	0,9358	0,4220	0,3949	0,1715	2,3023	2,1036	4,8433	0,0850	0,4118	3,8417	0,1072	0,5477
TUCLK	1,3842	1,1649	1,6125	0,0913	17,6628	1,9488	34,4216	0,1880	6,4711	3,8521	1,6799	0,5821

KRDMD	1,0017	0,5743	0,5753	0,1238	4,6455	1,8488	8,5884	0,2011	1,7272	3,8599	0,4475	0,6044
ERBOS	2,6223	1,9822	5,1980	0,1775	29,2799	3,1666	92,7177	0,9425	87,3819	3,7981	23,006 2	0,3111
EREGL	2,6174	1,6107	4,2160	0,1799	23,4345	3,0461	71,3851	1,0852	77,4684	3,8015	20,378 1	0,3379
IZMDC	0,6408	0,4022	0,2577	0,1180	2,1836	1,0867	2,3729	0,1865	0,4427	3,9686	0,1115	0,7741
BURVA	1,6683	0,6830	1,1394	0,4483	2,5417	1,6670	4,2371	0,0226	0,0960	3,8764	0,0248	0,6449
DMSAS	1,1378	0,7765	0,8835	0,1508	5,8577	1,3175	7,7176	0,1011	0,7801	3,9216	0,1989	0,7227
OZBAL	0,5824	0,5098	0,2969	0,0661	4,4926	0,0023	0,0102	0,0012	0,0000	0,0104	0,0012	1,0155
CUSAN	1,9561	1,5451	3,0225	0,1407	21,4873	2,8272	60,7496	0,5398	32,7918	3,8084	8,6103	0,3866
ISDMR	2,3580	1,3861	3,2684	0,1595	20,4466	3,2597	66,6506	0,0071	0,4768	3,7957	0,1256	0,2903
DOKTA	0,2149	0,0693	0,0149	0,1311	0,1135	0,2557	0,0290	0,0079	0,0002	5,1142	0,0000	0,9590

	maks		maks		maks		maks		maks		
7.1	8	8.1	9	9.1	10	10.1	11	11.1	12	12.1	
7*6.1	Özkaynak Karlılığı (K8)	8*7.1	Stok Devir Hızı (K9)	9*8.1	Alacak Devir Hızı (K10)	10*9.1	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	11*10.1	Net Kar Marjı (K12)	12*11.1	SIRALAMA
0,1763	0,9099	0,1604	3,0563	0,4902	3,2590	1,5975	3,0563	4,8825	2,2221	10,8493	9
0,5023	0,9851	0,4949	2,8709	1,4207	4,5272	6,4316	2,8709	18,4646	3,0425	56,1795	5
0,0686	0,8254	0,0566	2,4507	0,1388	6,4582	0,8965	2,4507	2,1971	1,8668	4,1016	13
0,0481	0,9284	0,0447	4,8329	0,2158	8,1418	1,7573	4,8329	8,4929	2,1926	18,6213	6
3,4304	0,7195	2,4683	3,5157	8,6777	4,6469	40,3244	3,5157	141,7681	0,0025	0,3517	15
0,0587	0,9123	0,0536	2,4367	0,1305	7,7899	1,0167	2,4367	2,4773	2,6010	6,4435	11
0,9779	1,0303	1,0076	3,0204	3,0433	2,1825	6,6422	3,0204	20,0623	3,4774	69,7641	4
0,2705	0,7952	0,2151	2,4680	0,5308	5,6777	3,0135	2,4680	7,4374	1,5675	11,6578	7
7,1565	1,0391	7,4361	2,8145	20,9289	3,8601	80,7872	2,8145	227,3745	3,3896	770,7083	1
6,88532	0,9449	6,5061	2,3019	14,9761	5,7695	86,4046	2,3017	198,8915	3,3735	670,9629	2
0,08634	0,7428	0,0641	3,6250	0,2325	7,5941	1,7657	3,6250	6,4008	1,7697	11,3274	8
0,0160	0,7956	0,0127	1,8569	0,0236	3,5342	0,0834	1,8569	0,1548	1,7513	0,2712	16
0,1438	0,5946	0,0855	3,1578	0,2699	3,6623	0,9886	3,1578	3,1219	1,3375	4,1754	12
0,0012	4,8224	0,0058	3,8000	0,0221	2,7221	0,0601	3,8000	0,2285	1,5740	0,3597	14
3,3288	1,0319	3,4353	2,9079	9,9895	3,1173	31,1405	2,9079	90,5530	3,5863	324,7539	3
0,0364	0,9590	0,0350	2,4791	0,0867	10,7443	0,9317	2,4791	2,3097	3,5252	8,1420	10
0,0000	0,00032	0,000	0,0053	0,0000	19,5832	0,0000	0,0053	0,0000	1,6505	0,0000	17

Tablo 49: 2017 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu

2017	maks	maks		min		maks		maks		min		maks
	1	2	2.1	3	3.1	4	4.1	5	5.1	6	6.1	7
KISALTMALAR	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	2*1	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	2.1/3	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	4*3.1	Nakit Oranı (K5)	5*4.1	Borçlanma Oranı (K6)	5.1/6	Fiko (K7)
CELHA	1,0918	0,7179	0,7838	0,2510	3,1222	1,8266	5,7031	0,1112	0,6342	2,0092	0,3157	0,7166
CEMTS	2,1705	1,2982	2,8176	0,2725	10,3387	3,4132	35,2882	0,1468	5,1793	1,6513	3,1364	0,3550
BURCE	1,0758	0,5914	0,6362	0,1631	3,9013	2,5607	9,9904	0,1052	1,0513	1,7723	0,5932	0,5493
SARKY	1,2761	0,8482	1,0823	0,2557	4,2329	1,9023	8,0522	0,0578	0,4657	1,9726	0,2361	0,6993
CEMAS	1,0627	0,8802	0,9353	0,0798	11,7212	2,0283	23,7737	0,0256	0,6097	1,9201	0,3175	0,6706
BRSAN	1,0984	0,6699	0,7358	0,1562	4,7092	2,5115	11,8272	0,3402	4,0235	1,7825	2,2572	0,5605
TUCLK	1,1576	0,9596	1,1109	0,0584	19,0016	2,6666	50,6701	0,1281	6,4898	1,7518	3,7045	0,5251
KRDMD	0,9748	0,7105	0,6926	0,1091	6,3497	2,1331	13,5444	0,3461	4,6877	1,8830	2,4895	0,6467
ERBOS	2,2779	1,5052	3,4287	0,2699	12,7041	3,3178	42,1493	0,5916	24,9373	1,6611	15,0121	0,3767
EREGL	2,6866	1,7744	4,7670	0,1776	26,8416	3,5563	95,4579	1,2735	121,5689	1,6378	74,2246	0,3224
IZMDC	0,6584	0,2769	0,1823	0,2016	0,9042	1,5686	1,4184	0,1120	0,1588	2,1763	0,0730	0,7753
BURVA	1,5577	0,9559	1,4891	0,3140	4,7425	2,0992	9,9555	0,1724	1,7167	1,8944	0,9061	0,6544
DMSAS	1,1735	0,8849	1,0384	0,1389	7,4758	1,7509	13,0890	0,1734	2,2693	2,0506	1,1066	0,7338
OZBAL	0,4271	0,2608	0,1114	0,1629	0,6837	0,0031	0,0021	0,0012	0,0000	0,0014	0,0017	1,1321
CUSAN	1,8221	1,3505	2,4606	0,1741	14,1353	3,2365	45,7489	0,3027	13,8477	1,6700	8,2918	0,3953
ISDMR	2,6176	1,7285	4,5245	0,1523	29,7008	3,7430	111,1705	0,0050	0,5575	1,6221	0,3437	0,2798
DOKTA	0,7971	0,4489	0,3579	0,1155	3,0971	0,7823	2,4228	0,0502	0,1216	5,3531	0,0227	0,9545

	maks		maks		maks		maks		maks		
7.1	8	8.1	9	9.1	10	10.1	11	11.1	12	12.1	
7*6.1	Özkaynak Karlılığı (K8)	8*7.1	Stok Devir Hızı (K9)	9*8.1	Alacak Devir Hızı (K10)	10*9.1	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	11*10.1	Net Kar Marjı (K12)	12*11.1	SIRALAMA
0,2262	2,4181	0,5470	3,1701	1,7340	3,8430	6,6639	4,2405	28,2588	2,5490	72,0327	11
1,1134	2,5123	2,7973	2,7729	7,7566	4,5371	35,1925	3,0927	108,8403	3,8832	422,6550	6
0,3258	1,9059	0,6210	2,5562	1,5874	4,8674	7,7265	4,2363	32,7321	1,5728	51,4803	12
0,1651	2,3296	0,3846	4,7575	1,8300	7,5793	13,8701	3,8783	53,7932	2,3058	124,0352	8
0,2129	1,4874	0,3167	3,4053	1,0785	3,2202	3,4730	3,9097	13,5787	0,0005	0,0067	16
1,2651	2,2375	2,8307	2,7189	7,6968	7,7528	59,6719	3,9596	236,2804	2,8829	681,1649	3
1,9454	2,0915	4,0687	3,7446	15,2359	3,3256	50,6687	3,6463	184,7539	2,3766	439,1002	5
1,6100	2,1917	3,5288	2,9122	10,2764	5,1498	52,9217	0,0010	0,0537	2,6856	0,1441	14
5,6557	2,3960	13,5509	2,8546	38,6823	3,8289	148,1115	3,0715	454,9302	3,3518	1524,8692	2

23,9282	2,3314	55,7874	2,4899	138,9085	7,2563	1007,9570	3,0512	3075,5269	3,8927	11972,0881	1
0,0566	2,0695	0,1171	3,2216	0,3773	12,1370	4,5801	2,6545	12,1582	2,1721	26,4093	13
0,5930	2,3072	1,3682	2,3589	3,2275	4,0847	13,1837	3,1408	41,4081	2,6359	109,1478	10
0,8121	4,7292	3,8406	2,2731	8,7302	3,5821	31,2723	3,7026	115,7898	2,3005	266,3794	7
0,0020	0,0002	0,0000	1,5379	0,0000	8,4522	0,0000	2,8225	0,0000	1,3416	0,0002	17
3,2775	2,8571	9,3642	1,8924	17,7209	3,6872	65,3405	3,1169	203,6583	2,4875	506,6018	4
0,0962	2,3976	0,2306	2,7178	0,6267	14,5389	9,1123	3,0919	28,1739	4,1016	115,5578	9
0,0217	4,1976	0,0910	0,0057	0,0005	8,6194	0,0045	2,1373	0,0096	2,6906	0,0258	15

Tablo 50: 2018 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu

2018	maks	maks		min		maks		maks		min		maks
	1	2	2.1	3	3.1	4	4.1	5	5.1	6	6.1	7
KISAL TMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	2*1	Stokla r/Topl am Aktif (K3)	2.1/3	Özkay nak/ Topla m Aktif (K4)	4*3.1	Nakit Oranı (K5)	5*4.1	Borçlan ma Oranı (K6)	5.1/6	Fiko (K7)
CELHA	0,9880	0,5810	0,5741	0,2826	2,0311	0,2659	0,5402	0,0205	0,0111	2,7601	0,0040	0,7340
CEMTS	4,4519	2,4032	10,699	0,3279	32,6271	0,7995	26,0851	0,1900	4,9567	0,2508	19,7641	0,2005
BURCE	0,9225	0,4745	0,4378	0,1688	2,5937	0,4047	1,0497	0,0433	0,0454	1,4710	0,0309	0,5953
SARKY	1,3032	0,8424	1,0978	0,2613	4,2014	0,3075	1,2920	0,0635	0,0820	2,2519	0,0364	0,6925
CEMAS	1,4825	1,2989	1,9257	0,0712	27,0473	0,3607	9,7571	0,0103	0,1008	1,7720	0,0569	0,6393
BRSAN	1,1004	0,7382	0,8123	0,1543	5,2629	0,4062	2,1376	0,2678	0,5724	1,4621	0,3915	0,5938
TUCLK	1,0894	0,9429	1,0272	0,0565	18,1678	0,4052	7,3623	0,0253	0,1865	1,4677	0,1270	0,5947
KRDM D	1,3838	0,6025	0,8337	0,1998	4,1724	0,4964	2,0714	0,1295	0,2683	1,0143	0,2645	0,5035
ERBOS	2,2812	1,5924	3,6327	0,2519	14,4161	0,6115	8,8155	0,6175	5,4435	0,6353	8,5684	0,3885
EREGL	2,8546	1,7270	4,9292	0,2128	23,1666	0,7002	16,2206	1,0978	17,8078	0,4282	41,5856	0,2998
IZMDC	0,5845	0,2107	0,1232	0,2496	0,4935	0,0932	0,0460	0,0512	0,0024	9,7224	0,0002	0,9067
BURVA	1,7332	1,0043	1,7407	0,3304	5,2683	0,3675	1,9360	0,1561	0,3023	1,7212	0,1756	0,6325
DMSAS	1,5987	1,1845	1,8937	0,1624	11,6578	0,3870	4,5115	0,3753	1,6931	1,5840	1,0688	0,6130
OZBAL	0,3943	0,3457	0,1363	0,0475	2,8700	0,0069	0,0198	0,0032	0,0006	143,7479	0,0000	0,9931
CUSAN	1,4099	1,0536	1,4855	0,1842	8,0637	0,4683	3,7761	0,3774	1,4250	1,1355	1,2550	0,5317
ISDMR	3,3630	2,0618	6,9339	0,1948	35,5958	0,7496	26,6826	0,0199	0,5306	0,3340	1,5886	0,2504
DOKTA	0,5413	0,2939	0,1591	0,1222	1,3017	0,0948	0,1234	0,0413	0,0051	9,5501	0,0005	0,9052

	maks		maks		maks		maks		maks		
7.1	8	8.1	9	9.1	10	10.1	11	11.1	12	12.1	
7*6.1	Özkaynak Karlılığı (K8)	8*7.1	Stok Devir Hızı (K9)	9*8.1	Alacak Devir Hızı (K10)	10*9.1	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	11*10.1	Net Kar Marjı (K12)	12*11.1	SIRALAMA
0,0029	4,1626	0,0123	2,7024	0,0332	4,4173	0,1467	0,0080	0,0011	2,0285	0,0024	14
3,9628	4,1639	16,5010	2,3838	39,3352	5,2150	205,1333	4,0144	823,4944	3,1486	2592,8534	2
0,0184	4,1057	0,0755	2,3223	0,1753	6,2688	1,0990	3,4048	3,7419	1,5536	5,8136	12
0,0255	4,1334	0,1043	4,4377	0,4629	7,9824	3,6950	4,3555	16,0937	1,6666	26,8222	10
0,0363	4,0683	0,1479	2,6806	0,3965	3,9899	1,5820	4,0071	6,3396	0,0002	0,0012	15
0,2325	4,1224	0,9585	2,6561	2,5458	4,1489	10,5624	4,3209	45,6397	2,0208	92,2291	8
0,0755	4,0925	0,3092	4,0419	1,2499	3,4196	4,2744	4,4056	18,8315	1,1875	22,3634	11
0,1332	4,1392	0,5512	2,2573	1,2443	6,9151	8,6045	4,1080	35,3479	2,7646	97,7232	7
3,3288	4,1491	13,8112	2,4859	34,3333	4,2920	147,3591	4,0150	591,6539	2,6108	1544,7113	3
12,4685	4,1378	51,5932	2,1289	109,8403	6,1378	674,1749	3,9984	2695,6016	3,2835	8851,0806	1
0,0002	3,9183	0,0008	2,8967	0,0025	18,7497	0,0467	3,8510	0,1801	0,9103	0,1639	13
0,1111	4,1076	0,456	2,1573	0,9845	5,6597	5,5719	4,0373	22,4957	1,5715	35,3529	9
0,6552	4,1568	2,7236	3,1831	8,6694	3,9652	34,3763	4,0678	139,8374	2,3610	330,1533	5
0,0000	0,0075	0,0000	4,2328	0,0000	4,0166	0,0000	3,9113	0,0000	0,4513	0,0000	17
0,6673	4,1042	2,7388	2,5460	6,9728	4,0724	28,3964	4,0445	114,8503	1,5135	173,8295	6
0,3978	4,1499	1,6508	2,3106	3,8144	11,8413	45,1674	4,0047	180,8824	3,7193	672,7549	4
0,0005	4,2405	0,0020	0,0003	0,0000	7,6614	0,0000	3,8753	0,0000	2,2561	0,0004	16

Tablo 51: 2019 Yılı MOORA Tam Çarpım Formu

2019	maks	maks		min		maks		maks		min		maks
	1	2	2.1	3	3.1	4	4.1	5	5.1	6	6.1	7
KISAL TMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	2*1	Stoklar/Toplam Aktif (K3)	2.1/3	Özkaynak/Toplam Aktif (K4)	4*3.1	Nakit Oranı (K5)	5*4.1	Borçlanma Oranı (K6)	5.1/6	Fiko (K7)
CELHA	0,8483	0,5272	0,4473	0,2619	1,7077	0,1397	0,2385	0,0881	0,0210	6,1592	0,0034	0,8603
CEMTS	7,8045	5,1437	40,1441	0,2387	168,1679	0,8517	143,2379	2,2421	321,157	0,1740	1845,242	0,1482
BURCE	0,8495	0,4515	0,3836	0,1170	3,2775	0,5105	1,6730	0,0666	0,1114	0,9590	0,1162	0,4895
SARKY	1,3488	0,8724	1,1767	0,2728	4,3129	0,2715	1,1709	0,0708	0,0829	2,6835	0,0309	0,7285
CEMAS	1,1085	0,9562	1,0599	0,0619	17,1171	0,3683	6,3048	0,0149	0,0939	1,7149	0,0548	0,6317
BRSAN	1,0308	0,6115	0,6303	0,1714	3,6773	0,4166	1,5319	0,3336	0,5111	1,4005	0,3649	0,5834
TUCLK	0,8740	0,7536	0,6586	0,0541	12,1790	0,3792	4,6189	0,0034	0,0155	1,6368	0,0095	0,6207
KRDM D	1,0565	0,5029	0,5313	0,1934	2,7466	0,4299	1,1809	0,0681	0,0805	1,3258	0,0607	0,5700
ERBOS	2,0612	1,3332	2,7481	0,3075	8,9356	0,5570	4,9771	0,6658	3,3138	0,7953	4,1667	0,4430

EREGL	2,5540	1,5668	4,0018	0,1999	20,0205	0,6695	13,4038	1,1206	15,020	0,4936	30,4269	0,3305
IZMDC	0,4713	0,2058	0,0970	0,1903	0,5097	0,0780	0,0398	0,1137	0,0045	11,817	0,0004	0,9220
BURVA	1,6524	1,1908	1,9678	0,2086	9,4323	0,3555	3,3529	0,0513	0,1719	1,8131	0,0948	0,6445
DMSAS	1,7593	1,2562	2,2101	0,1719	12,8554	0,4110	5,2843	0,3600	1,9026	1,4327	1,3280	0,5889
OZBAL	0,4260	0,2927	0,1247	0,1074	1,1606	0,0125	0,0146	0,0400	0,0006	78,662	0,0001	0,9874
CUSAN	1,5375	0,9178	1,4112	0,2827	4,9912	0,5299	2,6448	0,1362	0,3601	0,8872	0,4059	0,4701
ISDMR	3,3226	1,9556	6,4980	0,1861	34,9227	0,7488	26,1517	0,0198	0,5171	0,3354	1,5419	0,2511
DOKTA	1,0830	0,6055	0,6558	0,1458	4,4959	0,0593	0,2667	0,1249	0,0333	15,857	0,0021	0,9406

	maks		maks		maks		maks		maks		
7.1	8	8.1	9	9.1	10	10.1	11	11.1	12	12.1	
7*6.1	Özkaynak Karlılığı (K8)	8*7.1	Stok Devir Hızı (K9)	9*8.1	Alacak Devir Hızı (K10)	10*9.1	Net Çalışma a Sermayesi D.H. (K11)	11*10.1	Net Kar Marjı (K12)	12*11.1	SIRALAMA
0,0029	3,9312	0,0115	2,3788	0,0274	4,3084	0,1183	0,1474	0,0174	3,6658	0,0639	14
273,547	4,0925	1119,5042	2,2029	2466,247	6,9918	17243,599	0,8838	15240,1905	4,4177	67326,3052	1
0,0569	4,0336	0,2294	0,4225	0,0969	5,1376	0,4980	0,1674	0,0834	3,6034	0,3004	12
0,0225	4,1044	0,0924	3,8383	0,3548	6,7281	2,3869	1,5424	3,6817	3,9841	14,6683	9
0,0346	3,9945	0,1382	2,7075	0,3743	3,8930	1,4573	1,3165	1,9186	3,0597	5,8704	10
0,2129	4,0564	0,8636	2,1299	1,8395	8,5049	15,6444	3,8079	59,5724	3,9779	236,9774	4
0,0058	4,0542	0,0238	4,2075	0,1004	3,5464	0,3560	0,0087	0,0031	3,9408	0,0122	15
0,0346	4,0556	0,1403	2,0365	0,2858	6,3040	1,8016	2,7456	4,9466	3,9704	19,6399	8
1,8458	4,1236	7,6116	2,0894	15,9039	4,3783	69,6326	0,8997	62,6502	4,5952	287,8905	3
10,0559	4,0875	41,1040	1,8368	75,5013	8,2128	620,0802	0,8734	541,6143	4,6755	2532,3131	2
0,0003	3,4500	0,0012	2,4570	0,0029	33,824	0,1011	0,6143	0,0621	3,0491	0,1894	13
0,0611	4,0390	0,2469	1,6213	0,4004	1,5491	0,6202	0,8907	0,5525	3,7976	2,0981	11
0,7821	4,0961	3,2036	2,8300	9,0662	4,6019	41,7223	1,0423	43,4875	4,1644	181,1014	6
0,0001	0,0002	0,0000	1,9938	0,0000	1,4034	0,0000	0,7325	0,0000	0,4208	0,0000	17
0,1908	4,0742	0,7775	2,2398	1,7414	4,1976	7,3099	1,0399	7,6022	4,0946	31,1286	7
0,3872	4,0976	1,5868	2,0600	3,2688	15,480	50,6027	0,9046	45,7775	4,7427	217,1099	5
0,0020	4,4790	0,0088	0,0076	0,0007	5,7853	0,0004	2,6126	0,0010	4,4399	0,0045	16

3.4.2.3. Waspas Yöntemi Uygulanması

1. Adım: WASPAS yöntemi için Tablo 3.6'daki karar matrisi kullanılır.

WASPAS yönteminin sağlıklı sonuç verebilmesi için negatif değerlere sahip tüm verilerin pozitif değere dönüştürmesi gerekmektedir. Çalışmada yıllara göre farklılık gösteren bazı finansal oranların negatiften pozitive dönüştürülmesi amacı ile Z-Skor yöntemi kullanılmıştır. Yöntemde ilk adım olarak karar matrisindeki veriler aşağıdaki eşitlik yardımı ile dönüştürülür.

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{X}_j}{\sigma_j} \quad (3.1)$$

Sonrasında 3.2 nolu eşitlik yardımı ile negatif veriler pozitive dönüştürülür. A değişkeninin seçilmesi sonucun anlamlılığını oldukça etkilemektedir. Bu nedenle A değişkeninin min z_{ij} 'ye yakın bir değer seçilmesi son derece önemlidir.

$$z'_{ij} = z_{ij} + A; \quad A > |\min z_{ij}| \quad (3.2)$$

Bu doğrultuda negatif değerlerin pozitive dönüştürüldüğü 5 karar matrisi aşağıdaki gibidir. Elde edilen bu pozitif karar matrisi standartlaştırmak adına Moora ve Promethee yöntemlerinde de kullanılmıştır.

Tablo 52: 2015 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi

2015	Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
KISALTM A	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	1,0747	0,7609	0,2071	0,2882	0,1780	2,4694	0,7118	3,9925	3,2018	3,5443	4,1911	2,4311
CEMTS	3,4457	2,0142	0,2122	0,7681	0,2373	0,3020	0,2319	4,0254	2,5668	5,5348	4,1083	2,7883
BURCE	1,1150	0,5331	0,1532	0,5729	0,2260	0,7454	0,4271	3,8610	2,1460	7,3589	4,1577	1,2678
SARKY	1,3602	0,9734	0,1945	0,3759	0,0714	1,6600	0,6241	4,1093	5,0677	7,2291	4,1544	2,5511

CEMAS	1,7271	1,5180	0,0445	0,6096	0,3547	0,6405	0,3904	3,8469	2,9301	4,9007	4,1041	0,0037
BRSAN	0,9985	0,5607	0,1656	0,3963	0,2023	1,5231	0,6037	3,9857	2,3647	8,8246	0,0016	2,5048
TUCLK	1,5581	1,3804	0,0647	0,2591	0,3931	2,8594	0,7409	4,0159	3,0227	2,0067	4,1050	2,6742
KRDMD	1,0927	0,5392	0,1344	0,4572	0,2083	1,1870	0,5428	3,9494	2,2832	11,2478	4,1680	2,2336
ERBOS	2,7823	1,6417	0,3096	0,6938	0,3806	0,4413	0,3062	4,1496	2,2997	4,1354	4,1068	3,3489
EREGL	3,0588	1,8208	0,1738	0,6728	1,1221	0,4862	0,3272	4,0966	2,2472	7,2978	4,1055	3,6900
IZMDC	0,6662	0,4486	0,1116	0,1276	0,2089	6,8356	0,8724	2,9392	3,4961	8,6534	4,0762	1,1335
BURVA	1,6483	0,6853	0,4180	0,4138	0,0817	1,4166	0,5862	4,0035	1,8127	3,0821	4,1066	2,5915
DMSAS	1,3647	0,8441	0,1904	0,4158	0,0253	1,4053	0,5842	4,0683	2,6525	4,1138	4,1254	2,7709
OZBAL	0,7613	0,5631	0,1598	0,0377	0,0328	25,5408	0,9623	0,0047	3,2800	4,4075	4,0677	1,4714
CUSAN	2,6396	2,0029	0,1575	0,6897	0,5712	0,4499	0,3103	4,2104	2,5800	4,7903	4,1086	3,6674
ISDMR	2,8389	1,3488	0,1570	0,7436	0,0116	0,3448	0,2564	4,0927	2,4014	13,2738	4,1100	3,7282
DOKTA	1,1100	0,8390	0,0999	0,3420	0,0412	1,9242	0,6580	4,0590	0,0006	4,1197	4,1628	2,7935

Tablo 53: 2016 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi

2016	Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
KISALTIMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar / Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	1,1136	0,7676	0,2373	1,2690	0,2066	3,9300	0,7335	0,9099	3,0563	3,2590	0,2001	2,2221
CEMTS	2,1476	1,2800	0,2046	3,2723	0,1508	3,7954	0,2875	0,9851	2,8709	4,5272	0,1431	3,0426
BURCE	1,0132	0,4793	0,1681	2,4350	0,0787	3,8239	0,4739	0,8254	2,4507	6,4582	0,7894	1,8668
SARKY	1,3736	0,8155	0,2910	1,6046	0,0459	3,8829	0,6588	0,9284	4,8329	8,1418	0,1896	2,1926
CEMAS	1,7220	1,5180	0,0510	2,5489	0,2237	3,8189	0,4486	0,7195	3,5157	4,6469	0,1343	0,0025
BRSAN	0,9358	0,4220	0,1715	2,1037	0,0850	3,8417	0,5477	0,9123	2,4367	7,7899	0,0003	2,6010
TUCLK	1,3842	1,1649	0,0913	1,9488	0,1880	3,8521	0,5822	1,0303	3,0204	2,1825	0,1415	3,4774
KRDMD	1,0017	0,5743	0,1238	1,8488	0,2011	3,8599	0,6044	0,7952	2,4680	5,6777	4,2426	1,5675
ERBOS	2,6223	1,9822	0,1775	3,1666	0,9425	3,7982	0,3111	1,0391	2,8145	3,8601	0,1358	3,3896
EREGL	2,6174	1,6107	0,1799	3,0462	1,0852	3,8015	0,3379	0,9449	2,3019	5,7695	0,1333	3,3735
IZMDC	0,6408	0,4022	0,1180	1,0867	0,1866	3,9686	0,7741	0,7429	3,6250	7,5941	0,1046	1,7697
BURVA	1,6683	0,6830	0,4483	1,6670	0,0227	3,8764	0,6449	0,7956	1,8569	3,5342	0,1341	1,7513
DMSAS	1,1378	0,7765	0,1508	1,3175	0,1011	3,9216	0,7227	0,5946	3,1578	3,6623	0,2039	1,3375
OZBAL	0,5824	0,5099	0,0661	0,0023	0,0012	0,0104	1,0155	4,8225	3,8001	2,7221	0,1100	1,5740
CUSAN	1,9561	1,5452	0,1407	2,8272	0,5398	3,8084	0,3866	1,0320	2,9079	3,1173	0,1361	3,5863
ISDMR	2,3580	1,3861	0,1599	3,2597	0,0072	3,7957	0,2903	0,9590	2,4791	10,7443	0,1367	3,5252
DOKTA	0,2149	0,0693	0,1312	0,2557	0,0079	5,1142	0,9591	0,0003	0,0053	19,5832	0,1197	1,6505

Tablo 54: 2017 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi

2017	Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
KISALTMAMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	1,0918	0,7179	0,2510	1,8266	0,1112	2,0092	0,7166	2,4182	3,1701	3,8430	4,2405	2,5490
CEMTS	2,1705	1,2981	0,2725	3,4132	0,1468	1,6514	0,3550	2,5123	2,7729	4,5371	3,0927	3,8833
BURCE	1,0759	0,5914	0,1631	2,5608	0,1052	1,7723	0,5493	1,9059	2,5562	4,8674	4,2363	1,5728
SARKY	1,2761	0,8482	0,2557	1,9023	0,0578	1,9726	0,6993	2,3296	4,7575	7,5793	3,8783	2,3058
CEMAS	1,0627	0,8802	0,0798	2,0283	0,0256	1,9201	0,6706	1,4874	3,4053	3,2202	3,9097	0,0005
BRSAN	1,0984	0,6699	0,1562	2,5115	0,3402	1,7825	0,5605	2,2375	2,7190	7,7528	3,9597	2,8829
TUCLK	1,1576	0,9597	0,0585	2,6666	0,1281	1,7519	0,5251	2,0915	3,7446	3,3256	3,6463	2,3767
KRDMD	0,9748	0,7105	0,1091	2,1331	0,3461	1,8830	0,6467	2,1917	2,9122	5,1498	0,0010	2,6856
ERBOS	2,2779	1,5052	0,2699	3,3178	0,5916	1,6611	0,3767	2,3960	2,8546	3,8289	3,0715	3,3519
EREGL	2,6866	1,7744	0,1776	3,5563	1,2735	1,6379	0,3224	2,3314	2,4900	7,2563	3,0512	3,8927
IZMDC	0,6584	0,2769	0,2016	1,5686	0,1120	2,1763	0,7754	2,0696	3,2217	12,1371	2,6546	2,1721
BURVA	1,5578	0,9559	0,3140	2,0992	0,1724	1,8944	0,6544	2,3072	2,3589	4,0848	3,1408	2,6359
DMSAS	1,1735	0,8849	0,1389	1,7509	0,1734	2,0506	0,7338	4,7292	2,2731	3,5821	3,7026	2,3005
OZBAL	0,4271	0,2608	0,1629	0,0031	0,0012	0,0014	1,1321	0,0002	1,5379	8,4523	2,8225	1,3417
CUSAN	1,8220	1,3505	0,1741	3,2365	0,3027	1,6700	0,3953	2,8572	1,8924	3,6872	3,1169	2,4875
ISDMR	2,6176	1,7285	0,1523	3,7430	0,0050	1,6221	0,2798	2,3976	2,7178	14,5389	3,0919	4,1016
DOKTA	0,7971	0,4490	0,1155	0,7823	0,0502	5,3531	0,9546	4,1976	0,0057	8,6194	2,1373	2,6906

Tablo 55: 2018 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi

2018	Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
KISALTMAMA	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,9881	0,5810	0,2826	0,2659	0,0206	2,7601	0,7341	4,1626	2,7024	4,4173	0,0080	2,0285
CEMTS	4,4519	2,4032	0,3279	0,7995	0,1900	0,2508	0,2005	4,1639	2,3838	5,2150	4,0144	3,1486
BURCE	0,9226	0,4745	0,1688	0,4047	0,0433	1,4710	0,5953	4,1057	2,3223	6,2688	3,4049	1,5536
SARKY	1,3032	0,8424	0,2613	0,3075	0,0635	2,2519	0,6925	4,1334	4,4377	7,9824	4,3555	1,6666
CEMAS	1,4825	1,2990	0,0712	0,3607	0,0103	1,7721	0,6393	4,0683	2,6806	3,9900	4,0071	0,0002

BRSAN	1,1004	0,7382	0,1543	0,4062	0,2678	1,4621	0,5938	4,1225	2,6562	4,1489	4,3209	2,0208
TUCLK	1,0894	0,9429	0,0565	0,4052	0,0253	1,4677	0,5948	4,0925	4,0420	3,4197	4,4056	1,1876
KRDMD	1,3838	0,6025	0,1998	0,4964	0,1295	1,0143	0,5036	4,1392	2,2573	6,9151	4,1081	2,7646
ERBOS	2,2812	1,5924	0,2520	0,6115	0,6175	0,6353	0,3885	4,1491	2,4859	4,2920	4,0150	2,6108
EREGL	2,8542	1,7270	0,2128	0,7002	1,0979	0,4282	0,2998	4,1379	2,1290	6,1378	3,9984	3,2835
IZMDC	0,5845	0,2107	0,2496	0,0933	0,0512	9,7224	0,9067	3,9183	2,8967	18,7497	3,8510	0,9103
BURVA	1,7332	1,0043	0,3304	0,3675	0,1562	1,7212	0,6325	4,1076	2,1573	5,6597	4,0373	1,5715
DMSAS	1,5987	1,1845	0,1624	0,3870	0,3753	1,5840	0,6130	4,1568	3,1831	3,9652	4,0678	2,3610
OZBAL	0,3942	0,3457	0,0475	0,0069	0,0033	143,7479	0,9931	0,0076	4,2328	4,0166	3,9113	0,4513
CUSAN	1,4099	1,0536	0,1842	0,4683	0,3774	1,1355	0,5317	4,1042	2,5460	4,0724	4,0445	1,5135
ISDMR	3,3630	2,0618	0,1948	0,7496	0,0199	0,3340	0,2504	4,1500	2,3107	11,8413	4,0047	3,7193
DOKTA	0,5413	0,2939	0,1222	0,0948	0,0413	9,5501	0,9052	4,2405	0,0003	7,6614	3,8753	2,2561

Tablo 56: 2019 Yılı Düzeltilmiş Karar Matrisi

2019	Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,8484	0,5273	0,2619	0,1397	0,0881	6,1592	0,8603	3,9313	2,3788	4,3084	0,1474	3,6658
CEMTS	7,8046	5,1437	0,2387	0,8518	2,2421	0,1740	0,1482	4,0925	2,2030	6,9918	0,8838	4,4177
BURCE	0,8495	0,4516	0,1170	0,5105	0,0666	0,9590	0,4895	4,0336	0,4226	5,1376	0,1674	3,6034
SARKY	1,3488	0,8724	0,2728	0,2715	0,0708	2,6835	0,7285	4,1044	3,8383	6,7281	1,5425	3,9841
CEMAS	1,1085	0,9562	0,0619	0,3683	0,0149	1,7149	0,6317	3,9945	2,7075	3,8931	1,3165	3,0598
BRSAN	1,0308	0,6115	0,1714	0,4166	0,3336	1,4006	0,5834	4,0564	2,1299	8,5049	3,8079	3,9780
TUCLK	0,8740	0,7536	0,0541	0,3793	0,0034	1,6368	0,6207	4,0542	4,2075	3,5464	0,0087	3,9409
KRDMD	1,0565	0,5029	0,1934	0,4300	0,0681	1,3258	0,5700	4,0556	2,0365	6,3040	2,7456	3,9704
ERBOS	2,0612	1,3332	0,3075	0,5570	0,6658	0,7953	0,4430	4,1236	2,0894	4,3783	0,8997	4,5952
EREGL	2,5540	1,5669	0,1999	0,6695	1,1206	0,4936	0,3305	4,0875	1,8368	8,2128	0,8735	4,6755
IZMDC	0,4713	0,2058	0,1903	0,0780	0,1137	11,8169	0,9220	3,4500	2,4570	33,8237	0,6143	3,0492
BURVA	1,6524	1,1908	0,2086	0,3555	0,0513	1,8131	0,6445	4,0391	1,6214	1,5491	0,8907	3,7976
DMSAS	1,7593	1,2562	0,1719	0,4111	0,3601	1,4327	0,5889	4,0961	2,8300	4,6020	1,0423	4,1644
OZBAL	0,4260	0,2927	0,1075	0,0126	0,0400	78,6617	0,9874	0,0002	1,9938	1,4034	0,7325	0,4208
CUSAN	1,5375	0,9178	0,2827	0,5299	0,1362	0,8872	0,4701	4,0742	2,2398	4,1977	1,0400	4,0947
ISDMR	3,3227	1,9557	0,1861	0,7488	0,0198	0,3354	0,2512	4,0976	2,0600	15,4805	0,9046	4,7427
DOKTA	1,0830	0,6055	0,1459	0,0593	0,1249	15,8572	0,9407	4,4790	0,0076	5,7853	2,6126	4,4399

2. Adım: Karar matrisi normalize edilir. İki farklı çok kriterli karar verme yöntemini birleşimi olan WASPAS'ta fayda ve maliyet kriterleri için ayrı denklemler kullanılır. K1, K2, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11 ve K12 fayda kriterleri için eşitlik (2.17); K3 ve K6 maliyet kriterleri için eşitlik (2.18) kullanılır. Bu doğrultuda normalize edilmiş karar matrisleri aşağıdaki gibidir.

Tablo 57: 2015 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2015	Normalize Edilmiş Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran (K1)	Asit Test Oranı (K2)	Stoklar/ Toplam Aktif (K3)	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı (K5)	Borçlanma Oranı (K6)	Fiko (K7)	Özkaynak Karlılığı (K8)	Stok Devir Hızı (K9)	Alacak Devir Hızı (K10)	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı (K12)
CELHA	0,3118	0,3777	0,2147	0,3752	0,1586	0,1222	0,7396	0,9482	0,6318	0,2670	1	0,6520
CEMTS	1	1	0,2095	1	0,2115	1	0,2410	0,9560	0,50650	0,4169	0,9802	0,7478
BURCE	0,323	0,2646	0,2902	0,7459	0,2014	0,4051	0,4437	0,9170	0,4234	0,5543	0,9920	0,3400
SARKY	0,3945	0,4832	0,2286	0,4894	0,0636	0,1819	0,6484	0,9760	1	0,5446	0,9912	0,6842
CEMAS	0,5012	0,7536	1	0,7936	0,3160	0,4715	0,4057	0,9136	0,5781	0,3692	0,9792	0,0010
BRSAN	0,2898	0,2783	0,2685	0,5160	0,1802	0,1982	0,6272	0,9466	0,4666	0,6648	0,0003	0,6718
TUCLK	0,4522	0,6853	0,6870	0,3373	0,3503	0,1056	0,7699	0,9538	0,5964	0,1511	0,9794	0,7172
KRDMD	0,3171	0,2676	0,3307	0,5953	0,1856	0,2543	0,5640	0,9380	0,4505	0,8473	0,9944	0,5991
ERBOS	0,8075	0,8150	0,1436	0,9033	0,3391	0,6843	0,3181	0,9855	0,4538	0,3115	0,9799	0,8982
EREGL	0,8877	0,9039	0,2558	0,8760	1	0,6210	0,3399	0,9729	0,4434	0,5497	0,9795	0,9897
IZMDC	0,1933	0,2227	0,3984	0,1661	0,1861	0,0441	0,9065	0,6980	0,6898	0,6519	0,9725	0,3040
BURVA	0,4783	0,3402	0,1063	0,5387	0,0728	0,2131	0,6091	0,9508	0,3576	0,2321	0,9798	0,6951
DMSAS	0,3961	0,4190	0,2335	0,5413	0,0225	0,2148	0,6071	0,9662	0,5234	0,3099	0,9843	0,7432
OZBAL	0,2209	0,2795	0,2782	0,0490	0,0292	0,0118	1	0,0011	0,6472	0,3320	0,9705	0,3946
CUSAN	0,7660	0,9943	0,2822	0,8980	0,5090	0,6712	0,3224	1	0,5091	0,3608	0,9803	0,9836
ISDMR	0,8239	0,6696	0,2832	0,9681	0,0103	0,8757	0,2664	0,9720	0,4738	1	0,9806	1
DOKTA	0,3221	0,4165	0,4452	0,4452	0,0367	0,1569	0,6837	0,9640	0,0001	0,3103	0,9932	0,7492

Tablo 58: 2016 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2016	Normalize Edilmiş Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,4246	0,3872	0,2150	0,3878	0,1903	0,0026	0,7223	0,1886	0,6323	0,1664	0,0471	0,6196
CEMTS	0,8189	0,6457	0,2493	1	0,1390	0,0027	0,2831	0,2042	0,5940	0,2311	0,0337	0,8483
BURCE	0,3863	0,2417	0,3034	0,7441	0,0725	0,0027	0,4667	0,1711	0,5070	0,3297	0,1860	0,5205
SARKY	0,5238	0,4113	0,1753	0,4903	0,0423	0,0026	0,6487	0,1925	1	0,4157	0,0446	0,6113
CEMAS	0,6566	0,7658	1	0,7789	0,2061	0,0027	0,4417	0,1492	0,7274	0,2372	0,0316	0,0006
BRSAN	0,3568	0,2129	0,2974	0,6428	0,0783	0,0027	0,5393	0,1891	0,5041	0,3977	0,0001	0,7252
TUCLK	0,5278	0,5876	0,5590	0,5955	0,1732	0,0027	0,5732	0,2136	0,6249	0,1114	0,0333	0,9696
KRDMD	0,3819	0,2897	0,4120	0,5649	0,1853	0,0027	0,5952	0,1648	0,5106	0,2899	1	0,4370
ERBOS	1	1	0,2874	0,9677	0,8684	0,0027	0,3063	0,2154	0,5823	0,1971	0,0320	0,9451
EREGL	0,9981	0,8126	0,2836	0,9309	1	0,0027	0,3327	0,1959	0,4762	0,2946	0,0314	0,9406
IZMDC	0,2443	0,2029	0,4323	0,3320	0,1719	0,0026	0,7622	0,1540	0,7500	0,3877	0,0246	0,4934
BURVA	0,6362	0,3445	0,1138	0,5094	0,0208	0,0026	0,6350	0,1649	0,3842	0,1804	0,0315	0,4883
DMSAS	0,4339	0,3917	0,3383	0,4026	0,0931	0,0026	0,7116	0,1233	0,6534	0,1870	0,0480	0,3729
OZBAL	0,2220	0,2572	0,7721	0,0007	0,0011	1	1	1	0,7862	0,1390	0,0259	0,4388
CUSAN	0,7459	0,7795	0,3627	0,8640	0,4973	0,0023	0,3807	0,2139	0,6016	0,1591	0,0320	1
ISDMR	0,8992	0,6992	0,3192	0,9961	0,0065	0,0027	0,2859	0,1988	0,5129	0,5486	0,0322	0,9829
DOKTA	0,0819	0,0349	0,3891	0,0781	0,0073	0,0020	0,9444	0,0001	0,0010	1	0,0282	0,4602

Tablo 59: 2017 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2017	Normalize Edilmiş Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,4064	0,4045	0,2328	0,4880	0,0873	0,0007	0,6329	0,5113	0,6663	0,2643	1	0,6214
CEMTS	0,8078	0,7316	0,2145	0,9118	0,1152	0,0008	0,3135	0,5312	0,5828	0,3120	0,7293	0,9467
BURCE	0,4004	0,3332	0,3584	0,6841	0,0826	0,0008	0,4851	0,4030	0,5373	0,3347	0,9990	0,3834
SARKY	0,4749	0,4780	0,2286	0,5082	0,0454	0,0007	0,6177	0,4926	1	0,5213	0,9145	0,5621
CEMAS	0,3955	0,4960	0,7326	0,5418	0,0201	0,0007	0,5923	0,3145	0,7157	0,2214	0,9219	0,0001
BRSAN	0,4088	0,3775	0,3741	0,6709	0,2671	0,0008	0,4950	0,4731	0,5715	0,5332	0,9337	0,7028
TUCLK	0,4308	0,5408	1	0,7124	0,1005	0,0008	0,4638	0,4422	0,7871	0,2287	0,8598	0,5794

KRDMD	0,3628	0,4004	0,5359	0,5698	0,2717	0,0007	0,5712	0,4634	0,6121	0,3542	0,0002	0,6547
ERBOS	0,8478	0,8483	0,2166	0,8864	0,4645	0,0008	0,3327	0,5066	0,6000	0,2633	0,7243	0,8172
EREGL	1	1	0,3291	0,9501	1	0,0008	0,2847	0,4929	0,5233	0,4990	0,7195	0,9490
IZMDC	0,2450	0,1560	0,2899	0,4190	0,0879	0,0006	0,6848	0,4376	0,6771	0,8348	0,6259	0,5295
BURVA	0,5798	0,5387	0,1861	0,5608	0,1353	0,0007	0,5780	0,4878	0,4958	0,2809	0,7406	0,6426
DMSAS	0,4367	0,4987	0,4208	0,4677	0,1361	0,0007	0,6481	1	0,4778	0,2463	0,8731	0,5608
OZBAL	0,1589	0,1469	0,3588	0,0008	0,0009	1	1	0,0000	0,3232	0,5813	0,6655	0,3271
CUSAN	0,6781	0,7611	0,3358	0,8646	0,2376	0,0008	0,3491	0,6041	0,3977	0,2536	0,7350	0,6064
ISDMR	0,9743	0,9741	0,3837	1	0,0039	0,0008	0,2471	0,5069	0,5712	1	0,7291	1
DOKTA	0,2967	0,2530	0,5059	0,2089	0,0394	0,0002	0,8431	0,8875	0,0012	0,5928	0,5040	0,6559

Tablo 60: 2018 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2018	Normalize Edilmiş Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H.	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)
CELHA	0,2219	0,2417	0,1679	0,3326	0,0187	0,0908	0,7391	0,9816	0,6089	0,2355	0,0018	0,5454
CEMTS	1	1	0,1447	1	0,1730	1	0,2019	0,9819	0,5371	0,2781	0,9112	0,8465
BURCE	0,2072	0,1974	0,2813	0,5061	0,0394	0,1704	0,5994	0,9681	0,5233	0,3343	0,7728	0,4177
SARKY	0,2927	0,3505	0,1817	0,3846	0,0578	0,1113	0,6973	0,9747	1	0,4257	0,9886	0,4481
CEMAS	0,3330	0,5405	0,6668	0,4512	0,0094	0,1415	0,6437	0,9593	0,6040	0,2128	0,9095	0,0005
BR SAN	0,2471	0,3071	0,3076	0,5080	0,2439	0,1715	0,5979	0,9721	0,5985	0,2212	0,9807	0,5433
TUCLK	0,2447	0,3923	0,8397	0,5068	0,0230	0,1708	0,5988	0,9650	0,9108	0,1823	1	0,3192
KRDMD	0,3108	0,2507	0,2376	0,6209	0,1179	0,2472	0,5070	0,9761	0,5086	0,3688	0,9324	0,7433
ERBOS	0,5124	0,6626	0,1884	0,7648	0,5624	0,3947	0,3911	0,9784	0,5601	0,2289	0,9113	0,7019
EREGL	0,6411	0,7186	0,2231	0,8757	1	0,5856	0,3019	0,9757	0,4797	0,3273	0,9075	0,8828
IZMDC	0,1312	0,0876	0,1902	0,1166	0,0466	0,0257	0,9130	0,9240	0,6527	1	0,8741	0,2447
BURVA	0,3893	0,4179	0,1437	0,4596	0,1422	0,1457	0,6369	0,9686	0,4861	0,3018	0,9164	0,4225
DMSAS	0,3591	0,4928	0,2923	0,4840	0,3418	0,1583	0,6172	0,9802	0,7172	0,2114	0,9233	0,6347
OZBAL	0,0885	0,1438	1	0,0086	0,0029	0,0017	1	0,0017	0,9538	0,2142	0,8878	0,1213
CUSAN	0,3167	0,4384	0,2577	0,5857	0,3437	0,2208	0,5354	0,9678	0,5737	0,2171	0,9180	0,4069
ISDMR	0,7554	0,8579	0,2437	0,9375	0,0181	0,7507	0,2521	0,9786	0,5206	0,6315	0,9090	1
DOKTA	0,1258	0,1223	0,3884	0,1185	0,0376	0,0262	0,9115	1	0,0006	0,4086	0,8796	0,6065

Tablo 61: 2019 Yılı WASPAS Normalize Edilmiş Karar Matrisi

2019	Normalize Edilmiş Karar Matrisi											
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks
Kısaltma	Cari Oran	Asit Test Oranı	Stoklar/ Toplam Aktif	Özkaynak/ Toplam Aktif (K4)	Nakit Oranı	Borçlanma Oranı	Fiko	Özkaynak Karlılığı	Stok Devir Hızı	Alacak Devir Hızı	Net Çalışma Sermayesi D.H. (K11)	Net Kar Marjı
	(K1)	(K2)	(K3)		(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)		(K12)
CELHA	0,1087	0,1025	0,2064	0,1639	0,0392	0,0282	0,8712	0,8777	0,5653	0,1273	0,0386	0,7729
CEMTS	1	1	0,2265	1	1	1	0,1501	0,9137	0,5235	0,2067	0,2321	0,9314
BURCE	0,1088	0,0877	0,4620	0,5993	0,0297	0,1814	0,4957	0,9005	0,1004	0,1518	0,0439	0,7597
SARKY	0,1728	0,1696	0,1982	0,3187	0,0315	0,0648	0,7377	0,9163	0,9122	0,1989	0,4050	0,8400
CEMAS	0,1420	0,1859	0,8733	0,4324	0,0066	0,1014	0,6396	0,8918	0,6434	0,1150	0,3457	0,6451
BRSAN	0,1320	0,1188	0,3155	0,4890	0,1488	0,1242	0,5908	0,9056	0,5062	0,2514	1	0,8387
TUCLK	0,1119	0,1465	1	0,4452	0,0014	0,1063	0,6286	0,9051	1	0,1048	0,0022	0,8309
KRDMD	0,1353	0,0977	0,2795	0,5048	0,0303	0,1312	0,5772	0,9054	0,4840	0,1863	0,7210	0,8371
ERBOS	0,2641	0,2591	0,1758	0,6539	0,2969	0,2188	0,4486	0,9206	0,4965	0,1294	0,2362	0,9688
EREGL	0,3272	0,3046	0,2705	0,7860	0,4997	0,3525	0,3346	0,9125	0,4365	0,2428	0,2293	0,9858
IZMDC	0,0603	0,0400	0,2842	0,0916	0,0507	0,0147	0,9336	0,7702	0,5839	1	0,1613	0,6429
BURVA	0,2117	0,2315	0,2592	0,4173	0,0228	0,0959	0,6527	0,9017	0,3853	0,0458	0,2339	0,8007
DMSAS	0,2254	0,2442	0,3145	0,4826	0,1605	0,1214	0,5964	0,9145	0,6726	0,1360	0,2737	0,8780
OZBAL	0,0545	0,0569	0,5033	0,0147	0,0178	0,0022	1	0,0004	0,4738	0,0414	0,1923	0,0887
CUSAN	0,1970	0,1784	0,1912	0,6221	0,0607	0,1961	0,4760	0,9096	0,5323	0,1241	0,2731	0,8633
ISDMR	0,4257	0,3802	0,2906	0,8791	0,0088	0,5189	0,2543	0,9148	0,4896	0,4576	0,2375	1
DOKTA	0,1387	0,1177	0,3707	0,0696	0,0556	0,0109	0,9526	1	0,0018	0,1710	0,6861	0,9361

3. Adım: Ağırlıklı Toplam Modeline (WSM) dayalı *i.* alternatifin göreceli performansı hesaplanır. WSM'ye göre toplam nispi değer önemi *i.* alternatif değeri her bir kritere ait ağırlık değeri ile çarpılır ve daha sonra her bir alternatif değeri sırasıyla toplanarak eşitlik (2.19)'teki gibi hesaplanır. Bu uygulamada kriterlerin değerleri entropi yöntemi ile yıllara göre ayrı ayrı hesaplanmıştır.

Aşağıda Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) dayalı nispi önem değerleri yıllara göre incelenmiştir.

Tablo 62: 2015 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri

2015	Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL İLİĞİ (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM AYES İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (1)
CELHA	0,0254	0,0341	0,0179	0,0290	0,0109	0,0080	0,1066	0,0625	0,0453	0,0241	0,0803	0,0516	0,4963
CEMTS	0,0815	0,0903	0,0175	0,0774	0,0146	0,0658	0,0347	0,0630	0,0363	0,0377	0,0787	0,0592	0,6573
BURCE	0,0264	0,0239	0,0242	0,0577	0,0139	0,0266	0,0639	0,0605	0,0303	0,0502	0,0797	0,0269	0,4846
SARKY	0,0322	0,0436	0,0191	0,0379	0,0044	0,0119	0,0934	0,0643	0,0717	0,0493	0,0796	0,0541	0,5620
CEMAS	0,0408	0,0680	0,0835	0,0614	0,0218	0,0310	0,0584	0,0602	0,0414	0,0334	0,0787	0,0008	0,5794
BRSAN	0,0236	0,0251	0,0224	0,0399	0,0124	0,0130	0,0904	0,0624	0,0334	0,0602	0,0003	0,0532	0,4365
TUCLK	0,0368	0,0619	0,0574	0,0261	0,0242	0,0069	0,1109	0,0629	0,0427	0,0136	0,0787	0,0568	0,5794
KRDMD	0,0258	0,0241	0,0276	0,0461	0,0128	0,0167	0,0813	0,0618	0,0323	0,0767	0,0799	0,0474	0,5330
ERBOS	0,0658	0,0736	0,0120	0,0699	0,0234	0,0450	0,0458	0,0650	0,0325	0,0282	0,0787	0,0711	0,6115
EREGL	0,0724	0,0816	0,0213	0,0678	0,0691	0,0409	0,0490	0,0641	0,0318	0,0497	0,0787	0,0783	0,7053
IZMDC	0,0157	0,0201	0,0333	0,0128	0,0128	0,0029	0,1306	0,0460	0,0494	0,0590	0,0781	0,0240	0,4853
BURVA	0,0390	0,0307	0,0088	0,0417	0,0050	0,0140	0,0878	0,0627	0,0256	0,0210	0,0787	0,0550	0,4705
DMSAS	0,0323	0,0378	0,0195	0,0419	0,0015	0,0141	0,0875	0,0637	0,0375	0,0280	0,0791	0,0588	0,5021
OZBAL	0,0180	0,0252	0,0232	0,0038	0,0020	0,0007	0,1441	0,0000	0,0464	0,0300	0,0780	0,0312	0,4031
CUSAN	0,0624	0,0898	0,0235	0,0695	0,0352	0,0442	0,0464	0,0659	0,0365	0,0326	0,0787	0,0779	0,6632
ISDMR	0,0672	0,0605	0,0236	0,0750	0,0007	0,0576	0,0384	0,0641	0,0339	0,0905	0,0788	0,0792	0,6698
DOKTA	0,0262	0,0376	0,0372	0,0345	0,0025	0,0103	0,0985	0,0636	0,0000	0,0281	0,0798	0,0593	0,4779

Tablo 63: 2016 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri

2016	Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİT ORAN I (K5)	BORÇ LAN MA ORAN I (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL İLİĞİ (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALIŞM A SERMA YESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (1)
CELHA	0,0370	0,0303	0,0157	0,0364	0,0162	0,0001	0,0916	0,0119	0,0413	0,0162	0,0527	0,0526	0,4027

CEMTS	0,0715	0,0505	0,0182	0,0940	0,0118	0,0001	0,0359	0,0129	0,0388	0,0225	0,0495	0,0721	0,4784
BURCE	0,0337	0,0189	0,0221	0,0700	0,0062	0,0001	0,0592	0,0108	0,0331	0,0321	0,0423	0,0442	0,3732
SARKY	0,0457	0,0322	0,0128	0,0461	0,0036	0,0001	0,0823	0,0122	0,0654	0,0405	0,0834	0,0519	0,4766
CEMAS	0,0573	0,0599	0,0730	0,0732	0,0176	0,0001	0,0560	0,0094	0,0476	0,0231	0,0607	0,0006	0,4784
BRSAN	0,0311	0,0166	0,0217	0,0604	0,0066	0,0001	0,0684	0,0120	0,0329	0,0387	0,0420	0,0616	0,3928
TUCLK	0,0461	0,0460	0,0408	0,0560	0,0148	0,0001	0,0727	0,0135	0,0409	0,0108	0,0521	0,0824	0,4766
KRDMD	0,0333	0,0226	0,0301	0,0531	0,0158	0,0001	0,0755	0,0104	0,0334	0,0282	0,0426	0,0371	0,3827
ERBOS	0,0873	0,0783	0,0210	0,0910	0,0742	0,0001	0,0388	0,0136	0,0381	0,0192	0,0486	0,0803	0,5908
EREGL	0,0871	0,0636	0,0207	0,0875	0,0854	0,0001	0,0422	0,0124	0,0311	0,0287	0,0397	0,0799	0,5789
IZMDC	0,0213	0,0158	0,0315	0,0312	0,0146	0,0001	0,0967	0,0097	0,0490	0,0378	0,0626	0,0419	0,4128
BURVA	0,0555	0,0269	0,0083	0,0479	0,0017	0,0001	0,0806	0,0104	0,0251	0,0176	0,0320	0,0415	0,3481
DMSAS	0,0378	0,0306	0,0247	0,0378	0,0079	0,0001	0,0903	0,0078	0,0427	0,0182	0,0545	0,0317	0,3846
OZBAL	0,0193	0,0201	0,0564	0,0000	0,0001	0,0600	0,1269	0,0634	0,0514	0,0135	0,0656	0,0373	0,5144
CUSAN	0,0651	0,0610	0,0265	0,0812	0,0425	0,0001	0,0483	0,0135	0,0393	0,0155	0,0502	0,0850	0,5286
ISDMR	0,0785	0,0547	0,0233	0,0937	0,0005	0,0001	0,0362	0,0126	0,0335	0,0535	0,0428	0,0835	0,5134
DOKTA	0,0071	0,0027	0,0284	0,0073	0,0006	0,0001	0,1198	0,0000	0,0000	0,0975	0,0000	0,0391	0,3030

Tablo 64: 2017 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri

2017	Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN	ASİT TEST ORAN I	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F	NAKİ T ORAN I	BORÇL ANMA ORANI	FİKO	ÖZKA YNAK KARL İLİĞİ	STOK DEVİ R HIZI	ALAC AK DEVİ R HIZI	NET ÇALI ŞMA SERM AYES İ D.H.	NET KAR MARJ I	$Q_i (1)$
	(K1)	(K2)	(K3)	(K4)	(K5)	(K6)	(K7)	(K8)	(K9)	(K10)	(K11)	(K12)	
CELHA	0,0320	0,0324	0,0253	0,0349	0,0063	0,00005	0,0805	0,0380	0,0465	0,0268	0,0812	0,0436	0,4480
CEMTS	0,0636	0,0585	0,0233	0,0653	0,0083	0,00006	0,0399	0,0394	0,0406	0,0316	0,0592	0,0665	0,4969
BURCE	0,0315	0,0266	0,0390	0,0490	0,0059	0,00005	0,0617	0,0299	0,0374	0,0339	0,0812	0,0269	0,4237
SARKY	0,0374	0,0382	0,0248	0,0364	0,0032	0,00005	0,0786	0,0366	0,0697	0,0528	0,0743	0,0395	0,4921
CEMAS	0,0311	0,0397	0,0797	0,0388	0,0014	0,00005	0,0753	0,0233	0,0499	0,0224	0,0749	0,0001	0,4371
BRSAN	0,0322	0,0302	0,0407	0,0481	0,0193	0,00005	0,0630	0,0351	0,0398	0,0541	0,0759	0,0494	0,4881
TUCLK	0,0339	0,0433	0,1088	0,0510	0,0072	0,00005	0,0590	0,0328	0,0549	0,0232	0,0699	0,0407	0,5252
KRDMD	0,0286	0,0320	0,0583	0,0408	0,0196	0,00005	0,0727	0,0344	0,0427	0,0359	0,0000	0,0460	0,4114
ERBOS	0,0668	0,0679	0,0235	0,0635	0,0336	0,00006	0,0423	0,0376	0,0418	0,0267	0,0588	0,0574	0,5205
EREGL	0,0788	0,0800	0,0358	0,0681	0,0724	0,00006	0,0362	0,0366	0,0365	0,0506	0,0585	0,0667	0,6205
IZMDC	0,0193	0,0125	0,0315	0,0300	0,0063	0,00004	0,0871	0,0325	0,0472	0,0847	0,0508	0,0372	0,4396
BURVA	0,0457	0,0431	0,0202	0,0402	0,0098	0,00005	0,0735	0,0362	0,0346	0,0285	0,0602	0,0451	0,4375
DMSAS	0,0344	0,0399	0,0458	0,0335	0,0098	0,00004	0,0825	0,0743	0,0333	0,0250	0,0709	0,0394	0,4892
OZBAL	0,0125	0,0117	0,0390	0,0000	0,0000	0,06367	0,1272	0,0000	0,0225	0,0589	0,0541	0,0229	0,4130

CUSAN	0,0534	0,0609	0,0365	0,0619	0,0172	0,00005	0,0444	0,0449	0,0277	0,0257	0,0597	0,0426	0,4754
ISDMR	0,0767	0,0780	0,0417	0,0716	0,0002	0,00006	0,0314	0,0376	0,0398	0,1014	0,0592	0,0702	0,6086
DOKTA	0,0233	0,0202	0,0550	0,0149	0,0028	0,00002	0,1073	0,0659	0,0000	0,0601	0,0409	0,0461	0,4372

Tablo 65: 2018 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri

2018	Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKAY NAK/ TOPLA M AKTİF (K4)	NAKİ T ORA NI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL ILIĞI (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	$Q_i (1)$
CELHA	0,0155	0,0183	0,0204	0,0240	0,0014	0,0062	0,0976	0,0669	0,0515	0,0202	0,0001	0,0409	0,3634
CEMTS	0,0702	0,0757	0,0175	0,0723	0,0132	0,0683	0,0266	0,0669	0,0454	0,0238	0,0630	0,0635	0,6071
BURCE	0,0145	0,0149	0,0341	0,0366	0,0030	0,0116	0,0792	0,0660	0,0442	0,0287	0,0535	0,0313	0,4180
SARKY	0,0205	0,0265	0,0220	0,0278	0,0044	0,0076	0,0921	0,0664	0,0845	0,0365	0,0684	0,0336	0,4908
CEMAS	0,0233	0,0409	0,0810	0,0326	0,0007	0,0096	0,0850	0,0654	0,0510	0,0182	0,0629	0,0000	0,4712
BRSAN	0,0173	0,0232	0,0373	0,0367	0,0187	0,0117	0,0790	0,0663	0,0506	0,0190	0,0679	0,0407	0,4688
TUCLK	0,0171	0,0297	0,1020	0,0366	0,0017	0,0116	0,0791	0,0658	0,0770	0,0156	0,0692	0,0239	0,5299
KRDMD	0,0218	0,0189	0,0288	0,0449	0,0090	0,0169	0,0670	0,0665	0,0430	0,0316	0,0645	0,0557	0,4691
ERBOS	0,0360	0,0502	0,0229	0,0553	0,0431	0,0270	0,0516	0,0667	0,0473	0,0196	0,0631	0,0526	0,5357
EREGL	0,0450	0,0544	0,0271	0,0633	0,0767	0,0400	0,0399	0,0665	0,0405	0,0281	0,0628	0,0662	0,6109
IZMDC	0,0092	0,0066	0,0231	0,0084	0,0035	0,0017	0,1206	0,0630	0,0552	0,0858	0,0605	0,0183	0,4563
BURVA	0,0273	0,0316	0,0174	0,0332	0,0109	0,0099	0,0841	0,0660	0,0411	0,0259	0,0634	0,0317	0,4429
DMSAS	0,0252	0,0373	0,0355	0,0350	0,0262	0,0108	0,0815	0,0668	0,0606	0,0181	0,0639	0,0476	0,5089
OZBAL	0,0062	0,0109	0,1215	0,0006	0,0002	0,0001	0,1321	0,0001	0,0806	0,0183	0,0614	0,0091	0,4414
CUSAN	0,0222	0,0332	0,0313	0,0423	0,0263	0,0151	0,0707	0,0660	0,0485	0,0186	0,0635	0,0305	0,4686
ISDMR	0,0530	0,0649	0,0296	0,0677	0,0013	0,0513	0,0333	0,0667	0,0440	0,0542	0,0629	0,0750	0,6044
DOKTA	0,0085	0,0092	0,0472	0,0085	0,0028	0,0018	0,1204	0,0682	0,0000	0,0350	0,0609	0,0455	0,4084

Tablo 66: 2019 Yılı Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri

2019	Ağırlıklı Toplam Yöntemine (WSM) Dayalı Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKAY NAK/ TOPLA M AKTİF (K4)	NAKİ T ORA NI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL ILIĞI (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (1)
CELHA	0,0071	0,0066	0,0252	0,0131	0,0029	0,0018	0,1228	0,0543	0,0485	0,0104	0,0036	0,0482	0,3449
CEMTS	0,0654	0,0644	0,0276	0,0798	0,0746	0,0655	0,0211	0,0565	0,0449	0,0170	0,0219	0,0581	0,5972
BURCE	0,0071	0,0056	0,0564	0,0478	0,0022	0,0118	0,0699	0,0557	0,0086	0,0124	0,0041	0,0473	0,3295
SARKY	0,0113	0,0109	0,0242	0,0254	0,0023	0,0042	0,1040	0,0567	0,0782	0,0163	0,0382	0,0523	0,4246
CEMAS	0,0092	0,0119	0,1067	0,0345	0,0005	0,0066	0,0902	0,0552	0,0552	0,0094	0,0326	0,0402	0,4527
BRSAN	0,0086	0,0076	0,0385	0,0390	0,0111	0,0081	0,0833	0,0560	0,0434	0,0206	0,0945	0,0523	0,4635
TUCLK	0,0073	0,0094	0,1221	0,0355	0,0001	0,0069	0,0886	0,0560	0,0858	0,0086	0,0002	0,0518	0,4727
KRDMD	0,0088	0,0063	0,0341	0,0403	0,0022	0,0086	0,0814	0,0560	0,0415	0,0153	0,0681	0,0522	0,4123
ERBOS	0,0172	0,0167	0,0214	0,0522	0,0221	0,0143	0,0632	0,0569	0,0426	0,0106	0,0223	0,0604	0,4005
EREGL	0,0214	0,0196	0,0330	0,0627	0,0372	0,0231	0,0472	0,0564	0,0374	0,0199	0,0216	0,0614	0,4415
IZMDC	0,0039	0,0025	0,0347	0,0073	0,0037	0,0009	0,1317	0,0476	0,0501	0,0822	0,0152	0,0401	0,4204
BURVA	0,0138	0,0149	0,0316	0,0333	0,0017	0,0062	0,0920	0,0558	0,0330	0,0037	0,0221	0,0499	0,3585
DMSAS	0,0147	0,0157	0,0384	0,0385	0,0119	0,0079	0,0841	0,0566	0,0577	0,0111	0,0258	0,0547	0,4177
OZBAL	0,0035	0,0036	0,0615	0,0011	0,0013	0,0001	0,1410	0,0000	0,0406	0,0034	0,0181	0,0055	0,2802
CUSAN	0,0128	0,0115	0,0233	0,0496	0,0045	0,0128	0,0671	0,0563	0,0456	0,0102	0,0258	0,0538	0,3738
ISDMR	0,0278	0,0245	0,0355	0,0702	0,0006	0,0340	0,0358	0,0566	0,0420	0,0376	0,0224	0,0623	0,4497
DOKTA	0,0090	0,0075	0,0453	0,0055	0,0041	0,0007	0,1343	0,0619	0,0001	0,0140	0,0648	0,0583	0,4061

Adım 4: Seçeneklerin göreceli performansı WPM yöntemine göre hesaplanır.

i. alternatifin toplam nispi değerinin hesaplanması için eşitlik (2.20)'ten faydalanılır.

$$Q_i^{(2)} = \prod_{j=1}^n (\overline{x_{ij}})^{w_j}$$

Tablo 67: 2015 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri
Tablo

2015	Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİ T ORAN I (K5)	BORÇ LANM A ORAN I (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL İLİĞİ (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (2)
CELHA	0,9093	0,9158	0,8793	0,9268	0,8803	0,8707	0,9574	0,9965	0,9676	0,8873	1,0000	0,9667	0,4120
CEMTS	1,0000	1,0000	0,8775	1,0000	0,8980	1,0000	0,8145	0,9970	0,9523	0,9238	0,9984	0,9772	0,5494
BURCE	0,9120	0,8868	0,9017	0,9775	0,8950	0,9422	0,8894	0,9943	0,9402	0,9479	0,9993	0,9181	0,4349
SARKY	0,9269	0,9364	0,8839	0,9461	0,8264	0,8938	0,9394	0,9984	1,0000	0,9464	0,9992	0,9704	0,4616
CEMAS	0,9452	0,9747	1,0000	0,9822	0,9234	0,9516	0,8780	0,9940	0,9614	0,9137	0,9983	0,5788	0,3524
BRSAN	0,9039	0,8908	0,8959	0,9500	0,8882	0,8989	0,9349	0,9963	0,9468	0,9637	0,5308	0,9689	0,2393
TUCLK	0,9373	0,9664	0,9691	0,9192	0,9300	0,8623	0,9630	0,9968	0,9636	0,8427	0,9983	0,9740	0,4906
KRDMD	0,9105	0,8877	0,9116	0,9606	0,8900	0,9137	0,9207	0,9957	0,9444	0,9851	0,9995	0,9602	0,4713
ERBOS	0,9827	0,9816	0,8502	0,9921	0,9279	0,9753	0,8478	0,9990	0,9449	0,8997	0,9983	0,9915	0,5250
EREGL	0,9903	0,9909	0,8923	0,9898	1,0000	0,9691	0,8559	0,9981	0,9433	0,9472	0,9983	0,9991	0,6397
IZMDC	0,8745	0,8731	0,9259	0,8701	0,8901	0,8142	0,9859	0,9765	0,9737	0,9620	0,9977	0,9100	0,3652
BURVA	0,9416	0,9071	0,8292	0,9532	0,8342	0,9032	0,9310	0,9966	0,9289	0,8761	0,9983	0,9716	0,372
DMSAS	0,9272	0,9244	0,8855	0,9535	0,7692	0,9036	0,9305	0,9977	0,9546	0,8993	0,9987	0,9767	0,3912
OZBAL	0,8841	0,8912	0,8985	0,7917	0,7832	0,7465	1,0000	0,6382	0,9692	0,9049	0,9976	0,9290	0,1700
CUSAN	0,9784	0,9994	0,8996	0,9917	0,9543	0,9740	0,8494	1,0000	0,9527	0,9118	0,9984	0,9987	0,5968
ISDMR	0,9843	0,9644	0,8999	0,9974	0,7287	0,9913	0,8264	0,9981	0,9478	1,0000	0,9984	1,0000	0,4805
DOKTA	0,9117	0,9239	0,9346	0,9392	0,7956	0,8851	0,9466	0,9975	0,5219	0,8994	0,9994	0,9774	0,2255

Tablo 68: 2016 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu

2016	Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZK AYN AK KAR LILI ĞI (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM AYES İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (2)
CELHA	0,9279	0,9284	0,8938	0,9147	0,8678	0,7005	0,9595	0,8996	0,9704	0,8395	0,9624	0,9601	0,2783
CEMTS	0,9827	0,9663	0,9035	1,0000	0,8448	0,7019	0,8520	0,9041	0,9664	0,8669	0,9574	0,9861	0,3101
BURCE	0,9203	0,8947	0,9165	0,9725	0,7992	0,7016	0,9078	0,8940	0,9565	0,8974	0,9448	0,9460	0,2564
SARKY	0,9451	0,9328	0,8805	0,9351	0,7632	0,7010	0,9465	0,9007	1,0000	0,9179	1,0000	0,9590	0,2915
CEMAS	0,9639	0,9793	1,0000	0,9767	0,8737	0,7017	0,9015	0,8863	0,9793	0,8691	0,9737	0,5387	0,2017
BRSAN	0,9139	0,8859	0,9152	0,9592	0,8044	0,7014	0,9246	0,8997	0,9561	0,9140	0,9444	0,9730	0,2680
TUCLK	0,9457	0,9592	0,9584	0,9524	0,8609	0,7013	0,9318	0,9067	0,9697	0,8074	0,9615	0,9973	0,3171
KRDMD	0,9193	0,9075	0,9372	0,9477	0,8658	0,7012	0,9362	0,8919	0,9569	0,8862	0,9454	0,9320	0,2808
ERBOS	1,0000	1,0000	0,9129	0,9969	0,9880	0,7019	0,8605	0,9072	0,9652	0,8535	0,9558	0,9952	0,3862
EREGL	0,9998	0,9838	0,9120	0,9932	1,0000	0,7019	0,8696	0,9017	0,9526	0,8876	0,9399	0,9948	0,3878
IZMDC	0,8842	0,8825	0,9405	0,9014	0,8603	0,7001	0,9661	0,8880	0,9813	0,9117	0,9762	0,9417	0,2813
BURVA	0,9612	0,9199	0,8532	0,9385	0,7185	0,7011	0,9440	0,8919	0,9393	0,8462	0,9232	0,9408	0,2074
DMSAS	0,9296	0,9292	0,9238	0,9179	0,8164	0,7006	0,9577	0,8756	0,9725	0,8491	0,9651	0,9195	0,2576
OZBAL	0,8768	0,8991	0,9812	0,5047	0,5593	1,0000	1,0000	1,0000	0,9843	0,8249	0,9801	0,9323	0,1620
CUSAN	0,9747	0,9806	0,9286	0,9863	0,9420	0,7018	0,8846	0,9068	0,9673	0,8359	0,9584	1,0000	0,3599
ISDMR	0,9907	0,9723	0,9199	0,9996	0,6511	0,7019	0,8530	0,9026	0,9572	0,9431	0,9458	0,9985	0,2658
DOKTA	0,8037	0,7690	0,9333	0,7867	0,6569	0,6895	0,9927	0,5435	0,6402	1,0000	0,5662	0,9361	0,0376

Tablo 69: 2017 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu

2017	Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİ T ORAN I (K5)	BORÇ LAN MA ORAN I (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL İLİĞİ (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM AYES İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (2)
CELHA	0,9315	0,9301	0,8532	0,9498	0,8381	0,6305	0,9434	0,9513	0,9720	0,8737	1,0000	0,9671	0,2736
CEMTS	0,9833	0,9752	0,8456	0,9934	0,8551	0,6385	0,8627	0,9540	0,9630	0,8885	0,9746	0,9961	0,3008
BURCE	0,9304	0,9157	0,8943	0,9731	0,8347	0,6356	0,9120	0,9346	0,9575	0,8949	0,9999	0,9348	0,2687
SARKY	0,9430	0,9426	0,8515	0,9526	0,7993	0,6313	0,9405	0,9487	1,0000	0,9360	0,9927	0,9603	0,2898
CEMAS	0,9295	0,9454	0,9667	0,9570	0,7536	0,6324	0,9355	0,9176	0,9769	0,8581	0,9934	0,5301	0,1469
BRSAN	0,9319	0,9249	0,8985	0,9718	0,9088	0,6354	0,9144	0,9458	0,9617	0,9382	0,9944	0,9755	0,3290
TUCLK	0,9358	0,9519	1,0000	0,9759	0,8467	0,6361	0,9068	0,9411	0,9834	0,8609	0,9878	0,9623	0,3217
KRDMD	0,9232	0,9293	0,9343	0,9604	0,9099	0,6331	0,9312	0,9444	0,9663	0,9000	0,5077	0,9706	0,1672
ERBOS	0,9870	0,9869	0,8465	0,9913	0,9459	0,6382	0,8693	0,9507	0,9649	0,8733	0,9741	0,9859	0,3302
EREGL	1,0000	1,0000	0,8860	0,9963	1,0000	0,6388	0,8522	0,9487	0,9558	0,9319	0,9736	0,9963	0,3940
IZMDC	0,8950	0,8618	0,8738	0,9395	0,8385	0,6273	0,9529	0,9404	0,9731	0,9818	0,9626	0,9563	0,2627
BURVA	0,9579	0,9516	0,8327	0,9593	0,8651	0,6329	0,9326	0,9480	0,9522	0,8791	0,9758	0,9694	0,2793
DMSAS	0,9368	0,9458	0,9100	0,9469	0,8655	0,6297	0,9463	1,0000	0,9497	0,8675	0,9890	0,9601	0,3082
OZBAL	0,8650	0,8576	0,8944	0,6012	0,6034	1,0000	1,0000	0,4772	0,9242	0,9464	0,9674	0,9244	0,0899
CUSAN	0,9698	0,9783	0,8879	0,9896	0,9011	0,6380	0,8746	0,9632	0,9377	0,8700	0,9752	0,9654	0,3103
ISDMR	0,9979	0,9979	0,9009	1,0000	0,6696	0,6392	0,8370	0,9507	0,9616	1,0000	0,9746	1,0000	0,2865
DOKTA	0,9086	0,8957	0,9285	0,8938	0,7911	0,5924	0,9785	0,9911	0,6255	0,9483	0,9458	0,9708	0,1673

Tablo 70: 2018 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu

2018	Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZKA YNAK KARL ILIĞI (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALIŞ MA SERM AYESİ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (2)
CELHA	0,8996	0,8980	0,8051	0,9235	0,7368	0,8487	0,9608	0,9987	0,9589	0,8832	0,6461	0,9555	0,1885
CEMTS	1,0000	1,0000	0,7907	1,0000	0,8740	1,0000	0,8094	0,9987	0,9488	0,8959	0,9935	0,9875	0,4661
BURCE	0,8953	0,8843	0,8571	0,9519	0,7802	0,8860	0,9346	0,9978	0,9467	0,9102	0,9823	0,9366	0,3302
SARKY	0,9173	0,9236	0,8128	0,9332	0,8035	0,8606	0,9534	0,9982	1,0000	0,9293	0,9992	0,9415	0,3699
CEMAS	0,9256	0,9544	0,9519	0,9440	0,6989	0,8748	0,9434	0,9971	0,9582	0,8756	0,9934	0,4757	0,1812
BRSAN	0,9064	0,9144	0,8665	0,9522	0,8973	0,8864	0,9343	0,9980	0,9575	0,8785	0,9986	0,9552	0,4072
TUCLK	0,9058	0,9315	0,9790	0,9520	0,7487	0,8861	0,9345	0,9975	0,9921	0,8640	1,0000	0,9179	0,3829
KRDMD	0,9211	0,9005	0,8397	0,9661	0,8486	0,9088	0,9141	0,9983	0,9444	0,9179	0,9951	0,9779	0,3998
ERBOS	0,9541	0,9693	0,8164	0,9808	0,9567	0,9384	0,8833	0,9985	0,9521	0,8811	0,9935	0,9738	0,4761
EREGL	0,9692	0,9752	0,8333	0,9904	1,0000	0,9640	0,8536	0,9983	0,9397	0,9085	0,9933	0,9906	0,5387
IZMDC	0,8670	0,8316	0,8173	0,8561	0,7903	0,7787	0,9880	0,9946	0,9645	1,0000	0,9907	0,8997	0,2624
BURVA	0,9358	0,9360	0,7900	0,9453	0,8609	0,8765	0,9421	0,9978	0,9408	0,9022	0,9939	0,9374	0,3671
DMSAS	0,9305	0,9478	0,8611	0,9488	0,9209	0,8815	0,9382	0,9986	0,9722	0,8751	0,9944	0,9664	0,4484
OZBAL	0,8434	0,8633	1,0000	0,7092	0,6397	0,6477	1,0000	0,6493	0,9960	0,8761	0,9917	0,8536	0,1027
CUSAN	0,9224	0,9394	0,8481	0,9620	0,9213	0,9018	0,9207	0,9977	0,9541	0,8771	0,9941	0,9347	0,4197
ISDMR	0,9804	0,9884	0,8423	0,9953	0,7349	0,9805	0,8335	0,9985	0,9463	0,9613	0,9934	1,0000	0,4405
DOKTA	0,8624	0,8528	0,8914	0,8571	0,7773	0,7796	0,9878	1,0000	0,4425	0,9260	0,9911	0,9631	0,1316

Tablo 71: 2019 Yılı Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri Tablosu

2019	Ağırlıklı Çarpım Yöntemine Dayalı (WPM) Nispi Önem Değerleri												
	maks	maks	min	maks	maks	min	maks	maks	maks	maks	maks	maks	
Kısaltma	CARİ ORAN (K1)	ASİT TEST ORAN I (K2)	STOK LAR/ TOPL AM AKTİ F (K3)	ÖZKA YNAK / TOPL AM AKTİ F (K4)	NAKİT ORANI (K5)	BORÇ LANM A ORANI (K6)	FİKO (K7)	ÖZK AYN AK KAR LI LIĞI (K8)	STOK DEVİ R HIZI (K9)	ALAC AK DEVİ R HIZI (K10)	NET ÇALI ŞMA SERM AYES İ D.H. (K11)	NET KAR MARJ I (K12)	Q_i (2)
CELHA	0,8648	0,8634	0,8246	0,8655	0,7854	0,7916	0,9807	0,9919	0,9522	0,8441	0,7353	0,9840	0,1875
CEMTS	1,0000	1,0000	0,8340	1,0000	1,0000	1,0000	0,7653	0,9944	0,9459	0,8783	0,8710	0,9955	0,4574
BURCE	0,8649	0,8548	0,9099	0,9599	0,7692	0,8942	0,9057	0,9935	0,8209	0,8564	0,7442	0,9830	0,2057
SARKY	0,8915	0,8919	0,8205	0,9127	0,7728	0,8359	0,9580	0,9946	0,9921	0,8756	0,9181	0,9891	0,2892
CEMAS	0,8801	0,8972	0,9835	0,9352	0,6879	0,8608	0,9389	0,9929	0,9628	0,8370	0,9044	0,9730	0,2845
BRSAN	0,8759	0,8717	0,8685	0,9444	0,8675	0,8723	0,9284	0,9938	0,9432	0,8926	1,0000	0,9890	0,3643
TUCLK	0,8665	0,8835	1,0000	0,9374	0,6156	0,8634	0,9366	0,9938	1,0000	0,8306	0,5626	0,9885	0,1641
KRDMD	0,8773	0,8607	0,8557	0,9468	0,7705	0,8754	0,9254	0,9938	0,9396	0,8709	0,9695	0,9889	0,2980
ERBOS	0,9165	0,9166	0,8086	0,9666	0,9134	0,9052	0,8931	0,9949	0,9416	0,8452	0,8725	0,9980	0,3344
EREGL	0,9295	0,9262	0,8523	0,9809	0,9495	0,9339	0,8569	0,9943	0,9313	0,8901	0,8700	0,9991	0,3920
IZMDC	0,8322	0,8126	0,8575	0,8261	0,8005	0,7585	0,9903	0,9839	0,9548	1,0000	0,8415	0,9728	0,2217
BURVA	0,9034	0,9099	0,8479	0,9325	0,7544	0,8576	0,9416	0,9936	0,9214	0,7759	0,8716	0,9862	0,2419
DMSAS	0,9071	0,9131	0,8682	0,9434	0,8724	0,8710	0,9297	0,9944	0,9665	0,8486	0,8847	0,9919	0,3432
OZBAL	0,8267	0,8312	0,9195	0,7139	0,7405	0,6699	1,0000	0,5367	0,9379	0,7697	0,8557	0,8597	0,0638
CUSAN	0,8991	0,8948	0,8170	0,9628	0,8114	0,8987	0,9006	0,9941	0,9473	0,8422	0,8845	0,9908	0,2890
ISDMR	0,9456	0,9395	0,8598	0,9897	0,7026	0,9579	0,8244	0,9945	0,9405	0,9377	0,8729	1,0000	0,3213
DOKTA	0,8787	0,8711	0,8858	0,8083	0,8061	0,7440	0,9931	1,0000	0,5817	0,8648	0,9650	0,9958	0,1579

Adım 5: Ağırlıklı Toplam Modeli (WSM) ve Ağırlıklı Çarpım Modeli (WPM) ile ağırlıklandırılmış olan değerlerin ağırlıklı ortalamaları alınarak ortak alternatif değerler hesaplanır.

$$Q_i = 0,5Q_i^{(1)} + 0,5Q_i^{(2)} = 0,5 \sum_{j=1}^n \bar{x}_{ij} \cdot w_j + 0,5 \prod_{j=1}^n (\bar{x}_{ij})^{w_j}$$

Tablo 72: 2015 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları

ŞİRKETLER	Q_i	SIRALAMA
CELHA	0,4542	11
CEMTS	0,6034	3
BURCE	0,4598	10
SARKY	0,5119	7
CEMAS	0,4659	9
BRSAN	0,3379	16
TUCLK	0,5351	6
KRDMD	0,5022	8
ERBOS	0,5683	5
EREGL	0,6725	1
IZMDC	0,4253	13
BURVA	0,4216	14
DMSAS	0,4467	12
OZBAL	0,2866	17
CUSAN	0,6301	2
ISDMR	0,5752	4
DOKTA	0,3518	15

Tablo 73: 2016 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları

ŞİRKETLER	Q_i	SIRALAMA
CELHA	0,34053	9
CEMTS	0,39428	5
BURCE	0,31481	15
SARKY	0,38410	7
CEMAS	0,34010	10
BRSAN	0,33047	13
TUCLK	0,39690	4
KRDMD	0,33183	12
ERBOS	0,48856	1
EREGL	0,48344	2
IZMDC	0,34710	8
BURVA	0,27776	16
DMSAS	0,32114	14
OZBAL	0,33825	11
CUSAN	0,44429	3
ISDMR	0,38963	6
DOKTA	0,17037	17

Tablo 74: 2017 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları

ŞİRKETLER	Q_i	SIRALAMA
CELHA	0,36080	10
CEMTS	0,39890	6
BURCE	0,34619	13
SARKY	0,39096	9
CEMAS	0,29201	15
BRSAN	0,40861	5
TUCLK	0,42347	4
KRDMD	0,28934	16
ERBOS	0,42538	3
EREGL	0,50731	1
IZMDC	0,35113	12
BURVA	0,35839	11
DMSAS	0,39870	7
OZBAL	0,25149	17
CUSAN	0,39287	8
ISDMR	0,44756	2
DOKTA	0,30224	14

Tablo 75: 2018 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları

ŞİRKETLER	Q_i	SIRALAMA
CELHA	0,27598	15
CEMTS	0,53660	2
BURCE	0,37414	12
SARKY	0,43037	10
CEMAS	0,32619	14
BRSAN	0,43798	8
TUCLK	0,45638	6
KRDMD	0,43446	9
ERBOS	0,50594	4
EREGL	0,57480	1
IZMDC	0,35938	13
BURVA	0,40507	11
DMSAS	0,47866	5
OZBAL	0,27208	16
CUSAN	0,44419	7
ISDMR	0,52251	3
DOKTA	0,27003	17

Tablo 76: 2019 Yılı WASPAS Sıralama Sonuçları

ŞİRKETLER	Q_i	SIRALAMA
CELHA	0,26623	16
CEMTS	0,52734	1
BURCE	0,26760	15
SARKY	0,35694	8
CEMAS	0,36860	6
BRSAN	0,41391	3
TUCLK	0,31843	12
KRDMD	0,35659	9
ERBOS	0,36746	7
EREGL	0,41681	2
IZMDC	0,32104	11
BURVA	0,30023	13
DMSAS	0,38044	5
OZBAL	0,17203	17
CUSAN	0,33144	10
ISDMR	0,38552	4
DOKTA	0,28202	14

3.4.2.4. PROMETHEE Yöntemi Uygulaması

PROMETHEE yönteminde de diğer iki yöntemde kullanılan Tablo 10'teki karar matrisi kullanılarak elde edilen rasyoların z-score yöntemi ile pozitif ve negatif değerlere çevrilmiş değerleri kullanılmıştır. “Visual Promethee Academic Edition” programı kullanılarak gerçekleştirilen analizde analiz kapsamındaki her yılın verileri ayrı ayrı incelenmiştir.

Uygulama kapsamında her bir kriter için değişim fonksiyonları belirlenmiştir. Bu fonksiyonlara Tablo 78’ den ulaşılabilir. Her bir kriterin ağırlığı ise Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile belirlenmiştir.

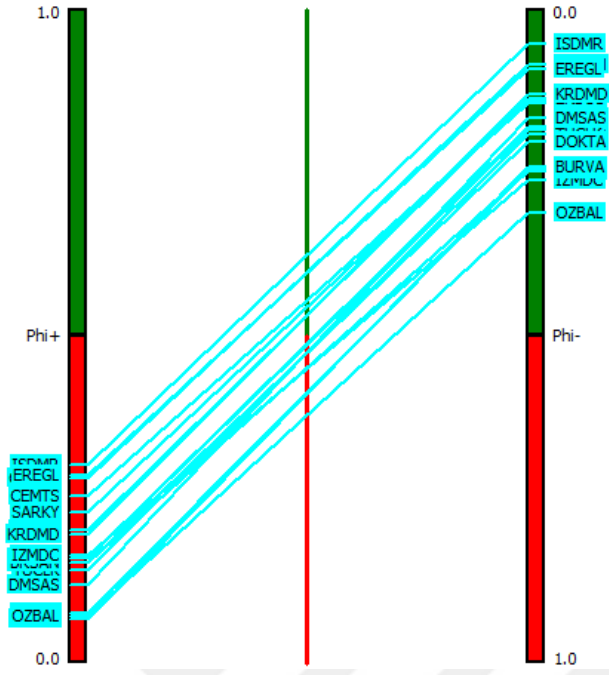
PROMETHEE yöntemi, uygulamadaki her bir alternatif için -1 ve 1 arasında pozitif ve negatif bir değer atamaktadır. Hesaplama sonrasında her alternatif için atanan değerlerden pozitif olanlar o alternatifin diğer alternatiflere göre üstünlüğünü, negatif olanlar ise o alternatifin diğer alternatiflere göre ne kadar zayıf olduğunu ifade eder.

Aşağıdaki şekillerde analiz kapsamındaki her bir yıl için PROMETHEE I (kısmi sıralama) sonuçları gösterilmektedir. Hesaplana pozitif ve negatif değerlere göre ortaya çıkan şekillerde soldaki sütun her bir alternatifin pozitif üstünlük değerini, sağdaki sütun ise her bir alternatifin negatif üstünlük değerini göstermektedir. Buna dayanarak her iki sütunda da üst bölgede kalan alternatiflerin diğerlerine nazaran daha baskın olduğu yorumu yapılabilir.

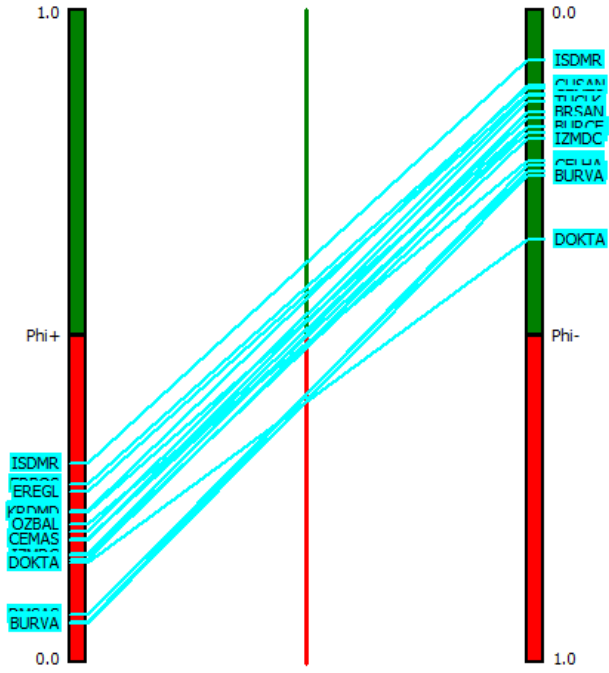
Tablo 77: Kriterlerin Değişim Fonksiyonları

Kriterler	Değişim Fonksiyonları
Cari Oran	Level
Asit Test Oranı	U-Shape
Stoklar/Toplam Aktif	Usual
Özkaynak/Toplam Aktif	V-Shape
Nakit Oranı	Linear
FBorçlanma Oranı	Level
Fiko	Linear
Özkaynak Karlılığı	Usual
Stok Devir Hızı	Linear
Alacak Devir Hızı	V-Shape
Net Çalışma Sermayesi D.H.	Linear
Net Kar Marjı	Linear

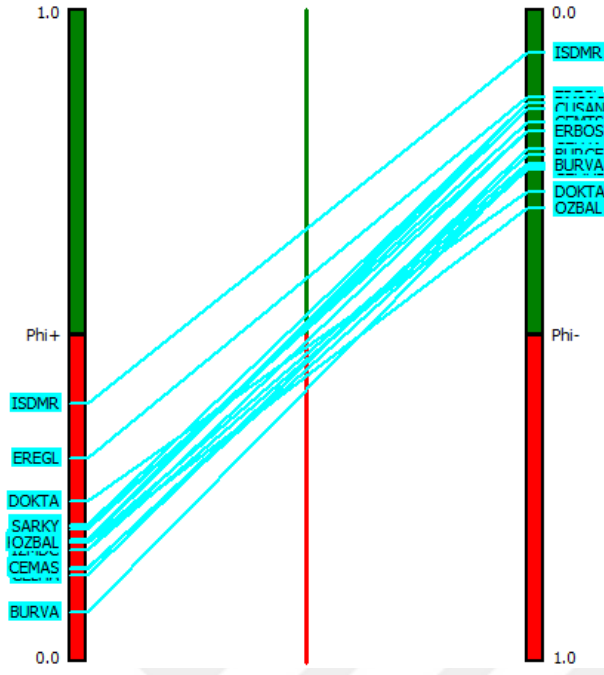
Şekil 7: 2015 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları

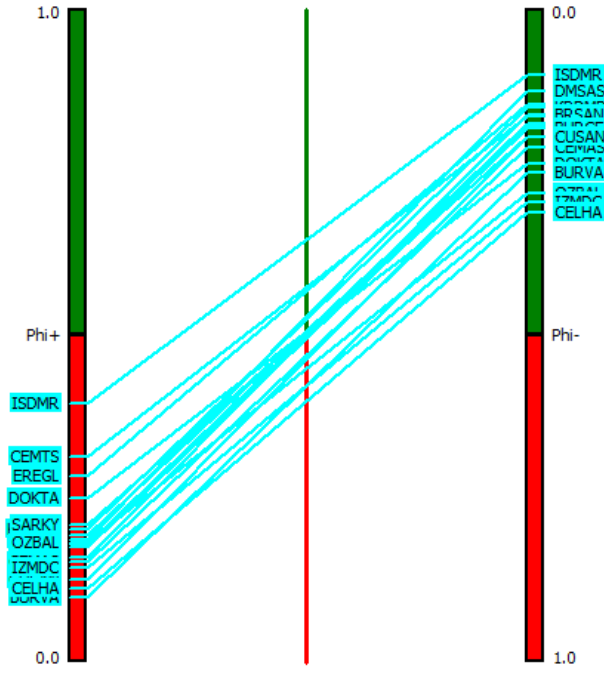
Şekil 8: 2016 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları

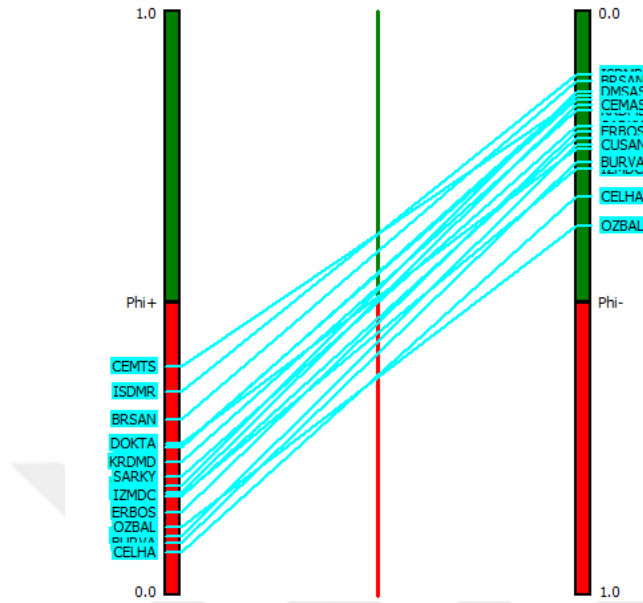
Şekil 9: 2017 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları

Şekil 10: 2018 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları

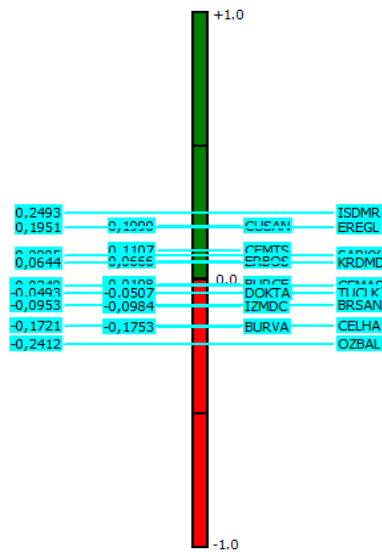

Şekil 11: 2019 PROMETHEE I Kısmi Sıralama Sonuçları

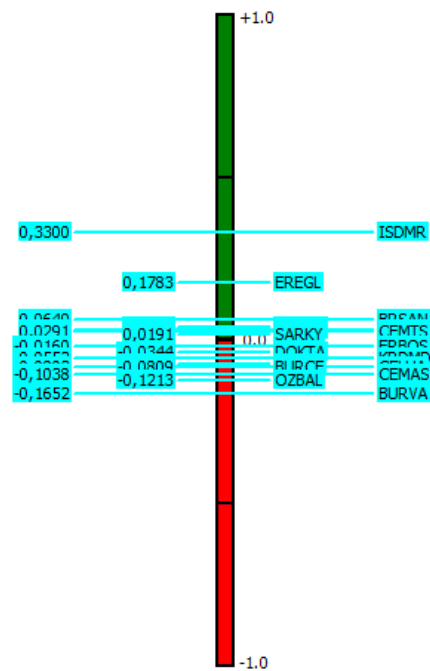
PROMETHEE II yönteminde ise alternatifler arasındaki net üstünlükler belirlenmiş olur. PROMETHEE II yöntemi hem negatif hem de negatif değerleri göz önüne alarak alternatiflerin net üstünlüklerini belirler. Sonuçlara göre 0 ve 1 arasındaki alternatifler başarılı sayılır, 0'ın altı değerlerine göre başarısızdır.

Şekil 12: 2015 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları

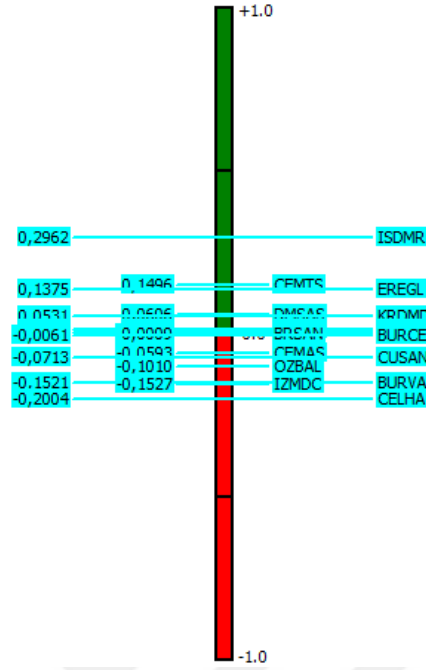

Şekil 14: 2017 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları

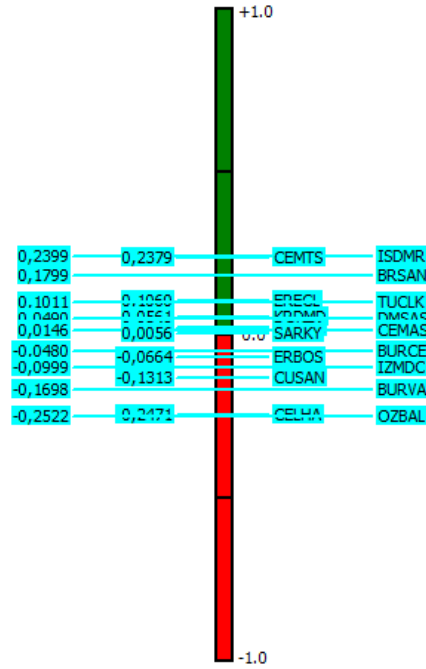
Ekil 14: 2017 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları

Şekil 15: 2018 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları

Şekil 16: 2019 PROMETHEE II Tam Sıralama Sonuçları

Aşağıda her bir yıl için PROMETHEE Akış Tabloları verilmiştir. Tablolarda yukarıda şeklen aktarılan sonuçların rakamsal çıktıları ve sıralaması mevcuttur.

Tablo 78: 2015 Yılı Akış Tablosu

Rank	action		Phi	Phi+	Phi-
1	ISDMR		0,2493	0,3025	0,0533
2	CUSAN		0,1990	0,2824	0,0834
3	EREGL		0,1951	0,2856	0,0905
4	CEMTS		0,1107	0,2548	0,1441
5	SARKY		0,0905	0,2287	0,1382
6	ERBOS		0,0666	0,2031	0,1365
7	KRDMD		0,0644	0,1949	0,1305
8	BURCE		-0,0198	0,1601	0,1799
9	CEMAS		-0,0248	0,1589	0,1837
10	DMSAS		-0,0487	0,1182	0,1669
11	TUCLK		-0,0493	0,1415	0,1908
12	DOKTA		-0,0507	0,1519	0,2025
13	BRSAN		-0,0953	0,1525	0,2477
14	IZMDC		-0,0984	0,1633	0,2617
15	CELHA		-0,1721	0,0741	0,2462
16	BURVA		-0,1753	0,0649	0,2403
17	OZBAL		-0,2412	0,0707	0,3119

Tablo 79: 2016 Yılı Akış Tablosu

Rank	action		Phi	Phi+	Phi-
1	ISDMR		0,2262	0,3042	0,0780
2	ERBOS		0,1522	0,2724	0,1202
3	EREGL		0,1316	0,2612	0,1296
4	CUSAN		0,1164	0,2321	0,1157
5	CEMTS		0,0667	0,1989	0,1322
6	KRDMD		0,0493	0,2288	0,1795
7	TUCLK		0,0453	0,1874	0,1420
8	SARKY		0,0229	0,1890	0,1662
9	BRSAN		0,0102	0,1668	0,1567
10	CEMAS		0,0001	0,1884	0,1883
11	OZBAL		-0,0198	0,2122	0,2320
12	BURCE		-0,0227	0,1561	0,1789
13	IZMDC		-0,0334	0,1639	0,1972
14	DMSAS		-0,1741	0,0725	0,2466
15	CELHA		-0,1762	0,0616	0,2377
16	BURVA		-0,1945	0,0592	0,2536
17	DOKTA		-0,2004	0,1520	0,3524

Tablo 80:2017 Yılı Akış Tablosu

Rank	action		Phi	Phi+	Phi-
1	ISDMR		0,3300	0,3964	0,0664
2	EREGL		0,1783	0,3120	0,1337
3	BRSAN		0,0649	0,2082	0,1433
4	DMSAS		0,0430	0,1853	0,1424
5	TUCLK		0,0323	0,1836	0,1513
6	CUSAN		0,0321	0,1853	0,1531
7	CEMTS		0,0291	0,2019	0,1728
8	SARKY		0,0191	0,2064	0,1873
9	ERBOS		-0,0160	0,1715	0,1875
10	DOKTA		-0,0344	0,2457	0,2801
11	KRDMD		-0,0552	0,1822	0,2373
12	IZMDC		-0,0719	0,1706	0,2425
13	CELHA		-0,0803	0,1324	0,2128
14	BURCE		-0,0809	0,1411	0,2220
15	CEMAS		-0,1038	0,1423	0,2461
16	OZBAL		-0,1213	0,1822	0,3035
17	BURVA		-0,1652	0,0746	0,2397

Tablo 81: 2018 Yılı Akış Tablosu

1	ISDMR		0,2962	0,3961	0,0999
2	CEMTS		0,1496	0,3136	0,1639
3	EREGL		0,1375	0,2837	0,1462
4	DMSAS		0,0606	0,1866	0,1260
5	KRDMD		0,0531	0,2021	0,1491
6	TUCLK		0,0158	0,1921	0,1763
7	SARKY		0,0148	0,2098	0,1950
8	DOKTA		0,0125	0,2496	0,2371
9	ERBOS		0,0036	0,1795	0,1759
10	BRSAN		-0,0009	0,1599	0,1608
11	BURCE		-0,0061	0,1752	0,1813
12	CEMAS		-0,0593	0,1529	0,2122
13	CUSAN		-0,0713	0,1240	0,1953
14	OZBAL		-0,1010	0,1812	0,2822
15	BURVA		-0,1521	0,0977	0,2498
16	IZMDC		-0,1527	0,1421	0,2948
17	CELHA		-0,2004	0,1104	0,3107

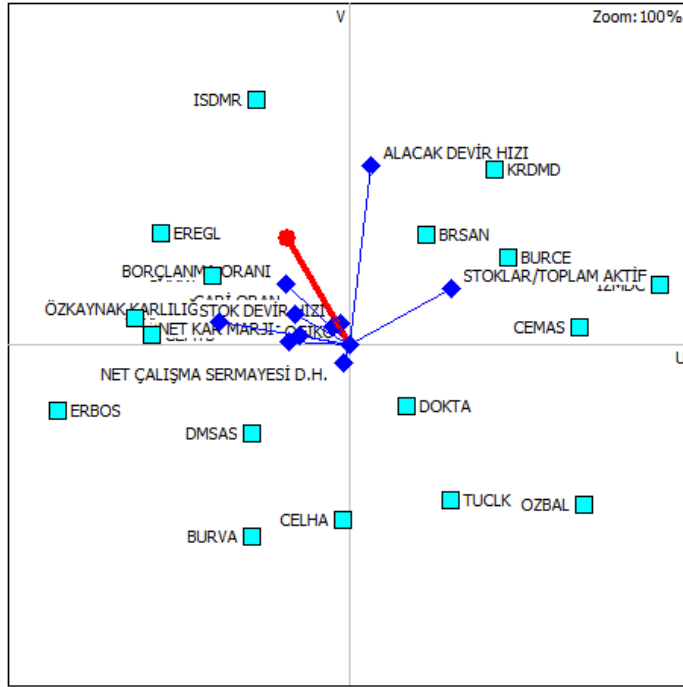
Tablo 82: 2019 Yılı Akış Tablosu

Rank	action		Phi	Phi+	Phi-
1	ISDMR		0,2399	0,3482	0,1083
2	CEMTS		0,2379	0,3903	0,1524
3	BRSAN		0,1799	0,3006	0,1207
4	EREGL		0,1060	0,2521	0,1461
5	TUCLK		0,1011	0,2534	0,1523
6	KRDMD		0,0561	0,2274	0,1713
7	DMSAS		0,0490	0,1874	0,1384
8	DOKTA		0,0248	0,2602	0,2354
9	CEMAS		0,0146	0,1757	0,1612
10	SARKY		0,0056	0,2023	0,1967
11	BURCE		-0,0480	0,1693	0,2173
12	ERBOS		-0,0664	0,1404	0,2069
13	IZMDC		-0,0999	0,1703	0,2702
14	CUSAN		-0,1313	0,0992	0,2305
15	BURVA		-0,1698	0,0897	0,2595
16	CELHA		-0,2471	0,0716	0,3187
17	OZBAL		-0,2522	0,1153	0,3675

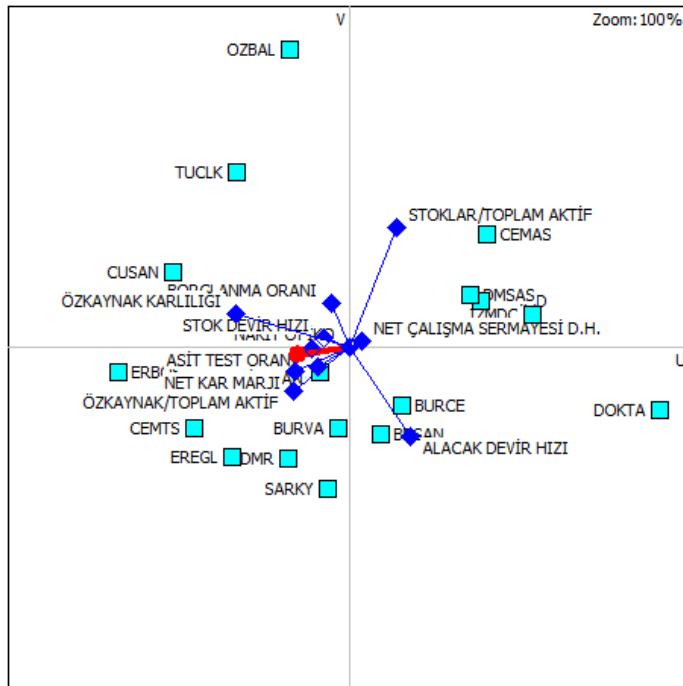
PROMETHEE II yönteminde nihai sonuç (Phi) pozitif sonuçlardan (Phi+) negatif sonuçların (Phi-) çıkarılmasıyla elde edilir.

PPOMETHEE yöntemini diğer çok kriterli karar verme yöntemlerinden ayıran en önemli özelliklerin başında sonuçları iki boyutlu düzlemde görmemizi sağlayan GAIA düzlemidir. Düzlem görselinde yer alan kırmızı doğru analiz için optimal sonucu temsil eder. Bu nedenle kırmızı doğruya yakın olan alternatifler diğerlerine göre daha başarılıdır. Orijinden çıkan mavi çizgiler ise çalışmada kullanılan her bir kriterli temsil eder. Kriter başında alternatiflerin performanslarını görmemizi sağlar. Mavi çizgilere yakı olan kriterlerin performansları o kriter bazında diğer kriterlere göre daha iyidir.

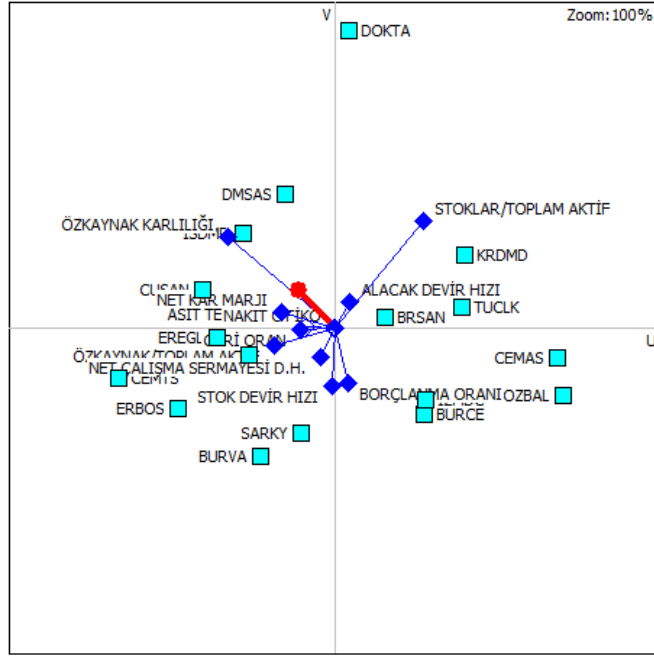
Şekil 17: 2015 Yılı GAIA Düzlemi

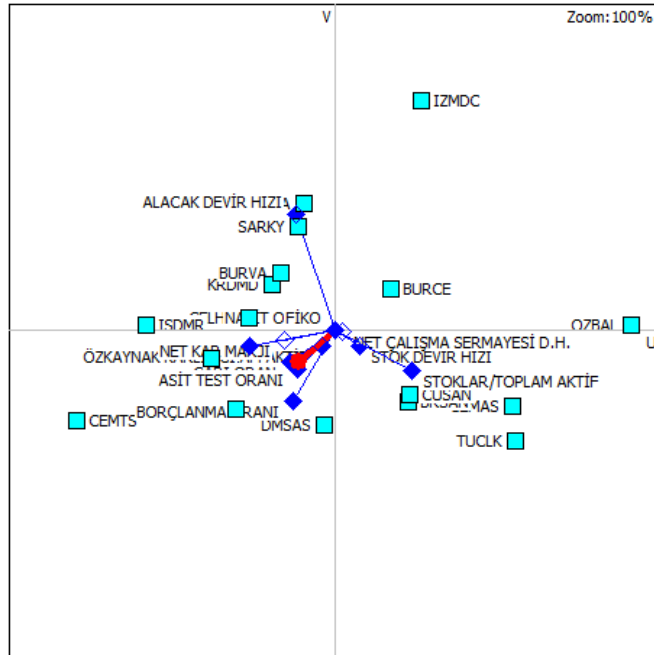
Şekil 18: 2016 Yılı GAIA Düzlemi

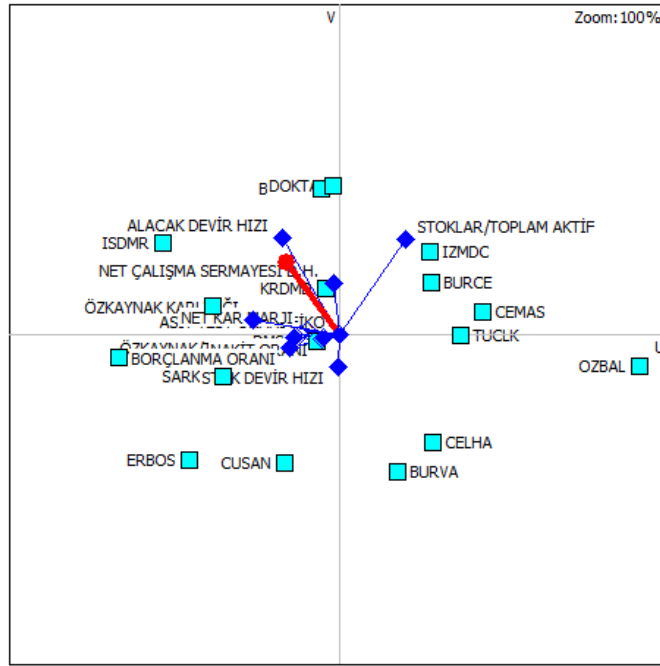
Şekil 19: 2017 Yılı GAIA Düzlemi

Şekil 20: 2018 Yılı GAIA Düzlemi

Şekil 21: 2019 Yılı GAIA Düzlemi

3.4.2.5. Borda Sayım Yöntemi

Yöntem kapsamında her birçok kriterli karar verme yöntemi için m alternatif sayısı olmak üzere en iyi performansa sahip olan alternatif m-1, ikinci alternatif m-2 ve sonuncu alternatif ise 0 olacak şekilde puanlama yapılır. Sonrasında her birçok kriterli karar verme yöntemine atanan skorlar toplanarak genel toplam üzerinden alternatiflerin performans sıralaması yapılır.

Borda Sayım yöntemine göre yıllara dayalı performans sıralaması aşağıdaki gibidir:

Tablo 83: 2015 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması

2015												
Şirketler	Moora Oran	Borda Değeri	Moora Referans	Borda Değeri	Moora Tam Çarpım	Borda Değeri	Waspas	Borda Değeri	Promethee	Borda Değeri	Genel Borda Skoru	Sıralama
CELHA	10	7	10	7	10	7	11	6	15	2	29	11
CEMTS	4	13	11	6	3	14	3	14	4	13	60	3
BURCE	13	4	6	11	9	8	10	7	8	9	39	10
SARKY	7	10	13	4	8	9	7	10	5	12	45	8 veya 9
CEMAS	8	9	1	16	13	4	9	8	9	8	45	8 veya 9
BRSAN	14	3	9	8	15	2	16	1	13	4	18	14
TUCLK	5	12	2	15	6	11	6	11	11	6	55	6
KRDMD	9	8	8	9	7	10	8	9	7	10	46	7
ERBOS	6	11	5	12	4	13	5	12	6	11	59	4
EREGL	1	16	3	14	1	16	1	16	3	14	76	1
IZMDC	12	5	7	10	14	3	13	4	14	3	25	13
BURVA	16	1	12	5	12	5	14	3	16	1	15	15
DMSAS	11	6	15	2	11	6	12	5	10	7	26	12
OZBAL	17	0	17	0	17	0	17	0	17	0	0	17
CUSAN	2	15	4	13	2	15	2	15	2	15	73	2
ISDMR	3	14	16	1	5	12	4	13	1	16	56	5
DOKTA	15	2	14	3	16	1	15	2	12	5	13	16

Tablo 84: 2016 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması

2016												
Şirketler	Moora Oran	Borda Değeri	Moora Referans	Borda Değeri	Moora Tam Çarpım	Borda Değeri	Waspas	Borda Değeri	Promethee	Borda Değeri	Genel Borda Skoru	Sıralama
CELHA	14	3	4	13	9	8	9	8	15	2	34	9
CEMTS	7	10	6	11	5	12	5	12	5	12	57	4
BURCE	11	6	2	15	13	4	15	2	12	5	32	10
SARKY	10	7	5	12	6	11	7	10	8	9	49	8
CEMAS	9	8	11	6	15	2	10	7	10	7	30	11
BRSAN	13	4	17	0	11	6	13	4	9	8	22	15

TUCLK	8	9	7	10	4	13	4	13	7	10	55	6 veya 7
KRDMD	3	14	1	16	7	10	12	5	6	11	56	5
ERBOS	2	15	10	7	1	16	1	16	2	15	69	1
EREGL	1	16	13	4	2	15	2	15	3	14	64	2
IZMDC	12	5	16	1	8	9	8	9	13	4	28	12 veya 13
BURVA	17	0	12	5	16	1	16	1	16	1	8	16
DMSAS	15	2	3	14	12	5	14	3	14	3	27	14
OZBAL	6	11	15	2	14	3	11	6	11	6	28	12 veya 13
CUSAN	4	13	9	8	3	14	3	14	4	13	62	3
ISDMR	5	12	8	9	10	7	6	11	1	16	55	6 veya 7
DOKTA	16	1	14	3	17	0	17	0	17	0	4	17

Tablo 85: 2017 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması

2017												
Şirketler	Moora Oran	Borda Değeri	Moora Referans	Borda Değeri	Moora Tam Çarpım	Borda Değeri	Waspas	Borda Değeri	Promethee	Borda Değeri	Genel Borda Skoru	Sıralama
CELHA	12	5	11	6	11	6	10	7	13	4	28	11 veya 12
CEMTS	8	9	8	9	6	11	6	11	7	10	50	8
BURCE	13	4	12	5	12	5	13	4	14	3	21	14
SARKY	9	8	13	4	8	9	9	8	8	9	38	9
CEMAS	14	3	15	2	16	1	15	2	15	2	10	16
BRSAN	4	13	4	13	3	14	5	12	3	14	66	3
TUCLK	6	11	9	8	5	12	4	13	5	12	56	4 veya 5
KRDMD	11	6	3	14	14	3	16	1	11	6	30	10
ERBOS	3	14	1	16	2	15	3	14	9	8	67	2
EREGL	1	16	2	15	1	16	1	16	2	15	78	1
IZMDC	10	7	10	7	13	4	12	5	12	5	28	11 veya 12
BURVA	15	2	7	10	10	7	11	6	17	0	25	13
DMSAS	5	12	6	11	7	10	7	10	4	13	56	4 veya 5
OZBAL	17	0	17	0	17	0	17	0	16	1	1	17
CUSAN	7	10	5	12	4	13	8	9	6	11	55	6 veya 7
ISDMR	2	15	16	1	9	8	2	15	1	16	55	6 veya 7
DOKTA	16	1	14	3	15	2	14	3	10	7	16	15

Tablo 86: 2018 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması

2018												
Şirketler	Moora Oran	Borda Değeri	Moora Referans	Borda Değeri	Moora Tam Çarpım	Borda Değeri	Waspas	Borda Değeri	Promethee	Borda Değeri	Genel Borda Skoru	Sıralama
CELHA	16	1	14	3	14	3	15	2	17	0	9	16
CEMTS	3	14	6	11	2	15	2	15	2	15	70	2
BURCE	13	4	11	6	12	5	12	5	11	6	26	12
SARKY	9	8	9	8	10	7	10	7	7	10	40	10
CEMAS	12	5	16	1	15	2	14	3	12	5	16	15
BRSAN	8	9	5	12	8	9	8	9	10	7	46	7 veya 8
TUCLK	6	11	13	4	11	6	6	11	6	11	43	9
KRDMD	10	7	8	9	7	10	9	8	5	12	46	7 veya 8
ERBOS	4	13	2	15	3	14	4	13	9	8	63	3
EREGL	1	16	1	16	1	16	1	16	3	14	78	1
IZMDC	11	6	10	7	13	4	13	4	16	1	22	13
BURVA	14	3	7	10	9	8	11	6	15	2	29	11
DMSAS	5	12	4	13	5	12	5	12	4	13	62	4
OZBAL	17	0	17	0	17	0	16	1	14	3	4	17
CUSAN	7	10	3	14	6	11	7	10	13	4	49	6
ISDMR	2	15	15	2	4	13	3	14	1	16	60	5
DOKTA	15	2	12	5	16	1	17	0	8	9	17	14

Tablo 87: 2019 Yılı Borda Sayım Performans Sıralaması

2019												
Şirketler	Moora Oran	Borda Değeri	Moora Referans	Borda Değeri	Moora Tam Çarpım	Borda Değeri	Waspas	Borda Değeri	Promethee	Borda Değeri	Genel Borda Skoru	Sıralama
CELHA	16	1	9	8	14	3	16	1	16	1	14	16
CEMTS	1	16	2	15	1	16	1	16	2	15	78	1
BURCE	15	2	12	5	12	5	15	2	11	6	20	14
SARKY	9	8	10	7	9	8	8	9	10	7	39	8
CEMAS	8	9	15	2	10	7	6	11	9	8	37	9
BRSAN	2	15	3	14	4	13	3	14	3	14	70	3
TUCLK	10	7	16	1	15	2	12	5	5	12	27	13
KRDMD	7	10	11	6	8	9	9	8	6	11	44	7

ERBOS	11	6	5	12	3	14	7	10	12	5	47	6
EREGL	3	14	1	16	2	15	2	15	4	13	73	2
IZMDC	5	12	8	9	13	4	11	6	13	4	35	10 veya 11
BURVA	14	3	13	4	11	6	13	4	15	2	19	15
DMSAS	6	11	4	13	6	11	5	12	7	10	57	4 veya 5
OZBAL	17	0	17	0	17	0	17	0	17	0	0	17
CUSAN	13	4	6	11	7	10	10	7	14	3	35	10 veya 11
ISDMR	4	13	14	3	5	12	4	13	1	16	57	4 veya 5
DOKTA	12	5	7	10	16	1	14	3	8	9	28	12

3.5. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde 3 farklı yöntemin Borda Sayım yöntemi ile birleştirilmesi sonucu elde edilen performans sıralama sonuçları öncelikle yıllara göre ayrı ayrı sonrasında ise genel olarak yorumlanmıştır.

Tablo 84'e bakıldığında 2015 yılı için en başarılı performansı gösteren şirket Ereğli Demir Çelik olurken ikinci sırada Çuhadaroglu Metal Sanayi, üçüncü sırada ise Cemtas Çelik Makine Sanayi yer alırken on beşinci sırada Burçelik Vana, on altıncı sırada Döktaş Dökümcülük yer alırken performans sıralamasının sonunda ise Özbal Çelik Boru yer almaktadır.

Tablo 85'e bakıldığında 2016 yılı için en başarılı performansı gösteren şirket Erbosan olurken ikinci sırada Ereğli Demir Çelik, üçüncü sırada ise Çuhadaroglu Metal Sanayi yer alırken on beşinci sırada Borusan veya Özbal, on altıncı sırada Burçelik Vana yer alırken performans sıralamasının sonunda ise Döktaş Dökümcülük yer almaktadır.

Tablo 86'ya bakıldığında 2017 yılı için Ereğli Demir Çelik en başarılı performansı gösteren şirket olurken ikinci sırada Erbosan, üçüncü sırada ise Borusan yer alırken on beşinci sırada Döktaş Dökümcülük, on altıncı sırada Cemaş yer alırken performans sıralamasının sonunda ise Özbal Çelik Boru yer almaktadır.

Tablo 87'ye bakıldığında 2018 yılı için en başarılı performansı gösteren şirket Ereğli Demir Çelik olurken ikinci sırada Cemtas Çelik Makine Sanayi, üçüncü sırada ise Erbosan yer alırken on beşinci sırada Cemaş, on altıncı sırada Çelik Halat ve Tel Sanayi yer alırken performans sıralamasının sonunda ise Özbal Çelik Boru yer almaktadır.

Tablo 88'e bakıldığında 2019 yılı için en başarılı performansı gösteren şirket Ereğli Demir Çelik olurken ikinci sırada Cemtaş Çelik Makine Sanayi, üçüncü sırada ise Borusan yer alırken on beşinci sırada Camas, on altıncı sırada Çelik Halat ve Tel Sanayi yer alırken performans sıralamasının sonunda ise Özbal Çelik Boru yer almaktadır.

Performans sıralamasında yer alan “x veya y” gibi değerler sıralama sonucu x ve y değerlerinin aynı puana sahip olduğunu gösterir.

Tablo 88: Yıllara Göre Şirket Performansları

YILLARA GÖRE ŞİRKET PERFORMANSLARI					
ŞİRKETLER	2015	2016	2017	2018	2019
CELHA	11	9 veya 10	12	16	16
CEMTS	3	5	8	2	1
BURCE	10	9 veya 10	14	12	14
SARKY	8	8	9	10	8
CEMAS	9	13	16	15	9
BRSAN	14	14 veya 15	3	7 veya 8	3
TUCLK	6	6	5	9	12 veya 13
KRDMD	7	4	10	7 veya 8	7
ERBOS	4	1	2	3	6
EREGL	1	2	1	1	2
IZMDC	13	12	11	13	11
BURVA	15	16	13	11	15
DMSAS	12	11	4	4	4
OZBAL	17	14 veya 15	17	17	17
CUSAN	2	3	6 veya 7	6	10
ISDMR	5	7	6 veya 7	5	5
DOKTA	16	17	15	14	12 veya 13

Şirket performanslarının yıllara göre nasıl değişim gösterdiğini görebilmek adına Tablo 89 oluşturulmuştur. Sonuçlara bakıldığında en başarılı ve istikrarlı şirket Ereğli Demir Çelik şirketi olurken; analiz kapsamındaki en başarısız şirket olarak da Özbal Çelik Boru şirketi gösterilebilir.

Şirketlerin beş yıllık sıralamalarına bakarak analiz kapsamındaki çoğu şirket 5 yıl boyunca konumlarını küçük değişimlerle de olsa belirli bir seviyede tutabilmiştir. Performans değişimleriyle veya istikrarlarıyla göze çarpan şirketlere bakıldığında;

Çemtaş analizin ilk yılında üçüncü sırada yer alırken 2016 ve 2017’de sırası ile dördüncü ve sekizinciliğe gerilemiş; son iki yılda gösterdiği performans artışı ile de 2018 yılında ikinci, 2019 yılında ise birinci olmuştur.

Demisaş Döküm, analizin ilk iki yılında 12 ve 11'inci sırada yer alırken 2017 yılında 4. sıraya yükselmiş ve 2018-19 yıllarında da bu sırasını koruyarak geneldeki en yüksek ve istikrarlı performans artışını göstermiştir.

Analiz kapsamındaki en başarılı şirket Ereğli Demir Çelik ve en başarısız şirket olan Özbal Çelik boru ise bulundukları sıralarda oldukça istikrarlı bir performans sergilemişlerdir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Günümüzde çok hızlı değişen ve sürekli daha karmaşık hale gelen ekonomik koşullar şirketlerin ve yatırımcıların doğru kararlar verebilmesini giderek zorlaştırıyor. Bu koşullar altında artan sektörel rekabet, şirketleri hayatta kalabilmek ve büyümeyi devam ettirebilmek için sürekli yeni finansal stratejiler belirlemek ve değişen yeni rekabet koşullarına oryante olmak zorunda bırakıyor. Bu konjonktürde şirketlerin finansal performanslarının ölçülmesi ve şirketlerin sektörel rekabetteki konumunun belirlenebilmesi şirketler ve yatırımcılar için hayati bir öneme sahip olmaktadır. Bu nedenle finansal performansın ölçülebilmesi, doğru projelerin seçilmesi, sektörel performans değerlendirmeleri gibi birçok problemin çözülebilmesi için şirketler ve yatırımcılar çok kriterli karar verme yöntemlerinden faydalanabilmektedir.

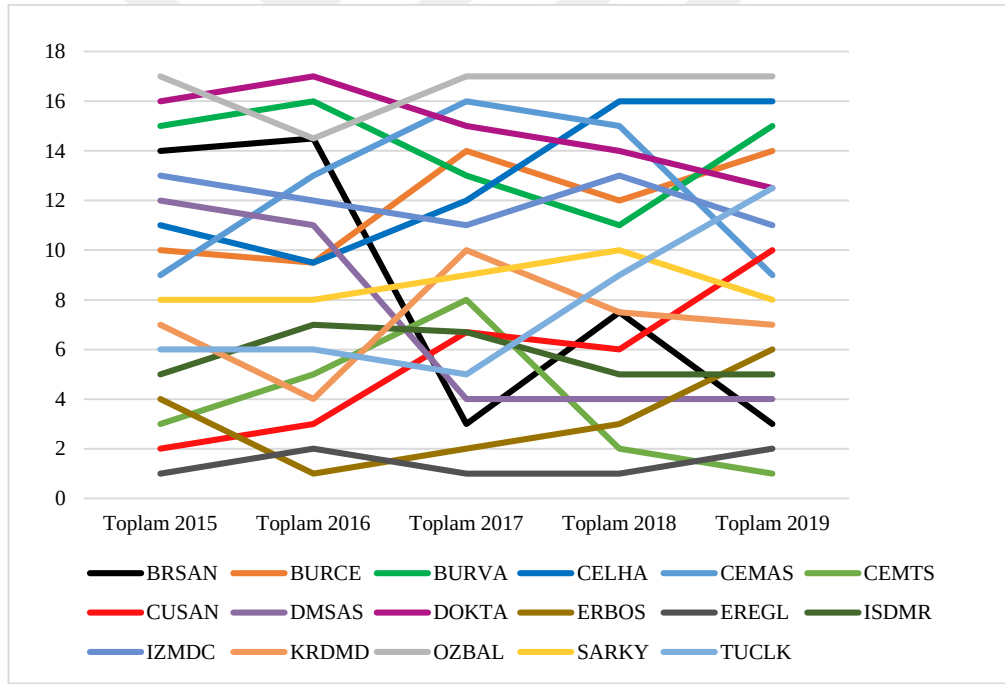
Bu çalışmada BİST Metal Ana (XMANA) endeksine kote ve verilerine ulaşılabilen 17 şirketin 2015-2019 yılları arasındaki finansal performanslarının değerlendirilmesi amacı ile literatür taraması sonucu seçilen ve Critic Ağırlıklandırma yöntemi ile önem düzeylerine göre ağırlıklandırılan 12 adet kriter kullanılarak Moora, Waspas ve Promethee çok kriterli karar verme yöntemleri uygulanmıştır. Uygulamada cari oran, asit test oranı, stoklar/toplam aktif, özkaynak/toplam aktif, nakit oranı, borçlanma oranı, finansal kaldıraç oranı, özkaynak karlılığı, stok devir hızı, alacak devir hızı, net çalışma sermayesi devir hızı ve net kar marjı olmak üzere 12 finansal oran kriter olarak kullanılmıştır. Uygulama kapsamında daha doğru sonuçlar elde edebilmek adına, negatif değere sahip kriterler Z-Score yöntemi yardımı ile pozitif çevrilmiştir. Uygulanan üç çok kriterli karar verme yöntemi sonrasında elde edilen skorlar kendi içlerinde değerlendirilmiş ve ardından çok kriterli karar verme yöntemlerindeki metodolojik farklardan kaynaklı sonuç sapmalarını minimuma indirebilmek ve daha optimal bir sonuç elde edebilmek adına Borda Sayım yöntemi kullanılarak bu üç ayrı çok kriterli karar verme yöntemi bir arada değerlendirilmiş ve uygulanan yer yöntemin skorlarından elde edilen tek bir skor üzerinden performans değerlendirme işleminin yapılması mümkün kılınmıştır.

Yapılan uygulama sonucu yıllara göre en başarılı performansı gösteren şirket Ereğli Demir Çelik şirketi, analiz genelinde en başarısız şirket ise Özbal Çelik Boru

olmuştur. Ereğli Demir Çeliğin başarısı finansal istikrardan kaynaklanırken; Özbal Çelik Boru bu sonuçları olumsuz devam finansal gidişattan kaynaklanmaktadır. Analiz geneline bakıldığında sıralamada sınırlı dalgalanmalar olsa da genel bir istikrarın olduğu söylenebilir.

Genel olarak bakıldığından yukarıda da bahsedildiği gibi sınırlı dalgalara sahip genel bir istikrar olduğu söylenebilecek olsa da şirket performanslarına ve yıllık değişimlere bakarak hangi şirketlerin istikrarlı olduğunu, hangilerinin düşüş trendinde, hangilerinin yükseliş trendinde hangilerinin ise dalgalı seyir izlediğini görebilmek adına şirketler için teker inceleme yapabiliyor olmak, şirketlerin bu 5 yıllık dönem içerisindeki performans değişimlerini de göz önüne sermektedir.

Tablo 89: Yıllara Göre Şirket Performansları

Bu doğrultuda şirketler teker teker incelenecek olursa; CELHA 2015-16-17 yıllarında sırasıyla 11'inci, 9 veya 10'uncu, 11'inci veya 12'inci sıralarda yer alırken analiz son 2 yılında 16'ncı sıraya gerilemiştir. CEMTS analiz döneminin başında 3'üncü sırada yer alırken 2016 ve 2017 yılında sırasıyla 5'inci ve 8'inci sıraya gerilerken; 2018 ve 2019 yılında büyük bir zıplama yaparak önce 2'nci, analiz dönemini kapsayan son yıl olan 2019 yılında ise 1'inci olmayı başarmıştır. BURCE

analiz geneline bakıldığında orta alt seviyelerde devam eden bir trende sahip olsa da 2017 ve 2019 yıllarında ufakta olsa bir dalgalanma yaşamıştır. SARKY analiz dönemi boyunca çok ufak adımlarla dalgalanarak genel olarak endeksin ortalarındaki yerini korumuştur. CEMAS 2015 yılında 9'uncu sırada başladığı analize, 2016-17 ve 18 de sırasıyla 13'üncü, 16'nci ve 15'inci olarak gerileme gösterirken analizin son yılı 2019'da analizi başladığı sıra olan 9'unculukla tamamlamıştır. BRSAN analizin ilk 2 yılı sonlarda yer alırken, son üç yıl dalgalı da olsa bir gelişme göstererek sırasıyla 3'üncü, 7 veya 8'inci son yılda ise tekrar büyük bir ilerleme ile analizi 3'üncü olarak kapatmıştır. TUCLK analizin ilk 3 yılında 6'ncı, 6 veya 5'inci ve 5'inci sıralarda yer alırken, 2018'de 9'uncu sıra gerileyerek bir düşüş trendine başlamış ve 2019 yılında 12 veya 13'üncü sıraya kadar düşmüştür. KRDMMD analiz genelinde dalgalı bir performans izlemiştir. 2015 yılında 7'nci sırada başladığı analize 2016 yılında 4'üncü sıraya yükselmiş, 2017 yılında büyük bir gerileme ile 10'uncu sıraya gerilemiştir. Sonrasında 2018 ve 2019 yıllarında 7 veya 8 ve 7'nci sırada tamamlamıştır. ERBOS 2015 yılında 4'üncü sırada başladığı analiz sürecine 2016 yılında 1'inci sıraya yükselmiş ancak sonraki yıllarda yerini koruyamamış ve 2017 yılında 2'nci, 2018 yılında 3'üncü, 2019 yılında ise daha gözle görülen bir gerileme ile analizi 6'nci sırada tamamlamıştır. EREGL analiz kapsamındaki yıllar boyunca çok yüksek bir istikrarla en iyi performansı gösteren şirket olmuştur. Şirket 2015 yılında 1'inci, 2016 yılında 2'nci, 2017 ve 2018 yılında 1'inci ve son olarak 2019 yılında bir sıra gerileyerek 2'nci sırada yer alarak başarılı bir performans sergilemeyi başarmıştır. IZMDC analiz kapsamındaki dönemler boyunca endeksin ortalarında yer alan şirket istikrarlı bir performans göstermiştir. 2015 yılında 13'üncü sırada yer alan işletme, 2016 yılında 12'nci sırada, 2017 yılında 11'inci sırada, 2018 yılında 13'üncü sırada, 2019 yılında 11'inci sıraya yükselmiştir. BURVA' da analiz boyunca istikrarlı sayılabilecek bir performans gösteren şirketler arasında yer almaktadır. 2015 yılında 15'inci sırada yer alan şirket, 2016 yılında 16'nci sıraya gerilemiştir. 2017 yılında 13'üncü sıraya, 2018 yılında 11'inci sıraya, 2019 yılında ise analiz başındaki derecesine gerileyerek 15'inci olmuştur. 2017 yılında çok büyük bir ilerleme gösteren ve sonrasında performansını koruyabilen DMSAS 2015 yılında 12'nci sırada, 2016 yılında 11'inci sırada ve 2017-18 ve 19 yıllarında ise sırasıyla 4'üncü sırada yer almıştır. OZBAL 2016 yılı hariç stabil bir performans göstermiştir.

2016 yılı hariç yer yıl 17'nci sırada yer alan şirket 2016 yılında ise 14 veya 15'inci sırada yer alarak endekste son sırada yer almıştır. CUSAN 5 yıllık süre kapsamında düşüş trendinde bulunmaktadır. Analize 2'nci sırada başlayan şirket 2016 yılında 3'üncü sırada, 2017 yılında 6 veya 7'nci sırada, 2018 yılında 6'ncı sırada, 2019 yılında ise geçen yıllara nazaran biraz daha büyük bir gerileme ise 10'uncu veya 11'inci sırada yer almıştır. Türkiye'nin en büyük demir-çelik işletmesi olan ISDMR analiz kapsamındaki süre boyunca sırasıyla 5'inci,7'nci,6 veya 7'nci, 5'inci ve son olarak 2019 yılında da 5'inci olarak istikrarlı bir performans gösterebilmiştir. Analiz kapsamındaki son şirket olan DOKTA ise biraz dalgalanma olsa da istikrarlı denebilecek bir performans göstermiştir. 2015 yılında 16'ncı olan şirket 2016 yılında 17'nci,2017 yılında 15'inci, 2018 yılında 14'üncü ve 2019 yılında da 12 veya 13'üncü olarak performans sıralamasının sonlarında kalmıştır.

Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden biri olan ve birçok sektöre hammadde sağlayan demir-çelik sektöründe faaliyet gösteren ve BİST metal ana endeksinde yer alan şirketlerin 5 yıllık performans değerlendirildiği bu çalışmada literatürdeki benzer çalışmalardan farklı olarak üç farklı çok kriterli karar verme yöntemi Borda Sayım yöntemi ile tek bir değere indirgenmiş ve bu üç yöntemin sonuçlarından genel bir kanıya varılmaya çalışılmıştır. Bu konu ile ilgili yapılacak sonraki çalışmalarda kriter sayısının arttırılması, kriter ağırlıkların farklı önem düzeylerine göre belirlenebilmesi, uygulanacak çok kriterli karar verme yöntemlerinin sayısının arttırılması ve analizi kapsayan yıl aralıklarının değiştirilmesi analizi daha etkin hale getirebilir.

Öte yandan bu çalışmanın, fabrika kurulum yeri seçimi, personel seçimi, farklı risk-getiri beklentilerine göre hazırlanan portföyler için uygun finansal yatırım araçlarının seçilmesi vb. gibi birçok çok kriterli karar verme problemlerine çözüm imkanı sağlayarak; araştırmacılara, yatırımcılara ve şirket yetkililerine ihtiyaç duyulan problemin çözümünde fırsat ve yarar sağlayacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

Akbulut, O. Y. (2019). CRITIC ve EDAS Yöntemleri ile İş Bankası'nın 2009-2018 Yılları Arasındaki Performansının Analizi. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 4(2): 249-263.

Akgüç, Öztin. (2013). *Mali Tablolar Analizi*. 15. Basım. Avcıol İstanbul: Basım Yayım.

Akgüç, Ö. (1998). *Finansal Yönetim*. Ankara: Avcıol Basım.

Akgüç, Öztin (1995). *Mali Tablolar Analizi*. İstanbul: Avcıol Basım Yayın.

Akkaya, G.C. ve Demireli, E. (2010), “Finansal Kararların Verilmesinde Promethee Sıralama Yöntemi”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 10(3): 845- 854.

Aksoy, E., Ömürbek, N., & Kanatlı, M. (2015). AHP Temelli MULTIMOORA ve COPRAS yöntemi ile Türkiye Kömür İşletmeleri'nin Performans Değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 33(4):1-28.

Aktaş, F. (2017). *Finansal Performans Analizi: Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Firmalarda Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Akyüz, G. ve Aka, S. (2017). Çok Kriterli Karar Verme Teknikleriyle Tedarikçi Performansı Değerlendirmede Toplamsal Bir Yaklaşım. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*. 15(2): 28-46.

Albadvi, A., Chaharsooghi, S. K., Esfahanipour, A. (2007). Decision Making in Stock Trading: An Application of Promethee. *European Journal of Operational Research*. 177: 673-683.

Alper, A., ve Biçer, E. B. (2017). Kamu Hastanelerinde Finansal Performansın Oran Analizi ile Ölçülmesi: Bir Kamu Hastanesi Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 18(2): 337-357.

Arnold, G. (2005). *The Handbook of Corporate Finance: A Business Companion to Financial Markets, Decisions and Techniques*. Harlow, England: Prentice Hall.

Atağan, G. (2010). *Muhasebe Tabanlı Performans Değerleme: Sektör ve Grup Şirket Uygulama Sonuçlarının Karşılaştırılması*. (Doktora Tezi). İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Atukalp, E. M. (2019). Borsa İstanbul’da İşlem Gören Çimento Firmalarının Finansal Performansının Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. 81: 213-230.

Atukalp, M. E. (2018). Özel Sermayeli Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının İncelenmesi: Türkiye Örneği. *Global Journal Of Economics And Business Studies*. 7(14): 38-52.

Ayçin, E. (2018). BİST Menkul Kıymet Yatırım Ortakları Endeksinde (XYORT) Yer Alan İşletmelerin Finansal Performanslarının Entropi ve Gri İlişkisel Analiz Bütünleşik Yaklaşımı ile Değerlendirilmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 33(2): 595-622.

Aydeniz, Ş. (2009). Makroekonomik Göstergelerin Firmaların Finansal Performans Ölçütleri Üzerindeki Etkisinin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma: İMKB’ye Kote Gıda ve İçecek İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama. *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*. 27(2): 263-277.

Aydın, N., Başar, M. ve Coşkun, M.(2015). *Finansal Yönetim*.(Yenilenmiş 2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.

Bağcı, H. ve Esmer, Y. (2016). PROMETHEE Yöntemi ile Faktoring Şirketi Seçimi. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 9(2): 116-129.

Bağcı, H., ve Yiğiter, Ş. Y. (2019). Bist'te Yer Alan Enerji Şirketlerinin Finansal Performansının Sd ve Waspas Yöntemleriyle Ölçülmesi. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18): 877-898.

Bağcı, H., ve Rençber, Ö. F. (2014). Kamu Bankaları ve Halka Açık Özel Bankaların PROMETHEE Yöntemi ile Kârlılıklarının Analizi. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 6(1): 39-47.

Bakirci, F., Shiraz, S. E., ve Sattary, A. (2014). BIST'da Demir, Çelik Metal Ana Sanayii Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Finansal Performans Analizi: VZA Süper Etkinlik ve TOPSIS Uygulaması. *Ege Akademik Bakis*. 14(1): 9.

Baležentis, A., Baležentis, T., ve Valkauskas, R. (2010). Evaluating situation of Lithuania in the European Union: Structural Indicators and MULTIMOORA Method. *Technological and Economic Development of Economy*. 16(4): 578-602.

Belke, M. (2020). Critic ve Mairca Yöntemleriyle G7 Ülkelerinin Makroekonomik Performansının Değerlendirilmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 19(Temmuz 2020 (Özel Ek)): 120-139.

Berk N. (2015). *Finansal Yönetim*. 8. Basım. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

Biçer, T. (1997). Güçlü İnsan Güçlü Şirket. *Human Resources*. 1(7): 12-14.

Brans, J.P. ve Mareschal, B. (2005). PROMETHEE Methods. *Multiple Criteria Decision Analysis*. (Bölüm5, 1-33). New York: Springer Science.

BRANS, J.P. ve VINCKE, p, (1985) “A Preference Ranking Organization Method: The PROMETHEE Method for MCDM”, *Management Science*, 31(6), ss.647-656.

Brans, Jean-Pierre, Vincke, P. ve Mareschal, B. (1986). How to Select and How to Rank Projects: The PROMETHEE Method. *European Journal of Operational Research*. (24): (228-238).

Brauers, W. K. M. ve Zavadskas, E. K. (2006). The MOORA Method and its Application to Privatization in a Transition Economy. *Control and Cybernetics*. 35 (2): 445-469.

Brauers, W. K. M., ve Zavadskas, E. K. (2011). MULTIMOORA Optimization Used to Decide on A Bank Loan to Buy Property. *Technological And Economic Development of Economy*. 17(1): 174-188.

Brauers, W. K.; Zavadskas, E. K. (2012). Robustness of MULTIMOORA: A Method for Multi-Objective Optimization. *Informatica*. 35(1): 1 – 25.

Brauers, W.K. ve Zavadskas E.K. (2009). Robustness of The Multi- Objective MOORA Method with a Test For The Facilities Sector. *Technological And Economic Development of Economy*. 15(2): 352-375.

Büker, S., Aşıkoğlu, R. ve Selvi, G. (2011). *Finansal Yönetim*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Büker, S., Aşıkoğlu, R. ve Selvi, G. (2014). *Finansal Yönetim*. Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Büker, S., Aşıkoğlu, R., ve Sevil G. (2008). *Finansal Yönetim*, Ankara: Sözkese Matbaacılık.

Bülüş, F., Özkan, O. ve Ağırbaş, İ. (2017). Oran Analizi Yöntemiyle Özel Hastane Finansal Performansının Değerlendirilmesi. *International Journal of Akademik Value Studies*. 3(11): 64-72.

Canbaş, S., Doğukanlı, H. ve Düzakın, Y. D. D. H. (2004). Tobin Q Oranı Ve Günümüzde İşletme Kararları Açısından Önemi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13(2):57-73.

Ceylan, A. ve Korkmaz, T. (2018). *Finansal Yönetim*. 11. Baskı. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Ceylan, A. (2003). *İşletmelerde Finansal Yönetim*. Bursa: Ekin Kitabevi

Chakraborty, S. ve Zavadskas, E.K. (2014). Applications of WASPAS Method in Manufacturing Decision Making. *Informatica*. 25 (1): 1-20.

Chakraborty, S., Bhattacharyya, O., Zavadskas, E. K. ve Antucheviciene, J. (2015). Application of WASPAS Method as an Optimization Tool in Non-Traditional Machining Processes. *Information Technology and Control*. 44(1): 77–88.

Chakraborty, S., Zavadskas, E. K. ve Antucheviciene, J., (2015). Applications of WASPAS Method as a Multi-Criteria Decisionmaking Tool. *Economic Computation and Economic Cybernetics Studies and Research*. 49(1): 5–22.

Çeştepe, H. ve Tunçel, A. (2018). Türkiye Demir Çelik Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücü Analizi. *Electronic Turkish Studies*. 13(15): 114-130.

Çevik, F. (2017). *Türkiye’de Faaliyette Bulunan Sigorta Şirketlerinin Finansal Performans Analizi: 2006-2015*. (Yüksek Lisans Tezi). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çilingir, C. (2019). *Topsis Yöntemi ile Finansal Performans Değerlendirmesi ve Hisse Senedi ile İlişkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Finansal Piyasalar ve Yatırım Yönetimi Bilim Dalı.

Dağdeviren, M. ve Eraslan, E. (2008). Promethee Sıralama Yöntemi ile Tedarikçi Seçimi. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*. 23(1): 69-75.

Diakoulaki, D., Mavrotas, G., ve Papayannakis, L. (1995). Determining Objective Weights in Multiple Criteria Problems: The CRITIC Method. *Comput Oper Res*. 22: 763-770.

Dincer, H. (2015). Profit-Based Stock Selection Approach in Banking Sector Using Fuzzy AHP and MOORA Method. *Global Business and Economics Research Journal*. 4(2): 1-26.

İlhan, E. G. E., ve Şener, Z. (2013). Performans Ölçümünde Kullanılan Yöntemler: Performans Karnesi Ve Kumanda Paneli Karşılaştırması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (57): 107-120.

Yaman, S. (2018). Topsıs ve Moora Yöntemleri İle Ölçülen Finansal Performansın Pay Getirilerine Etkisi: Bist Çimento-Beton İşletmeleri Üzerine Bir Panel Veri Uygulaması. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*. 2(1): 75-96.

Elbir, G., ve Kandır, S. Y. (2017). Yatırım Duyurularının Pay Getirileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Demir-Çelik Sektörü Örneği. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*: 9(1): 16-32.

Er, E. (2009). Basel-II Kriterlerini Anlama Yolunda Mali Tablolar ve Finansal Analizin Önemi II. *Bursa Bilanço Dergisi*. 11 (113): 52-55.

Eren, H. (2016). *Promethee, Moora ve Copras Yöntemleri ile Oran Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi: Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Ersöz, F. Ve Atav, A. (2011). Çok kriterli karar verme problemlerinde MOORA yöntemi. *KHO Savunma Bilimleri Enstitüsü Harekat Araştırması*. 1(10).

Ersöz, F., Ersöz, T., ve Erkmen, İ. N. (2016). Dünyada ve Türkiye’de Ham Çelik Üretimine Bakış. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Fen Bilimleri Dergisi* 32(2):1-12.

Ersöz, F. ve Kabak, M. (2010). Savunma Sanayi Uygulamalarında Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinin Literatür Araştırması. *Savunma Bilimleri Dergisi*. 9(1): 97-125.

Ertikin, K. (2019). *TOPSIS ve PROMETHEE Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Finansal Performansın Karşılaştırılması: BIST İnşaat Sektörü Üzerine Bir Uygulama*. (Yüksek lisans tezi). Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi.

Ertuğrul, İ. ve Karakaşoğlu N. (2009). Performance Evaluation of Turkish Cement Firms With Fuzzy Analytic Hierarchy Process and TOPSIS Methods. *Expert Systems With Applications*. 36(1): 702-705.

Evren R. ve Ülengin F. (1992). *Yönetimde Karar Verme*, İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Matbaası Gümüşsuyu.

Fedajev, A., Stanujkic, D., Karabašević, D., Brauers, W. K., ve Zavadskas, E. K. (2020). Assessment of progress towards “Europe 2020” strategy targets by using the MULTIMOORA method and the Shannon Entropy Index. *Journal of Cleaner Production*. 244. 118895.

Gadakh, V. S. (2011). Application of MOORA Method for Parametric Optimization of Milling Process. *International Journal of Applied Engineering Research*. 1(4): 743–758.

Gadakh, V. S., Shinde, V. B., Khemnar, N. S. (2013). Optimization of Welding Process Parameters Using MOORA Method. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology*. 69(9–12): 2031–2039.

Genç, T. (2013). Promethee Yöntemi ve GAIA Düzlemi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*. 15(1): 133-154.

Gezen, A. (2019). Türkiye’de Faaliyet Gösteren Katılım Bankalarının Entropi ve WASPAS Yöntemleri ile Performans Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. (84): 213-232.

Gider, Ö. (2011). Ekonomik Kriz Dönemlerinin Özel Hastanelere Etkileri: Bir Özel Hastanenin Oran Analizleri Yöntemiyle Finansal Performansına Bakış. *Öneri Dergisi*. 9(36): 87-103.

Gümüş, U. T. (2019). Bist’de İşlem Gören Ulaştırma Sektöründeki Firmaların Finansal Performans Analizleri: Moora ve Vıkor Uygulama. *Turan-Sam*. 11(41):275-284.

Hacıoğlu Ü. ve Dinçer H. (2009). *Finansa Giriş*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.

Işık, Ö. (2019). Türkiye’de Hayat Dışı Sigorta Sektörünün Finansal Performansının Critic Tabanlı Topsıs ve Multimoora Yöntemiyle Değerlendirilmesi. *Business & Management Studies: An International Journal*. 7(1): 542-562.

İcten, O. (2013). Hisse Başı Kazanç Kalitesinin, Hisse Başı İşletme Faaliyetlerinden Net Nakit Akışı ile Test Edilmesi ve İMKB Ticaret Endeksi Hisse Senetleri Örneği. *Maliye Finans Yazıları*. 27(98): 47-62.

Kaderli, C. Y. (2006). *İMKB’de İşlem Gören Gıda Sektörü Şirketlerinin Finansal Performansının Ölçülmesi ve Özsermaye Karlılığını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Karaca, C. ve Ulutaş, A. (2018). Entropi ve Waspa Yöntemleri Kullanılarak Türkiye İçin Uygun Yenilenebilir Enerji Kaynağının Seçimi. *Ege Akademik Bakış*. 18(3): 483-494.

Karaca, T. (2011). *Proje Yönetiminde Çok Kriterli Karar Verme Tekniklerini Kullanarak Kritik Yolun Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Endüstri Mühendisliği Anabilim Dalı.

Karaman, R. (2009). İşletmelerde Performans Ölçümünün Önemi ve Modern Bir Performans Ölçme Aracı Olarak Balanced Scorecard. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 16: 412-427.

Karaoğlu, S. ve Şahin, S. (2018). BİST Kimya İşletmelerinin Finansal Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile Ölçümü ve Yöntemlerin Karşılaştırılması. *Ege Akademik Bakış Dergisi*. 18(1): 63-80.

Keršulienė, V., Zavadskas, E. K. ve Turskis, Z. (2010). Selection of Rational Dispute Resolution Method by Applying New Step- Wise Weight Assessment Ratio Analysis (SWARA). *Journal of Business Economics and Management*. 11(2): 243-258.

Koçel, T. (1995). *İşletme Yöneticiliği Yönetici Geliştirme, Organizasyon ve Davranış*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Konak, T., Elbir, G., Yılmaz, S., Karataş, B., Duman, Y., ve Düzakın, H. (2018). Borsa İstanbul'da İşlem Gören Tekstil Firmalarının Topsis ve Moora Yöntemi ile Analizi. *Çukurova Üniversitesi İİBF Dergisi*. 22(1): 11-44.

Korkmaz T. (2009). *İşletmelerde Finansal Yönetim*. 5. Baskı. Bursa:Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Kücü, H. (2007). Promethee Sıralama Yöntemi ile Personel Seçimi ve Bir İşletmede Uygulanması. (Yüksak Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Lashgari, S., Antucheviciene, J., Delavari, A. ve Kheirkhah, O. (2014). Using Qspm And Waspas Methods For Determining Outsourcing Strategies. *Journal Of Business Economics And Management*. 15 (4): 729-743.

Lazol, İ. (2010). *Mali Analiz Uygulamaları*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Liao, H., ve Xu, Z. (2014). Multi-Criteria Decision Making with Intuitionistic Fuzzy PROMETHEE. *Journal Of Intelligent & Fuzzy Systems*. 27(4): 1703-1717.

Lohman C., Fortuin L. ve Wouters M. (2004). Designing a Performance Measurement System: A Case Study. *European Journal of Operational Research*. 156:267-286.

Metin, S., Yaman, S., Korkmaz, T. (2017). Finansal Performansın TOPSIS ve MOORA Yöntemleri İle Belirlenmesi: BİST Enerji Firmaları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Uygulama. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(2): 371–394.

Mousavi, S. M., Tavakkoli-Moghaddam, R., Heydar, M., ve Ebrahimnejad, S. (2013). Multi-Criteria Decision Making For Plant Location Selection: An Integrated Delphi–AHP–PROMETHEE Methodology. *Arabian Journal For Science And Engineering*. 38(5): 1255-1268.

Nayir, N. (2018). *Yabancı Sermaye Şirketlerinin Finansal Performans Değerlemesi BİST'de Bir Uygulama*. (Yüksek Lisans Tezi). Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Nuryyev, K. (2020). *Borsa İstanbul'da İşlem Gören Savunma Sanayi Şirketlerinin Finansal Performans Analizi*. (Yüksek Lisans Tezi). Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Onat, G. M. (2007). *Otomotiv Sektöründe Oranlar Yönetimi Aracılığı ile Finansal Analiz*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Orak, S. (2015). *Ankara İli Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin 2008-2013 Dönemi Finansal Performansının Oran Analizi ile İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Orçun, Ç. (2019). Enerji Sektöründe WASPAS Yöntemiyle Performans Analizi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(2): 439-453.

Ömürbek, N. ve Akçakaya, E. D. U. (2018). Forbes 2000 Listesinde Yer Alan Havacılık Sektöründeki Şirketlerin Entropi, Maut, Copras Ve Saw Yöntemleri İle Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (23)1: 257-278.

Ömürbek, N. ve Eren, H. (2016). Promethee, Moora ve Copras Yöntemleri ile Oran Analizi Sonuçlarının Değerlendirilmesi: Bir Uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 8(16): 174-187.

Önay, O. Ve Çetin, E. (2012). Turistlik Yerlerin Popülaritesinin Belirlenmesi: İstanbul Örneği. *İ.Ü. İşletme Fakültesi İşletme Fakültesi Enstitüsü Yönetim Dergisi*, (72): 90-109.

Özbek, A. (2017). *Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ve Excel ile Program Çözümü*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.

Özbek, A. (2016). Bim Mağazalar Zincirinin 2008-2015 Dönemi Finansal Performansının Electre III Yöntemi ile Ölçümü. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (6)2: 274-288.

Özçelik, H. ve Kandemir, B. (2015). BİST' te İşlem Gören Turizm İşletmelerinin TOPSIS Yöntemi ile Finansal Performanslarının Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 18(33): 97-114.

Rençber, Ö.F. ve Avcı, T. (2018). BİST'te İşlem Gören Bankaların Sermaye Yeterliliklerine Göre Karşılaştırılması: WASPAS Yöntemi ile Uygulama, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(18): s.169-175.

Sakarya, Ş., ve Aksu, M. (2016). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notlarının İşletmelerin Finansal Performansına Etkisi: Çok Kriterli Karar Verme Yöntemlerinden TOPSİS ve MOORA Yöntemleri ile Bir Uygulama. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(36): 545-564.

Sakarya, Ş., ve Aytekin, S. (2013). İMKB’de İşlem Gören Mevduat Bankalarının Performansları ile Hisse Senedi Getirileri Arasındaki İlişkinin Ölçülmesi: PROMETHEE Çok Kriterli Karar Verme Yöntemiyle Bir Uygulama. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. 5(2): 99-109.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. (2020). Demir Çelik Sektör Raporu (2020), <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/plan-program/Demir%C3%87elikSekt%C3%B6rRaporu2020.pdf>, (09.04.2022)

Saraç, M. (2015). *Finansal Yönetim*. Adapazarı: Sakarya Yayıncılık.

Sevgin, H., ve Kundakcı, N. (2017). TOPSIS ve MOORA yöntemleri ile Avrupa Birliği’ne üye olan ülkelerin ve Türkiye’nin ekonomik göstergelere göre sıralanması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 17(3): 87-108.

Sipahi, B. (2005). İşletme Performansının Ölçülmesinde Ekonomik Katma Değer. *Öneri Dergisi*. 6(23): 107-112.

Stanujkic, D., Magdalinovic, N., Jovanovic, R., & Stojanovic, S. (2012). An Objective Multi-Criteria Approach To Optimization Using MOORA Method And Interval Grey Numbers. *Technological and Economic Development of Economy*. 18(2): 331-363.

Sullivan, W. G. ve Needy, K. L. (2000). Determination Of Economic Value Added For A Proposed Investment In New Manufacturing. *The Engineering Economist*. 45(2): 166-181.

Şahin, A. ve Akkaya, G. C. (2013). Promethee Sıralama Yöntemi ile Portföy Oluşturma Üzerine Bir Uygulama. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2): 67-81.

Şenol, Z. ve Ulutaş, A. (2018). Muhasebe Temelli Performans Ölçümleri ile Piyasa Temelli Performans Ölçümlerinin CRITIC ve ARAS Yöntemleriyle Değerlendirilmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*. (641): 983-1002.

Şişman, B. ve Doğan, M. (2016). Türk Bankalarının Finansal Performanslarının Bulanık AHP ve Bulanık Moora Yöntemleri ile Değerlendirilmesi, *Yönetim ve Ekonomi*: 23(2): 353-371.

Çeştepe, H. ve Tunçel, A. (2018). Türkiye Demir Çelik Sektörünün Uluslararası Rekabet Gücü Analizi. *Electronic Turkish Studies*. 13(15):113-129.

Topak, M. S. (2010). *Finansal Analiz*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

TSKB. (2018). Sektörel Görünüm: Demir Çelik. <https://www.tskb.com.tr/i/assets/document/pdf/sektorel-demir-celik.pdf>. (09.04.2022)

Tunç, S. (2020). *Borsa İstanbul (BİST)’da İşlem Gören Otomotiv Şirketlerinin Finansal Performans Analizi: Entropi, Topsis ve Gri Metodları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tüdeş, T. (2018). *Finansal Performans Analizi: BİST’ te İşlem Gören İmalat Sanayi Sektörü Üzerine Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türk Dil Kurumu. (2021). Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>.(14.07.2021).

Türkiye İş Bankası. (2015). Demir Çelik Sektörü 2015. <https://ekonomi.isbank.com.tr/contentmanagement/Documents/rt201819.pdf>. (09.04.2022)

Ural, M., Demireli, E. ve Güler Özçalık, S. (2018). Kamu Bankalarında Performans Analizi: Entropi ve WASPAS Yöntemleri ile Bir Uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (31):129-141.

Ünal, Ö.F. (2010). *Analitik Hiyerarşi Prosesi ile Yetkinlik Bazlı İnsan Kaynakları Yöneticisi Seçimi*. (Doktora Tezi), Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

World Steel Associations.(2021). Global Crude Steel Output Decreases By 0.9% In 2020. <https://worldsteel.org/media-centre/press-releases/2021/global-crude-steel-output-decreases-by-0-9-in-2020/>.(20.06.2021)

Yaralıoğlu, K. (2000). *Karar Verme Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Yıldırım F.B. ve Önder E. (2018). *Yönetimde Karar Verme Yöntemleri*. 3.Baskı. İstanbul: Dora Yayıncılık.

Yıldız, B. (2013). *Sağlık İşletmelerinde Finansal Performansı Etkileyen Unsurlar Finansal Performansın Ölçülmesi*. (Doktora Tezi). Erzurum: Hastanelerde Bir Uygulama.

Yıldız, İ. (2018). *Borsa İstanbul'da Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin Etkinlikleri ile Finansal Performansları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Karabük: Karabük Üniversitesi.

Yılmaz, A. (2020). *Borsa İstanbul (Bist)'da İşlem Gören Gıda Şirketlerinin Finansal Performans Analizi: Entropi, Topsis ve Vikor Metodları*. (Yüksek Lisans Tezi). Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yüreğir, H. O. ve Nakiboğlu, G. (2007). Performans Ölçümü ve Ölçüm Sistemleri: Genel Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(1-2): 545-546.

Zavadskas, E.K., Turskis, Z., Antucheviciene, J., Zakarevicius, A. (2012). Optimization of Weighted Aggregated Sum Product Assessment. *Elektronika ir Elektrotechnika*. 6(122): 3-6.